

AHMED RIDVAN'IN HÜSREV Ü ŞİRİN MESNEVİSİ

- 1b** 1 Hudâvendâ der-i tevfküni aç
Bu hâke rahmetüñ bârânını saç
- Reh-i tahkîküni Rıdvâna göster
Sırât-ı müstakîmüñ kıl müyesser
- Aña nûr-ı yakînüñ şem'-i cân it
Mukaddes nâmuñı vird-i zebân it
- Hevâ dîvine verme gönline râh
Hevesden eyle hem destini kûtâh
- 5 Kılub esrârüñi cânına tefhîm
Zebânına senâñı eyle ta'lim
- Sözini cân mezâkına çü kand it
Sadâsını bu güftârın bülend it
- Bu bîkr-i fikr kim cândaydı mestûr
Anuñ-çün kıl cihân içinde pür-sûr
- 'Arûs eyle anı 'âlemde zîbâ
Kabûl etsün anı üstâd u dâñâ
- 2a** Okuyanlar kamu gül gibi gülsün
Safâdan ravza-i Rıdvânı bulsun
- 10 Göze kuhl-ı sevâdı virüben nûr
Semâ'ından gönüller ola mesrûr
- Dil-i gam-dîde andan şâdî bulsun
Kilîd-i müşkil-i bend-i gam olsun
- Bugün şâd eyleyüb Şeyhî revânın
Bedî' etsün Me'ânîñüñ beyânın
- Cemâlî zîb-i lutfile tonansun
Sa'âdet burcını meh-veş tolansun
- Hicâb-ı nûrile özi bürinsün
Yüzi şeh gözine şîrîn görinsün
- 15 Nesîm-i 'avnüñi eyle aña yâr
Nisâr itsün bu deryâ dürr-i şeh-vâr
- Çü 'avn ide aña feyz-i 'inâyet
Bula bu kân güher ahter sa'âdet
'Ayân oldukda bu dürr-i şeb-efrûz

Şeb-i muzlim ola çün rûz-ı nev-rûz

Döner emrûñle mâh u mihr-i hâver
Olur gice karañu rûz enver

Sepîd-i rûzile bu leyle-i dâc
Olupdur feyzüñe ser-cümle muhtâc

2b 20 Senüñ emrûñle gerdândur bu gerdûn
Mutî'üñdur kamu 'âlî vü gerdûn

Senüñdür nîkile bed her ne kim var
Murâduñ üzredür bu çarh-i devvâr

Bitürdüñ hâk-i hârâdan gül-i ter
Karataşdan çıkarduñ la'l ü gevher

Demüñdür feyz iden eşyâya cânı
Tenûruñda bişübdür cümle nânı

Hudâyâ lutfuñile ser-firâz it
Beni halk-ı cihândan bî-niyâz it

25 Miyâncısuz verürsün nânımı sen
Kamu mahlûka hem rızkını ahsen

Egerçi sözlerüm cümle hatâdur
Kabûl eylerise lutfuñ revâdur

Cihân içinde ben ser-geşte kaldum
Kabîbe irmedüm dil-haste kaldum

Kime feryâd idem yokdur penâhum
Senüñ lutfuñdan özge iy ilâhum

Bu sırlar kim halâyıkdan nihândur
Senüñ katuñda ser cümle 'ayândur

30 Haka kıl Ahmed-i Rıdvân tazarru'
Eger rif'at dilerseñ kıl tevâzu'

3a Bülend it himmetün isterseñ adı
Ki himmetden bulurlar her murâdı

Tevhîd-i Bârî Te'âlâ şânehu

Yine yâdıyla nâm-ı Zü'l-Celâlüñ
Kılalum ibtidâ' nazm-ı makâlüñ

Kim anuñ hükm-i nâmına olub râm
Felek cünbiş kılubdur merkez ârâm

Kamu eşyâya oldur evvel âhir
Anuñ emrindedür pinhân ü zâhir

35 Vücûdudur kamu mevcûda kâhir
Nişânı cümle-i eşyâda zâhir

Te‘âlallah ki yok mânend ü misli
Benî Âdem ‘abîd ol Rabb Mevlî

Sücûd eyler aña her şey kemâhî
Vücûdına virür cümle güvâhî

Feleklerde kılub encüm firûzı
Bu hâkî kavme gösterdi rumûzı

Anuñ hikmetleridür cümle bârik
Beyâz-ı rûz-ı rûşen leyl-i târik

40 Gelür gam yirine şâdî vü ümmîd
Togar emriyle anuñ bedr ü hurşîd

3b Nücûma emr ider her demde çok kâr
Sanâyi‘ gösterür sun‘ıyla her bâr

Görür nûrı-y-ile bârik-bînân
Anuñ zikriyledür halvet nişînân

Münezzehdür nekâyısdan müberrâ
Mukaddesdür me‘âyibden te‘âlâ

Yetişmez kimsene kudretlerine
‘Ukûl ermez anuñ hikmetlerine

45 Ne kâdirsin sen ey şûrîde-ahvâl
Ki şerh idesin andan ba‘z-ı akvâl

Ne haddüñdür senüñ bu nazm-ı güftâr
Neden geldi saña bu bebr ü refâtâr

Eger hüşyâr iseñ ey merd-i ‘âşık
Bu yola gitmege olduñsa lâyıık

Bu cürmiçün ayıt *estagfirullah*
Hulûs-ı kalbile *tübtü ila’l-lah*

Eger bu yolda gerçek tâlibiseñ
Likâsına habîbüñ râgîbiseñ

50 Kamu eşyâda zâhir gözle anı
Ki her şeyde anuñ vardur nişânı

‘Aceb sehv itdiler sûret-perestler
Bütiçün kaldılar hayrân u mestler

4a Hicâbından bu nakşın geçmediler
Me‘ânî ‘aşkına yetişmediler

Halîl-i Hakk bu remze oldu vâkîf
Aña keşf oldu esrâr-ı mevâkîf

Anuñ-çün bütleri kıldı şikeste
Bu sûret dâmına kalmadı beste

55 Gel imdi sen dahî şevkile vecde
Gene Ma‘bûd-ı pâke eyle secde

Çün İbrâhîm-i Âzer cânı mest et
Hevâ esnâmını cümle şikest et

Göresin tâ ki sen ‘ayne’l-yakîni
Cemâl-i *lâ-uhibbü’l-âfilîn*i

Der-istidlâl-i nazar ber-tevfik

Hakâyıktan ger olduñsa haber-dâr
Saña ‘arz eyleyem bir nice esrâr

Neden cünbişdedür bu çarh-ı eflâk
Niçün sâkin-dürür bu merkez-i hâk

60 Çü Ma‘bûd-ı cihân ol müste‘ândur
Neden bu mescid ol deyr-i mugândur

Der-hikmet-i Bârî Te‘âlâ

4b Nedür bu Ka’be vü Bathâ vü zemzem
Nedür bu buk’a-i kuds-i mükerrem

Sükûnı merkezün âbuñ revânı
Hevânuñ rif’ati nârûñ duhânı

Neden buldı ‘anâsır tıbkı terkîb
Nedendür bunlara bu nazm u tertîb

Niçün devrân ider bu heft devvâr

Neden seyr üzredür bu seb'-i seyyâr

- 65 Nedendür kim uzayub meskeninden
Çevâbit gitmedi yerlü yerinden

Niçün düşdi zamâna münkalib hâl
Kimüñ emriyledür bu vaz' u ahvâl

Bu efkârile kalmışdum dil-efgâr
İrişdi gûşuma âvâz-ı dil-dâr

Ki ey gâfil nedür bu fikr-i fâsid
Bu sevdâ kim kılursun pür-mefâsid

Eger cûyâ-yı hakkisen hakikat
Hakı fikr eyle ol sâhib-basîret

- 70 Çün irdi sem'üme savt-ı 'inâyet
Açıldı kalbüme bâb-ı hidâyet

Halâs etdi beni bâr-ı mihenden
Göñül Ya'kûbını dâr-ı hazenden

- 5a Beni bu sûretile kıldı dil-şâd
Ser-efrâz eyledi çün serv-i âzâd

Bu şükre Ahmed-i Rıdvân sücûd et
Özüñ şükranê ver terk-i vücûd et

Mey-i vaslını yâriñ eyleyüb nûş
Dü 'âlem zevkini eyle ferâmûş

- 75 Hudâyâ derd-mendem zâr u bîmâr
Fakîr ü müstemendem 'âciz ü h'âr
Men-i bî-dest ü pâya dest-gîr ol
Garîb ü bî-kese yâr u zahîr ol

Beni bir dem özümde kılma gâfil
Çü maksûdum tapuñdur eyle vâsıl

Yüzüm yokdur bilürsin çün katuñda
Beni şermende kılma hazretüñde

Der münâcat-ı Bârî Te'âlâ 'azze ismehu

İlâhî dîdeden ref' et hicâbı
Baña göster tarîk-i pür-savâbı

- 80 İki gözüm baña sen kılduñ in'âm

Keremden perde-dâr etme çü bâdâm

Hudâvendâ za'îfem ben güneh-kâr
Garîb ü bî-nevâ bî-yâr u gam-h'âr

5b Nice tâ'at kılam ben hazretüñe
Nitesi kâdir olam hizmetüñe

Kavîsin lutfile hâşâ ki senden
≤a'îfüñ hizmetin redd idesin sen

Verelden meyve-i eltâfi bu şâh
Kılubdur Ahmed-i Rıdvânı küstâh

85 Vücûdumdur asılda bir avuc hâk
Senüñ cûduñdan oldum gevher-i pâk

Çü benden gelmedi ey pür-hidâyet
Saña lâyıık ne tâ'at ne 'ibâdet

Senin eltâfına kaldı ümîdüm
Ki lutfuñdur benüm nevrûz u 'îdüm

Eger bu müşt-i hâk olursa hoşnûd
Ziyân olmaz saña baña olur sûd

Cemâlüñle dü çeşmüm eyle rûşen
Visâlüñle dilüm kıl tâze gülşen

90 Hatâdan dür idüb râyum bülend et
Götür gaflet hicâbın sûd-mend et

Benüm taksîrûme yokdur nihâyet
Şefî'ümdür huzûruñda hacâlet

Eger sehville kıldumsa hatâyî
Kalem çek sehvüme eyle devâyı

6a Tenüm mescidde göñlüm lehv içinde
Kabûl ola mı secdem sehv içinde

Yele verdüm bu 'ömrüm gülşenini
Savurdum göklere gül hirmenini

95 Dirîgâ kânı eyyâm-ı cevânî
Kanı 'ahd-i şebâb u zinde-gânî

Bugün pîrem baña şeyb oldı nâsih
N'ola bernâlara versem nesâyih

Çü pîr itdüñ beni Yâ Rabb meded kıl
Dem-i âhir bedenden cânı redd kıl

Şeb-i 'isyânumı nûruñla rûz et
Dem-i feryâd u âhum dil-fürûz et

Nasîb eyle baña sen râst kârı
Hatâlardan 'akîdem eyle 'ârî

100 Bilürsin kim tapuñdur dil murâdı
Gamuñdur göñlüme miftâh-ı şâdî

Egerçi korkaram dâyim ölümden
Ümîdüm kesmezem lîkin keremden

Kemîne bilmezem n'olmuşdur ahvâl
Ya merdûdem ya makbûlem nedür hâl

Velî hâlüm budur kim Hakk-perestem
Mey-i 'ışk-ı hakîkî-y-ile mestem

6b İlâhî ben za'îfe kıl terahhum
Kelâm-ı lutfile eyle tekellüm

105 Baña âhir demümde rahmet eyle
Güneh-kâram keremden şefkat eyle

Çerâgum âteşin lutfuñla yandur
Bu cânım kevserüñ âbına kandur

Baña fazluñla kıl dâyim 'atâyı
Hisâlüme göre kılma cezâyı

Heves h'âbından idüb cânı bîdâr
Beni gaflet meyinden eyle hüşyâr

Baña nûr-ı yakînüñ sen 'ayân et
Şehâdet lafzını vird-i zebân et

110 Beni dînümde dâyim ser-bülend et
Benî Âdem içinde ercümend et

Resûlüñ na'tini dilde revân et
Nebîñ mihrini cânda nihân et

Şu na'ti kim ola makbûl-ı 'âlem
Cihân halkı içinde key müsellemler

Der-na't-ı Resûl sallallahu 'aleyhi vesellem

Resûl-ı maksad-ı tâ vü sîn
Şefî'ü'l-müznibîn hayru'l-nebiyyîn

7a Meh-i tâbende-i eflâk-i sermed
Resûl-ı cümle-i 'âlem Muhammed

115 Saña ol vechile yazıldı nâme
Ki mürselsin kamu hâsile 'âme

Kapuñ kevn [ü] mekâna kurretü'l-'ayn
İki kaşuñ tufeyli *kâbe kavseyn*

Senüñ çeşmeynüñe kuhl oldı *mâ zâg*
Te'âlallah hümâyı göre mi zâg

Seni halk etdi nûrından çün ol Pâk
Ne tañ görmezse sâyeñ dîde-i hâk

Çün olduñ hâtem-i dest-i risâlet
Süleymân hâtemi buldı hacâlet

120 Dem-i 'İsî bulandı hazretüñde
Hızır pâyende kaldı hidmetüñde

Çü gördi sa'idüñ Mûsî sözi ne
Yed-i beyzâyı saldı âstîne

Zemîn nâfina baglar kûhdan seng
Olam diyü bu gün tapuñla hem-seng

Felek senden bulubdur bî-karârî
Zemîn oldı mahalleñ hâk-sârî

Rekûbuñda Burâk u gâh Refref
Rikâbuñda melâyik cümle saf saf

7b 125 Degüldür manzaruñ bu zâl 'âlem
Ki bu mekkâre olmaz saña mahrem

Bugün serheng-i meydân-ı vefâsın
Sipeh-sâlâr-ı cümle enbiyâsın

Reyâhîn bahş ider her dem nesîmüñ
Gül-i hoş-büy u hamrâdur nedîmüñ

Senüñ ahbâbuñ olmışdur kamu şâd

İki 'âlemde hem-çün serv-i âzâd

Serîr-i şer'üñ oldı 'âleme tâc
Ki sensin sâhib-i İsrâ vü Mi'râc

- 130 Cihân içinde gösterdiñ sanâyi'
Ki mensûh oldı şer'üñle şerâyi'

Kapuñdan bed-gümân dâyim hacildür
Kamu sengîn gönüller teng-dildür

Hakuñ şemşîri seyfisiz guzâtuñ
Habîb-i Rabb şefî'isin 'usâtuñ

Kapuñda kılmışam envâ'-ı taksîr
Ne tedbîr eyleyem Yâ Rabb ne tedbîr

Velîkin umaram ol gevher-i pâk
Hatâmuzdan geçe eylemeye bâk

- 135 İlâhî Ahmed-i Rıdvân senüñdür
Ser-â-ser 'ayb ü pür-noksân senüñdür

8a Günâhumı ko lutfuñ işin işle
Muhammed yüzi suyına bağışla

Hatâmuz gerçi kim tagdan girândur
Velî deryâ-yı lutfuñ bî-gerândur

Der-du'â-yı pâdişâh-ı İslâm

Revân oldı çü tahta rahş-ı sultân
Sa'âdet bahtını buldı bu devrân

Hilâfet nûrı saçıldı cihâne
Kerâmet tâcını geydi zamâne

- 140 Kılur pür-sûzile biş nevbet âgâz
Gülistân-ı İremde murg-ı hoş-sâz

Bu taht üzre oturdı zırh-ı Cemşid
Ki câmin nûş ede sultân-ı hûrşid

Bu şevkile gönül dengidi hayrân
Mey-i 'aşk-ı nigârînile sekrân

Meger bir nîm-şeb bu çeşm-i bîdâr
Cihân işinden olmuşdı haber-dâr

Yatardum derdile sermest ü hayrân
Kalem destümde çün şemşîr-i bürrân

145 Erişdi gönlüme ilhâm-ı Yezdân
Ki n'eylersin cinân ü hûr u ridvân

8b Cihâna genc-i esrârı 'ayân et
Makâlâtuñ zülâlini revân et

Düzet 'âlemde bir bezm-i şehâne
Kimesne bulmaya añâ bahâne

Yetişdi nâ-gehân ol peyk-i dil-dar
Hezârân lutfîle gösterdi didâr

Didi müjde ki mes'ûd oldu fâlûñ
Ola şimden-gerü pür-hande hâlûñ

150 Kamu baglu işüñ bula küşâdı
Dahi görmeye bâzârûñ kesâdı

Feleklerden geçe hançer zebânûñ
Aça evrâkını heft âsmânûñ

Gire birbirine cism-i felekler
Ferâmûş ide tesbîhin melekler

'Utârid hâmesin eyleye mismâr
Bürine başına hem Zühre bir çâr

Çü bu güftârı andan gûş kıldum
Hum-ı mey bigi ol dem cûş kıldum

155 Dedüm kim baña yüz gösterdi devlet
Akar şimden-gerü deryâ-yı ni'met

İrer nazmum serâdan tâ süreyyâ
Gider 'arş-ı 'alâdan dâhi a'lâ

9a Velî şol demde olur bu sa'âdet
Sözüm cevherlügi bulur nihâyet

Kim ire gûşına şâh-ı cihânûñ
Emîn-i Hakk Süleymân-ı zamânûñ

Şeh-i gîtî-sitân şeh Bâyezîd hân
Ser-i şâhân-ı 'âlem hân bin hân

- 160 Emânet-dâr-ı esrâr-ı İlâhî
 Dür-i yek-dâne-i deryâ-yı şâhî
- İrer hükmüñ ser-â-ser kâf tâ kâf
 Urur nâmuñla hükkâm-ı cihân lâf
- Vücûduñdur sebab emn ü âmâne
 Musahhardur saña devr-i zamâne
- Nizâmı ‘âlemüñ zâtuñla kâyim
 Vücûduñla bu mülküñ emni dâyim
- Getürdüm şâh için bir gevher-i pâk
 Ki görmedi nazîrin çeşm-i eflâk
- 165 Anuñ-çün eyledüm bir şehri bünyâd
 Ki görenler didiler âferîn bâd
- Kamu gencînenün kapusın açdum
 Cevâhirlere yükin âfâke saçdum
- Menem zenbûr-veş bennâ-yı üstâd
 Ki kıldum hâne-i pür-şem’i âbâd
- 9b** Koludur şem’ile meşhed musaffâ
 Müzeyyendür ser-â-ser nakş-ı zîbâ
- Anuñ-çündür baña işbu ‘atiyye
 Kim idem şâh eşigine hediyye
- 170 Eger makbûl-ı şâh olursa şâdam
 Kamu hâsıl murâdum ber-murâdam
- Gel ey Rıdvân bu sevdâdan güzer kıl
 Sudâ’ından bu güftârüñ hazer kıl
- Sözüñ kanda cenâb-ı şâh kanda
 Belî mâhî ne yirde mâh kanda
- Kanı tahte’s-serâ kânı süreyyâ
 Kanı gabrâ’ kanı ‘arş-ı mu’allâ
- Bu sözlerden velî maksûdı anuñ
 Du’âsıdur garaz şâh-ı cihânüñ
- 175 Hemîşe devletüñ ola mü’ebbed
 Bulasın bahtile mülk-i muhalled
- Vere gül-zâr-ı bahtuñ verd-i nâ-yâb

Nihâl-i 'izzetüñ ser-sebz ü şâd-âb

Zemînile zamân ola mutî'üñ
Nigeh-dâruñ Hudâ Ahmed şefî'üñ

Der-pijûhiş-i kitâb gûyed

10a Bu ma'nî kim dedüm pür-nakş-ı zîbâ
Bezenmiş suffedür envâ'-ı dîbâ

Baňa ol dem yetişdi lutf-ı Yezdân
Ki ben zulmetde buldum âb-ı hayvân

180 Ne sözler kim dedüm çün dürr-i meknûn
Sözüm serv-i sehî-veş râst mevzûn

Bu esnâda irüb âvâze-i gayb
Didi etme sözümde key sakın reyb

Ki tîz tut Ahmed-i Rıdvân oturma
Söze gir gönülüne kaygu getürme

Bilürsin kim vefâsızdur bu gerdûn
Gider turmaz eger dâna eger dún

Terennüm kıl sefâdan eyleyüb cûş
Cinân bülbüllerini eyle hâmûş

185 Suhan nakdine ur bir sikke-i nev
Ki reşk ide aña dînâr-ı Husrev

Sözi fark eyleyübenin girişdüm
Şehiçün sa'y idüb muhkem dürişdüm

Didüm evvel Sikender-nâmesini
Tamâm etdüm anuñ hengâmesini

İkinci Leylî vü Mecnûn makâlin
Beyân etdüm ser-â-ser hâl ü kâlin

10b Bu def'a Husrev u Şîrîn diyeyin
Ne deñlü telhisem şîrîn diyeyin

190 Me'ânî bahrine gavvâs olayın
Kamu gevherlerüñ hâsın alayım

Yapayın şâh için kasr-ı şehâne
Kim ola Husrev u Şîrîn bahâne

Şu resme ideyin gül-zârı terhîn
 Ki firdevs-i berîn eyleye tahsîn
 Bu sözler vâkı'â 'âlî binâdur
 Hakikatde behişt-i dil-küşâdur

Ki her bir beyti bir hûrî cinândur
 Ya gılmân-ı behişt-i câvidândur

195 Ya hod firdevs içinde bûstândur
 Kolu reyhân u verd u erguvândur

Ya her bir beytidür bir dil-ber-i hûb
 Müzeyyen nokta-i hâlile mergûb

Sanasın her biri âşüb-ı cândur
 Kamusı fitne-i âhir zamândur

Söze kılma hakâretle nazar sen
 Derûnından sözüñ eyle hazer sen

Ki sözdür 'âlem-i gayb armaganı
 Suhandur kişver-i cânuñ nişânı

11a 200 Kalan sözdür cihân içinde bârî
 Kamu ehl-i kemâlûñ yâdgârı

Kolayından gelür sanma sözi sen
 Sözüñ aslını diyeyin saña ben

Kılur emr-i Hudâ icâd u tekvîn
 Sürüş eyler kulûb-ı nâse telkîn

Ya mıgnâtîsdur söz ehli yüzi
 Çeker kendüye âhen bigi sözi

Veyâhûd keh-rübâ bigi kemâhî
 Kapar kande bulursa berg-i kâhı

205 Velî 'ışk oldı her sözüñ esâsı
 Ki yokdur sözleruñ ansuz safâsı

Kamu bunca bâ'is-i 'ışk olubdur
 Vücûdile bile evvel gelübdür

Bes andan soñradur icâd-ı 'âlem
 Kamunuñ âhiri geldi bu âdem

Eger 'ışk-ı ezel urmaydı dem
 Ne 'âlem zâhir olurdu ne âdem

Kamusı 'ışkile peydâ olubdur
Zemîn ü âsmân andan tolubdur

210 Hakikat 'ışkdur cânı cihânuñ
Anuñladur yakîn ârâmı cânuñ

11b Sebeb bu nazma da 'ışk-ı ezeldür
Ki ma'şûkı Hudâ-yı lem-yezeldür

Anuñ-çün 'ışkile meydâne geldüm
Miyânum bağladum merdâne geldüm

Şurû' etdüm bu nazm-ı dâstâna
Ki 'arz idem anı ol âstâna

Der-'özü-h'âsten

Sebeb bu nazma bir dahi bu düşdi
Yaturken göñlüme endişe düşdi

215 Ki bir nesne kılam ola mü'ebbed
Kala mülk-i cihân içre muhalled

Yogidi bendede hiç istitâ't
Kim ideydim binâ 'âlî 'imâret

Cihân içre kalaydı yâdgârum
Anıñla hoş geçeydi rûzgârum

≤arûrî eyledüm Hakka niyâzı
Irâg etdüm göñülden kibr ü nâzı

Didüm ey lutfi çok rahmetleri bol
Baña göster keremden hamseye yol

220 Bu fikr içinde nâ-geh h'âba vardum
Ne kim maksûdum idi anda gördüm

12a Velî bir dahi düşdi cânê gussa
Kim almışdı 'ömrden ba'z-ı hisse

Ki zîrâ 'ömr-i fânînuñ nişâtı
Çile irincedür 'ayş u simâtı
Gelür pencâsı irse cisme süstlük
Dahi görmez cihânda ten dürüstlük

Eger şîbe irürse saht ola kâr
Geçe 'ömri günü bîmâr u pür-zâr

- 225 Eger heftâd olursa rûzgâruñ
Eceldür şübhesüz bu âb-dâruñ
- Eger heştâd eger yüz yaşıyasun
Hezâr olursa da bir dem sayasın
- Bes ol iyisi budur kim şâd olasın
Bu gamlardan kamu âzâd olasın
- Hudânuñ zikrine bünyâd idesin
Huzûr-ı kalbile hoş yâd idesin
- N'ola hande iseñ çün şem'-i pür-tâb
Gerek çeşm-i dür-efşânuñ tolu âb
- 230 Olur giryân hemîşe ebr-i nîsân
Kopar ol giryeden lü'lü-yi mercân
- Ne deñlü kim olabiz berk-i handân
Çıkar ol handeden bir nâr-ı sûzân
- 12b** Bes ol yigdür saña giryân olasın
Hudânuñ yâdile handân olasın
- K'anuñ yâdıyla giryê handelükdür
Hemîşe tâli'-i ferhündelükdür
- Gel imdi Ahmed-i Rıdvân hurûşa
Mey-i sâfî bigi şevkile cûşa
- 235 Gene Mânî bigi nakş et makâli
Gider gönülündeki hüzn ü melâli
- Bugün bir vechile göster hurûşı
Kim işiden kişinüñ gide hûşı
- Dimişlerdür belî bu dâstânı
Kutubdur Husrev ü Şîrîn cihânı
- Velî bu nüsha şîrîn-ter düşübdür
Olar şehdise bu şekker düşübdür
Olardan muhtasar kıldum bu genci
Ki gûş-ı sâmi'e vermeye renci
- 240 Bunu kıldum bugün 'âlemde ma'lûm
Ki beyne'n-nâs ola fehvâsı mefhûm

Âgâz-ı dâstân

- Rivâyet kıldı ol pîr-i sühan-senc
Şeh-i erbâb-ı ma'nâ sâhib-i genc
- 13a** Çü Kistrâ kalmadı mülk-i cihâna
Oturdı tahtına Hürmüz şahâne
- Selâfîn-i cihâna oldı server
Eşiginde kamu şehler çü çâker
- Cihân mülkinde kıldı 'adlile dâd
Ki 'adlile cihânı kıldı âbâd
- 245 Karîk-i ceddinüñ şartın tamâmet
Getürdi yirine kıldı ri'âyet
- Kamu yohsullaruñ yirdi gamını
Ki her zahmuñ ururdı merhemini
- 'Adâlet seyfini çekdi 'alem-veş
Kalem-zen destini kesdi kalem-veş
- Sipâhîler anuñ havfindan el-hakk
Kırlardı kemâna zûrı ancak
- Zamânında meger ol 'anberîn-mûy
Veyâhûd kâkûl-i müşkîn ü hoş-bûy
- 250 Perîşânluk bular görmişidi bes
Dahi görmiş degüldür gayr bir kes
- Figân etmezdi bir kimse meger ney
Yogidi telh-kâm illâ hum-ı mey
- Ganî olmuşdı cümle halk-ı 'âlem
Ki mâl envâ'ma garkidi âdem
- 13b** Anuñ devrinde bây olmuşdı merdüm
Ki nâm-ı ihtiyâc olmuşidi güm
- Bu resme şâhidi bî-misl ü mânend
Velî olmuşidi muhtâc-ı ferzend
- 255 Egerçi mâl u iklimi çogidi
Yerine bir halef oglı yogidi
- Bu gamda hâli olmuşdı mükedder
Görünmezdi gözine mâl ü kişver
- Yogidi kalbinüñ hergiz huzûrı

Kolu hüznidi gitmişdi sürûrı

Ederdi ârzû ‘ömri nihâli
Göreydi meyve-i sâhib-cemâli

Direhtî kim anuñ olmaya bârı
Bu halk içinde olmaz i’tibârı

260 Kişi kim eyleye kalbin aña ‘akd
Ogul mânendi olmaz hîc bir nakd

Garaz budur oguldan nîk merde
Kim ismi atanuñ olmaya mürde

Kala zinde anuñla ata adı
Oguldan atanuñ budur murâdı

Gece kim dîdeden hûrşîd ola dûr
Gerekdir mâh-ı tâbân kim vere nûr

14a Ogul endîşesiyle Hürmüz-i şâh
Yaturken gözine uyhu bulur râh

265 Görür hwâbında Hürmüz şâh-ı kişver
Yakasından girer hûrşîd-i hâver

Cihânı toldurur nûrile yekser
Ser-â-ser yiryüzi olur münevver

Çü hwâbından uyanur şâh-ı şeb-hîz
Mu’abbirler kıgırdur katına tîz

Düşin takrîr idüb şâh-ı muzaffer
Bulardan hwâbınuñ ta’bîrin ister

Didi bu hwâbumuñ ta’bîrin eyleñ
Ne ma’nîdür bunuñ tefsîrin eyleñ

270 Mu’abbirler didiler açuben râz
Şehâ şâdî hümâsı kıldı pervâz

Saña Hakk viriser bir hûb ferzend
K’aña hûrşîd u mâh olmaya mânend

Ola mihr-i felek bigi cihân-gîr
Budur bil hwâbuña ey şâh ta’bîr

Bu hwâbuñ bildiler çünkim me’âlin
Hemân-dem yazdılar tarîh ü sâlin

- Yıl olmadın dahı Vehhâb ü Kâdir
‘Atâ kıldı şehe bir dürr-i nâdir
- 14b** 275 Şudur kim misli deryâda bulunmaz
Zemîn üzre nazîri hem görünmez
- Şeh-i ferhunde-fâl u ferruh-ahter
Meh-i sâhib-cemâl ü hûb-manzar
- Çü togdı anadan bu resme ol mâh
Felek mihriyle didi zâdehu’llah
- Yetürdiler yirine çünki resmin
Kodılar Husrev-i Pervîz ismin
- Anuñ-çün didiler ismine Pervîz
K’olurdu her kişi görse dil-âviz
- 280 Bes andan sonra düzdiler aña mehd
Gıdâsın kıldılar pür-şekker ü şehd
- Zer ü zîverle mehdin kıldılar pür
Kolu la’l ü cevâhir kıymetî dür
- Meh-i nev mehdine olmuşdı çenber
Aña tâs-ı zeridi mihr-i enver
- Anı uyutmagiçün gâh u bî-gâh
Sabâ gehvâresin igrürdi her gâh
- Bu dehrün mâderi kalmışdı taña
Verirdi lutfile pistânın aña
- 285 Gıdâ olmuşdı aña şehdile şîr
Eger şehd olmasa olmazıdı şîr
- 15a** Gıdâsın bulmasa hic uyumazdı
Ka’âmı şehd ü şîrînsüz yemezdi
- Ezelden meyli Şîrîneydi zâhir
Bu tohmidi ki peydâ oldu âhir
- Çü bu tertîbile yaşına yetdi
Yire inüb yürümeğe kasdın etdi
- Kılile dâyesi cânını asdı
Çıkub zerrîn bişikden yire basdı

- 290 Zemîn itdi tefâhur ‘arşa ol dem
Didi şimden-gerü hâcet degül gam
- Bunuñ bigi ayaguñ ferşi oldum
Şu kim göñlüm murâdı-y-idi buldum
- Çü biş yaşına yetdi şâh Pervîz
İletdiler mu’allim hâneye tîz
- Meger ol demde varidi bir âdem
Kim olmuşdı zamânında müselleme
- Kemâlâtı-y-ile meşhûr u mevsûf
Bozorg Ümmîd adı adıyla ma’rûf
- 295 Şeh-i Kısra bulub getürmişidi
Anı Pervîze hwâce etmişidi
- Aña sa’yile ta’lîm etmişidi
Kamu esrârı tefhîm etmişidi
- 15b** Kabi’î vü riyâzî vü İlâhî
Fünûnı cümle bilmişdi kemâhî
- Şu deñlü ma’rifet kılmışdı hâsıl
Makâm-ı ‘ârife olmuşdı vâsıl
- Hakim-i ‘âleme âdem dimezdi
Atası sözini fehm eylemezdi
- 300 Kemâlile kılub nefsinı tekmîl
Sehel müddetde ‘ilmi kıldı tahsîl
- Çü ‘ilm ü ma’rifet kaydını gördi
Sipâhîluk yolına gitdi turdı
- Getürdiler hemân-dem esb-i tâzî
K’ide şemşîrile nîzeyle bâzî
- Mübârizler kamu ta’lîme geldi
Savaş ahvâlini tefhîme geldi
- Kimi gösterdi tîrile kemânı
Kimi şemşîrile tîg u sinânı
- 305 Kimi nîze kimi kalkan yolını
Kamu gösterdiler şâha yolını
- Kimi çevgân u tob öğretti aña

- Ki bâzîsin görenler kaldı tâña
- Bes andan atile meydâna düşdi
Nice gün topile çevgâna düşdi
- 16a** Biraz müddet bu bâzile geçindi
Usanub didi gel bundan geç indi
- Anı terk idüb oldı ‘ayşa meşgûl
Mey ü mahbûb u sâz idindi makbûl
- 310 Perî-peykerlerle câm içerdî
Müdâm içse eli altun saçardı
- Mugannîler çoğidi sohbetinde
Rebâb u ‘ûd u çengidi katında
- Cevân-ı hûbîdi şeh-zâde Pervîz
Suhen tarzında olurdı şeker-rîz
- Kaçan söz söylese dürler dökerdi
Lebi söz yerine şekker dökerdi
- Söze girse fâsîhîdi be-gâyet
Ki harc eylerdi her sözde belâgat
- 315 Gehî nûş-ı meyile eglenürdi
Gehî gûş-ı neyile diñlenürdi
- Gece gündüz işi ‘ayşidi ‘işret
Kılurdı tâze dil-berlerle sohbet
- Degüldi rûz u şeb hâlî tarabdan
Velî çıkmazidi hergiz edebden
- Suvâr olub gehî cevân iderdi
Seherden bâzını çevgân iderdi
- 16b** Geh eylerdi sefâdan ‘azm-i nahcîr
Şikâr eylerdi bebr u âhû vü şîr
- 320 Geh eylerdi çemende sohbet-i çeng
İçilürdi şarâb-ı erguvân-reng
- Gehî bahşîş kılurdı sîmile zer
Saçardı meclise envâ’-ı gevher
- ‘Atâsını göreydi Hâtem-i Kayy
Sehâsı defterin eyleyedi tayy

Kerem aslını andan öğreneydi
Sehâ didiklerinden utanaydı

Cihân içinde olmuşdı nişâne
Kemâlâtiyle bî-misl-i zamâne

325 Şarâb u devlet ü subh-ı cevânî
Makâm-ı ‘ayş ü vakt-i kâmrânî

Sa’âdetdür ki Hakk kıldı müyesser
Safâ vü zevk u ni’metdür mukarrer

Gurûr-ı hüsnidi başında bâde
Katında tâze mutriblerdi sâde

Neşâtı göñline kılmışdı ‘âdet
Mey ü mahbûbile eylerdi ‘işret

İşi gûş-ı neyidi nûş-ı bâde
Gamuñ bünyâdını vermişdi bâde

17a 330 Nidâ itdürmişdi Hürmüz-i şâh
Kamu iklimini kılmışdı âgâh

Ki vây ol kimseye kim ola bed-kâr
Ere bir kimseye fi’linden âzâr

Gire gasbile âher hânesine
Veyâ meyl eyleye bir dânesine

Yahod bir kimsenüñ bâgına gire
Sebebsiz meyvesin zulmile dire

Yahod salub tavârın geşt-zâra
Sala dihkânları âhile zâra

335 Aña bir vechile idem siyâset
Ki her kişi ala andan nasîhat

Der-taleb-i icâzet-i Husrev be-şikâr-reften

Meger tahtında bir gün Hürmüz şâh
Oturmuşdı felek burcında san mâh

Gelüb yâdına oğlu şâh Pervîz
Derûnına yetişdi âteş-i tîz

Gene mihr ü mahabbet geldi cûşa

Getürdi Hürmüzi ol dem hurûşa

Vezîrine didi handân [u] hurrem
Getürdüñ Husrev-i Pervîzi bu dem

- 340 Yügürdüb niçe serheng ü yasavul
Didi Pervîz öninde yort u savul

Hezâr i'zâzile Pervîz[i] ol dem
Getürdiler huzûr-ı şâha hurrem

- (208b) Geçürdi yanına Pervîzi der-hâl
'Atâ eyledi vâfir gencile mâl
Nisâr itdi cevâhirlir firâvân
'Akîk ü la'l ü yâkûtile mercân

'Înâyetler kılub gösterdi ragbet
Hezârân lutfîle kıldı ri'âyet

- 345 Velîkin bakmadı bunlara şeh-zâd
Dil-i gam-gîni bir dem olmadı şâd

Görüb Hürmüz didi ey nûr-ı dîde
Nedendür hâtruñ böyle remîde

Niçün gül bigi gülmezsün sen ey gül
Degülsün şevkile gûyâ çü bülbül

Sebeb n'oldı bunuñ sırrın 'ayân it
Murâduñ n'idügin cümle beyân it

Didi şâhâ bu dünyâdur pür-âfet
Olur mı genc ü mâl aña mükâfat

- 350 Kılur her subh-dem kûs-ı şeh âvâz
Dem-i rihlet yetişdi eyle pervâz

Anuñ-çün gitdi bu göñlüm karârı
Bu gamdandur mizâcum inkisârı

Didi ey nûr-ı 'aynum eyle seyrân
Çü bildüñ kimseye kalmaz bu devrân

Süvâr ol dâyimâ 'azm-i şikâr it
Temâşâ-yı kenâr-ı cûybâr it

- (209a) Ola kim hâtruñ olub küşâde
Sürûrı kalbünüñ ola ziyâde

- 355 Gehî gül-şenlere 'arz-ı cemâl it

Mey-i gül-reng içüb def'-i melâl it

Çü şâhuñ sözini gûş itdi Husrev
Kulû' itdi ufukdan çün meh-i nev

Açıldı hâtırı gül bigi ol dem
Kurugeldi yirinden şâd u hurrem

Du'âlar eyleyüb şâha firâvân
Sarâyına yetişdi şâd u handân

Kıgırdı ol zamân mahremlerini
Katında hâsekî hem-demlerini

360 Didi görüñ ne varise yaragı
Şikâr eyleyelüm sahrâ vü tagı

Kamu esbâbumı eyleñ mükemmel
Dakîka kalmasun mensî vü mühmel

Didiler cümlesi fermân-pezîrüz
İşigüñde gulâmuz hem esîrüz

Ne emr itdüñse iltelüm yirine
Kamu buyruklarüñ varsun yirine

Oturdı ol gece şeh-zâde halvet
Buyurdı kıldılar bir 'âlî sohbet

(209b)365 Şeh-içün kurdılar taht-ı murassa'
Oturdı anuñ üstinde murabba'

Getürdiler iki biñ micmer-i zer
Buhûr eylediler 'ûdile 'anber

İki biñ meş'al-i sîm ü zer-endûd
Sabâh olunca yandı sâf u bî-dûd

Getürdiler reyâhînile râhı
Mey-i nâbile memlû' biñ sürâhî

Murassa' la'lile zerrîn kadehler
Ki nûrından bulur meclis ferahlar

370 Derildi sâkî-[yi] sîmîn-bedenler
Kamu gül-çehreler gonçe-dehenler

Buyurdı şeh kamu devr eylediler
Meyile meclisi heb toyladılar

Bu sâkîler içinde birisi hûb
Şehe mahsûsidi zîbâ vü mergûb

Aña kıldı işâret şâh Pervîz
Didi toldur murassa' kâseyi tîz

Ki cânân 'ışkına nûş eyleyelüm
Anuñla gönülümüz hoş eyleyelüm

375 İşidüb bu sözi sâkî kulagı
Pür eyledi revân altun ayagı

Hitâb-kerden-i Hürmüz bâ-Husrev

Meger eyyâm-ı nev-rûzidi 'âlem
Bahârile cihân olmışdı hurrem

Ki Husrev leşker-i dil-berlerile
Perî-peyker melek-manzarlarile

Kurub ol gün seherden gitmişdi
Hevâ-yı sayd-ı nahcîr etmişdi

Ki tîr-i gamzesin idüb havâle
Kemend ataydı zülfiyle gazâle

17b 380 Hevâ-yı hûbidi eyyâm-ı nîsân
Gidermişdi yoluñ gerdini bârân

Güneş vermişdi dehre reng-i zerdî
Benefşeyle yiridi lâciverdî

Bitüb lâle içinde sebze-i ter
Çü tûtî beyzadan gösterdi san per

Yir itmiş lâle-zâr içinde 'ar'ar
Sanasın ayagı hınnâlu dil-ber

Hevânuñ i'tidâlınden çü nev-rûz
Cihân olmışdı cümle hâtır-efrûz

385 Harîr-i âb olub çün penbe-i berf
Gülün 'aksi-y-idi tamgâ-yı şengerf

Gül-i sûrîyi görmüş gonce-i ter
Girîbânına dikmiş tügme-i zer

Çü 'ayş etdi çemende verd-i hod-kâm
Didiler hâne-i bülbül aña nâm

Olur zîr-i şükûfe nahl-i ter kum
Geyür sırma ucından sanki kâkum

Gül idüb haymesi rengini ahmer
Hezâruñ yirin etmişdi mukarrer

390 Dakub kavs-i kuzahdan boynına tavk
Ebr kumrı bigi iñlerdi pür şevk

18a İçüb lâle şarâb-ı erguvânî
Geyüb gonce kabâ-yı şâdmânî

Çemende gonce-i ra'nâ-yı lâle
Gazâluñ kâmina oldı nevâle

Hevâ-yı mu'tedil ne germ ne serd
Ne balçık zahmeti ne mihnet-i gerd

Bu şevkile turub ol şâh Pervîz
Gene 'azm-i şikâre eyledi hîz

395 Suvâr olub perîler esb-i tâzî
Ederlerdi biribiriyle bâzî

Ol âfetler kamusı perniyân-pûş
Kılurlardı niçe hüşyârı bî-hûş

Kolanurlardı Husrev çevresinde
Çü yıldızlar meh-i nev çevresinde

Alub ellerine kavs-i keyânı
Nişânî tîr ederlerdi cihânı

Halâs olmazdı bir sayd ellerinden
Kaçarlardı tokunsa yellerinden

400 Biri kebgile tîhû idüb omac
Biri fitrâkine baglardı derrâc

Hadengile tolanurlardı servi
Atarlardı şikâr idüb tezervi

18b İderdi derdile âvâze ñavek
Ururdı na'reyi bî-hod çekâvek

Yire şol deñlü dökmişlerdi kanı
Bu korkudan gidüb sayduñ kalanı

Bırakmışdı Hitây âhûsı nâfe
Kaçub gitmişdi ‘ankâ kûh-ı Kâfe

405 Gazâliçün olub âşüfte-ahvâl
Yügürürdi seg-i dîvâne pâ-mâl

Kaçabilmezdi keklik bâz elinden
Ne bâz ol türk-i tîr-endâz elinden

Melâyik leşkeri-y-ile bu şeh-zâd
Gece olunca sayd etmişdi dil-şâd

Şebâ-hengâm kim hûrşîd-i tâbân
Hayât âbı bigi olmuşdı pinhân

Cihân içi karañu olmuşıdi
Halâyık yolların yañılmışıdi

410 Kazâ-y-ile göründi karşudan nâr
Gözine Husrevüñ nûr oldı ol nâr

Ol âteş oldı ol kavme gülistân
Aña ‘azm eyledi âteş-perestân

Meger bir evimiş ol cây-ı âteş
Yetişdiler aña ol kavm-i dil-keş

19a Şehiçün tutdılar bir hûb otag
Kayurdılar her esbâb u yarag³⁴⁸

Otagına şeh indi devletile
Geçüb tahta oturdu şevketile

415 Buyurdı şeh getürdiler şarâbı
Müheyâ kıldılar nukl [u] kebâbı

Mugannîler girüb sözile sâza
Gene başladı ‘âşıklar niyâza

Çü mutribler ururdu ‘ûda zahme
Dem-i dâvda iderlerdi ta’âme

Ney-i nâyî diyeydim ney şekerden
Dahı şîrînidı ol ney şekerden

Şeker sanma ki nukl-ı câmî-y-idi
Güzeller gözleri bâdâmı-y-idi

³⁴⁸ Bu mısram vezni bozuktur.

420 Isırlardı ol şeb mest olanlar
Lebiçün kandile sîb-i zekânlar

Gece ol bütler olmuşlardı tâ-rûz
Mey-i nâb âteşiyle ‘ayş-efrûz

Açıldı subh-dem çün şemse revzen
Çıkardı ser girîbân-ı ufukdan

Zamân subhile geydi gine kâkum
Çıkardı gice semmûrın didi kum

19b Meger şeh-zâdenüñ âdemlerinden
Katında hâsekî mahremlerinden

425 Birisi yañılıb bir bâga girmiş
Meyüñ fi’liyle birkaç elma dermiş

Uzadub sîb-çün ol bih zekan dest
Siyâh itmiş iki bâdâmını mest

Anuñ hırsını sîb idüb ziyâde
Dimâgını dahı vermiş fesâde

Ki dihkânüñ tutub rîşini yolmuş
Elinden cebrile hurmâsın almış

Şütürbânlar dahı uyhuya varmış
Şütürler de varub bir bâga girmiş

430 Ziyânlar eyleyüb ol bâğı yıkmış
Sanasın od urub ser cümle yakmış

Gelüb Pervîze feryâd itdi dihkân
Didi şâhâ elüñden dâd u efgân

Agaclarda ne kim var sîb ü hurmâ
Kamusın kullaruñ eyledi yagmâ

Gelüb üstürlerüñ de yıkdı bâğı
Çubuklarda komadı hîc sâğı

Husûsâ kim o bâğ öksüzlerüñdür
Atasuz anasuz dilsüzlerüñdür

20a 435 İşidüb bu sözi hışm itdi Pervîz
Kokundı cânma bir âteş-i tîz

Kıgırdı kulları ol demde der-hâl

Su'âl etdi bulardan n'oldı ahvâl

Gelüb şâh öñine ol sâde-ruhsâr
Şehüñ hışmını gördi kıld(ı) inkâr

Buyurdı şeh ki karnını yaralar
Eger elma yedi-y-ise göreler

Hemân-dem batnını eylediler şakk
İçinde gördiler sîbi muhakkak

440 Virüb bâğ ıssına üştürleri hem
Tesellî eyledi eytâmı muhkem

Şütür-bâni dahı etdirdi ber-dâr
Yasagın yirine yetürdi tekrâr

Zihî 'akl u zihî fikr ü ferâset
Zihî insâf u tedbîr u kiyâset

Nasîb etmiş cevânîgin aña Hakk
Te'âlallah zihî Feyyâz-ı Mutlak

Cihândan geçdiler şâhân-ı nîşîn
Düzetdiler bu resme vaz' u âyîn

445 Ederlerdi kamu anlara tahsîn
Husûsâ kim olardı münkir-i dîn

20b Gerek dîn ehli dahı olub evlâ
Şeh-i İslâm ola 'adlile a'lâ

Muhammed şer'ini ide ri'âyet
Kıla ahkâmın icrâ tâ-kıyâmet

Bi-hamdillah bugün sultân-ı devrân
Ki 'adlile kemâlin buldı îmân

Cihân oldı anuñ cûdıyla ma'mûr
Zamânuñ kalbi eltâfiyla mesrûr

450 Gel ey mü'min bu ni'met şükriñi bil
Şeh-i devrâna hayr ile du'â kıl

Vücûduñdan gider kibr ile kîni
Ki tahsîl idesin 'ilme'l-yakîni

Sakın nâr-ı hased yakmaya cânuñ
Irag eyle mesâvîden zebânuñ

El irdükce edin ihsânı pîşe
İşûñ hayrile cûd olsun hemîşe

İlâhî kâmuya insâfı sen vir
Gider dürdi gönülden sâfı sen vir

455 Gel ey Rıdvân gene remzûñ ‘ayân et
Bize Pervîzûñ ahvâlin beyân et

Der-gamz-kerden-i Gassânî

21a Kemîne vâki’-i hâli diyeyin
Sözûñ togrusını heb söyleyeyin

Bir oğlan mest olub bir bâğa girmiş
Hatâ-y-ile agacdan elma dermiş

Getürdüb aña etdürdüm siyâset
Ra’iyyet hâtırın kıldum ri’âyet

Şütür-bânlar dahı uyhuya varmış
Şütürler de varub bir bâğa girmiş

460 Verüb bâğ ıssına üstür katârın
Dahı üstürlerin mecmû’-ı bârın

Kamunuñ kalbini kıldum ri’âyet
Şütür-bâna dahı etdüm siyâset

Çü bu güftârı Hürmüz gûş kıldı
Gine mihr ü mahabbet cûş kıldı

Cevâbından [hep] itdiler şehâdet
Ki şeh-zâde sözi hakkdur hakikat

Bes andan soñra itmedi tevakkuf
Himâyet gösterüb kıldı talattuf

465 Hemân-dem Husrevi yanına aldı
Hasûdîñüñ yüzi karası kaldı

Kemân-ı hışmını lutfıyla yasdı
Ciger-gûşem diyü bagrına basdı

21b Kenârına çeküb Pervîzi ol şâh
Nasîhatler verüb didi kim ey mâh

Bugün sensin cihân içre hıred-mend
Saña lâzım degüldür nushile pend

Velî birkaç kelâmum var diyeyin
Saña maksûdumı şerh eyleyeyin

470 Senüñdür 'âkıbet bu tâcile taht
Saña olur müyesser mülkile baht

Re'âyaya gerekdür 'adlile dâd
Ki 'adlile olur her kişver âbâd

Nisâr et leşkere envâ'-ı bahşış
Ki cûdile biter 'âlemde her iş

Sakın ehl-i kalemden etme küstâh
Ki bahtuñ hânesi olmaya sûrâh

Kalem zulmile cevre ger tuta yüz
Siyâh ola niçe mazlûma gündüz

475 Ra'iyet bil ki boynuzsuz koyundur
Sibâ'uñ dest-i zulmından zebûndur

Sipâhîler-dürür çün şîr ü sirhân
Sakın kurdı koyuna etme çöpân

Kılâb-ı vahşdur gûyâ ki 'ummâl
Kılurlar zulmile bu halkı bed-hâl

22a Bulardan eyleme zencîri taksîr
Ki seg dâyim gerekdür beste-zencîr

Sakın nâkeslerüñ kadrin yüceltme
Ekâbirler makâmına iletme

480 Degüldür şûre yir çün kâbil-i kişt
Anuñ bigi zemînüñ kiştidür zişt

Ger etse çeşme-i hayvânı menzil
Komaz cân almağı zehr-i helâhil

Bu zîb [ü] ziyetüñ magrûr[ı] olma
Kabâ-yı pür-zeheb bendinde kalma

Baña bu nükteyi dâna dimişdür
Ki şehler ziyeti dâd u dihişdür

Yatur ehl-i hîred kül-hende 'uryân
Geyür zerrîn kabâlar merd-i nadân

485 Sakın çekdürmegil yohsullara renc
Ki sen hoş-dil bulasın râhat u genc

Kalur sanma saña hergiz bu işi
Ki bir nûşuñ olur biñ dürlü nişi

Bu deyr-i köhnede işle revâsın
Bulur her kişi fi'linüñ cezâsın

Budur feryâdı kûsuñ gâh u bî-gâh
Ki rihlet vaktidir ac gözün ey şâh

22b Karîk-i 'adl ü ihsân eyle pîşe
Ki bulasun zafer hasma hemîşe

490 Çeküb Rıdvân bu fikr içinde çok renc
Bu fikrile demişdür câr u penc genc

Menem meydânda çün merd-i suhen-senc
Sözüm birdür n'ola didümse sad genc

Be-hwâb-dîden-i Husrev Nûşîrevân-râ

Meger bu mâh-tâb-ı 'âlem-efrûz
Fürûğıyla şebi kılmışdı çün rûz

Felek sahrâsı olub encümen-gâh
Kevâkib çün sipâhiydi kamer şâh

Veyâhud şem'idi pür-nûr u hande
Aña pervâne kevkebler çü bende

495 Kurub ol gîce Husrev mezhebince
Zamânı kavminüñ hem meşrebince

Haka kılmışdı envâ'ıyla tâ'at
Hulûs-ı kalbile hüsn-i 'ibâdet

Bu hâletde varub uyhuya nâ-gâh
Görür hwâbında Nûşîrvânı ol şâh

Buña der cedit kim ey kurretü'l-'ayn
Cemâlûñle bulur cân u gönül zeyn

Velî olsun beşâret saña mutlak
'Atâ kıldı saña dört nesneyi Hakk

- 23a** 500 Biri bu kim müyesser ola bir taht
Senüñ bahtuñ bigi olmaya bir baht
- Biri bir atuñ ola key revende
Ki bâd irmeye gerdine devende
- Siyâh ola tonı hem adı Şeb-dîz
Ola yügrük sabâdan otdan tîz
- Biri bir yâruñ ola adı Şîrîn
Nazîrin görmeye çeşm-i cihân-bîn
- Biri mutribuñ ola hôt-âvâz
K'anuñ yanında Zühre ola nâ-sâz
- 505 Dene mutribler içre Bârbud nâm
Aña tahsînler ide hâsile 'âm
- Çü hwâbından bu şeh-zâd oldı bîdâr
Haka şükr eyledi sıdkile sad-bâr
Çü bildi ceddinüñ hakkdur makâli
Giderdi lâ-cerem dilden melâli
- Müdâmî kıldı 'âkillerle sohbet
Bulardan dâyimâ aldı nasihat
- Virürdi dâyimâ kalbi şehâdet
Kim olur bu işâretten beşâret
- 510 Meger bir gîce şeh mahremleriyle
Oturmuşdı harîf âdemleriyle
- 23b** Nedîmi varidi şâhuñ kadîmî
Ezelden hâne-i devlet mukîmi
- Dinürdi adına Şâbûr-ı nakkâş
Ki nakşıyla şehi etmişidi fâş
- Harîf-i hurde-bînidi cihânda
Ki yogidi nazîri ol zamânda
- Seferler çoğ idüb yol sürmişidi
Eyü yâvuz iñen çok görmüşidi
- 515 Hünlerde kimseye âdem demezdi
Hayâlin nakşınıñ Mânî yimezdi
- Çün ol meclisde ancak yâridi yâr
Dahı yogidi ol dâr içre deyyâr

İşâret eyledi Şâbûra Pervîz
Didi şerh-i kelâm et fitne-engîz

Bize meh-rûlar evsâfin beyân et
Ne kim gördüñse ‘âlemde ‘ayân et

Çün olur hâtıruñ her söze meyli
Velî hûblar sözi kamudan evlî

520 Zemîn öbdi şehüñ öñinde nakkâş
Du’âlar eyledi tahsîn ü sâbâş

Güher saçub dilinden gine Şâbûr
Söze girdi çün oldı söze destûr

24a Didi devrân içi pürdür garâyib
Diyeyin her ne gördümse ‘acâyib

Şurû’ idüb kelâma didi ey şâh
Cemâlûñle bezensün taht u der-gâh

Temâşâ etmişim bir hoş diyârı
Kim oldur Bahr-ı der-bendüñ kenârı

525 Ol iklîmüñ şehi bir ‘avret olmuş
Şeh-i feth ü zafer pür-şevket olmuş

Mehîn Bânû denür adına bir han
Sipâh olmuş kamu emrine fermân

Anuñ nesli-y-imiş Fagfûr u Hâkân
Kamu hükminde Der-bend ü Sipâhân

Elinde kişver-i Ermen mukarrer
Dahı çok memleket kılmış musahhar

Zamânında kılurdu ‘adlile dâd
Cihânı cûdile kılmışdı âbâd

530 Anuñ devrinde ma’ mûridi ‘alem
Safâ bulmuşdı ihsânından âdem

Ederdi bây u yohsula himâyet
Re’âyâsını eylerdi ri’âyet

Geçürmüş ‘ayşile bunca zamânlar
Düzetmiş çâr faslıçün mekânlar

- 24b** Ki her fasla mülâyim bir hevâyı
Mu'ayyen eyleyüb sürmiş sefâyı
- Fusûluñ tab'ına olan münâsib
Kabî'at her neye olursa râgıb
- 535 Kamu esbâbını idüb müheyyâ
Geçerdi 'ayşile bî-şûr u gavgâ
- Kabûl eylememiş 'âlemde şevher
Ne ferzend-i püser görmüş ne duhter
- Velîkin hwâherinüñ bir kızı var
Perî-sûret melek-sîretlü dil-dâr
- Ferîdi 'alemüñ bî-misl ü mânend
Nazîri yok cihân içinde dil-bend
- Nihâl-i servdür lîkin hırâmân
Gulâm-ı kâmeti şimşâd-ı bustân
- 540 Beyâz-ı subh-dem alını ruhı rûz
Ne hoşdur subhile rûz-ı dil-efrûz
- Kaşıdur vesmeden çün sebze-i ter
Yatur âhûlar altında dil-âver
- Kemân ebrûsına enfi gümüş tîr
Lebi kand u nebâta çâşnî-gîr
- Ruhındandır gülüñ gül-şende hârı
Gözinden nergisüñ başda humârı
- 25a** Dehâni çâşni-yi bahş-ı nebâtuñ
Lebi hem-şîresi âb-ı hayâtuñ
- 545 'Akîkinden sunubdur surh mercân
Kolubdur la'l ü yâkûtuñ içi kan
- Zenahdânına kim zülfî yetişmiş
Çü Yûsuf sâyesidür çâhe düşmiş
- Görüb refâtârın anuñ serv-i âzâd
Dahı refâtârını hîc etmedi yâd
- Dehâni gonceye öğretti guncı
Zenahdânıyla turş etdi turuncı
- Salınsa nâzile ol serv-i âzâd

Aña karşu sanavber ide feryâd

550 Gözinüñ gamzesi âşûb-ı cândur
Leb-i la'li nemek-dân-ı cihândur

Çü buldı dâyesi agzını şîrîn
Bu lezzetden didi adını Şîrîn

Anuñ evsâfı hüsniinde tamâmet
Sözüm harc eyledüm buldı nihâyet
Nisâr etdüm suhen cevherlerini
Velî diyemedüm biñde birin

Anuñ vasfında kâsırdur zebânım
Kemâl-i 'acizle 'âciz beyânım

25b 555 Ne kim varise ol kişverde duhter
Olurlar kızları pâkîze-gevher

Kamu Şîrîne olmışlardı çâker
Komişlardı müdâmî pâyına ser

Olurlardı hemîşe hıdmetinde
Nücûmidi sanasın meh katında

Bu dil-berlerle Şîrîn 'ayş ederdi
Şikâr u 'işrete dâyim giderdi

Geh olur bâzî-yi çevgân ederdi
Felek topını ser-gerdân ederdi

560 İşi 'ayşidi zevkile temâşâ
Gece gündüz bu dil-berlerle tenhâ

Reften-i Şâbûr be-taleb-i Şîrîn

Çü Şîrîn sözini şerh etdi Şâbûr
Diline Husrevüñ irişdi biñ şûr

Alub göñlini Şîrîn gâybâne
Kılurdi dâyimâ târâc-ı hâne

Aña serd eyleyüb her han u mânı
Siyâh etdi gözine bu cihânı

Çü tâkat kalmadı Husrevde nâ-çâr
Zebân açub didi Şâbûra ey yâr

26a 565 Ki sûzı sözüñüñ yakdı bu cânı

Karañu eyledi baña cihânı

Şu deñlü eyledüñ câna füsûnı
Ki dökdi gözlerüm deryâ-yı hûnı

Bu gönüm şîşesin kılduñ şikeste
Bu ben dil-haste kaldum pây-beste

Senüñ her sözlerüñ dâg oldu dilde
Tenüm gark-âb içinde pây-ı gilde

Hudâ (i)çün benüm fikr eyle kârum
Yele vardı bu gamdan kâr u bârum

570 Bu gamdan korkaram dîvâne¶olam ben
Yanam bu âteşe pervâne¶olam ben

Benüm fikr et bu kârum etme te'hîr
'Îlâcına bu rencüñ eyle tedbîr

Çü hâlüm böyledür işitmekile
'Aceb hâlüm n'olaydı görmekile

Bu yolda 'ahd idüb sa'y eyle ekser
Aña kasd it ki tîz ola müyesser

Eger mâksûd ele girmezse bârî
Gerek tasvîr edesin şekl-i yârî

575 Ki nakşile kılam bu cânı tezyîn
Edem timsâli-y-ile gönli teskîn

26b Yirinden turdı Şâbûr-ı hîred-mend
Didi şâhâ dilüñde olmasun bend

Senüñ bu müşkilüñ hall eyleyem ben
Bulam sa'yile ârâm-ı dilüñ ben

Bu yolda terk edem başile cânı
Cihân içre koyam nâm u nişânı

Kadîmî böyle gelmişdür rivâyet
Tevârîh ehli kılmışdur hikâyet

580 Çü derdi Husrevüñ oldu ziyâde
Yakîn oldu ki 'ömri vare bâde

Bu ahvâli görüb Şâbûr-ı nakkâş
Hakîkat bildi kim bu sırr olur fâş

Bilürdi her sebep kendüsi-y-idi
Ki bu sihrüñ özi câdûsi-y-idi

≤arûrî gitmege kasd etdi nâ-çâr
Sefer esbâbını düzdi ne kim var

Miyânın bağlayub merd-i yegâne
Medâyinden yaña oldı revâne

585 Sürüb Der-bende togru gitdi çün bâd
Devâsına bu derdüñ kıldı bünyâ[d]

Çü kat' etdi niçe tag u beyâbân
Diyâr-ı Ermene erdi şitâbân

27a Giderken anda Şâbûr-ı revende
Yolu tûş oldı bir kûh-ı bülende

Kim ol tag içre bitmiş sebze-i ter
Reyâhîn ü şakâyık verd-i ahmer

Geyüb sûsen libâs-ı lâciverdi
Gül-i nesrîn kabâsın geydi zerdi

590 O yirde varidi bir deyr-i zîbâ
Kulukısı-y-ile ruhbân-ı tersâ

Çekerlerdi bu deyr içre riyâzet
Ederlerdi Hudâya şükr ü tâ'at

İrişdi bunlara Şâbûr-ı nakkâş
Velî hergiz bu sırrı etmedi fâş

Düzetdi ol dahı şeklin çü ruhbân
Bu deyr içre niçe gün oldı mihmân

Bulardan birisin edindi mahrem
Beyân etdi aña esrârın ol dem

595 Çü Şâbûr eyledi bu remzi takrîr
Isırdı barmagın hayretten ol pîr

Didi Şâbûra fikrûñ cümle fâsid
'Abesdür etdüğün bâzâr-ı kâsid

Serüñde var senüñ sevdâ-yı hâmuñ
Ki dâne bulmaya hergiz bu dâmuñ

- 27b ‘ Aceb bî-’akl ü bî-tedbîr misin sen
 Tamâm idem bu işi dir misin sen
- Anı görmek degüldür serserî kâr
 Ki gözden saklanur ol meh perî-vâr
- 600 Yil olsañ izine iremeyesin
 Ayagı tozını göremeyesin
- Anuñ bir kasrı var zîbâ vü zerrîn
 Feleklerden yüce pür-nakş-ı sîmîn
- Müzeyyendür nukûşile çün Erjeng
 Ki nakşında anuñ Mânî kalur deng
- Sipihri-i nîl-gûndur san revâkı
 Hemîn kavs-i kuzahdur ‘aks-i tâkı
- Nukûşıdur kamu zîbâ vü rengîn
 Ururlar dîn yolın hem-çün büt-i Çîn
- 605 Bezenmiş şîşeler sâfi mülevven
 Çü hûbân-ı cihân olmuş müzeyyen
- Lebi her suffesinüñ hûb u handân
 Ki göstermiş kamusı dürr-i dendân
- Açub her küngüre dest-i du’âyı
 Niyâz idüb diler ol dil-rubâyı
- Kamu dîvârdur pür-seng-i mermer
 Ki tayınur tokınsa bâd-ı sarsar
- 28a Melek bâzı hevâsından uçamaz
 Felek murgı hayâlınden geçemez
- 610 Velî bir revzeni vardur mu’ayyen
 Kılur andan nazar ol mâh-ı rûşen
- Velîkin görse nâ-mahrem yüzini
 Çıkarurlar hemân ol dem gözini
- Görenler anı bulmuşdı güzelden
 Niçe gözler çıkub gitmişdi elden
- Yakîn yirde velî bir köşki [var] hûb
 İrem bâğı bigi mahbûb u mergûb

Nigârîn-i şeker-leb ya'nî Şîrîn
Karâr eyler bu kasr içinde yâyın

615 Eger bir kaç gün âsûde olursañ
Bizümle yâya_dek bunda kalursañ

Görürsün şübhestüz anuñ yüzini
İşidürsün şeker-lebden sözünü

Didi **sem'â ve tâ'a** ey karındaş
Sözüñden çekmezem şimden-gerü baş

Biraz müddet ki turdı anda Şâbûr
Geçürdi günlerin handân u mesrûr

Meger günlerde bir gün mahremi pîr
Didi Şâbûra müjde ol cihân-gîr

28b 620 Gelüb kasrına indi devletile
Bile duhterleri pür-şevketile

İşidince bu sözi oldı dil-şâd
Yaraga başladı ol demde üstâd

Ele alub kalem Şâbûr-ı hurrem
Düzetdi sûret-i Şîrîni ol dem

Anuñ bir vechile nakşını yazdı
Kim ol nakşı görenler yoldan azdı

Öñürdü Husrevi kılmişdi tasvîr
Hezârân rengile etmişdi tahrîr

625 Alub timsâlini Pervîz şâhuñ
Güzer-gâhında ol gün yüzlü mâhuñ

Uzakda bir gül agacını buldı
Asub tasvîri kendü gâyib oldı

Seher-gehden turub ol şâh-ı hûbân
Çıkub kasrından etdi 'azm-i seyrân

Gelüb gül-zâra ol duhterleriyle
Dererdi verd-i ter dil-berleriyle

Kabâ-yı sebzile ol serv-i âzâd
Hırâm eylerdi gül-şende çü şimşâd

630 Biraz kim kıldılar şevkile bâzî

- Yügürdiler sanasın esb-i tâzî
- 29a** Gül-âb oldu revân ter-güllerinden
Saçıldı müşk-i ter sünbüllerinden
- Çü bâzîden usandı ol dil-ârâm
Huzûr idüb çemende kıldı ârâm
- Buyurdi hâzır itdiler mey-i nâb
Getürdiler şarâb-ı la'l-i nâ-yâb
- Çün oldu sohbet esbâbı müretteb
Oturdi yirine mâh-ı şeker-leb
- 635 Mehûñ yanında ol kızlar çün ahter
Oturdi yerlü yerinde ser-â-ser
- Kolandurdi çü sâkî sâgar-ı mül
Gazeller söyledi mutrib çü bülbül
- Gene devr eyledi câm-ı muravvak
Safâ deryâsına salındı zevrak
- Oturanlar kamu pâkîze duhter
Bulınmazdı o meclisde meges ner
- İderlerdi biri biriyle hande
Sürerlerdi niçe demler çemende
- 640 Virürlerdi güle karşı dürûdı
Geh eylerlerdi çün bülbül sürûdı
- Bu duhterler içinde ol nigârîn
Meh-i bedridi anlar sanki Pervîn
- 29b** Çü yogidi çemende çeşm-i agyâr
Bu dil-berlerle seyr eylerdi dil-dâr
- Safâsı olduğu yire giderdi
Murâdı her ne kim olsa iderdi
- Giderken şevkile ol meh perî-veş
Göründi gözine ol nakş-ı dil-keş
- 645 Çü kendözin[i] görmişidi ol mâh
Unutdurdi aña kendü özin şâh
- Buyurdi Gül-deme ol dem şeker-rîz
Nihân etme getir şol sûreti tîz

Yerinden sıçradı Gül-dem şitâbân
Yüridi sûrete togru hırâmân

Budagından kesüb anı getürdi
Hemân-dem dest-i Şîrîne yetürdi

Nazar kıldı çü nakşa ol nigârîn
Göründi gözine çün sûret-i Çîn

650 Cemâline bu nakşuñ oldu 'âşık
Nite kim sûret-i 'Azrâya Vâmık

Züleyhâ-veş görüb Yûsuf cemâlin
Fedâ kıldı yolında mülk ü mâlın

Ya Mecnûna göründi şekl-i Leylî
Ziyâd oldu nazar kıldıkca meyli

30a Elinden komadı ol nakşu bir dem
Esîr oldu anuñ 'ışkına muhkem

Nazar kıldıkca oldu vâlih ü deng
Sanasın kıldılar efsûn-ı nîreng

655 Bu sûret şevkile ol deñlü içdi
İçerken kendüden mest oldu geçdi

Bu kızlar gördiler k'ış başdan aşdı
Bu sûret 'ışkınuñ deryâsı taşdı

Giderdiler hemân ol demde anı
Dahı fâş etmediler ol nihânı

Uyanub istedükde didiler dîv
Bize sihr eyleyüb kılmişmiş rîv

Bize gâlib bu kim efsûn ederdi
Getürüb gösterüb gine giderdi

660 Didiler cinnî yurduymuş bu gül-zâr
Makâm-ı dîvimiş bu cây-ı pür-hâr

Bu yurddan bârumuz cümle ıralum
Geçüb bir gül-şene dahı varalum

Sipendile yakub ol demde nârı
Buhûr eylediler 'ûd u komârı

- Ki saklaya Hudâ mâhı hatardan
Yavuz gözlerden irişen zarardan
- 30b** Buyurdı göcdiler ol mâh-pâre
Yetişüb kondılar bir sebze-zâre
- 665 Kim adı Kâkidi ol sebze-zâruñ
Kenârı servidi ol cûy-bâruñ
- Karâvetde İrem bâğı diyesin
Yanardı şeb-çerâgidi sanasın
- Karâr eylediler ol Kâk içinde
Nazîri yogidi âfâk içinde
- Gene ‘ayşile nûşa başladılar
Seher-gehden hurûşa başladılar
- Söze gir Ahmed-i Rıdvân hurûş et
Mey-i ‘ışkuñ humısun gine cûş et
- 670 Dileriseñ cihânuñ cân u ser vir
Bize Şîrîn kelâmından haber vir

Hikâyet

- Çü subh erdi cihân oldu münevver
Kakındı yeryüzi nûrânî peyker
- Boyandı sebzenüñ rengine sahrâ
Geyindi atlas u nâsinc u dîbâ
- Gidüb bir gayr yoldan gine Şâbûr
İrişmeden o yire leşker-i hûr
- 31a** Varub nakşı yazub tedbîrin etdi
Anı bir hoş dırahta asdı gitdi
- 675 ‘Acâyib nakşidi şîrîn ü rengîn
Gören derdi budur büt-hâne-i Çîn
- Seher-gehden olub mehler süvâre
Yetişdiler revân ol sebze-zâre
- Begendiler be-gâyet ol mekânı
Bıñârı çoğidi âb-ı revânı

Hemân-dem kondılar ol gül-sitâna
‘Anâdil başladı gine figâna

Yediler içdiler ol meh-likâlar
Elemsüz sürdiler zevk ü sefâlar

680 Gülüb oynadılar sahn-ı çemende
Bu dehre kıldılar çok rîş-hande

Gezerken lâle-ruh ol sebze-zârı
Gözi gördi gene nakş-ı nigârı

Göründükde aña ol nakş-ı dil-keş
Dil-i hoş-vaktini kıldı müşevveş

Hemân ol demde geçdi kendözinden
Haber-dâr olmadı hergiz özinden

Görince sûreti emr etdi der-hâl
Ki bu nakş-ı getürüñ itmeñ ihmâl

31b 685 Yügürdiler bu duhterler ser-â-ser
Bunu fikr etdiler rây-ı mukarrer

Ki Şîrinden bu nakş-ı saklayalar
Perî aldı diyu hîle kılalar

Hemân ol demde nakş-ı gizlediler
Bu kâr üftâde hâlin gözlediler

Didiler kim gene bu buk’a-i şûm
Mekân-ı dîvimiş hem mesken-i bûm

Hayâlin gösterüb gine yaşurdu
Kagıtdı ‘aklumuz muhkem şaşurdu

690 Bu mevzi’den dahı lâ-büdd göçelüm
Selâmet yerlere varub geçelüm

Perîler göçdiler ol dem şitâbân
Velîkin cümlesi hâtır-perîşân

Giderek yolları bir bâga erdi
Re’isi kızlaruñ ol bâğı gördi

Begendiler gönüldeñ ol makâmı
Sanasın buldılar Dârü’s-selâmı

Hemân-dem kondılar ol bâg içinde

Çü hûrî kızları uçmag içinde

695 Kalub ol sebzde Şâbûr-ı miskin
Oturmuşdı müşevveş zâr u gam-gîn

32a Bu gamdan agrayub hîc gülmezidi
Şehe ne diyecegin bilmezidi

Bu endîşeyle çeşmi hwâba vardı
Hemân-[dem] devleti hwâbında gördi

Didi gam çekme tâli' sa'd olubdur
Sitâreñden nuhûsetler gidübdür

Saña ikbâl ü devlet yüz tutubdur
Sa'âdet murgını bâzuñ tutubdur

700 Uyandı uyhudan Şâbûr-ı üstâd
Didi bu hwâb-ı nîke âferîn bâd

Gerekdür kim gidem kızlar suynca
Revân oldu olaruñ der-peyince

Yetürdi kendözin ol demde bâga
Nazar kıldı çü pervâne çerâga

Hezârân sa'y idüb muhkem dürüşdi
Bu bâguñ bâg-bânıyla görüşdi

Aña mihmân olub düşdi musâhib
İki başdan mahabbet oldu gâlib

705 Biri biriyle kıldılar çü peyvend
Aralıkda olundu 'ahd ü sevgend

Anı mahrem bilüb Şâbûr-ı nakkâş
Kamu esrârını kıldı aña fâş

32b Anuñ ahvâlini çün bildi bâg-vân
Anı bir gûşede eyledi pinhân

Yasagidi eger biliş eger yâd
Görünmezdi bulara Âdemî-zâd

Gece bu bâg içinde ol perîler
Huzûr eylediler gamdan berîler

710 Sabâh oldu gene hûrşîd-i rahşân
Cihânı nûrına gark etdi yeksân

Bu duhterler turub çün serv-i âzâd
Kamusı geldiler Şîrîne dil-şâd

Egerçi niçe yerden açdılar râz
Velî bu perdeden derdiler âvâz

Kamusı didiler Şîrîne ey mâh
Hatarlardan seni saklasın Allah

Senüñ rûşen dilüñde gam yaraşmaz
Bu kasr içinde nâ-mahrem yaraşmaz

715 Çü Şîrînsün niçün telh ola hâlüñ
Bunuñ def'ine yok midur mecâlüñ

Didi yoldaşlarum hem-demlerümsüz
Gece gündüz benüm mahremlerümsüz

Benüm gamdan olubdur cânım âzâd
Sizüñle hurremem 'âlemde dil-şâd

33a Bunu fikr eyleyüb olmañ müşevveş
Safâdan hâtırum çün câm-ı bî-gış

İşidüb bu sözi mehden perîler
Bu gamdan oldılar cümle berîler

720 Haka şükr-i firâvân eylediler
Niçe dervîşe ihsân eylediler

Dönüb Şîrîne didiler kim ey mâh
Saña bir vechile gam bulmasın râh

Çü mahfidür bize âgâz u encâm
Gerekdür bu neşâtiçün mey-i câm

Bu bâg içre kılalum 'ayş-ı bâde
Gam-ı dehri verelüm cümle bâde

Buyurdı kıldılar bir mevzi'-i hûb
Kemâl-i hüsnile mevsûf u mergûb

725 Behişt-âsâ makâmidi mükemmel
Ki ismine denürdi Kâk-ı sandal

Bes anda düzdiler bir meclis-i hâs
Ki zühreydi mugannî mâh rakkâs

Müheyyâ kıldılar câm-ı piyâle

Kamu esbâb-ı ‘ayş erdi kemâle

Buhûr eylediler ‘ûdile ‘anber
Meşâmın kıldılar dehrûñ mu’attar

33b Çü her âyînile meclis bezendi
Göñülden gussanuñ gitdi gezendi

730 Kamer-ruh yirine geçdi oturdı
Kamu endîşeyi dilden getürdi

Bes emr etdi ki devr ide kadehler
Gele gam yirine tola ferahlar

Bu meclisde düzüb bezm-i şehâne
Neşât etmişdi Şîrîn husrevâne

Bu cânibde turub Şâbûr-ı üstâd
Gene bir şu’bede kılmışdı bünyâd

Edüb bâg-vânile hem ittifâkı
Getürmişlerdi ortadan nifâkı

735 Didi sen nakşuñı yaz eyle hâzır
Neye varur görelüm emr-i Kâdir

Ola kim dâyeden bir râz alam ben
Bu remzüñ aslını andan bilem ben

İdinüb Sandalı Şîrîn güzer-gâh
Gelür seyr iderek bu burca ol mâh

Getür sûretleri bunda asalum
Neye yetişdürür Yezdân görelüm

İki sûret düzetti çün büt-i Çîn
Biri Pervîzidi birisi Şîrîn

34a 740 İkinin asuben iki budaga
Gidüb bakmadılar solile saga

Seher-gehden turub ol serv-i âzâd
Makâm-ı sandala ‘azm etdi dil-şâd

Mehûñ yanınca duhterler çün ahter
Gelürlerdi bile nâ-süfte dürler

Bahâridi cihân ol demde handân
Çemenler sebzidi pür-gül gülistân

Şakâyık yeryüzün etmişdi tezyîn
Ki sanurdu gören büt-hâne-i Çîn

745 Cemâlin tâze tutmuşdı kızıl gül
Aña karşı figân eylerdi bülbül

Bilürdi kim degüldür bâkî ‘ömri
Kılurdu nevhalar zârile kumrı

Çemen murgı gelüb cümle hurûşa
Getürmişdi der ü dîvârı cûşa

Seher-gehden nevâlar idüb âgâz
Açardı her nefes ‘uşşâkile râz

O sûretler ki asmışıdi Şâbûr
Görünürdi göze çün tal’at-i hûr

750 Erince Sandala ol lâle-ruhsâr
Göründi aña sûretler kamer-vâr

34b Biri şîrîn bir şekker misâli
Biri şemsüñ biri bedrûn cemâli

Çü gördi bunları gitdi karârı
Kagıldı ‘aklınuñ başında vârı

Gidüb hûşî diger-gûn oldı hâlî
Yıkıldı kalmadı sabra mecâli

Ne cânın añladı ne hod cihânı
Özinden tuymadı hergiz nişânı

755 Bu sûretlerle sayd etdi hümâyı
‘Aceb rîvile tutdı ejdehâyı

Çü tar oldı ‘anâkib dâm ü kaydı
Anuñ-çündür meges oldı saydı

Hemân görene sûret düzdiler dâm
Anuñla kıldılar ol devleti râm

Çü Şîrîn oldı bu nakşa hevâ-dâr
Nazar kıldukca kaldı vâlih ü zâr

Komazdı bir nefes nakşî elinden
Ne bir dem sâhibi yâdın dilinden

760 Sürerdi yüzine gâhî gözine
Enîs etmişdi ol nakşî özine

Deridi dem-be-dem idüb figânı
'Aceb bilsem bu nakşuñ ıssı kanı

35a Yüzini ölmedin bir kez göreydüm
Ruhı gül-zârınuñ verdin dereydüm

Bu resme aglayub sagu sagardı
Gözinden dür bigi bârân yagardı

Görüb Şîrîni bu hâlile dâye
≤arûrî başladı tedbîr ü râye

765 Gelüb kızlarla bu hâli tanışdı
Bu işüñ öñin ü soñın sanışdı

Didi bîmâre çâre eyleyelüm
Devâsını bu derdüñ söyleyelüm

Bes andan geldiler Şîrîn katına
Karaldılar anuñ bu hâletine

Didiler sen bizüm sultânumuzsun
Bedendür cümlemüz sen cânumuzsun

Senüñ yoluñda ser terkin kılalum
Bu sûret ıssını kimdür bilelüm

770 Soralum aslını yâd u bilişden
Haber-dâr olavuz başda bu işden

Gamuñdan olmuşuz gâyet perîşân
Hem evvel etdügümüzden peşîmân

Bu sözden añladı bunları Şîrîn
Kim olmuşlar anuñ derdiyle gam-gîn

35b Bu gamdan kamunuñ bagrında yâre
Bu hayretden cigerler pâre pâre

Dilerler cümlesi bu derde dermân
Umarlar kim bu müşkil ola âsân

775 İdüb bunlara Şîrîn istimâlât
Kamunuñ hâtırın kıldı ri'âyet

Didi yârânlarum siz şâd olasuz
Hemîşe gussadan âzâd olasuz

Benüm de derdüme dermân ide Hakk
Bu düşvârı baña âsân ide Hakk

Dönüb Şîrine duhterlerle dâye
Didiler ‘âlemi verme fenâye

Bu işden gönülüne kaygu getürme
Bu gamdan bir nefes mahzûn oturma

780 Ne derd ola kiñanuñ dermânı yokdur
Ne yoldur kim anuñ pâyânı yokdur

Bugün bu nakş ile dem-sâz olalum
Gönülde gussanuñ def’in kılalum

Bu sûret şevkine nûş idelüm câm
Ola kim hayr ola bu işde encâm

Kabûl eyledi bu güftârı Şîrin
Buyurdi kıldılar gül-zârı tezyîn

36a Gene meclis düzüldi ‘âşıkâne
İçildi sâgar-ı ‘işret şehâne

785 Velî perhîz idüb içmezdi dâye
Kenârından meyün geçmezdi dâye

Nıgeh-dârıdi gözlerdi buları
Hesâbın yazub eklerdi şümârı

Okurlardı şeker-lebler gazeller
Ki iderlerdi kavlıle ‘ameller

İçerdi hâtiriçün câm-ı gül-reng
Velî cânı hazînidı dili teng

Hemîn gönli gözi sûretde-y-idi
Çü ma’nî bulmadı sûretde-y-idi

790 Hired-mendidi lîkin sabr iderdi
Degüldi ihtiyârî cebr iderdi

Çü gördi dâye ol şîrin-keâmı
Hilâle beñzemiş bedr-i tamâmı

Kemân olmış bu gamdan serv kaddi

Bu endîşeyle solmuş lâle haddi

Kurub yerinden ol bâğı aradı
Kamu sahrâyile tağı taradı

Aradı her yeri sa'y ile tekrâr
Velî olmadı bu işden haber-dâr

36b 795 Gene geldi makâmında oturdı
Sanasın ki haber buldı getürdü

Sorub Şîrîn didi ey dâye n'itdüñ
Bu sûretten ne tuyduñ ne işitdüñ

Didi gezdüm ser-â-ser bu diyârı
Kamu geşt eyledüm bu kûh-sârı

Bu sırra olmadı hergiz vukûfum
Nedendür bilmezem ey meh husûfum

Meger bir dîvimiş etmiş bu rîvi
Gidüb kendüsi koparmış girîvi

800 Buyurursañ sorayın bâg-vândan
Ola kim aslını bir tuyam andan

Didi bu yolda sa'y eyle firâvân
Ola kim bulasın bu derde dermân

Kurub dâye gene gezdi cihânı
Araşdurdı zemîn ü âsmânı

Gene ma'lûmı olmadı bu esrâr
Bu gafletden gözi olmadı bîdâr

Yoruldu 'âkıbet gezmekden ardı
≤arûrî bâg-bân katına vardı

805 Çü mahrem buldı esrâr-ı nihâna
Kamu ahvâli didi bâg-bâna

37a Didi Sandalda¶iki sûret bulandı
Ne ma'nîdür hemîn sûret bulandı

Eger aslın bilürseñ eyle takrîr
Me'ânisin beyân et eyle tefsîr

İşidince bu bu sözi korkdı cânı
Kutuldu havfile anuñ zebânı

Didi dâye sakın havf etme zinhâr
Eger aslın bilürseñ etme inkâr

- 810 Ziyân olmaz saña anı demekden
Çog assılar bulursun söylemekden

Bu peymân üstine çog itdi îmân
Didi dimezseñ olursun peşîmân

Çü gördi dâyeyi çog içdi andı
Yemîni işidüb göñli inandı

Ne kim gördi-y-ise kıldı hikâyet
‘Ayân etdi bu esrârı tamâmet

Didi Şâbûr-ı nakkâşuñ işini
Beyân eyledi fikr-i cünbişini

- 815 Ne resme yazduğın tasvîri nakkâş
Kamu rengini kıldı dâyeye fâş

Âgâh-şoden-i dâye ez-sûret-i Pervîz ü Şîrîn

- 37b Açanlar ‘âlem-i gencîneden râz
Edenler gevherüñ cinsini mümtâz

Didiler dâye çün kim bildi hâli
Hazerden kalmadı setre mecâli

Gelüb Şîrîne didi bilgil ey mâh
Bu sûret ma’nîsinden oldum âgâh

Eger olursa fermân-ı işâret
İdeyin cümlesin bir bir hikâyet

- 820 Çü gördi dâyede Şîrîn haber var
Yüzinde nûr-ı şâdîden eser var

Didi billahî bu sırrı ‘ayân et
Bedî’ olmaz me’ânîsin beyân et

Ne kim işitdiyise didi dâye
Bu sözlerle nigârın buldı vâye

İşidince yerinden taşra çıkdı
Nazar saldı kamu etrâfa bakdı

- Görünmedi anuñ gözine bir ferd
Halâyıkdan eger zendür eger merd
- 825 Didi kandedür ol merd-i musâfir
Anı kılmak gerek elbetde hâzır
- Hemân ol dem buyurdı bâg-bâna
Didi tîz ol sakın etme bahâne
- 38a** Getür nakkâşı bu sâ'at huzûra
Hatâ idüb düşünme fikr-i dûra
- Be-cidd tut saña hil'atler verem ben
Zer ü sîmile ni'metler verem ben
- Olursa emrûme ger bende-fermân
Kılam Nakkâşa da envâ'-ı ihsân
- 830 Bes andan bâg-bân oldı revâne
Gelüb Şâbûra didi ey yegâne
- Hudâ hakkıyçün işüñ râst geldi
Hümâyı sûretüñ şâhîni aldı
- Kutuldı dâmuña ol âhû-yı Çîn
Seni ta'cîlile ister nigârîn
- Çü mâhuñ buyrugın işitdi Şâbûr
Kurugeldi yerinden şâd u mesrûr
- Gelüb mâhuñ yüzini gördi turdı
Du'âlar eyleyüb yire yüz urdı
- 835 Didi ey mâh-rû pür-nûr olasın
Hemîşe nûrile ma'mûr olasın
- Yüzüñ meh-tâbı bulmasun husûfi
Ruhuñ hûrşîdi görmesün kûsûfi
- Bizi lutfuñla toyladuñ pür etdüñ
Eteklerüm yeñümle pür-dür etdüñ
- Bize ihsânlaruñ bî-hadd ü pâyân
Yetişdi cûd u en'âmuñ firâvân
- Mürüvvetde komaduñ zerre eksük
Çü deryâsın ola mı katre eksük
- 840 İşâret eyledi Şâbûra Şîrîn

Otur diyü revân gösterdi yirin

Bes andan soñra Şîrîn-i şeker-bâr
Bu sûret ma'nîsinden sordı ahbâr

Didi bu sûret esrârın 'ayân et
Bize ismin diyüb resmin beyân et

38b Didi mâhâ felek turdukca var ol
Cihân içre hemîşe üstüvâr ol

Güneşsin görmegil hergiz küsûfi
Cemâlüñ bedri bulmasun husûfi

845 Denür bu sûretüñ ıssına Pervîz
Nişânıdır bu nakş-ı fitne-engîz

Bu nakşuñ ıssı cânıdur cihânuñ
Kim oğlu oğludur Nûşînrevânuñ

İşidüb bu sözi Şîrîn-i dil-keş
Ruhınuñ gülleri gösterdi âteş

Kızardı gül bigi ol lâle-ruhsâr
Didi Şâbüra ey merd-i haber-dâr

Bize bir sûretile bâzî salduñ
Bizüm bir nakşile gönümüz alduñ

850 Bizi bir bendile pâ-beste kıldıñ
Belâ-yı derdile dil-haste kıldıñ

Dil-i bîmârumuñ aña mizâcın
Kutub nabzını fikr eyle 'ilacın

Didi Şîrîne Şâbü ey hîred-mend
Çü dâñsın saña lâzım degül pend

Bu esrârı saña keşf eyleyeyin
Devâsın derdünüñ cümle diyeyin

39a Şu şartile kim ola cây tenhâ
Bu sırra olmaya bir kimse dâñâ

855 Bes andan soñra Şîrîn-i yegâne
Kurub Şâbüre oldı revâne

Varub oturdı bir hâlî mekânda
Gül ü bülbül bigi bir gül-sitânda

Çü Şîrîn yirine geçdi oturdı
Cemâlınden nikâbını götürdü

Yüzün gördükde Şâbûr oldu bî-hûş
Gidüb 'aklı özin kıldı ferâmûş

Görüb sîmâsını fehm etdi Şîrîn
Ki geçdi kendüden Şâbûr-ı miskîn

860 Cemâlini gene çekdi nikâba
Güneş bigi gene girdi sehâba

Biraz sabr eyledi 'aklı gelince
Sükût etdi bu meyden ayılınca

Çü geldi kendüye Şâbûr-ı üstâd
Gene Şîrîn kelâma kıldı bünyâd

Didi evvel ne yerdensin 'ayân et
Ne kim geçdiyse başuñdan beyân et

Anuñ ardınca nakşuñ vasfın eyle
Bu sûret ma'nîsin aslıyla söyle

39b 865 Gelür senden çü bûy-ı âşinâluk
Yüzüñden görünür ol rûşenâluk

Gider bu sûreti cândan haber vir
Bize iklim-i cânândan haber vir

Su'âlini tamâm etdi çü cânân
Cevâba başladı merd-i sühandân

Didi bir merd-i seyyâham cihânda
Seyâhatdür murâdum her zamânda

Hatâyı görmişem tâ hadd ü pâyân
Musahhardür baña Îrân u Turan

870 Zemîn-i Şâm u mülk-i Rûm u Hâver
Kamu seyrân-gehümdür heft kişver

Haber-dâram ne yerden sorariseñ
Cevâbın virürem her ne deriseñ

Didi bildük senüñ ahvâlüñ üstâd
Velî sûretden eyle bir haber yâd

Anı künhi-y-ile bize beyân et
Bilürsin sırrını togru ‘ayân et

Didi bu kıssa uzundur dükenmez
Kıyâmetler kopunca şerh olunmaz

875 Bunuñ vasfında çok şâdî vü gam var
Gehî lezzet mezâka geh elem var

40a Kemâliyle saña tafsîl ideyin
Murâdâtüñ kâmu tahsîl ideyin

Şu şartile kim ola cây hâlî
Ki tuymaya kimesne bu hayâli

Senüñle ben kalam bir yerde tenhâ
Kılam bu sırr-ı mahfîyi hüveydâ

Bes ol duhterlere emr etdi Şîrîn
Kagıldılar katından hem-çü pervîn

880 Irag oldı çü gülden zahmet-i hâr
Kagıldı dil-berüñ yanından agyâr

Söze başladı Şâbûr-ı hüner-mend
Dehanından akıtdı şehdile kand

Didi Şîrîne ey dil-dâr-ı cânî
Bahâruñ görmesün bâd-ı hazânı

Bu sûret aslını ben hoş bilürven
Bu nakş-ı dil-keşüñ nakkaşı benven

Bu sûret nakşıdır şâh-ı cihânuñ
Cem-i sâñî Süleymân-ı zamânuñ

885 Ruhındandur günüñ gökde zevâli
Meh-i bedrûñ hüsûfiyle hilâli

Bugün devrinde Yûsuf çâkeridür
Sarâyında Züleyhâ kem-teridür

40b Kılı kıldan yarub vasfında anuñ
Akıtdı göñlini serv-i revânuñ

Bu sihrile mehi divâne kıldı
Bu şem’i Husreve pervâne kıldı

Bes andan soñra didi ey şeker-rîz

Eger maksûdise dîdâr-ı Pervîz

890 Ve ger kılduñsa togru yâri der-hwâst
Kuşanduñsa kemer bu yolda key râst

Seni ol şâha iltem hurrem u şâd
Ser-efrâz olasın çün serv-i âzâd

Bular bu sözdeyiken geldi dâye
Sorub güftârın aslın bildi dâye

Dönüb dâye didi nakkâşa üstâd
Bize gerçi bu yolu kılduñ irşâd

Velî evlâ budur tedbîr idesin
Nigârûñ sûretin tasvîr idesin

895 Bu nakşa viresin bir vechile reng
Görüb hayrân ola Mânî vü Erjeng

Bu nakşı iltesin Pervîz şaha
Selâmile bile ol pâdişâha

Bunuñ hod kalmadı sabra mecâli
Görelüm nice olur Pervîz hâli

41a Kabûl idüb sözi Şâbûr-ı üstâd
Şurû' eyledi nakşa hurrem u şâd

Nigârûñ sûretin hûb etdi tasvîr
Hezârân sihriyle eyledi tahrîr

900 Anı tuhfe iletdi şâha nakkâş
Görenler didiler tahsîn ü sâbaş

Çü gördi sûret-i Şîrîni Pervîz
Göründi gözine key fitne-engîz

Gene gönlini saldı ibtilâyâ
Giriftâr eyledi dâm-ı belâyâ

Düşürdi cismine bir âteş-i tîz
Ki dûdına boyandı cân-ı Pervîz

Nazar kıldukda nakşa çeşm-i sultân
Dökerdi ebr-veş bârân-ı nîsân

905 Komazdı bir nefes nakşı elinden
Gidermezdi nigârîni dilinden

İdinüb nakşını hem-dem özine
Sürerdi yüzine gâhî gözine

Deridi sûrete ey nakş-ı cân-sûz
Gehî dem-sâz olursun geh dil-efrûz

Eger cân istesem yokdur nişânî
Kımıldanmaz yatur sâmit zebânî

41b Ve ger ni cân isem ol da degül hûb
Ser-â-ser şîvedür bu nakş-ı mahbûb

910 Verürdüm adımı bu sûrete ad
Bu sûretde bulunsa âdemî-zâd

Baňa bu sûreti kıldıñ hemîn yâr
Senüñ katuñda niçe hem-demüñ var

Sen anda ‘ayşile her dem geçersin
Perî-peykerlerle câm içersin

Menî dil-haste tenhâ bunda bî-hûş
Ederven derdile hûn-ı ciger nûş

Bu derd içinde Pervîz-i dil-efgâr
Didi Şâbûra ey yâr-i vefâ-dâr

915 Yürî dil-dâre ben kuldân selâm et
Du’âlar yitürüb ‘arz-ı peyâm et

Nice gördüñse ahvâlüm beyân et
Derûnum sırrımı anda ‘ayân et

Du’âlar eyleyüb Şâbûr-ı üstâd
Gene Şîrîne togru gitdi dil-şâd

Resîden-i Şâbûr be-kasr-ı la’l-i Şîrîn

Mugân şekline koydı kendözini
Nigârînden yaña tutdı yüzini

42a Yüzün sürdi irişüb kapusına
Du’âlar eyledi çok tapusına

920 Haber verdi bunı gördükde der-bân
Didi Şîrîne ey sultân-ı hûbân

Gene geldi yetişdi bende Şâbûr
Diler buluşmaga sen şâha destûr

İşitdükde icâzet verdi Şîrîn
Getürdiler huzûra kıldı tahsîn

Kudûmından olub handân u hurrem
Didi Şâbûra ehlen hayr-makdem

Nitesin bu sefer zahmetlerinden
Belâ-yı gurbetin mihnetlerinden

925 Bize ahvâl-i cânândan haber vir
Ten-i pejmürdeye cândan haber vir

İşidüb bu sözi Şâbûr-ı nakkâş
Nisâr etdi gözinden dür bigi yaş

Yüzün Şîrîn öñinde hâke sürdi
Du'âlar eyleyüb karşuda turdi

Didi Pervîz ider mâha du'âlar
Selâmile kılur bî-hadd senâlar

Benüm duşvârum âsân eylesün dir
Dil-i pür-derde dermân eylesün dir

42b 930 Senüñ-çün dâyimâ âşüfte-dildür
Senüñ derd ü gamuñdan münfa'ıldür

Velî sîmâsı şâh-ı nev-civândur
Murâd-ı cân u maksûd-ı cihândur

Sehâ meydânınıñ çâpük-suvârı
Mürüvvet kânı Kısra yâd-gârı

Cemâlinde çü hürşîd-i cihândur
Kemâlinde çü Cemşîd-i zamândur

Yüzinden mâh alur her dem ziyâyı
Ruhı pür-nûr eder arz u semâyı

935 Kemâlinde şehûn Şâbûr-ı miskîn
Demişdi sözleri şîrîn ü rengîn

Velî cândan kulâk tutmışdı Şîrîn
Zebân-ı hâlile iderdi tahsîn

Göñüldeñ 'ışkile eylerdi bâzî

Diyesinden velî saklandı râzı

Anuñ derdini bilmişidi nakkâş
Anuñ katında olmuşdı bu sır fâş

Anuñ-çün diridi Şîrne Şâbûr
Kemîneñden bu râzı tutma mestûr

940 Dilerseñ kim bu derdüñ bula dermân
Kabîb olandan etme derdi pinhân

43a Didi Şâbûra ol dil-dâr-ı pür-fenn
Neden kim saklayım bu ‘ışkı senden

‘Ayândur çün ki çehremde nişânı
Degül hâcet beyân etmek ‘ayânı

Velî şermümden etdüm anı pinhân
Yire geçdüm sanasın âb-ı hayvân

Hayânuñ perdesin âhir çü sökdi
Utanmağı koyub derdini dökdi

945 Didi Şâbûra ey üstâd-ı devrân
Beni kılduñ bugün ‘âlemde destân

Ne sihr etdi baña bu sûret-i yâr
Ki göründi zamâne çeşmüme tar

Bu nakşuñ câmile hayrân u mestem
Ezelden sanasın sûret-perestem

Bu sûret kim nigâr etdüñ çü gül-zâr
Baña gösterdüñ ol şehden nümû-dâr

Baña andan göründi sûret-i cân
Nice cân sûreti bil ‘ayn-ı cânân

950 Velî havfum budur kim âhirî kâr
Göründükce bu sûret baña tekrâr

Gelüb şevki bu nakşuñ kalb ü cânê
Bu sûret issına ola revâne

43b Didi Şîrne Şâbûr ol şehen-şâh
Yaratmışdur anı nûrından Allah

Dahı misli cihâna gelmemişdür
Felek çeşmi nazîrin görmemişdür

- Gece gündüz işidür sayd-ı nahcîr
Gözi âhûdur ammâ kendüsi şîr
955 Müzeyyendür reyâhînile bâğı
Dahı şimdi yetişdi hüsni çâğı
- Nihâl-i kaddidür bir tâze şimşâd
Olubdur servile sûsenden âzâd
- Suvâr olsa olur çün Rustem-i Zâl
Kubâd u Behmen ü Kisrâyadur âl
- Nesebde irişür Cemşîd şâha
Hasebde ta'n eder mihriile mâha
- Nisâr eyler cihâna mâl ü genci
Anuñ mülkinde hîc olmaz dilenci
- 960 Anuñ cûdı elinden kaldı magbûn
Yire geçdi hazerden genc-i Kârûn
- Kılur bezminde câmile Cemi mest
Hayâdan urımaz Cem câmına dest
- Bu hüsniyle ki hûrşîd-i cihândur
Zamânında bugün sâhib-kırândur
- 44a Velî cân u gönûlden çâkerûndür
Hevâ-dâruñ gulâm u kem-terûndür
- Hayâlûndür gece gündüz enîsi
Gamuñdur mûnisi derdüñ celîsi
- 965 Lebûñ fikriyledür cûş u hurûşı
Senüñ 'ışkuñ meyinden gitdi hûşı
- Gece gündüz yürür bî-hwâb u ârâm
Ne 'ayş eyler çemende ne tutar câm
- Sözi sensin dilinde virdi nâmuñ
Esîrûndür senüñ mahbûs-ı dâmuñ
- Saña 'arz etmege bu hâli ey mâh
Yemîn itdürdi ben bîçâreye şâh
- Emânetdür ulaşdurdum saña ben
Vebâlinden anuñ kurtuldum ahsen
- 970 Eyü yavuz kılanın sen bilürsin

Ne kim tedbîrise anı kılursın

Çü Şâbûruñ sözin gûş etdi Şîrîn
Suhen pistânınuñ emdi çü şîrin

Na'am düşdi su'âline cevâbı
Sanasın hasteye verdi cev âbı

Bes andan soñra Şâbûra tanışdı
Usañ olmadı işinde önişdi

44b Didi şimden-gerü n'itmek gerekdür
Tahammül kalmadı gitmek gerekdür

975 Aña gelmek bize çün düşdi düşvâr
Bize gitmek göründi aña nâ-çâr

Velî sabr eyle Bânûya varayın
Mübârek çehresin bir dem göreyin

Gelüb soñra senüñle tanışavuz
Sefer kaydını her neyse görevüz

Çü vardı hazret-i Bânûya Şîrîn
Didi Bânû aña ey serv-i sîmîn

Neden döndi yüzüñ bedri hilâle
Niçün vardı güneş çehreñ zevâle

980 Neden buldı tagayyur reng-i hûbuñ
Yakîn olmuş meger ey meh gurûbuñ

Didi Bânûya Şîrîn ey şehen-şâh
Segirdürdüm şikâr ardınca nâ-gâh

Yügürürken tenüm oldı 'arak-rîz
Yürürken itmedüm ol demde perhîz

Anuñ-çün münharif düşdi mizâcum
Senüñ hüsn-i nigâhuñdur 'ilâcum

Buyurdı lâ-cerem Bânû-yı a'zam
Getürdiler tabîb-i hâzık ol dem

45a 985 Kim ide derdine göre 'ilâcı
Devâsından bula sıhhat mizâcı

Didi Şîrîn be-nâm-ı pâk-i ma'bûd
Kabîb etmez benüm bu rencüme sûd

Devâsın derdümüñ bilmeye Bokrât
‘Îlâc itmeye Câlînûs u Sokrât

Benüm-çün gayr-ı fikr eyleñ bunı koñ
Kabîbüñ râyile tedbîrini koñ

Didiler Bânûya yâ ze’l-me’âlî
Senüñ mülküñde var bir deyr-i ‘âlî

990 Kamu hâcet bulur anda revâyı
Marîz olan kişiler hem şifâyı

Çü deyrüñ vasfını işitdi Bânû
Anı görmeklige kasd itdi Bânû

Didiler sizlere varmak ne hâcet
Velî Şîrine lâzımdur ziyâret

Buyurdı düzdiler esbâb-ı râhı
Müheyâ kıldılar zâdî kemâhî

Hemân ol demde Şîrîn-i yegâne
Gönüldi gitmege deyr-i mugâne

995 Bile dâye kamu duhterleriyle
Sefer kıldı çü meh ahterleriyle

45b Nice mîl yer bile gitmişdi Bânû
Buları gönderüb dönmişdi Bânû

Giderken yolda Şîrîn-i dil-efgâr
Ayıtdı dâyeye olma sitem-kâr

Saña hâlüm beyân etmek ne hâcet
Bilürsin kıssa-i derdüm tamâmet

Beni ta’cîlile Pervîze irgür
Bu Gül-gûnı be-cidd Şeb-dîze irgür

1000 Bilürsin derdümüñ oldur devâsı
Leb-i pür-kanddür rencüm şifâsı

Didi dâye aña ey şâh-ı devrân
Serüm üzre ne kim kıldıñsa fermân

Murâd idinmişem cümle murâduñ
Murâdumdur velî hayrile yâduñ

Bes andan kıldılar ‘azm-i Medâyin
Hudâ takdîridür elbette k’âyîn

Kamu tertîbini düzdi şahâne
Libâsını geyindi husrevâne

1005 Başında tâc-ı la’lîni murassa’
Kemer pür-la’l ü na’lîni murassa’

Libâsı-y-idi başdan ayaga la’l
Geyürmişdi semendine zeheb na’l

46a Egerçi deyrîdi dillerde bir ad
Velî Pervîzîdi cânlarda bünyâd

Medâyin yolu ugrardı o deyre
Giderken irdiler ol köhne deyre

Karâr etmeyüb anda turmadı ân
Medâyin yolına gitdi şitâbân

1010 Kulavuzîdi ol yollarda Şâbûr
Giderdi şevkile handân u mesrûr

Bile gitmişdi duhterler ser-â-ser
Meh-i bedridi Şîrîn anlar ahter

Giderken kıldılar bir câyı menzil
Revân endürdiler ol yerde mahmil

Velî bir câyîdi ol mevzi’-i şîr
Makâm-ı su’bîdi hem korkulur yir

Buyurdı göçdiler andan şitâbân
Sabâh olunca gitdiler firâvân

1015 İrişüb bir yire kıldılar ârâm
Mekân-ı hûbîdi ol cây-ı hoş-nâm

Denürdi adına sahrâ-yı Behmen
Makâm-ı emnîdi pür-sebz ü gül-şen

Bu cânibde turur Bânû-yı gâfil
Sanur Şîrîni deyre vardı hoş-dil

46b İşidür nâ-gehân Şîrîn perî-vâr
Binüb gül-gûna olmuş nâ-bedîdâr

İşitdükde salar birkaç emîni

Her işde mu'temed hâs âdemini

1020 Ki Şîrîn n'olduğın varub göreler
Sahîhini bu ahbâruñ bileler

Varub ol kişiler sa'y eylediler
Bilüb bu hâlin aslın añladılar

Ki Şîrîn eylemiş şevkile pervâz
Medâyin mülkine gûyâ ki şehbâz

Gelüb Bânûya takrîr eylediler
Ne kim işitdilerse söylediler

Mehîn Bânû işidüb oldu bî-hûş
Sükût etdi zebânı kıldı hâmûş

1025 Didi sabr oldu tedbiri bu kâruñ
Geçince şiddeti bu rûzgâruñ

Velî Şîrîn gidüb yollarda dil-şâd
Medâyin haddine irişdi çün bâd

Bes ol yerde didi Şîrîne Şâbûr
Şikâr eyleyelüm olursa destûr

Ki bu vâdîde çokdur şîr gazâlân
Koludur saydile tâg u beyâbân

47a Şikâr eyleyelüm yarın bu yerde
Bu resme av bulunmaz degme yerde

1030 İşidüb bu sözi meyl etdi Şîrîn
Ki saydını bu yirüñ göre yarın

Buyurdı kıldılar etrâfa i'lâm
Ki avcılar geeler hâs eger 'âm

Şikâr eyleyeler yarın bu tâgı
Süreler ser-be-ser sahrâ vü bâgı

Oturdı ol gece kendüsi halvet
Sabâh olunca kıldı 'ayş u sohbet

Kenârında hemîn üç duhter-i hâs
Mugannîler ikisi biri rakkâs

1035 Komışdı nakşını Pervîz şâhuñ
Yanında mûnisiyidi o mâhuñ

Safâsından bu nakşuñ ol şeker-rîz
İçerdi tolular bâ-yâd-ı Pervîz

Birazdan uyhuya vardı o meh-tâb
Ki ‘âdetdür gelür mest olana hwâb

Reften-i Şîrîn be-taleb-i şikâr

Çü subh oldı geyindi hâzin-i Çîn
Libâs-ı gevheri hem tâc-ı zerrîn

47b Uyanub uyhudan ol nakş-ı Çînî
Görür duhterleriyle dâyesini

1040 Kim etmişler hevâ-yı sayd-ı nahcîr
Kakınmışlar silâh u tîg [u] şemşîr

Didiler her biri ol gül-’îzâre
Gidelüm vaktidür şimdi şikâre

Hemân turdı yerinden ‘âşıkâne
Kakındı tîg u şemşîrin şehâne

Sokındı biline elmâs hançer
Miyânına kemer bağladı pür-zer

Suvâr olub revân gül-gûna dil-şâd
Şikâruñ yirine irişdi çün bâd

1045 Giderdi leşker-i hûriyle Şîrîn
Sanasın her biri bir âhû-yı Çîn

Velîkin sayd iderlerdi nehengi
‘Ukâb u şîrile bebr ü pelengi

Namâz-ı şâma dek ol gün seherden
Şikâr eylediler her cân-averden

Gazâl u gâv-ı vahşî-y-ile har-gûr
Büz-i kûhî-y-ile har gûş-ı bî-zûr

Ol âhûlar atub tîr-i hadengi
Kılurlardı hedef şîr u pelengi

48a 1050 Çü sundı toluyı şâhuñ eline
Getürdi şeh de Şîrîni diline

Anuñ 'ışkına nûş etdi şarâbı
Yedi yanmış cigerden hem kebâbı

Sürüldi ol gece tâ subha dek mey
Çalındı barbut u kânûnile ney

Olub yârân-ı meclis cümle bî-hûş
Kimi söyler bedîhî kimi hâmûş

Gene sâkîleruñ bürrân u ser tîz
Çü hançer kirpigi olmışdı hûn-rîz

1055 Bu cânibde şarâb-ı erguvân-reng
Ururdu şîşe-i 'âkillere seng

Ney-i nâyî çün arturmuşdı zârın
Yele vermişdi 'uşşâkuñ karârın

Terennümler kılub şevkile kavvâl
Niçe bî-dilleri etmişdi pâ-mâl

Hadengine gönüller idüb ovmâc
Metâ'-ı sîneyi kılmışdı târâc

Göründükde bu nakş-ı fitne-engîz
İçerdi bâdeler şevkile Pervîz

1060 Çü 'ayş-ı bâde haddin geçmişidi
Meyuñ devri nihâyet bulmuşidi

48b Şehe gelmişidi endîşe-i h-wâb
Gözi sâkîleruñ tolmuşdı hûn-âb

Buyurdu şeh ser-â-ser ehl-i sohbet
Varub yerlü yerine oldu râhat

Çü bâd-ı subh erişdi merg-zâre
Gazâl oldu çemende âşikâre

Revân turdu yerinden şâh Pervîz
Şikâr etmeklige 'azm eyledi tîz

1065 'Acem resmince ol bâlâsı togru
Külâhın başına geymişdi egri

Boyı bir servidi nev-reste mevzûn
Anuñ altında şeb-dîzi çü süglün

Bahar-ı hüsni olmışdı dil-efrûz

Ruh-ı ferhundesı zîbâ çü nev-rûz

Çü bir âhû-y-içün olmışdı dil-teng
Şikârına zarûrî kıldı âheng

Medâyinden yaña varıdı bir kûh
Mu'azzam kûhıdı gâyet de enbûh

1070 Anuñ her çeşmesi çün mihr-î rûşen
İrem gül-zârına açmışdı revzen

Veli ol çeşmeler içinde yeksân
Niçe âb-ı hayât olmışdı pinhân

49a Aña yol bulmamışdı germile serd
Anuñ görmüş degüldi sebzesi zerd

Pelengi eyleyüb hâlin mu'anber
Gazâluñ sabrını almışdı yekser

Gazâlnuñ gözi mestıdı hûn-rîz
Şakâyık kanına hem gamzesi tîz

1075 Şu denlü cânver olmışdı küşte
Ki her yerde yaturdı püşte püşte

Çü kalmışdı hiyelden rûbeh-i pîr
İdemezdi cihânda mekr ü tezvîr

Şu deñlü tîr-i ney olmışdı bürrân
Kim ol sahrâyı kılmışdı neyistân

Gıderdi zârile kebk-i hırâmân
Şikâr olmaga şahîne şitâbân

Biri turmaz atardı saydına tîr
Biri fitrâkine bağlardı nahcîr

1080 Kimi şîri ırak yerden dökerdi
Kimisi anda şemşîrin dögerdi

Vuhûşuñ başına kopub kıyâmet
Görünmişdi bulara çün 'alâmet

49b Döküldi şâhuñ üstine 'adedsüz
Gazâl-ı vahşler kaldı mededsüz

Terahhum eyleyüb anlara şeh-zâd
Yasag etdürdi halka kıldı âzâd

Şikârı tagıdub devşürdi çün raht
Gene tahtına geldi ol civân-baht

1085 Sarâyında huzûra kıldı âgâz
Mey-i nâbile sâza oldu dem-sâz

Meger bir gice şevk olmuşdı gâlib
Şehi kılmışdı dil-dârına tâlib

Çü gitmişdi elinden ihtiyârı
Yele varmışdı sabrile karârı

Didi mahremlerine şâh Pervîz
Ki ben dil-dâr iline giderem tîz

Müheyyâ eyledi esbâb-ı râhı
Kamusın yerlü yerinde kemâhî

1090 Nihâyetsüz götürdi mâl u genci
Ki yolda kimseden görmeye renci

Kimesne tuymasun diyu özini
Geru bir vaz'a koydı kendözini

Halâşiçün kılub dâyim niyâzı
Gazâl-ı nâzenîn komışdı nâzı

Değişdi atile cümle libâsın
Giderdi alımı geydi karasın

50a Çıkardı atlas-ı şâhî kabâsın
Geyindi kullaruñ köhne palâsın

1095 Kurub Ermen yolına düşdi gitdi
Gece gündüz demeyüb sürdi gitdi

Çü düşmenden hazer kılurdu şeh-zâd
Keserdi yolları havfile çün bâd

Çü buldı subh-dem reng-i sepîdi
Siyâhından şebûñ kesdi ümîdi

Çog açdı nergis-i mestin bu devrân
Ki gül-şende göre bir verd-i handân

Anuñ-çün taldı deryâyâ bu gavvâs
Ki destine düşe bir gevher-i hâs

1100 Medâyin mülkini terk eyleyüb şâh
Giderdi Ermene togru kesüb râh

Bu cânibde Medâyin diyu Şîrîn
Gelürdi Husrevüñ derdiyle gam-gîn

Dökerken gözleri yollarda seyl-âb
Göründi karşudan bir çeşme-i âb

Kenârı sebze vü reyhân vü sünbül
Ser-â-ser süsen ü lâle kızıl gül

Cevânib lâle-zâr idi gülistân
Belâbiller okurdi nice destân

50b 1105 Begendi ol yeri çün kim dil-ârâm
Buyurdi kıldılar ol yerde ârâm

Kutuldi hayme-i zerrîn u har-gâh
Oturdi sandal-ı ‘ûd üzre ol mâh

Biraz yatdı çü diñlendi nigârîn
Eyitdi dâyeve ol demde Şîrîn

Senüñle yalañuz seyrân idelüm
Varalum çeşmede suya girelüm

Yasag eyle bizümle ir eger gic
Kimesne gelmesün ol çeşmeye hîc

1110 Çü yol zahmetlerin çok çekmişidi
Kavî cismini haste kılmışidi

Ten-i pâkini gerd almışdı yekser
Anuñ-çün hâli olmuşdı mükedder

Kurub yirinden ol serv-i dil-ârâ
Gelüb ol çeşmeyi seyr etdi tenhâ

Görür bir sebze-i mergûb u ra'nâ
Müzeyyen dürlü rengile mutarrâ

Enâr u serv ü envâ'-ı dirahtân
Agaçlar içre bir havz-ı dür-efşân

1115 Suyı ol çeşmenüñ çün şehd-i sâfi
Olur dil-teşneler derdine şâfi

51a Bu havz u çeşmenüñ reşkinden ey cân

Siyâh olmuşdı cây-ı âb-ı hayvân

Yüzi mâhın kılub mihre mukâbil
Bu havz üzre salındı serv-i mâyil

Nazar kıldukda havza ol gül-i ter
Gül-âb oldı suyı havzuñ çü kevser

Kabâsından çıkub nâzile meh-rû
Kemer bendini çözdü ol miyân-mû

1120 Miyânıma tutub bir nîl[î] mîzer
Bırakdı çeşmenüñ âbına âzer

Anuñ-çün nîl-gûn etdi hicâbın
Ki sakladı nazardan âfitâbın

Hicâb itmese sîme lâciverdî
Yire düşerdi çarhuñ tâc-ı zerdi

Nikâb eyledi ‘Âce âbanûsın
Kebûd itdi sefidâcuñ lubûsın

Begendi Şîrîn ol âb-ı zülâli
Cihân agyârdan hem gördü hâlî

1125 Libâsından soyundu ol semen ten
Dür-i nâ-süfte-veş çıkdı sadefden

Suya girdi yunur ol çeşme-i nûr
Hakîkatde bu nûr ol çeşmeyi yur

52b Çü âb içre göründü verd-i ahmer
Sarardı gussadan nîlûfer-i ter

Çü sâfidi teni sudan nigâruñ
Suyın kılmışdı sâfî ol bekâruñ

Şeker-veş çün suya düşmişdi Şîrîn
Dehânın çeşmenüñ kılmışdı şîrîn

1130 Karışmışdı suya ol râh-ı bî-gıışş
Gören derdi ne hoş âb içre âteş

Çü yunmuşdı suda ol cism-i verdi
Komamışdı ten-i pâkinde gerdi

Gene çıkmışdı sudan gevher-i pâk
Oturmuşdı yirinde şâd u bî-bâk

Haber bu resme viridi bize üstâd
Ki kılmışdı bize bu yolu irşâd

Çün Ermen mülkine gitmişdi Pervîz
Keserdi yolları çün âteş-i fîz

1135 Velî av adına çıkmışdı evden
Ki havf etmişdi gâyet kurd u çavdan

Sarâyından çıkub gitdükde ol şâh
Cevârîye dimişdi oluñ âgâh

Ki ben av etmege idüb ‘azîmet
Bir ay mikdârı kıldum ava niyyet

53a Eger ben gelmedin bir hûb-ı nâdir
Gelürse Kasr-ı meşkûya musâfir

Çü mihmândur aña ta’zîm idesüz
Hezâr eltâfile tekrîm idesüz

1140 Eger bu kasrı idinmezse menzil
Bu yerden gitmege baglarsa mahmil

Ne yerde istese ol meh mekânı
Gerekdür kim idesüz hâzır anı

Bu sözi söyleyüb gitmişdi Husrev
Şikâr adını rîv itmişdi Husrev

Giderken yel bigi ta’cîlile şâh
Yolu ol çeşmeye ugradı nâ-gâh

Çü gördi çeşmeyi şeh-zâde Pervîz
Didi yoldaşlarına siz gidüñ tîz

1145 Ki sapub çeşmeye bir su içeyin
Gene ta’cîlile size yeteyin

Giderken çeşmeye ol şâh-ı firûz
Kılurdu derdile âh-ı ciger-sûz

Okurdu şevkile eş’âr-ı mevzûn
Ki Leylî işidüb olurdu mecnûn

Görürler halkı Şîrînüñ ki nâ-gâh
Ki âb-ı çeşmeye togru kesüb râh

- 53b** Suvâr olmuş gelür bir merd-i ‘âşık
Okur sûz-ı derûndan şî’r-i fâyik
- 1150 İşidüb bu sözi dil-dâr-ı nâzük
Kurugeldi yirinden cüst-i çâbük
- Nazar kıldukda gördi bir dil-âver
Şeh-i hûrşîd-tal’at mâh-peyker
- Boyanmış derdile feryâd u âha
Suvâr olmuş gelür ebr-i siyâha
- Yüzinde görünür şehluk nişânı
Züreyyâdan yüce ferhunde şânı
- Bu hüsn ü hulkile ol nev-civânı
Görince kaydı cisminde cânı
- 1155 Hayâl etdi budur varise Husrev
Ki şehlükden anuñ şeklinde var zav’
- Eger Husrev degülse bu melek-hû
Anuñ mânendi bir şeh-zâdedür bu
- Egerçi istedi Şîrîn bu şâhı
Düşürdi gönline ‘ışkın kemâhî
- Buluşmaga bunuñla etdi niyyet
Velîkin komadı anı hamiyet
- Hazer kıldı ki bu olmaya Pervîz
Kıla gül-gûnumı hem-reng-i şeb-dîz
- 54a** 1160 Baña yâr olmaya ol şâh-zâde
Vere sa’yum bu yolda cümle bâde
- Nişânın Husrevüñ sormışdı tekrâr
Anuñ-çün şübheye varmışdı dil-dâr
- Dimişlerdi ki atı na’lı zerrîn
Libâsı kendinüñ hem âl ü la’lîn
- Kamu tâc u kemer zerrîn ü la’lîn
Bu vaz’ı kendüye kılmışdur âyîn
- Habîr olmadı Şîrîn bu haberden
Ki Husrev râh-ı Ermende hazerden
- 1165 Yüzi meh-tâbını yaşurmuşıdi
Libâsını dahı degşürmüşıdi

Didi kendüye Şîrîn ol ferâgat
Ki tâ görmeyesin soñra nedâmet

Eger şâhise sûd etmeye buşmak
Gerekmez şehlere yolda buluşmak

Ve ger gayrise bu fâsid hayâlûñ
Neye yiter bu sevdâ-y-ile hâlûñ

Dü-rûya söyleme hergiz sözüñi
İki mihrâba döndürme yüzüñi

1170 İki sanan yolın görmez didiler
Çatal kazık yire girmez didiler

54b Gözi tûş oldu Pervîzûñ de nâ-gâh
Ki oturmış sandel-i ‘ûd üzre bir mâh

Suya girmiş yumuş tâze gülünü
Döküb sîm üzre çözmüş sünbülünü

Makâm etmiş kamerdür burc-ı âbı
Edinmiş Nîli nûrûnuñ hicâbı

Bu envârile ol sa’dî sitâre
Tecellî kıldı şâha ol sitâre

1175 Görince şâh anı çekdi özünü
Çemenden yaña döndürdi yüzünü

Ki hatun üstüne varmak edebdür
Edeb terk eyleyen key bü’l-’acebdür

Velî ‘aklı gidüb oldu müşevveş
Kakıldı boynına zencîr-i âteş

Göründi burc-ı âbîde çü meh-tâb
Revân oldu gözinden eşk-i seyl-âb

Velî şehden nigârîn gâfilidi
Ki saçları gözine hâyilidi

1180 Çü devr eyledi gülden sünbülünü
Irag etdi mehinden kâ’külünü

Açub nergislerin Pervîzi gördi
‘Ayân ol gamzesi hûn-rîzi gördi

- 55a** Görür karşıda turur bir civân-baht
Şarâb-ı 'ışk anı mest eylemiş saht
- Özin bu şevkile dîvâne kılmış
Ruhunuñ şem'ine pervâne kılmış
- Görüb Şîrîn bu hâli kaldı hayrân
Hayâlinden kılub cismini lerzân
- 1185 Hemân ol dem geyindi serv-kâmet
Eytidi dâyeye tîz ol bu sâ'at
- Senüñle ikimüz tenhâ gidelüm
Varalum bir yire dahı yetelüm
- Hemân ol demde Şîrînile dâye
Binerler her biri bir bâd-pâye
- Keserlerdi yolu üftân u hîzân
Giderlerdi sanasın murg-ı perrân
- Gelür Husrev görür ol lâle-ruhsâr
Nihân etmiş cemâlini perî-vâr
- 1190 Yügürdi istedi her merg-zârı
Araşdurdı gözetdi her diyârı
- Nişânın görmedi serv-i revânuñ
Hayâlin tuymadı mûy-ı miyânuñ
- Çü görmedi diyâr içinde deyyâr
Akıtdı gözleri lü'lü-yi şeh-vâr
- 55b** Figâna başladı bülbül bigi zâr
Didi n'oldı 'aceb gül yüzlü dil-dâr
- Perî miydi ki saklandı nazardan
Ya âhû-y-idi gizlendi hazerden
- 1195 Ne gencidi ki buldum yâvî kıldum
Bu derdile 'aceb der-mânde kaldum
- Belâ-y-imiş sanurdum bal buldum
Sanasın kim düşümde mâl buldum
- Baña yüz tutdı sandum 'izz ü devlet
Anı gördüm ki gelmiş züll ü mihnet
- Sanurdum kim bu teşne irdüm âba

Ya bir bâg içre tûş oldum serâba

Çerâbimiş gözüme görünen su
Hakikatde ne ol peydâ ne hod bu

1200 Ne hasretdür kim irişdüm hümâyâ
Gene gitdi baña salmadı sâye

Suda bulmışdı mâhî bigi cânı
Sorardı suya cânından nişânı

Deridi çeşmeye ey ‘aynı cânuñ
Ne yirde sakladuñ serv-i revânuñ

Kanı reşk-i sanavber tâze şimşâd
Beni kul eyleyen ol serv-i âzâd

56a Kamer miydi ki ‘aksi geldi suya
Hicâbından gene girdi busuya

1205 Olaydı mâlik-i deryâ bu ser-tâc
Kabâ geymezdı urunmazdı ser tâc

Yiridür cehlile bulsam memâtı
Ki yitürdüm suda âb-ı hayâtı

Firâkile dökerdi eşk-i gül-gün
Kılurdi çeşmenüñ âbını pür-hûn

Çü âb içre görüb kalmışdı bî-hûş
Anuñ-çün âbı kılmışdı der-âgûş

İçerdi suyunı kanmazdı cânı
Görünmezdi suda nâm u nişânı

1210 Anı dîvâne kılmışdı o meh-veş
Arardı lâ-cerem âb içre âteş

Çü Husrev istedi her merg-zârı
Aradı gül-şen ü her lâle-zârı

Atı yoruldu kendü de usandı
Isuz yiridi düşmenden üşendi

Kesüb âhir ümîdi döndi gitdi
Gene Ermen yolına düşdi gitdi

Bu cânibde hümâ-peyker çü şehbâz
Medâyin mülkine kılmışdı pervâz

- 56b** 1215 Çün irdi ‘âkıbet ol şehre Şîrîn
Görenler kıldılar dil-dâra tahsîn
- İrişüb Kasr-ı meşkûya Perî-vâr
Bu kasr ehline gösterdükde didâr
- Şehen-şeh Husrev-i Pervîzi sordı
Çü Şîrînidî şekker-rîzi sordı
- Didiler sayda gitmişdür şehen-şâh
Şikâr eyler bir ay mikdârı ey mâh
- Sizi lîkin bize ısmarlamışdur
Sizün bu kasra gelmeñüz dimişdür
- 1220 Nüzûl itsün buyuruñ bâr u mahmil
Kamer bigi kılıñ bu burcı menzil
- Huzûr eyleñ gelince tahta Pervîz
Sizi işidicek o da gelür tîz
- Bu kasr içinde olan dil-rubâlar
Melek-sîmâ güzeller meh-likâlar
- Görüb Şîrîni hayrân kaldılar zâr
Anuñ reşkinden cümle oldu bîmâr
- Gören şeklini çatlatub timâgın
Isırdı te’accübden tutagın
- 1225 Velî gâyetde ta’zîm eylediler
Görüb Şîrîni tekrîm eylediler
- 57a** Makâmını müheyâ kıldılar tîz
Atı ayagına döşediler bîz
- Dütüzdiler buhûr u ‘ûd u ‘anber
Gül-âbile yolını kıldılar ter
- Nüzûl itdi çü kasr içinde dil-ber
Derildiler anuñ yanına kızlar
- Nigârîne didiler ey hümâ-fer
Bu dünyâda bulunmaz saña beñzer
- 1230 Ne dil-bersin nedür aduñ ‘ayân it
Ne yirdensüñ nedür asluñ beyân it

Hazer kıldı bulardan itdi perhîz
Dimedi togrusın ol fitne-engîz

Velî bir niçe yüzden söyledi söz
Dimedi vâki'in göstermedi yüz

Didi bu kıssanuñ şerhi uzundur
Benüm göynüklerüm haddin füzûndur

Velîkin yolda bir kadre irişdüm
Gelürken gice Pervîze buluşdum

1235 Benümle niçe söz söyleşdi ol şâh
Velî yigdür kim ola kıssa kütâh

Biri bu atı virmişdür emânet
Buyurmuşdur kim idesüz ri'âyet

(80b) Bu atıñ kıymeti yokdur cihânda
Bunun misli bulunmaz bir zamânda

Bu şeb-rengüñ dinür adına Şeb-dîz
Geçer yelden koşulsa oddan tîz

Çü şâhuñ buyruğın gûş eylediler
Hemîn râyızlara emr eylediler

1240 Alub râyızlar atı sakladılar
Şehüñ hâs tavlasına bağladılar

Oturub kasr-ı meşkûda nigârîn
Medâyin mülkine gösterdi âyîn

Niçe gün 'ayşile eglendi onda
Huzûr-ı kalbile diñlendi onda

Ol atıñ aslını iden hikâyet
İşitdüm böyle kılmışdur rivâyet

Ki mülk-i Ermen içinde müselleme
Meger kim varımış bir deyr-i a'zâm

1245 O deyr öñinde varımış bir magâra
Demürden kapusı beñzer hisâra

O gar içinde varımış mukarrer
Feres şeklinde bir seng-i musavver

Olurmuş her yılıñ içinde bir gün
Gelürlermiş bu gâra iller ol gün

(81a)

Bile alub gelüb ögreklerini
Koyarlarmış bu gâra yundlarını

Varub kısrâk bu taşa sürünürmiş
Hakuñ fermânı-y-ile yığılurmuş

1250 Bu taş aslı-y-imiş Şeb-dîz u şeb-reng
Sümi sahtımiş anuñ sanasun seng

Mehin Bânû işidüb almış imiş
Sarâyında anı saklamış imiş

Nigârîne şehüñ nâkşı gelicek
Medâyin mülkine ‘azm eyleyicek

Niçe mekrile hîle kılmış imiş
Mehîn Bânûdan anı almış imiş

Çü döndi çeşmeden şeh-zâde Pervîz
Yüridi dâr-ı Ermenden yaña tîz

1255 Çü mülk-i Ermene irişdi ol şâh
Mehîn Bânû bu işden oldı âgâh

Hemân ol demde derdi leşkerini
Konatdurdı ser-â-ser kişverini

Katında hâsekîden yiglerinden
Sipâhîden mukarreb beglerinden

Niçe biñ kişiye emr itdi Bânû
Şehi karşılayı gönderdi Bânû

(81b)

Bile emr eyledi esbâb-ı vâfir
Kumaş u sîm u zer la’l u cevâhir

1260 Kabâ-yı şâhî zer tâc u kemerler
Gulâm-ı mâh-rûlar sîm-berler

Müretteb hayme vü har-gâh-ı mahbûb
Mükemmel cümlesi zîbâ vü mergûb

Kavîleyle bile tâzî yedekler
Katârile şuturlar niçe ester

Yimek kısmından envâ’-ı garâyib
Mey ü nuklile ecnâs-ı ‘acâyib

Bularuñla bile gönderdi Bânû

Yolında Husrevüñ yeldi kıvanu

1265 Karîb oldu çü tahta şâh-ı a'zam
Mehîn Bânû suvâr oldu hemân-dem

Ne kim varise a'yân u sipâhî
Kamu karşıladı Pervîz şâhı

O şehriñ âdemi su bigi akdı
Gelüb Pervîz[i] istikbâle çıkdı

Şeh e buluşdı çün Bânû-yı hoş-nâm
Biri birine kıldı 'izzet ikrâm

Görüşdiler niçe 'izzetlerle
Söze girişdiler ragbetlerle

(82a) 1270 Şehi çün kim otagına getürdi
Geçüb karşıasına Bânû oturdu

Ayag üzre kalanı turdılar heb
Kamu saf bağladı begler müretteb

Didi Bânûya Pervîz-i yegâne
Hudâ eyleye mülküñ câvidâne

Egerçi bendeye râhatlar ola
Velî Bânûya çok zahmetler ola

Mehîn Bânû görüb bu dil-nüvâzı
Tevâzu'lar kılub itdi niyâzı

1275 Zemîn öpüb du'â kıldı firâvân
Zenâlar eyledi bî-hadd ü pâyân

Şeh adına düzüb bir bâr-gâhı
Anı kıldı şehüñ ârâm-gâhı

Niçe gün şeh turub 'işretler itdi
Mehîn Bânû-y-ile sohbetler itdi

Yirinden 'âkıbet Pervîz usandı
Kemâl-i lutf-ı Bânûdan utandı

Haber gönderdi Bânûya şehen-şâh
Didi Bânû bu işden olsun âgâh

1280 Bize bir gayr yir tedbîrin itsün
Mekânından bu mihmânı göçürsün

(82b) Mehîn Bânû şehüñ hâlini bildi
Yirüñ kaydın görüb fikrini kıldı

Meger bir bâğı varidi çü cennet
Sarây u köşk idi sahnı tamâmet

İrem bâğı degüldi aña mânend
‘Abîr u müşkidi yiri suyu kand

Ayıtdı gösterüñ ol bâğı şâha
Ser-â-ser ‘arz idüñ ol burcı mâha

1285 Kabûl eylerse göçsün anda varsun
Safâ-yı hâtır oldukca tursun

Çü Husrev gördi ol bâğı tamâmet
Begendi cânile dilden be-gâyet

Hemân ol dem buyurdi şâh Pervîz
Getürdiler kamu esbâbını tîz

İdindi niçe gün ol bâğı menzil
Oturdi ‘ayşile nûş itdi hoş-dil

Mehîn Bânû kılub lutfile tedbîr
Keremden kılmadı bir şemme taksîr

1290 Egerçi telhidi şâhuñ dehânı
Velî Şîrînidi vird-i zebânı

İçi yanub içerdı acı âbı
Gam-ı Şîrînidi nukl-ı şarâbı

(83a) Sorardı hâl-ı Şîrînden müdâmî
Bilemezdi velî togru peyâmı

Gözi yoldaydı turmaz âh iderdi
Duhâmı-y-ile çarha râh iderdi

Añardı şevkile Şâbûrı her dem
Dökerdi gözleri ol derdile dem

1295 Yanardı intizâr odına cânı
Akardı dîdeden seyl-i revânı

Resîden-i Şâbûr be-nezd-i Husrev

Meger günlerde bir gün şâh Pervîz
Kılurdi yalañuz ‘ayş-ı safâ-rîz

Katında mutrib u sâkî-yi meh-veş
Bir iki hâsekî dil-dâr u dil-keş

Kılurken devr-i gerdûndan şikâyet
İderken ser-güzeştinden hikâyet

Şehüñ der-bânlarından biri hurrem
Gelüb şâha didi ey şâh-ı ‘âlem

1300 Der-i ‘âlîye geldi şimdi Şâbûr
Diler buluşmaga sen şâha destûr

İşitdükde bu sözi şâh-ı gam-nâk
Safâlar kesb idüb oldu ferah-nâk

(83b) Buyurdı şeh içeri girdi Şâbûr
Şehüñ zibâ cemâlin gördi Şâbûr

Yire yüzün sürüb itdi du’âlar
Hezâr envâ’ ile kıldı senâlar

Didi Şâbûra şeh sırruñ ‘ayân it
Bize tafsilile halüñ beyân it

1305 Didi şâhâ benüm derdüm öküşdür
Ne var sâfî-y-ısem dürdüm öküşdür

Mutavvel kıssamuñ pâyânı yokdur
Anı şerh itmegüñ imkânı yokdur

Velî fermân-ı şehdür çün mukarrer
Beyân eyleyeyin şâha ser-â-ser

Didi nakşı nice kayd itdügini
O nakşile humâ sayd itdügini

Şehi ne resme tasvîr eyledügin
Perîyi nice teshîr eyledügin

1310 Ne kim geçdi-y-ise şükr ü şikâyet
Şehe tafsilile kıldı hikâyet

Çü Şîrine irişdi âhir ahbâr
Didi Şâbûra Pervîz ey vefâ-dâr

Baňa cânım cevâbından haber vir
Bu bîmâre cev âbından haber vir

(84a) Didi Pervîze Şâbûr ey muzaffer
Cihân fermânuña olsun musahhar

Nigârînile tenhâ çok buluşdum
Dil ü cândan anuñla hûb ilişdüm

1315 Okıdum cânına sihriyle efsûn
Anı Leylî-y-iken kıldum çü Mecnûn

Dakub zencîr-i zer serv-i revâne
Medâyin mülkine kıldum revâne

Bu halk içinde deyri eyleyüb ad
Medâyin mülkine ‘azm itdi çün bâd

Urub Şeb-dîze Şîrîn zîn-i zerrîn
Yetişdürdi özin Meşkûya Şîrîn

Hudâ fermânile ol serv-kâmet
Mukarrer andadur sag u selâmet

1320 Didüm ma’lûmumı ey şâh-ı ‘âlem
Kalanın bilmezem Allahu a’lem

Kelâmın Husrevüñ niçe diyelüm
Biraz Şîrîn sözini söyleyelüm

Çü irdi Kasr-ı meşkûya nigârîn
Karâr eyledi anda husrev-âyîn

Oturdı gerçi kim anda niçe gün
Velî dün bigi göründi aña gün

(84b) Şehüñ bildi şikâr ad itdüğini
Atasından üşenüb gıtdüğünü

1325 Bu endîşeyle düşdi ıztırâba
İşi bu fikrile irdi harâba

Egildi tâsadan serv-i revânı
Karılıgandı bu kasr içinde cânı

Bu kızlardan utandı ‘ârlandı
Yatub gözi bigi bîmârlandı

Ayıtdı kızlara ben hasteyem zâr
Gerekdür bu benüm derdüme tîmâr

Bu kasruñ sevmedüm hergiz hevâsın

Suyınuñ dahı bulmadum safâsın

- 1330 Muhakkakdur bu sözüñ sanmañuz lâg
Suyum değışmeyince olmazam sag

Benüm-çün fikr idün bir cây-ı yaylag
Suyıyla gölgesi çok bir ulu tag
Binâ eyleñ benüm-çün anda hâlî
Sarây-ı dil-keş ü hem kasr-ı ‘âlî

Bu işde eylemeñ ihmâl ü te’hîr
Benüm hakkumda kılmañ nev’-i taksîr

Didiler cümlesi baş üzre fermân
Kılalum müşkilüñ bu demde âsân

- (85a)1335 Senüñ-çün bulalum ey hür cennet
Kim içinde mizâcuñ bula sıhhat

Hemân ol demde buldılar bir üstâd
Getürdiler anı Şîrîne dil-şâd

Didi bennâya Şîrîn hâliyâ tur
Benüm-çün sa’y idüb yaylaları gör

Şu yir kim hûb ola âb u hevâsı
Dahı mekşûf ola cümle fezâsı

Benüm-çün anda tertîb eyle bir câ
Sarây-ı dil-küşâ hem kasr-ı zîbâ

- 1340 Hüner kısmını cümle eyleyüb derc
Kamu san’atlarıñ heb anda kıl harc

Bir iş göster ki hûb ola dil-âvîz
Pesend ide anı gördükde Pervîz

Kumaş u sîm u zer la’l u cevâhir
Kamudan virdiler bennâya vâfir

Hemân ol dem gidüb bennâ-yı üstâd
Sarâyına nigârıñ urdı bünyâd

Sehil müddetde düzdi ol mekânı
Ki sanurdi gören firdevs-i sâñî

- 1345 Begendi göricek ol kasrı Şîrîn
Didi bennâya sad lutfile tahsîn

- (85b) Geyürdi egnine ol demde hil’at

Tesellî eyleyüb gösterdi ragbet

Karâr eyledi Şîrîn anda hurrem
Çekerdi şeh firâkından velî gam

Çü Husrev ‘aşkına turmuşdı kâyim
Dökerdi dâyeye derdini dâyim

Diridi dem-be-dem ol bülbül-i cân
Baña şehsüz kafesdür bu gülistân

1350 Baña bu kasr-ı zîbâ bâg-ı hurrem
Gelür dîdâr-ı Husrevsüz cehennem

Çi ger harc eyledüm bu kasr[a] sad genc
Velî ansuz baña biñ derdile renc

Der-hikâyet-i şeb

Çü bildük kıssa-i Şîrîni tekrâr
Olalum hâl-i Husrevden haber-dâr

Meger bir şeb ki çün nevrûzidi hûb
Şeb-i kadrîdi san ‘âlemde matlûb

Şehen-şeh Husrev-i Pervîz-i devrân
Şarâb-ı ‘aşkile olmuşdı sekrân

1355 Nigârûñ ‘aşkile tutmuşıdi hû
Uyumazdı yatub bir lahza uyhu

(86a) Şehen-şeh ol gece fikr itdi hâli
Cihân agyârdan hem gördi hâlî

Oturdı lâ-cerem ‘ayş itdi tenhâ
Kamu esbâbını kıldı müheyyâ

Gelüb sâkî-yi meh-rûlar oturdı
Şarâbuñ cümle esbâbın getürdi

Mugannîler gelüb meclis bezendi
Buhûr eylediler ‘ûd u sipendi

1360 Dönerdi sîh-i zerrînde kebâbî
Tezerv ü kebkile murgân-ı âbî

Çü devr itdi biraz câmile bâde
Şehûñ fikrini virdi cümle bâde
Gene Şîrîni añdurdı şehe mey

Gene arturdi efgânın şehûñ ney

Bu cûşile gene Şâbûrı añdı
Sanasın kim Süleymân mûrı añdı

Hemân ol dem buyurdi şâh Pervîz
Didi Şâbûrı buluñ getürüñ tîz

1365 Yasavullar yügürdüb kapucı hem
Bulub getürdiler Şâbûrı ol dem

Çü Şâbûruñ yüzini gördi Husrev
Gene köhne gamını eyledi nev

(86b) Gene söyletdi Şîrînuñ kelâmın
Beyân itdürdi ahbâr u peyâmın

Ne kim geçdiyse başından ser-â-ser
Gene söyletdi Şâbûra mükerrer

Çü Husrev bildi Şîrîn-i dil-efgâr
Olubdur Kasr-ı meşkûda giriftâr

1370 Çeker her dem belâ-yı intizârı
Fîrâkından kılur ney bigi zârî

Gene gelmege eyler ‘âr u gayret
Yakubdur cânını nâr-ı hamıyyet

Bizüm ahvâlümüzden dahı bilmez
Bu gamdan şâd olub bir lahza gülmez

Eger bilseydi kalmazdı karârı
Gene bunda gelürdi kordı ‘ârı

Bizüm hod anda varmamuz kalubdur
Bize gerdûn ‘aceb bâzî kılubdur

1375 Medâyın mülkine gelsin yûri var
İrişdür bunda dil-dârı perî-vâr

Senün derdüñden oldı çünki bîmâr
Gene gel derdüñe sen eyle tîmâr

Çü biz hod olmazuz hâlî elemden
Halâs it bârî Şîrîni sitemden

(87a) Yüz urub yire Şâbûr-ı vefâ-dâr
Didi cânım fedâ yoluñda her bâr

Ne kim fermân iderseñ başum üzre
Yilem dâyim yoluñda başum üzre

- 1380 Hemân ol dem kayurdu kayd-ı râhı
Kamu esbâbını düzdi kemâhî

Reften-i Şâbûr u âverden-i Şîrîn be-nezd-i Husrev

Ol esnâda şeh-i sâhib-basîret
Mehîn Bânû-y-ile eyledi sohbet

Mey-i gül-reng içildi döndi bâde
Varurak oldu germiyyet ziyâde

Çü her yirden olundu söze bünyâd
Şehen-şeh eyledi Şîrîn sözün yâd

Didi Bânûya Husrev ey şehen-şah
Müdâm itsün seni tahtuñda Allah

- 1385 Medâyinden gelüb şimdi bir âdem
Haber virdi bize handân u hurrem

Birâder-zâdeñüz bî-renc ü zahmet
Medâyin mülkine varmış selâmet

Eger Bânû iderse emr-i fermân
Getürdelüm anı bu mülke âsân

- (87b)** Kemîne hâzır eyledüm bir âdem
Medâyinden yaña gitsün hemân-dem

Mehîn Bânû çü kıldı bu sözi gûş
Ciger kanı içinden eyledi cûş

- 1390 Yüzün sürdi şeh öñinde kodı baş
Du'âlar eyledi tahsîn ü sâbâş

Didi kıldıñ dil-i gam-gînûmi şâd
Seni kılusun Hudâ 'âlemde dil-şâd

Bu vîrân göñlümi kıldıñ çün âbâd
Harâbuñ dâyimâ yapsun ol üstâd

Olub dâyim cemâlün bâğı sîr-âb
Olasın serv-veş ser-sebz ü şâd-âb

Çü sen şâhun kudûmın fâl idindüm
Bu fâli kendüme hoş-hâl idindüm

1395 Ben ol sâ'atde umdum vasl-ı mâhı
Ki gördüm tal'at-i Pervîz şâhı

Murâd-ı cânımı buldum ben ol dem
Ki sen basduñ kadem bu mülke hurrem

Eger salarsa Şîrne şeh âdem
Haber-dâr eylesün bu kuli ol dem

Bir atum dahı var Gül-gûn dinür ad
Kim irişmez anuñ refâtına bâd

(88a) Bir at olmaya Şeb-dîzile hem-ser
Velî Gül-gûndur anuñla ber-â-ber

1400 Helâk oldıysa ger Şeb-dîz ü şeb-gûn
Yetüre sag esen ol mâhı Gül-gûn

Didi Bânû yarandurdılar anı
Müheyyâ kıldılar esbâbın ânî

Getürüb kıldılar Pervîze teslîm
Didi şimden-gerü Şabûra ne bîm

Binüb Gül-gûna Şabûr urdı pervâz
Medâyin mülkine gûyâ ki şehbâz

Gece gündüz dimeyüb sürdi gitdi
Otuz gün diyicek Meşkûya yetdi

1405 Varub bulmayıcak Şîrni anda
Sorar hâdimlere kim mâh kanda

Didiler bellüdür mâhuñ nişânı
Yüce yirlerde tutmuşdur mekânı

Yapılmışdur o yirde kasr-ı 'âlî
Sarây-ı bî-bedel cennet misâli

Çü Şabûr oldı Şîrinden haber-dâr
Yetişdürdi özin kasra perî-vâr

Varub kasrı temâşâ kıldı Şabûr
Kabûl eyledi cândan oldı mesrûr

(88b)1410 Yetürdiler haber Şîrne ol dem

Ki geldi kapuya Şâbûr-ı hurrem

İşitdükde nigârîn oldı handân
Haka şükr eyledi dilden firâvân

Çü gelsün diyu emr itdi nigârîn
Yüzi üzre gelüb Şâbûr-ı miskîn

Nigârîni göricek oldı giryân
Nisâr itdi gözi dür bigi bârân

Didi Şîrîne Şâbûr-ı dil-efgâr
Eyâ burc-ı letâfet mâhı dil-dâr

1415 Nitesin çarh-ı dün zahmetlerinden
Bu dünyâ-yı denî şiddetlerinden

Bu ‘âlemde bulunmaz kimse bî-gam
Umaruz kim yete pâyâne bu gam

Didi Şâbûra Şîrîn ey vefâ-dar
Baña zulm eylemişdür bu sitem-kâr

Benüm bu gördüğüm şiddetleri ben
Bu yolda çekdüğüm zahmetleri ben

Dilüm yanar saña takrîr idersem
Kutuşur hâmeler tahrîr idersem

1420 Benüm bu hayfumuñ pâyânı yokdur
Cefâ-yı gerdişüñ oranı yokdur

(89a) Çü Şîrînuñ sözin gûş itdi Şâbûr
Didi ey hâk-i pâyuñ gözüme nûr

Haka şükr it ki tâli’ sa’d olubdur
Nuhûset şimdi tâli’den gidübdür

Saña ikbâl-i şâdî yüz tutubdur
Humâ-yı sa’dı şehbâzun tutubdur

Selâm eyler saña şeh-zâde Husrev
Seni gözler göz[i] san kim meh-i nev

1425 Makâm oldı aña Ermen diyârı
Çeker anda senüñ-çün intizârı

Kimesne gözlemez sagile solda
Seni gözler iki gözleri yolda

Saçuñ dîvânesidür mûyuñ ister
Dem-i bâd-ı sabâdan bûyun ister

Hemîşe devlet ü bahtile yâr ol
Getürdüm rahş-ı Gül-gûnı suvâr ol

Seni andak zamânda ey huma-fer
Yetişdürsün şeh[e] çün bâd-ı sarsar

1430 Çü bu güftârı gûş eyledi Şîrîn
Kurugeldi yirinden ol nigârîn

Sefer kaydını gördi tutdı ta'cîl
Tamâm esbâb-ı râhı itdi tekml

(89b) Çü kalmadı dilinde zerrece gam
Suvâr oldu hemân Gül-gûne ol dem

Öñine ardına bakmadı gitdi
Diyâr-ı Ermene 'azm itdi gitdi

Bu cânibde şeh-i Cemşîd-i sâñî
Yakardı intizâr odına cânı

1435 Gözi yollarda mâhın gözleridi
Hesâb eylerd[i] râhın gözleridi

Egerçi intizâr odı cefâdur
Velî soñı visâl olsa safâdur

Sürûrı 'âşıkuñ olur ziyâde
İricek intizârile murâde

Gel imdi Ahmed-i Rıdvân nazar kıl
Fırîbinden bu mekkârun hazer kıl

Öküşdür çünki balından belâsı
Bunuñ degmez cefâsına safâsı

Âgâh-yâften-i Husrev ez-merg-i peder

1440 Meger bir gün şeh-i hûrşîd-tal'at
Otagında oturmuşidi halvet

Serinde tâc-ı zerrîn-i şehâne
Elinde câm-ı gül-reng-i mugâne

(90a)

Geçürürdi neşâtile zamânın
Mey ü mahbûbile eglerti cânın

Nedîmi-y-le olurdu hâtırı râm
Mugannîsüz dili kılmazdı ârâm

İderdi sâkîler meclisde devrân
Şehi kılmışlaridi nîm-sekrân

1445 Bu hâl içindeyiken şâh Pervîz
Medâyinden gelür bir kâsid-i tîz

Yüzün tobraka sürer şâh öñinde
Döker pervîni gözden mâh öñinde

Kılur ney bigi şâha karşı zârî
Akıdur çeşmeler çeşmi bîñarı

Didi şâhâ felek döndükce var ol
Safa-y-ile cihânda pây-dâr ol

Atañdan döndürüb halkı yüzini
Gece itdiler anuñ gündüzini

1450 Çü sen şehden anı dûr eylediler
Gözine mîl çeküb kûr eylediler

Atañ bu hânedan devşürdi rahtı
Saña kaldı müselleme tâc u tahtı

Veli eyledi sen şâha vasiyyet
Didi Pervîzüm eylesün hamiiyyet

(90b)

Alub düşmenlerümden intikâmum
Benüm yırde komasun neng ü nâmum

Çıkardı nâmeler sundı mükerrer
Kamusında dimişler şâh-ı kişver

1455 Cihânuñ ‘ayş u nûşından geçesin
Gelüb ta’cîlile tahta geçesin

Eger ihmâl iderseñ bu arada
Yakîn bil kim varur ‘âlem fesâda

Düşer bîgâneye tahtı atañuñ
Virürsin bâde nâmûsın dedeñüñ

İresün tahtuña biş on güne dek

Katı tîz debrenüb turmayasun dek

Didi Husrev dirîgâ çarh-ı gaddâr
Gene kıldı bizümle turfe bâzâr

1460 ‘Aceb nakş oynadı bu dehr-i nerrâd
Ki saldı mihnete cânım bu bî-dâd

Dil-i pür-derdüme itmedi çâre
Bu fûrkatden cigerdür pâre pâre

Dilüm bu gussadan rîş old[ı] mecrûh
Kimesne idemez bu metni meşrûh

Ezelden böyledür bu çarh-ı nâ-sâz
Kılur dâyim gülile hârı dem-sâz

(91a) Safâsı-y-ile halt eyler cefâyı
Katar Nîle bakam bala belâyı

1465 Katar sâfî suya yüz biñ siyâhı
Nihân eyler bulutda mihr ü mâhı

Kime viridi cihân bir katre su serd
Ki kılmadı kedû bigi ruhın zerd

Gel ey Rıdvân kıl imdi seyr-i bâlâ
‘Urûc eyle semâya çün Mesîhâ

Bu murdârı kıl ehline sipâr sen
Eger yol ehlişehline kar sen

Dime dünyâ ta’âmına şekerdür
Ki kanına boyanmış bir cigerdür

1470 Kime kılsa ‘atâ bir katre âbı
Kılur cânına biñ dürlü ‘azâbı

Kime virürse bir kaşugile aş
Niçe yıllar gözinden akıdur yaş

Çıkarur sapile âhir gözini
Göyündürür aña halkun özini

Aña yeksân gelür bigâne vü hoş
Şarâbıdur serâb u nûşıdur nîş

Saña sihrile virmesün gurûrı
Ki bu gam-hânenüñ yokdur sürûrı

- 57b** 1475 Bunuñ degmez ‘arûsı mâtemine
Güli hârına şâdîsi gamına
- Sakın geyme olursa câmesi zer
Kim arkañdan ecel cellâdı soyar
- Harîs olma sakın bu mâla zinhâr
Sokar bir gün seni âhir olur mâr
- Beni bu odile sanma otasın
Ya bu nerd oynamasında ütesin
- Dil-i tengüm niçe bir kan idesin
Beni giryân seni handân idesin
- 1480 Hayâl itme bu fânîde turuşı
Ko bu gendüm-nümâ vü cev-fürûşı
- Nice kurduñ ‘aceb bu âsyâbı
Döner dâyim görünmez hergiz âbı
- Cev ü gendüm ne bulursa ögidür
Velî halkı gurûrile üyidür
- Beşer dâmına gendüm düşdi dâne
Anuñ hırsıyla ugradı ziyâne
- Kıl imdi nân-ı gendümden ferâgat
Cevüñ kursa’ına eyle kanâ’at
- 1485 Çü bir dâne yetişdi hoş içinden
Çıkardı Âdemi huld-ı berînden
- 58a** Bu bugdaylar ki sen dünyâda yirsin
‘Aceb cennet yüzün görem mi dîrsin
- Nazar sal ey gönül çeşm-i derûndan
Güzer kıl hırmen-i dünyâ-yı dûndan
- Ögütsin dâne-i kâhın ‘alaf-hwâr
Yisün bu cîfeyi her kelb-i murdâr
- Mesîhâ-veş gecersen bu hevâdan
Yiyesin mâyide ine semâdan

Matla’-ı dâstân

1490 Gel ey merd-i suhan kıl ‘azm-i meydân
İrem tâvûsı bigi eyle cevlân

Düşür tûtî bigi şekker şikâre
Bu murdârı ko zâg-ı cîfe-hwâre

Feleklerden añaru gec çü şehbâz
Meleklerden ilerü eyle pervâz

Çıkar cân murgını bend-i belâdan
Halâs eyle bu dâm-ı ibtilâdan

Behişt içre düzet bir âşiyâne
Seni sayd itmesün bu hırs-ı dâne

1495 Yüceldüb kadrüñi şâd ol çü şimşâd
‘Alâyıkdan kesil çün serv-i âzâd

58b Seher yili bigi her dem sefer kıl
Neye ugrariseñ andan güzer kıl

Kolu-y-iken dimâguñ nakş-ı agyâr
Saña dîdârını ‘arz ide mi yâr

Dilerseñ kim me’ânî ide idrâk
Bu sûretten gönül levhini kıl pâk

Ki tâ pâk olmayınca kalb-i insân
Aña kılmaz tecellî nûr-ı ‘irfân

1500 Bu nûrile bulub kurbını şâhuñ
Fezâ-yı ‘arş ola ârâm-gâhuñ

Çü yokdur ‘âlem-i ‘ışka nihâyet
Bu deryâya bulunmaz hadd ü gâyet

Bu hâletden niçe şükr ü şikâyet
İdelüm hâl-i Hürmüze hikâyet

Neden döndürdi Hürmüzden yüzün il
Niçün çekdiler anuñ çeşmine mîl

Tevârîh ehli dimişler mufassal
Beyân eyleyelüm biz de mükemmel

1505 Çü Nûşirvân yirine kaldı Hürmüz
Diyârını tutub şâh oldı dübdüz

Geçüb tahtında oturdu şehâne

- Atası bigi ‘adl itdi cihâne
- 59a** Velî bir yüzden itdi çok mezâlim
Kim itmezdi anı ∞ahhâk-ı zâlim
- Denû’n-nefsidi dûn-perveridi
Murabbâsı kamu kem-terleridi
- Anuñ devrinde mihter kihteridi
Kamu ser pâyidi pâlar seridi
- 1510 ‘Aceb gaddârîdi çün çarh-ı ezrak
Kılurdu bir suça biñ hûn-ı nâ-hakk
- Ekâbirden asâgirden ‘adedsüz
Günehsüzler çoğ öldürmişdi hadsüz
- ‘Adûlardur bilürdi her cihetde
Kıyâmetler kopardı memleketde
- Çıkub Çîn ü Hıtâdan Saye hâkân
Niçe yüz biñ çerî-y-ile şitâbân
- Horâsân haddine geldi oturdu
Gırîvini ‘Irâkeyne yetürdi
- 1515 Hurûc idüb ‘Ömer Azrak ‘Arabdan
Yakîn olmuşdı geçmege Halebden
- Yürümişdi diyâr-ı Şâma Kayser
Anı almağîçün çekmişdi leşker
- Meger andan alınmışdı ol iklim
Ki Nüşîrvân anı almışdı bî-bîm
- 59b** Bu hâletden perîşân oldu Hürmüz
Her işine peşîmân oldu Hürmüz
- Bu gamlardan düşüb teşvîşe cânı
Yakîn oldu ki terk ide cihânı
- 1520 Bes âhir bu işüñ tedbîrin itdi
Sözüñ biñin işidüb birin itdi
- Getürdi ‘âlim ü ‘âkilleri heb
Kıgırdı katına kâmilleri heb
- Olaruñla tanışdı fikr ü râyı
Didi tafsîlile her mâ-cerâyı

Egerçi kim denildi söz mükerrer
Velî âhir bu söz oldu mukarrer

Ki ba'zıyla 'adûnuñ eyleyüb ceng
Kılalar ba'zınuñ sulhına âheng

1525 Vireler Kaysere iklim-i Şâmı
Kim olaydı anuñ evvelde kâmı

'Arab kavminüñ işidür çü gâret
Degüldür kasdı anlaruñ emâret

Virüb anlara da mâl ü hazîne
Gide anlar da varub illerine

Kılalar Sâye Hânile husûmet
Anuñ cengine ideler 'azîmet

60a Bu tedbîri begendi Hürmüz-i şâh
Didi budur müselleme eslem-i râh

1530 Ol iki düşmeni idüb tesellî
Ferâgat buldı anlardan çü gönli

Kılub tedbîrini hân-ı Hitânuñ
Yaragını müheyyâ kıldı anuñ

Şurû' itdi çü dilden kâr-ı zâre
Çerî devşirdi Hürmüz âşikâre

Kıssa-i Behrâm firistâden-i Hürmüz-i vîrân-sâye

Meger varidi bir mîr-i mu'azzam
Melik Hürmüz katında key mükerrerem

'Aceb dâna-y-idi hem ehl-i tedbîr
Dilîridi tüvânâ merd-i şemşîr

1535 Katı su'b işlere eylerdi ikdâm
Ki dinürdi anuñ ismine Behrâm

Kamu begler ayakdı ol seridi
Medâyin mülkine ser-leşkeridi

^aafer bulmak hemîşe pîşesiydi
'Adû basmak müdâm endişesiydi

Şecâ'atde añâ irmezdi Rustem
Sehâvetde harîf olmazdı Hâtem

60b

Severlerdi anı halkı cihânuñ
İki olmazı bir sözi anuñ

1540 Belî Behrâm-çün tafsîl-i tarîh
Beyân itmişdürür ehl-i tevârîh

Velî şerhi degül vakte münâsib
Bu ceng oldı hemîn maksûd-ı tâlib

Aradı çok ol arayı burayı
Velî âhir düzetti şeh bu râyı

Ki Behrâm ola bu işe mübâşir
Vara ceng eyleye Sâyeyle vâfir

Bes andan soñra Behrâmı getürdi
Anı halvet sarâyına yetürdi

1545 Didi sensin cihân içinde bir merd
Sehâvetde şecâ'atde bugün ferd

Fazîletde saña irmeye Âsaf
Görüb Rustem seni bağlamaya saf

Kur imdi vakt-i gayretdür revân ol
Yürü ceng it garîm-i Sâye Hân ol

Ne deñlü diriseñ al gencile mâl
Murâd oldukca leşkerden dahı al

Hemân eğlenmeyüb hakane dek var
Anuñ çeşmine kıl bu 'âlemi tar

61a

1550 Niğeh-bânam senüñ arduca ben de
Baña her hâli bildür düşme bende

Yire yüz urdu şâh öñinde Behrâm
Didi şâhâ gulâmam emrüne râm

Ne kim fermân iderseñ cânım üzre
Kamu hükmüñ revândur kanım üzre

Çü mahv olur güneş katında sâye
Nice bulur senüñ mülküñde mâye

Bugün sensin çü hürşîd-i münevver
Saña olmaz mukâbil zıll u ahter

1555 Baña mihrüñden irişdi çü zerre
Muhît olmaya ‘aynumda çü katre

Kılam düşmenlerüñ başın şikeste
Müdâm iltem huzûra dest-beste

Eger ‘avn-i Hudâ olursa hem-râh
Esem bâd-ı sabâ bigi kesem râh

Ben ol demde oluram vasl yâre
Ki çog ola benüm cismümde yâre

Ben ol günde toyaram yiyüb aş
K’idem düşmenlerle çok savaşı

1560 Dil-i cândan menem çün kane teşne
Diler düşmen kanıyla kane teşne

61b Çü hatm itdi sözin Behrâm-ı çübîn
Didi Hürmüz göñülde aña tahsîn

Dahı Behrâma hil’atler geyürdi
Anı gencile mâlile toyurdi

Aña kırk biñ sipâhî virdi yoldaş
Ki birisi biñe tapaydı pâ-daş

Aña virüb şehen-şeh yahşi atın
Bile virdi Horâsânüñ berâtın

1565 ‘Atâ-y-ile çerîsin kıldı hoş-dil
Savaş esbâbını heb virdi kâmil

Kemâli-y-ile heb kaydı kayırdı
Çeri halkına hil’atler geyürdi

Varub tekrâr el öpüb ol dil-âver
Gene emriyle şâhuñ çekdi leşker

Kutub Belhuñ yolını sürdi gitdi
Kazâ-yı nâ-gehânî bigi yitdi

Bu cânibde gurûr içinde Hakan
Cihânı eylemiş zulmile vîrân

1570 Mogoliyla cihânı gâret itmiş

İl urmağı özine ‘âdet itmiş

Felek hûrşîdini saymazdı zerre
Gurûrından dimezdi bahre katre

62a Hisâr idüb çerisi Belh şehrin
Horâsân mülkine saçmışdı zehrin

Didiler Sâyeve Behrâm-ı çûbîn
Saña geldi irişdi olma hod-bîn

İşitmezdi velî geh gâh ögerdi
Gurûrından gülüb gögsin dögerdi

1575 Yemeyen âherüñ muştın ‘ayândur
Sanur yumrugını bir bozdogandur

Masâff-kerden-i Behrâm bâ-Sâye Hân

Meger bir subh kim bu kursa-i zer
Cihân sahnını kılmışdı münevver

Geyüb zerrîn zırhlar halk-ı leşker
Kamusı başına almışdı migfer

Çü saymışdı çerîsin zengbâruñ
Kagıtmışdı sevâdın rûzgâruñ

Feleklerde eger olmayidi ceng
Görünmezdi semâda kan bigi reng

1580 Çü hakana yakın vardukda Behrâm
Didi kavmine konuñ eyleñ ârâm

Çü leşker kondı yokladı çerîsin
Araşdurdı ilerüsin gerüsin

62b Yaraklarını halkınuñ yörendi
Kamu yitiklerini hep arandı
Çü leşker hâlini gördi tamâmet
Gene kavmine kıldı istikâmet

Didi ey Hürmüzün nânın yiyenler
Binüb atına kaftânın giyenler

1585 Bugün gayret demidür erlük eyleñ
Gelüb serden geçüñ serverlük eyleñ

Benüm dahı bugün yoldaşlarumsuz
Kamu yârenlerüm yoldaşlarumsuz

Kamuñuzdan ilerü ben varayın
Varub sizden öñürdü baş vireyin

Nişân urmaga togru tîr olalum
Dil ü cândan sizüñle bir olalum

Bitüb birlige yüz döndürmeyevüz
Yüzine düşmenüñ bir bir vuravuz

1590 Anuñ havf eylemeñ nerr ü ferinden
Ne gam kassâba koyun kesretinden

Çü leşkerde oniki biñ ‘adeddür
Eger zâyid gelürse bî-mededdür

Husûsâ [kim] bular heb cimrilerdür
Kamu ac u harâmî ugrulardur

63a Harâmîler ‘aceb serden geçe mi
Ya merd olan harâmîden kaçâ mı

Eger yüz biñ ise sürüsi kâzuñ
Yeter tagıtmaga birisi bâzuñ

1595 Gelüñ bâzûñuza kuvvet getirüñ
İçüñüzde olan za’fi götürüñ

Savaş eyleyelüm fırsat bizümdür
Hudâ ‘avni-y-ile nusret bizümdür

Alayıyla baña koñ Sâye Hânı
Ya baş alam ya terk idem bu cânı

Bu sözleri diyüb kıldı nasîhat
Kamu gösterdiler kavline ragbet

Tamâm etdi çü her tedbîr ü râyı
Hemân ol demde bagladı alayı

1600 Vekârile gidüb Behrâm-ı bî-bâk
Kavî kalbini kıldı korkudan pâk

Alayını düzetdi cümle saf saf
Kamu seyfile kûsa urdılar kef

Bes emr itdi döğüldi kûs-ı harbî
Yüridi Sâye Han üstine darbı

Yaragile çerî halkı bezendi
Bahârile cihân san kim tonandı

63b Şebîh oldı çerî nakş-ı nigâra
Siper gül-zâra nîze lâle-zâra

1605 Çiçekler bigi yüz rengine boyandı
‘Alemler tâc-ı zer geydi tonandı

Çü Behrâmuñ gelişin gördi hakan
Didi ser-leşkerine kıldı fermân

Ki Behrâmı tutuñ baña getürüñ
Diri gelmezise başın getürüñ

İki leşker savaş idüb uruşdı
Sanasın iki tagidi tokuşdı

Çerî deryâ bigi kaydı taşıdı
Hurûş eyledi mevci başdan aşdı

1610 Meger su vermege bâgına cânuñ
Revân olmışıdi ırmagı kanuñ

Nefir âvâzesi kûsuñ sadâsı
Kıyâmetler kopardı sûr-ı nâsî

Süheyli atlaruñ çarha tayandı
Sadâsı Zallaruñ göge boyandı

Yirinden yir kopub agmışdı göge
Ya yirden toz uçub konmışdı göge

Erişmişdi gubârı mihr ü mâha
Gögüñ rengi boyanmışdı siyâha

64a 1615 Kûsûf irüb bu tozdan âfitâba
Husûf irmişdi rûy-ı mâh-tâba

Hevâ toz bahrına olmışıdi gark
Kim olunmazdı gündüzden gece fark

Yüzerdi kelleler deryâ-yı kanda
Sanasın sîbidi âb-ı revânda

Yaturdı gövdeler kane bulaşmış
Çü yahnî nârdeng aşında pişmiş

Ya bostândur bozulmuş ya çakıl taş

Yığılmışdı kavun karpuz bigi baş

1620 Meger baş almak isterdi gönüller
Uzatmışdı anuñ-çün nîze eller

Ecel kassâbı-y-idi sanki şemşîr
İçerdi kanları olmazıdı sır

Çü fassadidi tîr alurdı kanı
Velî ma'nîde kabz eylerdi cânı

Çü gürz-i âhenîn magz isteridi
Müdâmî kelleler hurd eyleridi

Arada hidmet eylerdi teberler
Keserdi başı togrardı cigerler

1625 Tene tuydurmayub nîşin tutub ter
Reg-i cândan alurdı kanı hançer

64b Ecel sâkîsi devr eylerdi ol gün
Ki her şahsa sunardı câm-ı pür-hûn

İçenler mest olub cândan geçerdi
Cihâmı terk idüb serden çıkardı

Savaş eylerdi Behrâm-ı dil-âver
Keserdi bir kılıc salsa niçe ser

San aç kurdidi tûş olub sürüye
Kagıdurdı ilerüye gerüye

1630 Kıtâlınden katı korkarlaridi
Sadâsından kaçub ürkerleridi

Eger Elburza gürzi ursa nâ-gâh
Anuñ darbıyla kûh olurdı çün kâh

Süñüsüyle ne kalbe kim giderdi
Açardı yirini meydân iderdi

Anuñ yir yarulurdı na' resinden
Kaçardı şîr-i ner kümrenmesinden

Sadâsıyla kılub mürde diriyi
Kuru savtile sardı bir çerfıy

1635 Kılub Kâtârile bu resme rezmi
Yimedi içmedi terk itdi bezmi

Gice gündüz komadı yire başı
Pey-â-pey üç gün eyledi savaşı

65a Küşten-i Behrâm Sâye Hân-râ

Çü kavmini kamu bilmişdi Behrâm
İçinden biñ kişi almışdı Behrâm

Kim anuñ her biri biñe deperdi
Felek tâcını başından kapardı

Kenârından ırılmazlardı anuñ
Ururlardı alayın Sâye Hanuñ

1640 Üçinci gün sabâhile bozub kol
Bulurlar Sâye Han alayına ol

Çü Sâye gördi Behrâmı idüb ‘âr
Atın depdi mukâbil turdı nâ-çâr

Didi bu it yamân urdı özini
Niçün kayturmagay bizden yüzini

Hemân ol dem çalındı oka yâye
Ele aldı kemân u tîri Sâye

Kirîşinde kodı bir agulı tîr
Ki tokunsa yedi çarhı ide bir

1645 Anı Behrâma togru çekdi atdı
Garîmini nişân idüb gözetdi

Anı bir bâzî-y-ile savdı Çûbîn
Oyun ehli-y-idi gösterdi âyîn

**65b Bes andan soñra Behrâm-ı cihân-gîr
Ele aldı kemânı-y-ile bir tîr**

Çeküb yâyımı boynını uzatdı
Gözetdi Sâyenüñ gögsin uz atdı

Siper kıldı aña Sâye mukâbil
Kazâ-y-idi siper olmadı hâyil

1650 Siper yaprakca turmadı o tîre
Kokundukda çü Sâye düşdi yire

Gözin yumdı bu dünyâ kişverinden
Halâs oldu cihân şûr u şerinden

Anuñ da defterin dürdi zamâne
Sanasın gelmemişidi cihâne

Bu dehr-i bî-vefâ bir gürbedür pîr
Gene togurdugını ‘âkıbet yir

Budur devr-i zamânun işi güci
Kimi togurdu-y-ise yir soñ ucu

1655 Sehâvetde hemîn kûdek gibidir
Virür dahı gene alur unıdur

Buña magrûr olub aldanma zinhâr
Cihan olmış degüldür kimseye yâr

Bunuñ ‘ahd u vefâsına tayanma
Yalancıdur buña hergiz inanma

66a Çü Sâye rahtı devşürdi cihandan
Kodu mülkini geçdi hânmandan

Düşince Sâye Han sındı çerîsi
Bilinmedi ölüsinden dirisi

1660 Ten-i bî-cân ‘aceb bir dem tura mı
Ya bir yirde turursa iş göre mi

Ecel bigi irişüb bâd-ı sarsar
Kaçub tağıldılar ol demde leşker

Bu deryâ leşkerüñ telh oldu hâli
Koyuben gitdiler esbâbı mâlı

Düşüb ol sınıkuñ ardına Behrâm
Niçe günler kovub virmedi ârâm

Kaçanlara komadı bir sığınacak
Kimin kırdı kimin eyledi tutsak

1665 Tamâm idüb savaşı döndi Behrâm
Gene ugraş yirinde kıldı ârâm

Çü bu yolda öküş çekmişdi renci
Getürdiler buyurdu mâl u genci

Kumaş u sîm ü zer cevher dirildi

Gelüb öñinde taglarca yığıldı

Ne kim varise mâluñ kısmı haddesüz
Eger sâmit eger nâtik ‘adedsüz

66b Araşdurub yaramazın eyüsin
Getürdiler huzûrına kamusın

1670 Bes andan soñra tutsakları gördi
Kamunuñ hâlini aslıyla sordı

Bilindi kim biri han oğlu-y-imiş
Bu tutsaklar içinde bileymiş

Egerçi şîrimiş düşmiş tuzaga
N’ola şebbâzise tutulmuş aga

Safâ sürdi bu fethi gördi Behrâm
Ki dünyâda kazandı bir ulu nâm

Firistâden-i Behrâm püser-i Sâye han-râ be-Hürmüz

Çü Behrâma bu feth oldu müyesser
Hudâ bu devleti kıldı musahhar

1675 İrişdürdi nefîsini kumaşuñ
Dahı hûbını kuluñ karavaşuñ

Dür ü yâkût u la’l ü sîmile zer
Dıraht-i ‘ûdile miskile ‘anber

Bulardan niçe yük itdürdi hâzır
Dahı at u deve aksâmı vâfir

Düzüb bunları asliyle müretteb
Dahı tutsaklaruñ uluların heb

67a Dahı ne buldısa mâl u hazîne
Yazub virdi kamusın bir emîne

1680 Ulaşdursun diyu ol bâr-gâha
Bile gönderdi han oğlını şâha

Beşâret-nâmeler yazub dil-âver
Şehe bildürdi fethini ser-â-ser

İşitdükde Medâyin pâdişâhı
Sürûrından göge atdı külâhı

Buyurdi şeh tonandı il u şehri
Bu fethile müzeyyen kıldı dehri

Ferah geldi zemînile zamâne
Beşâret-nâmeler gitdi cihâne

1685 ‘Acebdür anesi şâh-ı cihânuñ
Meger kızkardeşiymiş Sâye Hanuñ

Egerçi zâhirâ olurdu handân
Anası-y-çün velî olmuşdı giryân

Sınuk göñlini gözlerdi ananuñ
Hem oğlını göricek Sâye Hanuñ

Yürekden cüş idüb ‘irk-ı karâbet
Şehe gösterdi biñ dürlü melâlet

Velî han oğlına ‘izzetler itdi
Hezâr ikrâmile hurmetler itdi

67b 1690 Diyarına gene gönderdi âhir
‘Atâ kıldı ‘adedsüz genc-i vâfir

Bes andan soñra dîvân eyledi şâh
Bu fethiçün bezendi tâk u der-gâh

Ne gönderdise Behrâm-ı dil-âver
Çekildi şeh huzûrına ser-â-ser

Çü şâhuñ kevkeb-i ikbâli togdı
Biraz Behrâmı halk içinde öğdi

Meger varidi şâhuñ bir vezîri
Ki yogidi habâsetde nazîri

1695 Degüldi hâtırı Behrâma mâyil
Hasûdâne düzetti bend-i müşkil

Didi şâhâ anuñ gönderdiginüñ
Degül biñde biri ol alduginun

Şehe kıldı eser bu kavlı mekkâr
Ki tammâ’ idi gaddâr u sitem-kâr

Dahı han oğlı da gamz itmişidi
İçinden niçe remz[i] dimişidi

Vezîr igvâsile gaddâr u bed-hû
Ocagina eliyle koydı çok su

1700 Kazâ getürdi başına diliyle
Teber urdı ayagina eliyle

68a Dem olur kim özi düşinde aglar
Öñin añlamayan soñını tañlar

‘İtâb-nâme niyišten-i Hürmüz be-Behrâm ez-ser-i gazab

Buyurdı cehlile ol pür-hacâlet
Ki Behrâma kılalar bir hakâret

Aña yazdurdı bir hışmile nâme
K’anı kıldı melâmet hâs u ‘âme

Bile gönderdi bir ‘avret libâsın
Didi geysün kosun erlük hevâsın

1705 Dahı gönderdi bir çıkrık o nâdân
Didi egirsün otursun çü nisvân

Çü hâyindür anuñ budur cezâsı
Budur katumda hâyinler sezâsı

Bu cânibde velî Behrâm-ı dil-şâd
Huzûrile oturmış gamdan âzâd

Yetişdi nâ-gehân ol nâme-i şûm
Kamu mefhûmı oldu aña ma’lûm

Bilürdi Hürmüzüñ tab’mı key hâm
Anuñ ‘ayb itmedi fi’lini Behrâm

1710 Geyüb zenler libâsını oturdı
Öñine çıkrığı dahı getürdi

68b Hemân ol demde dîvân itdi Behrâm
Gelüb gördiler anı hâsile ‘âm

Bu hayretten kamusı oldu hâmûş
Ciger kanı yürekden eyledi cûş

Didi itmiş bize Hürmüz ‘atâlar
Ne hoş kılmış bu ihsâna cezâlar

Bize bu hizmetiçün kılub ikrâm

Gene şâhâne hil'at kılmış in'âm

1715 Tahayyürden kimesne tuñmadı hıc
Kamusı kıldılar başlarını pıc
Kimi agladı kimi kıldı zârı
Ta'accüb kıldılar bu resme kârı

Didiler 'âkil u dânâsın ey şâh
Ne lâzım saña göstermek bize râh

Size bu hidmetüñ pâ-dâşı bu¶ola
Kıyâs eyleñ bize in'âmı n'ola

Didi sizüñleyiz her hâlile biz
Size yârız ne fikr eylerseñüz siz

1720 Kişi bundan hatâdur eylük ummak
Gerekmez bâz olan murdâre konmak

Bu 'âlemlü kişi şehlük başarmaz
Dıraht-i devleti hergiz yeşermez

69a Bu baht işinde 'âkiller zebûndur
Anı câhil başarmaz çünkü dündur

Umûr-ı saltanat dânâlaruñdur
Bunuñdur key dil-i bînâlaruñdur

Olur devlet mukârin 'akla dâyim
Sa'âdet olmaya mecnûnda kâyim

1725 Bu bî-'aklı aradan götürelüm
Bunuñ yirine oğlın getürelüm

Kemâl ehli yigitdür şimdi Pervîz
Anı şâh etmege eyleyelüm hîz

Didiler cümlesi fermân senüñdür
Fedâdur ten yoluñda cân senüñdür

Mutî'uz emrüñe her ne edersen
Senüñle giderüz kande gidersen

'Âsî-şoden-i Behrâm be-Hürmüz ve 'âciz-keşten-i Hürmüz der-kâr-ı û

Bes andan soñra Behrâm-ı cihân-dâr
Hemân itdi şehe 'isyânın izhâr

1730 ‘Adâvet yolını çün tutdı Behrâm
Anuñ tedbîrine gösterdi ikdâm

Horâsânı tutub şâh oldu mülke
Anuñ adına oldu hutbe sikke

69b Bunı Hürmüz işidüb düşdi rence
Kara bahtına başladı ilence

Bu endîşe kılub göñlin perîşân
Hatâsını bilüb oldu peşîmân

‘Acem kavmi dimişdür bu denî bûd
Nedâmet ide mi şimden-gerü sûd

1735 Niçe def’a çeri saldı aña şâh
Velî Hürmüz çerisi sındı her gâh

Şehüñ gitmişdi şânından sa’âdet
Siyeh bahtına irmişdi nuhûset

Çü yüz tutmuşidi Behrâma devlet
İşi rif’at bulub bağladı şevket

Çü tedbîrin muvâfık buldı bahta
Aña magrûr olub kâsd etdi tahta

Hal’-kerden-i Ümerâ-yı ‘Acem Hürmüz-râ ez-taht ve nâ-bînâ-kerden-i o

Çü Kistrâ tahtına kâsd etdi Behrâm
Şehi öldürmege eyledi ikdâm

1740 Aña halk-ı Medâyin uymadılar
Anuñ şâh olmasın götürmediler

≤arûrî bir yire cem’ oldu begler
Kanışdılar bu ahvâli ser-â-ser

70a Didiler gitdi Hürmüzden salâbet
Bu zâlimden yüzün döndürdi devlet

Bunuñ zulmı ucından oğlı mazlûm
Dede yurdından olur bigi mahrûm

Bunuñ zulmı añadur her cihetden
Ki sürmişdür anı bu memleketden

1745 Öz oğlına kılan bu resme zecri

Dege mi hîc anun bir şahsa hayrı

Eger nâ-gâh irerse tahta Behrâm
Bizi cebrî kılıser hükmüne râm

Savâb oldur ki biz anı idevüz
Bu bed-bahtı aradan götürevüz

Kamu tedbîrimüz vara yirine
Dikevüz Husrevi Hürmüz yirine

Bu vechile hâlel gelmeye bahta
Kolayına kişi geçmeye tahta

1750 Bes andan soñra bir gice o begler
Galîv eylediler şâh üzre yekser

Yüridiler sarây-ı şâha çün seyl
Kutub şâhuñ gözine çekdiler mîl

Mecâli yogidi k'ide tekellüm
Çü bî-rahmidi bulmadı terahhum

70b İyü yavuz bulur neylerse âdem
Bu resmile gelübdür hâl-i 'âlem

Çün itdiler bu fi'l-i şûma ikdâm
Bu hâli kıldılar Pervîze i'lâm

1755 Hemân-dem yazdılar Pervîze nâme
Ki kan agladı her harfinde hâme

Didiler kim yitiş tahta kılub hîz
Revân gönderdiler bir peykile tîz

Nişesten-i Husrev be-pâdişâhî

Çü bildi Hürmüzüñ hâlini Pervîz
Hemân 'azm itdi tahta irmege tîz

Didi gerçi bu fikri dimek olmaz
Velî kişver de elden gitmek olmaz

Suvâr olub revân ol demde şeh-zâd
Medâyin tahtına irişdi çün bâd

1760 Geçüb tahtına kıldı 'adl ü dâdı
Re'âyâ buldılar andan murâdı

- Kemâl-i ‘adlile yapıdı cihânı
Ki dendi añâ Nûşîrvân-ı sâñî
- 71a** Egerçi tahtını kıldı musahhar
Vilâyet emrine oldu mukarrer
- Velîkin ‘âkıbet kâr eyledi ‘ışk
Gözine ‘âlemi târ eyledi ‘ışk
- Çü kördi hâtırını teşvîşe düşdi
Bu sevdâdan şikâr u ‘ayşa düşdi
- 1765 Şehidi zâhir egerçi bu meh-ten
Gulâm-ı ‘aşkidi lîkin gönülden
- Sorardı hâl-i Şîrinden müdâmî
Anuñ zikri-y-idi dilde kelâmı
- Haber virürleridi hey’etini
Meh-i tâbâna beñzer tal’atini
- Ne vaz’ile bu yire geldigini
Gene yaylaga nice gitdigini
- Bu yirde oluben gönli müşevveş
Binâ itdürdüb anda kasr-ı dil-keş
- 1770 Niçe gün turduğun ol tag içinde
Sular degişdigin yaylag içinde
- Şehi bulmayıcak zâr olduğımı
Şehüñ fikriyle bîmâr olduğımı
- Gene geldüğünü dil-dâre Şâbûr
Anuñla gitdigin şâdân-ı mesrûr
- 71b** Ne kim geçdi-y-ise şükr ü şikâyet
Kamusın kıldılar şâha hikâyet
- Velîkin bîşkeş-i şâhiçün ol mâh
Getürmişdi bir esb-i nîk u dil-hwâh
- 1775 Küheylânî vü tâzî-[y-idi] Şeb-dîz
Geçer bâd-ı seherden eylese hîz
- Şehiçün sakladuk ol atı bunda
Eger gitdiyse kendü atı bunda

Buyurdu şeh getürdiler ol atı
Görince atını âh itdi katı

Didi dehrûn benümle işi çokdur
Dil-i pür-derdümüñ teşvîşi çokdur

Te'accüb kıldı kim bu gerdiş-i dûn
Kılur merdumlaruñ hâlin digeş gün

1780 Didi sabr idelüm bu işde nâ-çâr
Ki ter güller bitürür sabrile hâr

Görelüm atını kendü yirine
Şebih bağlayalum lü'lü yirine

Olur Şeb-dîze hem-dem irte gice
Velî gündüz yirin tuta mı gice

Düzetmişdi felek rengine rengi
Yirine la'l hoş görmişdi sengi

72a Bâz âverden-i Şâbûr Şîrîn-râ

Nigârîni çün aldı gitdi Şâbûr
Diyârına ilette şâd u mesrûr

1785 Kolub Ermen diyârı 'ayş u şâdî
Gene buldı Mehîn Bânû murâdî

Gene çeşm-i darîri buldı nûrî
Dil-i gam-gîninüñ geldi sürûrî

Mehîn Bânû kılub Şâbûra ihsân
'Atâlar eyledi bî-hadd ü pâyân

O kişverde komadı râyigânı
Kamu illerden aldı müjde-gânî

Kenîzân u perestârân u hwişân
Kim olmuşlardı Şîrînsüz perîşân

1790 Görüb Şîrîni hoş geldüñ didiler
Yire yüzler sürüb şükr eylediler

Ayagina nisâr idüb cihânı
Kamusı virdiler şükrâne cânı

Mehîn Bânû görüb ol dil-sitânı

Bayâgından yek itdi mihribânî

Aña göstermedi nev'-i şikâyet
Dile almadı mâzîden hikâyet

72b Bilürdi kim cünûndur bu cevânî
'Ayân oldu nigârinde nişânî

1795 Sezerdi kıssa-i Pervîz şâhı
Anuñ hâlini bilmişdi kemâhî

Nigârînüñ bilürdi gamlarından
Haber tuymışidi mahremlerinden

Mehîn Bânû kılub Şîrîne ta'zîm
Gene ol kızları eyledi teslîm

Gene başladı ol kızlarla 'ayşa
Gene idindi Şîrîn 'ayşî pîşe

Gehî eylerdi taglarda şikârı
Kırlardı teferrüc kûh-sârı

1800 Ol âhû gözlüler şîrâne idi
Kamu cünbüşleri merdâne idi

Şikâr eylerleridi bebr u şîri
Peleng olmuşdi anlaruñ esîri

Girîhten-i Husrev ez-Behrâm

Çü Behrâm-ı bahâdır oldu âgâh
Ki Pervîz oldu Hürmüz yirine şâh

Hevâ-yı saltanat zikrinde idi
Anuñ tedbîrile fikrinde idi

73a Tamâm itmişdi Îrânı musahhar
Yıkub gelmişdi Kûrânı ser-â-ser

1805 İlüñ şehden yüzün döndürmişidi
Nihânî nâmeler göndermişidi

Dimişdi nâmede ol fitne-engîz
K'atasın kasdile öldürdi Pervîz

Bu der-gehde yaraşmaz merd-i bî-hüş
Ne lâyıkdur ki şâh ola peder-küş

Anuñ bir kimseye degmeye hayrı
Atasına kıyan n'eyleye gayrı

Dahı uymuş-durur gavgâ-yı 'aşka
Serin virmiş-dürür sevdâ-yı 'aşka

1810 Aña Şîrîn cihânı telh idübdür
Anı sihrile dîvâne kılubdur

Enîsidür müdâmî câm-ı bâde
Virübdür câm anuñ 'aklını bâde

Komaz bir dem elinden nûş-ı câmı
Mey ü nâya satubdur neng ü nâmı

Kamu gencin bağışlar çeng ü 'ûda
Virür bir memleket bâng-ı sürûda

Bu hâletle kişi şahluk başarmaz
Anuñ bahtı güli hergiz yeşermez

73b 1815 Bu yigdür kim anı bend eyleyevüz
Aña bir bend ile pend eyleyevüz

Civândur 'âşık u mecnûn u nâdân
Gerek dîvâneye bendile zindân
Ola kim bendile gele salâhe
Şeb-i bahtı ire rûz-ı felâhe

Degül maksûdumuz anı yitürmek
Murâd oldu anı bel kim bitürmek

Ki tahta kâbiliyyet ide tahsîl
Bu bendile kıla nefsinı tekmîl

1820 Bu telbîse uyub ehl-i Medâyin
Kamusı oldılar Pervîze hâyin

Çü gördi kendüye râm oldu kişver
Vilâyet emrine oldu musahhar

Bes andan soñra leşker düzdi Behrâm
Yavuz kasdile tahta sürdi Behrâm

Bunu Pervîz işidüb kaldı hayrân
Revân oldu gözinden seyl-i bârân

Velî ceng eylemege oldu mâyil
Diledi ola Behrâma mukâbil

1825 Kıtâl itmege gerçi kıldı niyyet
Anı hwâcesile tanışdı halvet

74a Didi Pervîze hwâce ey cihân-gîr
Saña şimdi gerekdür sabr u te'hîr

Senüñ hâlûñde var şimdi nuhûset
Tahammül kıl irince hayr sâ'at

Re'âyânuñ yüzi senden dönübdür
Vilâyet cümle Behrâma dönübdür

Çü hatm itdi kelâmın pîr-i dâna
Kabûl eyledi Husrev dimedi lâ

1830 Hemân ol dem turub göç etdi Pervîz
Gene Ermen yolına gitdi Pervîz

Medâyinden gidüb devşürdi rahtı
Kodı Behrâma mülk ü tâc u tahtı

Bulam diyu gene baht-ı hümâyûn
Binüb Şeb-dîze kıldı 'azm-i Gül-gûn
Gidüb ta'cîlile şâh-ı yegâne
Özin yetürdi Âderbâyçâne

Resîden-i Husrev be-Şîrîn

Buyurmuşdur cihân-dîde suhen-gûy
Şeh-i genc-i me'ârif menzelet-cûy

1835 Meger bir gün ki rûz olmuşdı handân
Sa'âdet yılduzu toğmuşdı tâban

74b Şitâ serdi gidüb germidi bâzâr
Bahâr eyyâmı-y-idi vakt-i gül-zâr

Meger ol günde Şîrîn sanki şehbâz
Şikâr itmeklige itmişdi pervâz

Bilesince gene ol meh-likâlar
Perî-peyker semen-ber dil-rubâlar

Bu âhûlar şikâr içinde çün şîr
Ururlardı peleng [u] şîre şemşîr

1840 Kaparlardı kemendile nehengi
Ururlardı hadengile pelengi

Velî ol günde pür-şevkidi Şîrîn
Şikâr içre yürürdi husrev-âyîn

Be-gâyet ol gün olmuşdı ferah-nâk
Dilerdi kim ideydi câmesin çâk

Gece hwâbında görmişdi habîbin
Göñül derdine bulmuşdı tabîbin

Yogidi göñli câmında tonukluk
Virürdi her nefes hayra tanukluk

1845 Belürmişdi aña hayruñ nişânı
Dil-i pâkinde yogidi gümânı

Bu hâlile şikârı tolanurdi
Görenler anı dîvâne sanurdi

75a Perî-peykerler itdiler gümânı
Gene pervâz ider sandılar anı

Kamusı düşdiler havf u hayâle
Kamer sûretleri döndi hilâle

Velî Şîrîn bulardan fârig u pâk
Şikâr içre yürür pür-şevk u bî-bâk

1850 Bu cânibde şeh-i hûrşîd-tal'at
Feridûn-menzilet Cemşîd-rif'at

Bu gaddâruñ görüb nekbetlerini
Çeküb ol yüklerüñ zahmetlerini

Diyârı-ı Ermene irmişdi râhı
Gene kurmuşdı anda bâr-gâhı

Çü Husrev gördi kim atları yorgun
Karâr eyledi ol menzilde ol gün

Velî göñli şikâre oldu tâlib
Gene 'aşkıını kıldı 'akla gâlib

1855 Belürdi şehde de vuslat nişânı
Sabâ virdi saçından armaganı

Olub Şeb-dîzine ol dem suvâre
Şehen-şâh-ı cihân gitdi şikâre

Şikâr üzre giderken şâh-ı ferruh

İrer bir yire kim Şîrîn-i gül-ruh

75b Şikâr eylerdi ol duhterleriyle
Güneş sûretlü meh-peykerleriyle

Görür Husrev ki bir şîrîn-şemâyil
Olub sayd-ı gazâle göñli mâyil

1860 Düşüb bir âhû ardınca yügürdür
Biner bir ata kim bâdı öñürdür

Güneş görse yüzi ayın yaşınur
Cihana ni'met-i hüsni taşınur

Şikâr eyler gözi âhûsı şîri
Peleng olur hadenginüñ esîri

Nigârîne olub Husrev mukâbil
Nazar kıldukca olur 'aklı zâyil

(51b) Gidüb 'aklı şaşurdu varmagını
Bu hayretten ısırdu barmagını

(52a) Dîden-i Husrev Şîrîn-râ ve mükâleme kerden bâ-o

1865 Çü gördi yârinüñ dîdârını şâh
Yire sürdi yüzini eyledi âh

Nigârîni görince 'aklı şaşdı
Ögi yayıldı şâhuñ yire düşdi

Ne âhûdur ki şîr efgendesidür
Ne mâh olur ki şehler bendesidür

Ögin derdi gözini açdı Pervîz
Görür cânlar yakan ol âteş-i tîz

Çerâg olub yanar karşuda turmuş
Ya Kûr üzre tecellî nûrı turmuş

1870 Görür Şîrîn de bir şâh-ı civân-baht
Güneş-tal'at melek-sîmâ felek-taht

Yüzinde Yûsufuñ hüsni musavver
Ruhı âyînesi câm-ı Sikender

Gözidür fitnesi âhir zamânuñ
Anuñ sihridür âşûbı cihânuñ

Biri birini görüb iki fettân
Kalurlar bir zamân bî-hûş u hayrân

İki dil-ber biri birine ‘âşık
İki ‘Azrâdur olmuşlar çü Vâmık

76a 1875 İki ‘âşık iki ma’şûk-ı zîbâ
Biri biri meyinden mest ü şeydâ

İki oku urub dest-i kemâne
Biri birine kılmışlar nişâne

Biri tâcile tonatmış serini
Biri târâca virmiş kişverini

Biri müşkîn kemend itmişdi sâye
Biri gün farkına salmışdı sâye

İki cânan unuttılar cihânı
Yakîn oldu ki virelerdi cânı

1880 Şu deñlü turdılar bî-hûş iki yâr
Biribirin deñeyüb kıldılar zâr

Aña dek tutdılar anda sebâtı
K’akıtdı gözleri Nîl ü Fûrâtı

Ne Şîrinden gözini ırdı Pervîz
Ne Gül-gûnuñ özin şaşurdı Şeb-dîz

Biraz devşürdi Şîrîn kendözini
Deñedi bir dahı şâhuñ yüzini

Didi bu âfet ol şehdür mu’ayyen
Ki görmışdüm cemâlin çeşmede ben

1885 Hem atıdur hakîkat ‘ayn-ı Şeb-dîz
Budur bildüm muhakkak Şâh Pervîz

76b Şehüñ didârını gördi ganîmet
Hazer kıldı ki gide gine fursat

Bu fikrile revân atından indi
Şehüñ öpüb elini gine bindi

Şehen-şâh da hakîkat bildi anı
Ol âteşdür bu kim yakmışdı cânı

Bu esnâda yetişdi ol perîler
Kamusı ‘ayb u noksândan berîler

1890 Sorar bu kızlaruñ birine Pervîz
Ne bircik mâhdur bu şâh-ı gül-rîz

Nazîri yok beşerde bu melek mi
Zemîn üzre ‘aceb mihr-i felek mi

Didi şeh-zâdedür Şîrîndür adı
Velî yokdur bunuñ şekkerde tadı

Çü Şîrîn adını gûş itdi Pervîz
Gene kendü özinden gîtđi Pervîz

Hemân atından ol dem indi yire
Yüzün dil-dâr öginde sürdi yire

1895 İnüb Şîrîn dahı vardı sücûda
Yetişdürdi özin terk-i vücûda

İki şâhuñ gelüb halkı derildi
İki cânibde âdemler yığıldı

77a Şehüñ çâkerleri bir kolda turdı
Melâyik leşkeri bir yolda turdı

İki şâhı görenler kaldı hayrân
Ki sanmışlardı Belkîs ü Süleymân

Gören fark eylemezdi birbirinden
Seçilmezdi şehen-şeh dil-berinden

1900 İlerü yürüyüb Şîrîn-i gül-ruh
Şehen-şâha didi ey şâh-ı ferruh

Bu çarh-ı ‘âliden â’li serîrûñ
Hezâr ola benüm bigi fakîrûñ

Süleymân-ı zamânsın heft kişver
Senüñ fermânuña cümle musahhar

Egerçi şâhısın devr-i zamânuñ
Mutî’uñdur kamu halkı cihânuñ

Velîkin umaram lutfuñdan ey han
Ki tobrakdan beni kaldura sultân

1905 Eger yogise ‘özrile bahâne
Bu ârâye yakîndür bende-hane

Kadem rencîde kılsa n'ola sultân
Kulû' itse şeref burcında tâbân

77b

Bizi kılsa müşerref hâk-i pâyi
Anuñla gözümüz bulsa cilâyı
Çü gûş eyledi şeh Şîrîn sözünü
Sürûrından yire sürdi yüzünü

Didi ey bâg-ı cânuñ tâze servi
İrem gül-zârınuñ zîbâ tezervi

1910 Ne haddümdür benüm mihmânuñ olmak
Yeter şehlük baña der-bânuñ olmak

Benüm cânum benüm cânum senüñdür
Kamu peydâ vü pinhânım senüñdür

Anı fikr itme kim mihmân-ı 'âmuz
Kabûl eyleriseñ derde gulâmuz

Bu sözi işidüb şâd oldı Şîrîn
Gene şâha du'âlar kıldı Şîrîn

Mehîn Bânûya âdem salub ol mâh
Didi mülki müşerref eyledi şâh

1915 Revân eyledi peykin bâr-gâha
Şehüñ geldüğünü bildürdi mâha

Çü bildi şâhun ikbâlini Bânû
Şeh istikbâline çıkdı kıvanu

Buluşub Husreve çok 'izzet itdi
Bayagıdan dahı yek hurmet itdi

Gene kondurdi bir 'âlî sarâya
Ki rif'atde yetişürdi semâya

78a

Gene gönderdi envâ'-ı ne'amdan
Gene toyladı Pervîzi keremden

1920 Şu deñlü pîş-keş gönderdi hadsüz
Kumaşile cevâhirden 'adedsüz

Komadı zerrece hürmetde eksük
Dakîka kalmadı hidmetde eksük

Velî maksûdını şâhuñ bilürdi
Dimezdi sırrını pinhân kılurdi

Ekinci dânesin kim eyleye pâk
Biter ol dâne toprakdan gene pâk

Çü pâkîze güherdür merdüm-i pâk
Anı âlûde kılmaz dâmen-i hâk

1925 Çü Bânû gevher-i pâkidi kânda
≤arûrî gevherin saklardı cânda

Bilürdi şâh u Şîrîn ‘âlemini
Çekerdi ‘âlem-i ‘aşkuñ gamını

Hazer kılurdu kim ol iki dil-keş
Ola birbirine hâşâk u âteş

Nigârînden cudâ olmazdı Bânû
Sanurdu hayrını Şîrîne sanu

Didi aña [ki] ey ferzâne ferzend
Ki sensin cümle hûbâna hudâvend

78b 1930 Senüñ bir nâzuña biñ hûrî-yi ‘în
Degür bir târ-ı müyuñ Çîn u Mâçîn

Sa’âdetdür sehî kaddüñe sâye
Vücûduñdur salâh u hayre mâye

Dahı nev-zâdesisin bu zamânuñ
Sınamadun bed u nîkin cihânuñ

Sen ol gencîne-i pürsün mukaffel
Sakın düzd-i harâmî urmasın el

Virür kalbüm şehâdet şimdi bu şîr
Senüñ sayduñ-çün eyler rây-ı tedbîr

1935 Senüñ hod gözlerüñ âhûsı çün şîr
Urur bebr u pelenge tîr u şemşîr

Şikîbini görüb ol nev-civânuñ
Firîbine sakın aldanma anuñ

Anuñ maksûdı vasluñdur cihânda
Senüñ ‘aşkuñ getürdi anı bunda

Visâlüñdür garaz ol nev-civâne
Kalanını idinmişdür bahâne

Budur havfum döküb şîrîn zebânı
Yeye şehd-i visâlûñ râygânî

1940 Süre zevkuñ çü senden bula vâye
Düşüre göñlini gayrı hevâye

79a Seni gül bigi bir kez kohulaya
Gene elden bıraga tutamaya

Sarâyında işitdüm varimiş çok
Perî-peyker güzeller onbiñ artuk

Bu dil-berlerden eyleyen ferâgat
Senüñle niçesi ide kanâ'at

Velî irürmeyicek vasluña el
Okur 'aşkuñ kitâbını mutavvel

1945 Seni âyîmile isteye benden
Visâlûñ iltimâs eyleye benden

Ara yirde kılına 'akd-i şer'î
Kamu erkân ola aslıyla mer'î

Ulu toy eyleyüb seni virevüz
Murâduñ neyse aslıyla görevüz

Eger şâhise Husrev biz de şâhız
Ebâe'n-ced şeh-i 'âlem-penâhız

Ruh-ı Pervîzise çün şem'-i handân
Cemâlûñdür senüñ hûrşîd-i tâbân

1950 Er oldur kim koya nefsi hevâsın
Kabûl eyleye Ma'bûduñ rızâsın

Şol er kim nefsi yolına giderdür
Erenler didiler zenden beterdür

79b Gül ü reyhân ile hoş bû tamarlar
Kohulayub beyâbâne atarlar

Niçe meyler ki zevkile içerler
Velîkin cur'asın yire saçarlar

(91b) Seni men' itmezem şeh kapusından
Ayırmazam gulâmı tapusından

1955 Ne vaktin hâtıruñ olursa git var

Velî burasını yâd itme zinhâr

Eger bulmak dilerseñ ser-firâzî
İdin pîşe hemîşe pâk-bâzî

Ki ‘aşk işi cihânda pâklükdür
Ferâg-ı kalbile bî-bâklükdür

Bu güftârı çü Şîrîn eyledi gûş
Safâsından yüregi eyledi cûş

Nasîhat dürleriyle oluben pür
Kulagina takındı sanasın dür

1960 Şu kim Bânû şehûñ göñlinde idi
Bunuñ da hâtırı hem öyle idi

Bu ‘ahd üstine Şîrîn içdi sevgend
Be-nâm-ı pâk-i Kayyûm-i Hudâvend

Eger ‘aşkı mükedder kılrsa hâlüm
Kabûl itmeyem olmazsa helâlüm

İşidüb andını Bânû inandı
Dil ü cânile ‘ahdine tayandı

Rızâ virdi ki Pervîzile geh gâh
Vara meydân u köşke ola hem-râh

80a 1965 Velî şu şartile k’olmaya tenhâ
Ne dinilse dinile âşikârâ

Meger bir subh kim hûrşîd-i haver
Yire virmişdi nûrı zîb u zîver

O yetmiş kız ki her birisi anuñ
Sanasın mâh-tâbıydı cihânuñ

Derildiler gelüb Şîrîn katına
Kamu bil bagladılar hidmetine

Ne kızlar her biri mânend-i Rustem
Gazâluñ kanın içerler çü zaygam

1970 Eger bunlar kılaydı ‘azm-i meydân
Ururlardı felek topına çevgân

Kamusı takınub serv üzre terkeş
Ururlardı cihâna tîr-i âteş

Ara yirden getürüb her hicâbı
Giderdiler kamu yüzden nikâbı

Derildiler gene Şîrîn katına
Göneldiler kamu şeh hazretine

Nigârîne turub şeh karşı geldi
Hezâr ikrâmile yanına aldı

1975 Görüb bu bütleri şeh cümle dil-bend
Dil ü cândan olurdu ârzû-mend

Nişesten-i Husrev be-tâk-ı Kısra ve şenîden-i vefât-ı Behrâm

Meger bir subh kim bu mihr-i rûşen
Konatmışdı cihânı hem-çü gül-şen

Cihanı ser-be-ser tutmuşdı nûrı
Zamânuñ göñli bulmuşdı sürûrı

Güneş bigi virüb âfâka pertev
Oturmuşdı ‘Acem tahtında Husrev

Gelüb dîvânına cümle ekâbir
Selâtîn-i cihân olmuşdı hâzır

1980 Oturmuşdı gelüb karşıda begler
Kururdu kapuda kullar nökerler

Bu der-gehde turan begler ne kim var
Kamu hâmûşidi san nakş-ı dîvâr

Bu esnâda gelüb bir peyk-i çâlâk
Şehe karşı yüzini kıldı pür-hâk

Didi şâhâ hemîşe şâd-mân ol
Kutub yir yüzini sâhib-kırân ol

92a Muzaffersin olub ‘ömrüñ ziyâde
Olasun dâyimâ ‘ayş u safâda

1985 Tamâm idüb işini devr-i eyyâm
Cihândan rahtını devşürdü Behrâm

Çü devri ‘ömrinüñ encâma yetdi
Koyub çûbını çöpân bigi gitdi

Bu der-gehden çü merdûdidi meş'ûm
Dirîgile cihândan gitdi mahrûm

Bu güftârı işitdükde şehen-şah
Melûl olub gönûlden eyledi âh

Didi bugün aña oldıysa bu kâr
Bize dahı olur yarın bu nâ-çâr

1990 Bu çarh-ı siflenûñ yokdur temîzi
±elîl eyler soñunda her 'azîzi

Eger Çûbîn cihândan dermese raht
Degür miydi 'aceb Pervîze bu taht

Gülerken yüzine anuñ bu devrân
Süleymânâm diyu söylerdi yalan

Çü döndürdi yüzini devlet andan
Yumuben gözlerin gitdi cihândan

Kanı ol urduğı lâfile da'vî
Bu sûretden görünmez şimdi ma'nî

92b 1995 Arayu isteyü buldı getürdi
Niğârın kasrına anı yetürdi

Niğârîn perde asdurdı araya
Aña kürsî konuldu taşraya

Geçüben kürsîde oturdı Ferhâd
Karâr itdi sanasın kûh-ı pûlâd

O perdeyle çün olmamışdı hem-râz
Didi bu perdeden ne çıka âvâz

Anı bilmezdi kim perde açub baş
Kılaydı kendüyi 'âlemlere fâş

Mükâleme-kerden-i Şîrîn bâ-Ferhâd der-bâr cûy-ı şîr

2000 İçinden perdenüñ Şîrîn çü şehnâz
Şeker tengin açub gösterdi âvâz

Açıldı nâzile ol kufl-ı la'lîn
Karuşdurdu nebât u kande şîrin

Sözi-y-ile kılurdu hanı bende

Olurdu murdeler lafzıyla zinde

Şeker güftârîdi her kavli şîrîn
Dimişlerdi anuñ-çün aña Şîrîn

Şeker tengin ne yirde kim açardı
İşiden kişi kendüden geçerdî

93a 2005 İşidince sözini gûş-ı Ferhâd
Hemân ol dem düşürdi cânê feryâd

Revân oldı başından su bigi hûş
Özini ol zamân kıldı ferâmûş

Sataşdı âteşe yandı yakıldı
Figân eyleyü kûrsîden yıkıldı

Sanasın kûhîdi olmışdı perrân
Yaturdı bîd-veş endâmı lerzân

Çü gördi nâzenin ol bî-nişânın
Yakîn oldı ki teslîm ide cânın

2010 Çün olmışdı kelâmından figende
Gene kıldı söziyle anı zinde

Didi Ferhâda Şîrîn ey hüner-ver
Çü mûmimiş elüñde seng-i mermer

Sever şîri benüm gayet mizâcum
Kamu zahmetlere oldur 'ilâcum

Makâmumdur velî pür-seng-i hâre
Gelüb gele yetişmez bu diyâre

Bu ma'nîden çekerven şîre killet
Çeker çöpânlarum da niçe zahmet

2015 Murâd oldur ki bir tedbîr idesin
Kesüb bu taşî cûy-ı şîr idesin

93b Sagalar dökeler olmaya te'hîr
Aka âb-ı revân bigi gele şîr

Bu san'atda seni mâhir didiler
Kemâlile işe kâdir didiler

Kamu san'atlarıñ bu yolda harc it
Ne varise kemâlüñ bunda derc it

Bu maksûda kılursañ bizi vâsıl
Senüñ dahı murâduñ ola hâsıl

2020 Sözine gerçi kim degmişdi gûşı
İşitmezdi velî yogıdı hûşı

Sözini işidür bigi tururdu
Gehî 'aklı giderdi otururdu

Cevâbında nigâruñ oldı hâmûş
Vücûdını kamu kıldı ferâmûş

Dilinden gelmedi hergiz 'ibâret
Hemîn itdi eli-y-ile işâret

Kurugeldi yirinden taşra çıkdı
Ögini devşürüb dört yañe bakdı

2025 Varub âdemlerinden sordı hâli
Didi n'oldı bu güftâruñ me'âli

Didiler neyse maksûdını mâhuñ
Aña bildürdiler emrini şâhuñ

94a Haber-dâr oldı buyrukdan çü Ferhâd
Yürüdi şevkile ol taga çün bâd

Çü mâhuñ göñlini bilmişdi nâzük
Şurû' itdi ol işe cüst ü çâbük

Ele alub külüñin eyledi hîz
Hemân gösterdiler ol mevzi'i tîz

2030 İşe başlayub urdı tîşe senge
Ser-âgâz eyledi sengile cenge

İki kat taş döşedi kesdi bir cûy
Ki sıgmazdı o taşlar derzine mûy

Gubârından cilâ virdi çü çeşme
Gelüb suyn ucında düzdi çeşme

Düzetdi çeşmenüñ öñinde bir havz
Kenârına bu havzuñ döşedi ravz

Niçe dürlü temâşâ-y-ile tasvîr
O havz u çeşmede itmişdi tahrîr

2035 Cilâ virmişdi ol havza ser-â-ser
Ki ũutanurdu anı görseydi kevser

Kamu zûrın çü bâzûya getürdi
Bir ay olınca işini bitürdi

Tamâm oldı çü havz u çeşme vü cûy
Sürerlerdi görenler taşına rûy

94b Hünerler gösterüb bu işde üstâd
Bu cûy u çeşmeyi itmişdi âbâd

Ki ol cûya salınsa âb u yâ şîr
Gelürdi çeşmeye olmazdı tagyîr

2040 Bes ol dem kûh-ken kıldı işâret
İrürdiler nigârîne beşâret

İşitdükde anı şâd oldı Şîrîn
Kurugeldi yirinden ol nigârîn

Suvâr olub yetişdi cûy [u] havza
İrişdürdi boy-ı servini ravza

Varub seyr itdi ol cûyı ser-â-ser
Leb-i la'lîni virdi kûha zîver

Revân oldı çü havza âb-ı hayvân
Susuzlukdan ölenler buldılar cân

2045 Begendi işin üstâduñ nigârîn
Didi cân u gönülden aña tahsîn

Çü gördi kevser ü huld-ı berîni
Didi Ferhada yüz biñ âferîni

Nazar kıldukca bu geldi dilinden
Ki bu gelmez Benî Âdem elinden

Kıgırdı katına Ferhâdı halvet
Aña tekrîmile çoğ itdi hürmet

95a Didi her işüñe tahsîn ü sâbâş
Velî bizden ne ola aña pâ-dâş

2050 Müheyyâ idüben kılmışdı hâzır
Getürdiler buyurdu çok cevâhir

Şu gevherler ki her biri bahâda

Degürdi genc-i Husrevden ziyâde

Buña göre niçe dürr ü güherler
Nisâr itdi yükile sîm ü zerler

Virüb bunları Ferhâde nigârîn
Niçe ‘özüle didi aña Şîrîn

Senüñ ecrüñ degüldür çünki makdûr
Velîkin tut bu deñlü müzdi ma’zûr

2055 Ki şimdi bizde de el tarlığı var
Bizümle killetüñ çok yârlığı var

Eger yoldan giderse bu ‘avâ’ik
İdevüz hidmeti üstâda lâyıık

Nigârînüñ sözi olunca âhir
İşini kûh-ken itmişdi âhir

Nigârîçün idüb medh ü senâlar
Devâm-ı ‘ömrine kıldı du’âlar

Kokunmayub gözine la’l ü gevher
Huzûrında bu şi’ri itdi ezber

**95b Gazel-hwânden-i Ferhâd münâsib-i hâl
fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün**

2060 Katre-i eşküm nigâr için baña gevher yeter
Gözlerüm hod sîm olubdur rûy-ı zerdüm zer yeter

Çıkdı çeşmümden cevâhir dîde-i hûn-bâruma
Tûtüyâ idinmekiçün müşt-i hâk-i der yeter

Fârîgam serv-i çemenden kâmetüm besdür baña
Gönlüme cân ravzasında gözlerüñ ‘abher yeter

N’eylerem sensüz gerekmez baña Mısrüñ kandını
Sen ki Şîrîn-i cihânsun sözlerüñ şeker yeter

N’eyleyem la’lüñ meyinden cur’a virmezseñ baña
Gözlerüm yaşı şarâb u kâsesi sâgar yeter

Mesnevî

2065 Bes ol cevherlerüñ mergûb olanın
Şehen-şehler katında hûb olanın

Dahı her nesnenüñ buldı nefsin
Araşdurdı kamu hâs u re'îsin

Nigârîne virüb minnetler itdi
Ayagınuñ tozında kodı gitdi

Kalanın kapuda yagmâya virdi
Eliyle başını gavgâya virdi

96a Kamu gencîneden yig gördi 'aşkı
Bu 'âlemden gidince sürdi 'aşkı

2070 Dahı meyl itmedi dârile bâga
Dil ucından delürdi düşdi taga

Sahrâ-giriften-i Ferhâd der-'aşk-ı Şîrîn

Çü Ferhâd oldı Şîrîn mübtelâsı
Dülendi kalb-i cânında belâsı

Gam-ı Şîrînidi her demde kârı
'Azâbile geçerdı rûzgârı

Harâbidi gam-ı 'aşkile hâli
Yogidi sabr u ârâma mecâli

Aña âsân gelürdi müşkil-i 'aşk
Dilini garka virmişdi gil-i 'aşk

2075 Şarâb-ı 'aşkile olmışdı sekrân
Gezerdi tagda vahşî bigi 'uryân

Akardı rûz u şeb çeşmi bîñarı
Kılurdi ney bigi her demde zârî

İçi pür-hûnidi çün gonce-i gül
İderdi sûzile efgân çü bülbül

Ne derdinüñ arardı çâresi ne
Ne bir merhem bulurdi yâresine

96b Dökerdi kanile eşk-i revânı
Cihânı lâle-zâr itmişdi kanı

2080 Bu dünyânuñ nebât u şehd ü şîrin
Aña telh eylemişdi 'aşk-ı Şîrîn

Kamu derdin öziyle hâlleşürdi
Ne sözi varise hem söyleşürdi

Didi kendüye ey bende düşdüm
'Aceb dâma tutuldum bende düşdüm

Dil ucından sataşdum bu belâyâ
Yürürken fârig ugradum kazâyâ
Esîr olduñ dil-i nâ-mihribâna
Yüzün düşdüñ belâ-yı nâ-gehâna

2085 Bu dünyâyı saña zindân sen itdüñ
Elüñle hâneñi vîrân sen itdüñ

Çekersin rûz u şeb rencile mihnet
Gene senden yetişdi saña nekbet

Bu resme söylenüb sagu sagardı
Yaşı yağmuru turmazdı yagardı

Eridürdi içi yağın çü be-sûz
Bir odidi yanardı gice gündüz

Egerçi zâhir eyüyidi hâli
Velî kılmışdı yolında kemâli

97a 2090 Kamu 'aşıklarun ser-defteriydi
Çü 'aşkidi buhûr ol micmeriydi

Cihânı toldurub savt-ı nefîri
Diyâr-ı 'aşkuñ olmuşdı emîri

Vücûdı şehrini yıkmışdı renci
Harâb oldığı-çün bulmuşdı genci

Enîs olmazdı insândan kaçardı
Beyâbânda vuhûşile geçerdi

Bilesince sekerdi kebkeñiricek
Segirdürdi bile âhû göricek

2095 Harîfidi anuñla cins-i hayvân
Yalınurdi aña kablân u arslân

Yolın seçmezdi öñin gözlemezdi
Beyâbândan yolu fark eylemezdi

Aña yeksânidi yir yüzi dübdüz
Uyumazdı gezerdi gice gündüz

'Aceb derde giriftâridi Ferhâd

Gam-ı Şîrîn anı kılmışdı nâ-şâd

İçi derd ü elemeler tolmuşıdı
 Çü filiken teni mûr olmuşıdı
 2100 Kamu endâmını sükmüşıdı Şîrîn
 Kemân idüb belin bükmişıdı Şîrîn

97b İrişüb ‘ömrinüñ günü zevâle
 Teni dönmişıdı bedriken hilâle

Velî toymazdı bu renc ü belâya
 Gece gündüz çekerdi ibtilâya

Eger zahm ursalardı ih dimezdi
 Bu ten renci-y-içün âh eylemezdi

İderdi derd-i cânile velî âh
 Keserdi göklere âhı-y-ile râh

2105 Elîf kaddini ‘aşk itmişıdı lâm
 Kuyurmazdı anuñ cismine âlâm

Çıkarmazdı çü Şîrîni dilinden
 Gidermezdi müdâm adın dilinden

İdinmişıdı hayâlin gerçi hem-râh
 Velî görmek dahı isterdi geh gâh

Diyârını dem-â-dem yürinürdi
 Sarâyını ırakdan çevrinürdi

Figânile diyârın tolanurdu
 İşidüb kûh anı yañkulanurdu

2110 Çü yogıdı şurû’ı lehv ü lu’be
 Kavâf eylerdi kasrını çü Ka’be

Niyâz idüb kılurdu anda secde
 Kıyâmıdı namâzı gâh ka’de

98a Hisârını penâh idinmişıdı
 Sarâyın kible-gâh idinmişıdı

Kaşı mihrâbına togru tururdu
 Namâzını aña karşı kılurdu

Bu hâlile gezüb aglariken zâr
 Zebânından gelürdi dâyim eş’âr

- 2115 Kamu ebyâtı şîrîn çün ‘aselden
Ol eş’ârûñ biri işbu gazelden

Gazel-hwânden-i Ferhâd

mef’ûlü mefâ’îlü mefâ’îlü fa’ûlün

Ol gamzeleri hançer ü çeşmeyni harâmî
Ger kare yire kanmazı kare revâ mı

Nâzüklükile dâne-i hâlini bürimiş
Dil murgını sayd itmek içün saçları dâmı

Ebrûlaruñı gözlerüñile gören aydur
Mihrâb-ı musallânuñ iki esrük imâmı

Şeh-nâzile eyledi ‘uşşâkı muhayyer
Virmedi hicâzında dile râst makâmı

- 2120 Saçuñ bigi uzatmışiken sözini Ferhâd
Şîrîn lebüñüñ yâdile hatm itdi kelâmı

Mesnevî

- 98b Gam-ı Ferhâdı çün tuydı her âdem
Anı ‘aşk eyledi rüsvây-ı ‘âlem

Boyandı âhınuñ dûdı semâyâ
İrişdi nâlesi ‘arş-ı ‘alâya

Kuyurdu na’resi râz-ı dilini
Anuñ keşf eyledi her müşkilini

Bilürdi ‘aşkile ol şûh-ı tannâz
Gözi yaşı-y-idi âhıyla gammâz

- 2125 Çü Ferhâduñ sözi dünyâyı tutdı
Şehüñ âdemleri dahı işitdi

Didiler gamz idüb Pervîz şaha
Ki bir bî-dil hevâ-dâr oldı mâha

Bu halk içre olan savt u sadâyı
Şehe ‘arz itdiler her mâ-cerâyı

Didiler düzdigin havzile cûyı
Kamu bildürdiler ol goft u gûyı

Ki Şîrîni sevübdür şimdi Ferhâd

Urubdur ‘aşkına gönlinde bünyâd

2130 Yakubdur cânını Şîrînüñ odı
Ki yokdur kimseden korkusı udı

Belürdi ‘aşkile nâm u nişânı
Kamu halkuñ dilinde dâstânı

99a Cihân u cânıçün çekmez melâlet
Gezer ‘âlemde rüsvâ vü melâmet

Komış bûd-ı vücûdın cümle rehne
Özi müflis yürür ser-pâ berehne

Anı şâh işidüb oldı mükedder
Sanasın bağrına sancıldı hançer

2135 Buhûr itdi tenini nâr-ı hayret
Söyündürdi çerâğın bâd-ı gayret

Velî bir nev’ile şâdidi şehbâz
Ki hem-derdi bulundı aña enbâz

Be-âhir canına kâr eyledi ‘âr
Şehüñ kıldı gözine ‘âlemi tar

Çü bâzârında yogıdı rücû’ı
Anuñ tedbîrine kıldı şurû’ı

Kıgırdı hâsekî mahremlerini
Gamile şâdîde hem-demlerini

2140 Bu âhvâli bularuñla tanışdı
Ne kim varise sanusı sanışdı

Didi evvel ne kişidür bu nâmerd
Kim ola Husrev-i Pervîze hem-derd

Nice begdür ne deñlü leşkeri var
Nedür hâli ne resme kişveri var

99b Didiler beg degül bir müflis ü ac
Kara mankûrı yok bir pûla muhtâc

Yürür iflâs odına yane yane
Hasîri yok cihân içinde yane

2145 Mekânı yok cihânda lâ-mekândur
Bu halk içinde bî-nâm u nişândur

Yakışmaz âdeme ile karışmaz
Cihân halkı-y-ile alub virişmez

Bunı şâh işidüb kıldı ta'accüb
Buluşmasına gösterdi teraggub

Vücûdını basub kûh-ı tahayyür
Şehûñ göñline geldi çok tefekkür

Ne hâlinde anı koyabilirdi
Ne tutub boynını urabilürdi

2150 Bu fikrile şehûñ cânı tarıkdı
Başından hûşile 'aklı yarıkdı

Şehûñ hâlini çün ashâbı gördi
Ayag üzre kamusı örü turdı

Didiler Husreve ferhunde bahtuñ
Feleklerden yüce der-gâh u tahtuñ

Ki dayanub da bir tedbîr idelüm
Anı bir lu'bile teshîr idelüm

100a Çü müflisdür aña dünyâ virelüm
Anuñla göñlini ele alalum

2155 Eger dünyâ-y-ile olmazise râm
O saydıçün kuravuz bir dahı dâm

Anı yitüb Fırâta düşürevüz
Vücûdı keşfîsin garka virevüz

Dakalum boynına zencîr-i zerrîn
Ayagina uralum bend-i sîmîn

Kılalum zâhirâ rîşine hande
Bıragalum anı kûh-ı bülende

Külünginden anuñ yâ tag esile
Yahod ol nâkesüñ 'ömri kesile

2160 Araşdurub bulalum lâ-mekânı
Getürdelüm huzûr-ı şâha anı

Nazar kılsun anuñ şekline sultân
Anı görüb buyursun neyse fermân

Görüldükde çü ma'lûm ola 'illet
Mizâcına göre bağlana şerbet

Bes andan soñra şehden oldı fermân
Kagıldılar niçe çâvûş u der-bân

Arayu gitdiler her bir diyâre
Kimi sahrâlara kim kûh-sâre

100b 2165 Kaga taşa yayub ilile sârî
Sanasın kim kılurlardı şikârî

'Aceb nahcîridi Ferhâd-ı şeb-hîz
Cihân Pervîzini itmîşdi hûn-rîz

Velî gidenlere ısmarladı şah
Kamusını bu işden kıldı âgâh

Ki Ferhâde kılalar 'izzet ikrâm
Kimesne itmeye ikrâh u ibrâm

Getürürken aña cebr itmeyeler
Şikeste gönîlini incitmeyeler

2170 Bile gönderdi bir esb-i hüner-ver
Ki zîniyle licâmı cümle ser-zer

Suvâr olub gele şeh der-gehine
Piyâde gelmeye bende şehine

Yâftên-i kâsid-i Husrev Ferhâd-râ

Meger bir subh-dem gün togdı rûşen
Cihâmı nûrile kıldı çü gül-şen
Sabâh olub seçildi kareden ag
Cihetlerde belürdi solile sag

Kara tonın çıkardı ferş-i gabrâ
Geyindi câme-i zer-beft ü dîbâ

101a 2175 Iraklarda turan ecsâm u eşbâh
Göründiler göze eyledi îzâh

Ol âdemler ki göndermişidi şâh
Birisinüñ gözi tûş oldı nâ-gâh

Görür bir merdüm-i matbû' u mevzûn
Gezer bir yaz[ıda] tenhâ çü Mecnûn

Teninde câmesi pîrâheni çâk

Yaşı âb-ı revân u çehresi hâk

Diyeydüñ hâridi cisminde bir kıl
Şukûhile yürürdi sanasın fil

2180 Gehî çün ra'd ider savtile nâlân
Gehî giryân olur çün ebr-i nîsân

Ne râzın dimeye hem-râzı vardı
Ne derdin dökmeye dem sâzı vardı

Bu hasretten ruhunuñ erguvânı
Sararmışdı çü reng-i za'ferânî

O sahrâda kılurken seyr-i reftâr
Bu şi'ri söylenüb aglaridi zâr

Gazel-hwânden-i Ferhâd

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

Perîşân sünbülü kıldı dil-i miskîni sevdâyî
Bu sevdâ-y-ile 'âlemde menem bed-nâm u rüsvâyî

101b 2185 Şu deñlü dökdî tûfânı şeb-i hicrinde bu çeşmüm
Ki taşurdi gözüm yaşı tamâmet bend-i deryâyı

Ne sengîn dildür ol zâlim yaturub gûşe-i gamda
Hayâlin dahı göndermez ki sora hâl-i tenhâyı

Kazâ-yı nâ-gehâniymiş kişinüñ başına bu 'aşk
Dilerven sevmesün kimse cihânda şûh u ra'nâyı

Bugün şol gamzesi kâfir kılubdur göñlümi gâret
İşidür türk-i hûn-rîzün kılur târâc u yagmâyı

Gözüm yaşımı anuñ-çün revân itdüm eyâ ayagina
Ki gördüm hoş-hırâm olmuş ben ol serv-i dil-ârâyı

2190 Çü şûr-ı 'aşkı Şîrînüñ baña telh itdi dünyâyı
Sevelden düşdüm acıya ben ol lâ'l-i şeker-hâyı

Mükâleme-kerden-i kâsid-i Husrev bâ-Ferhâd

Aña gitdi bakarak kâsid-i şah
Biraz müddet anuñla oldı hem-râh

Şuña cezm itdi kim Ferhâd-ı bî-kes

Eger varise ‘âlemde budur bes

Bes evvel ibtidâ urdı selâmı
Selâm ardınca söyledi kelâmı

Söze başlayıcak ismini sordı
Çü bildi ismini resmini sordı

102a 2195 Didi niçün kılursun böyle zârî
Neden düşdi saña bu bî-karârî

Ne gamdandır ruhuñ bu vechile zerd
Nedendür germile bu nâle-i serd

Kanı kâruñ nedür destüñdeki bend
Kanı ol zûr-ı bâzû-yı hüner-mend

Hünerde pehlivânidüñ cihânda
Kemâlüñ dâstânidi zebânda

Neden geldi saña şimdi bu zillet
Nedür bu çekdüğüñ derdile mihnet

2200 Kurugel bu işüñ tedbîrin eyle
Bu hwâbuñdan uyan ta’bîrin eyle

Ney-i ‘aşkuñ çü yokdur perdesi hîc
Erisen sen dahı bu perdeden gic

Çü şîrîn ola ‘âlemde nigâruñ
Revâ mı telh ola bu rûzgâruñ

Esirge kendüñi kurtul sitemden
Halâs [it] cânuñı endüh [u] gamdan

Kılub sevdâ-y-ile bir fikr-i fâsid
Niçün kıldıñ bu ‘ömrüñ böyle kâsid

2205 Ele girmez bilürsin ‘ömr-i refte
Gene gelmez dahı rûz-ı güzeşte

102b Hamâkatdür bu sevdâdan güzer kıl
Kazâ-yı nâ-gehânîden hazer kıl

Mebâdâ kim ecel yitüb ölesin
Murâduñdan dahı mahrûm olasın

Binüb rahş-ı hevâya itme yarış
Gene bayagı bigi halka kariş

Bu vesvâsı gider bu pîşeden giç
Hüner-mend-i cihânsun işüñe giç

2210 Gider bâr-ı gamı göñlüñden ol şâd
Ser-efrâz ol gene çün serv-i âzâd

Bu dünyâdur ser-â-ser çün ki bâtil
Anuñ çekmez gamını merd-i ‘akil

İşidüb bu sözi bî-çâre Ferhâd
Kurugeldi yirinden şöyle kim bâd

Didi ey merdüm-i pâkîze-güftâr
Çü tûtîsün bugün gûyâ-yı esrâr

Benüm hâlüm ne sorarsın zebûnam
Bu devr-i gerdiş-i dündan birûnam

2215 Gam-ı Şîrîñile acı dehânum
‘Îzârı yâdile göynür zebânum

Düşübdür nâr-ı ‘aşkıñdan dile tâb
Dilüm pür-âteş ela gözlerüm âb

103a Baña dâyim cefâ eyler bu gerdün
Bunuñ cevrenden olmışdur ciger hûn

Kelâmumda benüm yokdur yalanum
Ruh-ı zerdile âhumdur nişânum

Çü didi hâlümi bu ‘aşk-ı dil-sûz
Degül hâcet baña bunca ‘abes söz

2220 Çü ‘aşkıñdan yetişmişdür bu hâlet
Ne lâzımdur bu bîmârı ‘ıyâdet

Velî tutdum seni bu sözde ma’zûr
Ki sensin ‘aşk-ı cânândan bugün dūr

Eger ‘aşk âteşine yanmış olsañ
Muhabbet odına tutuşmuş olsañ

Benüm bu hâlümi ‘ayb eylemezdüñ
Baña ta’nile bir söz söylemezdüñ

Bu sözi söylemez hüşyâr [u] ‘akil
Meger ol kim bu işden ola gâfil

2225 Benüm hâlümünden ol kimsedür âgâh

Kim ola ‘aşk-ı Şîrîn aña dil-hwâh

Bu ‘aşk odın ne tuysun dil-füsürde
Hayât âbın ne bilsün cân-ı murde

Hakikatdür çü râh-ı ‘aşk-bâzî
Ne bilsün ‘âşkuñ hâlin mecâzî

103b Benüm ‘ömrüm cihânım oldı çün bâd
Bu gamlardan degüldür hâtırum şâd

İşini tîz tutub eglenmedüm ben
Niçe gündür yatub diñlenmedüm ben

2230 Hüner bâbında gösterdüm çü şîrî
Kara taşdan akıtdum cûy-ı şîrî

Niçe gün seng-i hâreyle irişdüm
Bu san’atlar ki harc itdüm dürişdüm

Düzetdüm çeşme vü havzı müretteb
Kamu san’atlarum pâk ü müzehheb

Anuñ misli görülmemişdi hergiz
Mühendisler kamu kalmışdı ‘âciz

Bu işlerden velî bu oldı behrem
Ki hâk itdüm ayaklarda bu çehrem

2235 Dahı telh eyledüm bu zindegânım
Gam-ı Şîrînden acıtdum dehânım

Dönüb Ferhâda didi merdüm-i şah
Dahı şimden-gerü virme gama râh

N’ola şimdiye dek çekdüñse zahmet
Yakîn oldı bulursun genc ü ni’met

Gele nekbet yirine cûd u ihsân
Ola şimden-gerü düşvâruñ âsân

104a Şeh-i rûy-ı zemîn hûrşîd-i âfâk
Senüñ dîdâruña gâyetde müştâk

2240 Seni ister yüzüñi göreyin dir
Bu gamlardan seni kurtarayın dir

Eger Şîrînise asl-ı bahâne
Senüñle gidelüm şâh-ı cihâne

Seni şâh eyleye maksûda vâsıl
Murâdâtüñ neyise ola hâsıl

İşidüb kûh-ken kâsid sözini
Gene andan yaña döndi yüzini

Didi gam bahrına talmışdı gönülüm
Senüñ yüzüñ görüb gülmişdi gönülüm

2245 Dil-i gam-gînümi şâd itmişidüñ
Beni kaygudan âzâd itmişidüñ

Velî şâhile gösterdüñ ‘alâmet
Anuñ yâdıyla koparduñ kıyâmet

Kanı Ferhâd-ı miskîn kande sultân
Kanı mûr u meges kande Süleymân

Ne yirde kim añılsa nâm-ı sultân
Olur cism-i gedâ elbette lerzân

Gedâ lâyıık degüldür sohbetine
Beni gördüm dime şeh hazretine

104b 2250 Gulâmuñdur senüñ bî-çâre Ferhâd
Bu buyrukdan anı lutf it kıl âzâd

Gene Ferhâda kâsid virüben pend
Didi lutfîle ey merd-i hüner-mend

Şehen-şâhuñ murâdıdur visâlüñ
Seni ister gider dilden hayâlüñ

Senüñ vehm itdüğüñ Husrevde yokdur
Velî eylük şehüñ gönlinde çokdûr

Seni bir kâriçün ister şehen-şâh
Kim işüñden bula maksûdına râh

2255 Niçe benüm bigi çavuş u der-bân
Husûlüñ-çün ararlar çok beyâbân

İdüb Ferhâdile çok ‘ahd ü peymân
Bu ‘ahd üzre iñen çoğ itdi eymân

Bu sevgendi işidüb güldi Ferhâd
Yemînile tesellî buldı Ferhâd

Çü gördi kûh-ken sevgendi tekrâr
Bile gelmeklige togruldı nâ-çâr

Şehen-şeh at dahı göndermişidi
Aña Ferhâdı binsün dimişidi

2260 Ol atı çekdiler ol dem õñine
Eyitdi binmezem ata kemîne

105a Aña çok dürlü ibrâm eylediler
Suvâr ol diyu ikdâm eylediler

Eser kılmadı söz oldı ziyâde
Suvâre olmayub gitdi piyâde

Sanasın yilidi yolda eserdi
Ok atumı yir ilerüde giderdi

İrişdiler giderek kasr-ı şâha
İrürdiler murâdın pâdişâha

2265 Haber bildürdiler Pervîze ol dem
İşitdükde be-gâyet oldı hurrem

Hemân ol dem huzûrna getürdi
Buyurdı kürsî kodılar oturdı

Didi evvel senüñ ismüñ işitdük
Nasîb oldı müsemmasın da gördük

Veli bildür bize ism-i mekânuñ
Didi ismi olur mı lâ-mekânuñ

Didi göster makâmuñdan ‘alâmet
Didi cây-ı mihen kûy-ı melâmet

2270 Didi ol yirde n’olur pîşe vü kâr
Didi ‘aşk u muhabbet kâr-ı bî-kâr

Didi Şîrînile itdüñ mi birlük
Didi ansuz gerekmez baña dirlük

105b Didi yoluñ hatarludur gider ser
Didi pervâ-yı ser ider mi bî-ser

Didi kûyına varma dahı yir çok
Didi ol gûşeden gayrî yirüm yok

Didi ol yirde yagar tîr u şemşîr

Didi bârânile sebze olur sır

2275 Didi zülfi kılubdur magzuñı hüşk
Didi bu resmedür hâsiyyet-i müşk

Didi tîgi kılursa pâre pâre
Didi hükm-i kazâ-y-ise ne çâre

Didi anuñ rakîbî çokdur üşen
Didi dervîş olan korkar mı segden

Didi kılma saçile 'akd ü pey-vend
Didi dîvâneler olur mı bî-bend

Didi kûyına sabr it bâsmagıl pây
Didi ben sabr idem mi aña vây vây

2280 Didi terk it benüm ol mihr ü mâhum
Didi fikr it koyam mı anı şâhum

Didi kasruñ kılursañ Kûr yigdür
Didi dîvâne mehden dûr yigdür

Didi yirüñde otur dellenne dek tur³⁴⁹
Didi 'aşk ehli didi baña bek tur

106a Didi sofrâ virür her tâb'a Şîrîn
Didi Şîrîn ider sevdâyı telyîn

Didi degmez 'arûsı mâtemine
Didi biñ şâdî virdüm bir gamına

2285 Didi irmeyicek vasla ne hâsıl
Didi besdür gamı tahsîl-i hâsıl

Didi yokdur senüñ işüñde encâm
Didi âhir he gelse ol-durur kâm

Didi sûd eylemez soñra nedâmet
Didi gam çekmezem kosa kıyâmet

Didi olma hedef tîr-i belâya
Didi bu ten siperdür bu kazâya

Didi 'ömrüñ virürsün bâde her gâh
Didi korku degül çün olmışam kâh

2290 Didi cân virmegi fikr itme âsân

³⁴⁹ Vezin

Didi ölmek dirilmek baña yeksân

Didi fesh it bu bâzâruñ ziyândur
Didi 'âşıklarun sûdı nihândur

Didi 'akluñ getürseñ başa yigdür
Didi işüm iletmek başa yigdür

Didi bir nûş için mi bunca çekdüñ
Didi eyler kifâyet nîşi şehdüñ

106b Didi fikr it bu nâr u mancınîki
Didi odile korkutma harîki

2295 Didi yâd eylegil tûfân-ı Nûhı
Didi 'âşık bulur andan fütûhı

Didi neccârile gör aresini
Didi terk itmezem cân berresini

Didi gitme yoluñda çokdur âfet
Didi âfet degüldür 'ayn-ı lezzât

Didi bîr pâre sözüñ aşaga ko
Didi 'âşık dilin kesmez komaz hû

Didi kayduñ senüñ kayurmışidüm
Didi sanma beni kayurmışidüm

2300 Didi koru yire sürme koyunı
Didi 'âşk ehlinüñ budur oyunu

Didi bu da'vîye ma'nî gerekdür
Didi ne ma'nî ne da'vî gerekdür

Didi sayd-ı gazanferdür ol âhû
Didi çoğdan didük biz aña yâ Hû

Didi şâhîn şikâridur o keklik
Didi 'ârz eyleme 'uşşâka beglik

Didi vesvâsı ko geç bu hevâdan
Didi cânım usanmaz bu belâdan

107a 2305 Didi cân didüğüñ bustânda bitmez
Didi cânân yolına gitse yitmez

Didi dâyim belâdur itdüğüñ hwâst
Didi devlet kazâ yanındadır râst
Görünmedi gözine tîg-i hûn-rîz
Didi şâha cevâb-ı âteş-engîz

Şehi kıldı cevâbında çü 'âciz
Didi şeh görmedüm mislini hergiz

Bu devr içre bulunmaz evvel âhir
Bunuñ gibi suhen bâbında kâdir

2310 Çü gördi şeh özinden sözde bâlâ
'Îtâbı terk idüb kıldı müdârâ

Didi yüz lutfîle ey merd-pîşe
Musahhardur elüñde çünki tîşe

Külüngüñden kara taş un olurmuş
Kaşı mûm itmek elüñden gelürmüş

Nazîrûñ yok cihân içinde üstâd
Bugün bir dânesin adıyla Ferhâd

Külüng ursañ dimezsın kâfa terre
Kıarsun zûrile elburzı zerre

2315 Benüm cânlar degür bir menzilüm var
Velî yolında anuñ müşkilüm var

107b Ki yolında ulu bir tag vardur
Sanasın kim cigerde dâg vardur

Safâsın görmege cây-ı şerîfüñ
Temâşâsına me'vâ-yı lâtîfüñ

Bize ol tag olur her demde mâni'
Gerek kim idüben ref '-i mevâni'

Anuñ taşın kesüb yol eyleyesün
Alâyile gidem bol eyleyesün

2320 Katârile şuturlar bî-tekellüf
Geçe ol tag içinden bî-tevakkuf

Eger bu işüme ikdâm iderseñ
Murâdumdur bunı itmâm iderseñ

Saña hizmetler idem ben de hadsüz
Virem mâl [u] cevâhirden 'adedsüz

Kamu envâ'mı mâluñ virevüz
Dahı her neyse maksûduñ görevüz

Didi şâhâ budur şartum iderseñ
Nigârînüñ hevâsından geçerseñ

2325 Fakîrûñ de elümden geldügince
Yilem bu yolda kudret yitdügince

Ya ol seng-i siyâha yol bulam ben
Ya ol yoluñ belâsından ölem ben

108a Çü Şîrîn adını gûş itdi Pervîz
Nihâdında yakıldı âteş-i tîz

Velîkin sakladı itmedi izhâr
Bu şart üzre gene gösterdi ikrâr

Bu peymânı işitdi çünki Ferhâd
Kurugeldi yirinden hurrem u şâd

2330 Du'â-y-ile senâlar kıldı şâha
Yetişdürdi du'âsın gûş-ı mâha

Hemân ol dem yire yüz sürdi Ferhâd
Şehen-şâhuñ işine urdı bünyâd

Nivişten-i Ferhâd sûret-i Şîrîn-râ der-seng

Kamu esbâbile kaydını gördi
Serini Bî-sütûn sengine urdı

Ele alub külüñgin gitdi taşa
Kemâl-i kuvvetin sarf itdi taşa

Bes evvel başladı tasvîre Ferhâd
'Aceb rengile nakş itdi ol üstâd

2335 Düzetdi Husrev [ü] Şeb-dîzi evvel
Dahı Şîrîn ü Gül-gûnı mükemmel

Temâsîl itdi anda 'ibret-engîz
Hem ol sûretleri kıldı dil-âvîz

108b Rivâyetdür didi pîr-i kühen-sâl
Kim o târîhden soñra niçe sâl

Temâşâ iderek bir tâlib-i yâr
Olur tîmsâl-i Şîrîne hevâ-dâr

Niçe yıllar o şekle karşı medhûş

Kalur hayrân u vâlih deng-i bî-hûş

2340 Anı sûret-perest itdi çü tasvîr
Anası da anuñ-çün kıldı tedbîr

Varub bir bebr kuyrugın getürdi
Anı ol sûret üstine yaturdı

O kuyrugı güneş çünkim eritdi
Yagını sûret üstine akıtdı

Anuñla sûretüñ şekli bozuldı
Anasmuñ velî işi düzüldi

Anadur oğlını gine avutdı
Bu tasvîrile sûretten sovutdı

2345 Kâbîb oldı çü dil derdine kuyruk
Cihân içre anuñdur hükm ü buyruk

Meşgûl-şoden-i Ferhâd be-kûh-kenden u zâdî kerdin-i û

Çü tasvîr işini hatm itdi Ferhad
Kaya kesmeklüge eyledi bünyâd

109a Seher-gehden turub başlardı işe
Şebâ-hengâma dek ururdı tîşe

Gece gündüz huzûrın gözlemezdi
Müdâm işlerdi ârâm eylemezdi

Her engüştini çün kıldı sütûnî
Zebûn itdi elinde Bî-sütûnî

2350 Çü muhkem bağladı bendin miyânuñ
Bilini üzdi ol kûh-ı girânuñ

Ururdı tîşesin zûrile bî-bâk
Kılurdu bi-sütûnuñ dâmenin çâk

Külüng urub iderdi taşile ceng
Olurdu sedd-i İskender kopan seng

Çü pûlâdın sınırdı seng-i hâre
Saçardı 'âleme andan şerâre

Külüngi de görüb taş armagını
Tahayyürden ısırdu barmagını

2355 Külünğiyle çün ol tağı açardı
Anı iñletmege agız açardı

Gece gündüz taşile ceng içinde
Kazardı gürünü ol seng içinde

Ne tag olsun o gür çün kûh-kenidi
Ki her bir pâresi bir renc-i tenidi

109b Eli-y-ile düzüb seng-i mezârın
Nişân itmişdi aña nakş-ı yârin

Çü taşın nakş-ı yâr itdi müzeyyen
Ne gamdur kûh-ken ölürse gamdan

2360 Özinün katli-çün Ferhâd-ı bî-tâb
Sirişkiyle virürdi tîgine âb

Bu derdile kılurken âh u feryâd
Hitâb idüb diridi kûha Ferhâd

Benüm lutf eyleyüb ol dâr önümden
Egerçi Kûriseñ de tur önümden

Kur önümden Hudâya virme endûh
Sebük-rûh ol girân-cân olma ey kûh

Çü tenhâdur benüm bu dest-yârum
Dahı yokdur cihânda destârum

2365 Gam u şâdîde ne yâr u ne gam-hwâr
Baña sâyemden özge yok-durur yâr

Görürken sûret-i şîrîn-dehânı
Yakîn oldı virem telhile cânı

İderdi taşile gündüz savaşı
Virürdi sîne-i kûha hırâşı

Gecelerde yatub uymazdı uyhu
Bunu idinmişidi ‘âdet u hû

110a Varurdu nakşına karşı tururdu
Ayagina bu nakşuñ yüz ururdu

2370 Diridi nakşa ey timsâl-i dil-dâr
Niçün kıldıñ beni bu vechile zâr

Egerçi sûret-i ârâm-ı cânsın
Velî sengîn-dil ü nâ-mihribânsın

Beşer hey'etlüsün ammâ kaçarsın/hacersin
Benüm göynüklerümünden bî-habersin

Bu derdümünden benüm hîc añlamazsun
Eyü yavuz baña bir söylemezsun

Bu resme sûrete dirdi niçe söz
Giderdi kible-i kûha tutub yüz

2375 Çıkardı kulleye yüzler sürerdi
Nigârîn kasrına karşı tururdi

Müdâm irsâl iderdi ol dil-efgâr
Sabâ-y-ile diyâr-ı yâre ahbâr

Diridi bâde ey peyk-i civân-merd
Sakın dâr-ı cinânı eyleme terk

Bu mâhînüñ mehe 'arz it peyâmın
Süleymâna yetür mûruñ selâmın

Dil-i şûrîdenüñ râzın 'âyan it
Kamu gördüklerüñ anda beyân it

110b 2380 Varub cân şem'ine keşf eyle râzın
Dil-i pervânenüñ bildür niyâzın

Bugün peyk-i diyâr-ı lâ-mekânsın
Emânet-dâr-ı genc-i 'âşıkânsın

Benüm şimdi çökübdür üstüme tag
Olur mı taguñ altında kişi sag

Çü tâbuñdan yakubdur dil çerâğı
Anuñ-çün yıkdılar üstüme tagı

Benüm çekdüklerüm sanma o yükler
Senüñ-çün çekerüm tag bigi yükler

2385 Senüñ Husrev fûrûgıdur çerâğıñ
Dil-i pervânedenden vardur ferâğıñ

Çerâğıñla senüñ niçe demüñ var
Benüm çekdüklerümünden ne gamuñ var

Bu hasretten yakan cânumda âzer

Ki şâhile gedâ olmaz ber-â-ber

Garîm olan kişi şâh-ı muzaffer
Benem bir müflis ü bî-zûr u bî-zer

Re'âyâlar görürken şehriyârı
İderler mi gedâya i'tibârı

2390 Şehûñ de gerçi ili çerîsi var
Gedânuñ da öziyle teñrîsi var

111a Beni yakma cihânı odlara yak
Fakîri de gözet bir teñriñe bak

Fakîrûñ de cihânda cânı vardur
Gedâyise anuñ da hanı vardur

Anı dahı yaratmışdur hudâsı
Hudâdandur anuñ cümle ricâsı

Fakîrûñ de du'âsı leşkeridür
Bu ma'nîden dirilse şeh yiridür

2395 Hakîkatde beşer heb pâdişehdür
Vücûdı şehrine her kişi şehdür

Velî kılssa nazar dervîşine mâh
Bu zûrumla dönerdüm kûha ben kâh

İderdüm tîşenüñ anı zebûnı
Koparurdum yirinden Bî-sütûnı

Alurdum kûh-ı elburzı güzâfa
İrürüdümdü kûh-ı kâfa

Velîkin gayradur göñlüñde mihrüñ
Dil-i miskîne yokdur rahm u mihrüñ

2400 Dirîgâ kim menem mahrûm u bî-yâr
Gam-ı hecrile ser-gerdân u bîmâr

Marîz olsam 'ıyâdet eylemezler
Bu vîrânı 'imâret eylemezler

111b Ölürisem dahı gelüb yumazlar
Namâzum kıluben kabre komazlar

Benüm bigi dahı olmaya bî-kes
Gene derd ü gamumdan mûnisüm bes

Bunuñ bigi niçe sözler ciger-sûz
Dirîg u derdile söylerdi tâ-rûz

2405 Sabâh olsa gene taga gelürdi
Göñül bagladuğı bâga gelürdi

Şebâ-hengâm olunca taş keserdi
Sabâ-y-ile bile her şeb eserdi

Niçe yıllar bu üslûb üzre geçdi
Külünginüñ sadâsı Hinde geçdi

Çıkarmışdı cihân içinde bir nâm
Temâşâyâ gelürdi hâsile ‘âm

Hikâyâtı cihâna tolmişidi
Kamu dillerde destân olmişidi

Reften-i Şîrîn be-kûh-ı Bî-sütûn be-dîden-i Ferhâd

2410 Beşâret tablı toldurdı cihânı
Gene uruldı kûs-ı şâd-mânî

Meger bir gün oturmuşidi Şîrîn
Şeker-leblerile çün mâh u pervîn

112a Kamu nâ-süfte dürler gül-bedenler
Kamu lâ’lîn-leb ü gonce-dehenler

Kamu meh-peykerân u perniyân pûş
Kamu âşûb-ı ‘akl u âfet-i hûş

Kamu şekker leb ü şîrîn-tebessüm
Kamu gonce-dehen ü hoş-tekellüm

2415 Derilmiş bir yire niçe lebi kand
Velî ser-hayli Şîrîn-i şeker-hand

∞ehânı goncesin ol verd-i handân
Açub bir gün didi bunlara yârân

Niçe bir eyleyem sabr u sükûnı
Diler göñlüm tavâf-ı Bî-sütûnı

Varayın göreyin Ferhâd-ı evbâş
Nice tasvîr-i nakş itmiş kesüb taş

Dahı dûr eyleyüb zâgını bâguñ

Hırâm ögredeyin kebkine taguñ

2420 Uyarayın gül-i surhuñ çerâgın
Urayın lâlenüñ gögsine dâgın

Ayagumda hilâl olub çü halhal
Reyâhîni kılayın cümle pâ-mâl

Semendine buyurdu urdılar zîn
Suvâr oldu hemân-dem husrev-âyîn

112b Virüb şem'-i cemâli mâha mâye
Hümâ bigi cihâna saldı sâye

Velî gayrî semende bindi ol gün
Ki gayrî yirde bulunmışdı Gül-gûn
2425 Güneş bigi yaluñuz gitdi ol mâh
Bile uydurmadı bir kimse hem-râh

Yola girdi revân yıl bigi esdi
Ol uzak yolları bir demde kesdi

Gene Ferhâde virmege nümûne
Yetişdürdi özini bî-sütüne

Çü tag üsti aña olmuşıdi bâg
Cemâlinden gülistân oldu ol tag

Sabâdan kûh-ken tuymışdı bûyı
Nesîm-i cân iletmişdi kohuyı

2430 Nişân-ı hayrı deprenmişdi anuñ
Umardı sâyesin serv-i revânuñ

Sanasın Bî-sütûn olmuşıdi Kûr
Tecellî eyledi Ferhâda ol nûr

O nûrile bulub göñli sürûrı
Gene cânân yüzinde gördi nûrı

Nigârîni çü gördi çeşm-i Ferhâd
Aña karşı segirdüb kıldı feryâd

113a Düşüb serv-i bülendi ayagina
Yüzün sürdi semendi ayagina

2435 Yuvalandı depesi üzre turdı
Sevincinden yüzün tobraga sürdi

Didi 'özü eyleyüb Ferhâd-ı pür-sûz

Benüm deycûr bahtum eyledüñ rûz

Cemâlüñle beni kılduñ tesellî
Te'âlallah zihî nûr-ı tecellî

Ten-i pejmurdeye virdüñ yiñi cân
Yetişdürdüñ Hızır-veş âb-ı hayvân

Baňa mâtemde-y-iken sûr virdüñ
Bu nâ-bînâ gözüme nûr virdüñ

2440 Hacil düşdi gene hasm-ı siyeh-dil
Ayagını hacâlet kıldı pür-gil

Bu resme i'tizâr itdi 'adedsüz
Nigârîne du'âlar kıldı hadsüz

Tesellî virmege Ferhâda Şîrîn
Giderdi burka'ın yüzden nigârîn

Çü ref ' itdi cemâlinden nikâbı
Ara yirden getürdiler hicâbı

Söze girdi hevâ-dârıyla halvet
Dil-i üftâdesine virdi selvet

113b 2445 Zamân-ı mâzîden idüb hikâyet
Diyişdiler niçe şükr ü şikâyet

Velî şükr itdiler bu hâle bisyâr
Didiler hayr ola müstakbel-i kâr

Çü 'azm-ı Bî-sütûn itmişdi meh-tâb
Bilesince getürmişdi mey-i nâb

Bilürdi kûh-ken derdini şâfî
Revân sundı eline câm-ı sâfî

Didi nûş it elümden bârî bir câm
Demi hoş gör bilinmez çünki encâm

2450 Sücûd idüb eline aldı câmı
Murâdına irişüb buldı kâmı

Hızır bigi içüb âb-ı hayâtı
Hayât-ı nev kazandı murde zâtı

Ölü-y-iken dirildi çünki Ferhâd
Bu tercî'i bedîhî kıldı bünyâd

Tercî'-i Ferhâd-ı zamâne**Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün****I**

- 1 Gene cennetde sâkî-yi kevser
 Bize sundı eli-y-ile sâgar
 İçeli ol şarâb-ı cân-bahşı
 Geldi cism-i nâhîfe kuvvet ü fer
- 114a** 2455 Beni [bir] hüşk giyâhiken ol mey
 Çemen-i tâze bigi kıldı ter
 Gerçi kandurdu su bigi cism[i]
 Yakdı cânım içinde bir âzer
 Der-i gaybı açaldan ol fettâh
 Okuram yidi defteri ezber
 Bu meyûñ tadı beñzemez 'asele
 Kande bulsun bu lezzeti şekker
 Mey-i 'ışkile mest idüb cânım
 Beni kıldı gedâ-y-iken server
- 2460 Şöyle mestem bugün kim 'aynumda
 Degül erzence kubbe-i ahdar
 Çemen-i cânda bülbül-i mestüñ
 Bu sadâdur dilindeki ekser

Ne görünür yüzüñ bigi gül-zâr
Ne hezâruñ nazîri bülbül-i zâr

II

- Çün irişdi 'inâyet-i Yezdân
 Nazar itdi gulâmına sultân
 Ne sa'adet-dürür bu kim ol han
 Bu gedânuñ evindedür mihmân
- 114b** 2465 Birbiriyle buluşdı bülbül ü gül
 Gene cânâ kavuşdı ol cânân
 Çün Züleyhâ buluşdı Yûsuf ile
 Gene cem' oldu Mısır ile Ken'ân
 Baña zindâniken bu dâr-ı cihân
 Bugün oldu cinân-ı pür-reyhân
 Saçınun küfri düşmen-i İslâm
 Gözinün bahrı âfet-i îmân

Niçe bir gonce bigi teng olalum
 Gül-i vashıyla olalum handân
 2470 Gül-i surhuñ tarâvetin görelî
 Dökülür ebr-i dîdeden bârân
 Şeker-i medhûñi alub diline
 Kafes içinde diridi tûtî-i cân

Ne görünür yüzüñ bigi gül-zâr
Ne hezâruñ nazîri bülbül-i zâr

III

Gene lutfile şâh-ı ferhunde
 Gül-i ter bigi eyledi hande
 Lebi yâkûtınuñ şarâbından
 Bize sundı katub meyi kande
 115a 2475 Mey-i gül-reng ol zücâc-ı rakîk
 Sanasın âfitâb-ı rahşende
 Ne mey olur bu mey ki sâkîsi
 Yiridür olsa mâh-ı tâbende
 Beni kıldı bugün çü serv-i bülend
 Olmışiken saçından efkende
 Görüben servinüñ hırâmın[1]
 Niçe âzâdeler olur bende
 Kanı lâ'lüñ kanı şekker tengi
 Gül-i ter kanı ruhlar[1] kande
 2480 Yürüriken ferâgât u bî-kayd
 Düşürübdür beni saçun bende
 Ruh-ı verdüñ tarâvetin göricek
 Bülbül-i cân bigi dirüm ben de

Ne görünür yüzüñ bigi gül-zâr
Ne hezâruñ nazîri bülbül-i zâr

IV

Bu ne demdür bu ne sa'âdet olur
 Bu ne lutf u bu ne himâyet olur
 Ki gulâm-ı fakîre mevlâsı
 Nazaritse ne hoş 'inâyet olur
 115b 2485 Nefesiyle ölüyi dirü kılur
 Bu ne mu'ciz bu ne velâyet olur
 Gözlerüñ kanımı içer didüm
 Didi hûnîlere bu 'âdet olur
 Baña lutfuñ niçün şeffî' olmaz
 Çü günâh ehline şefâ'at olur
 Bu cihândur belâ olur geh bal
 Kime hürmet kime hakâret olur
 Gözi yaşı-y-ile yunur 'âşık
 Cigeri kanile tahâret olur

2490 ‘Andelîbüñ dilinde gül-şende
Dem-i subhile bu ‘ibâret olur

**Ne görünür yüzüñ bigi gül-zâr
Ne hezâruñ nazîri bülbül-i zâr**

V

Gene ‘avn-ı Huda irüb cânê
Nazar itdi yüzine cânâne
Mey-i nâb üzre ‘ahd ü peymânum
Sıdı lâ’l-i nigâr u peymâne
Gam-ı ‘aşkuñla âşinâ olalı
Olmışamdur cihâne bigâne
116a 2495 Neden oldu açuk riyâ kapısı
Neye bağlandı bâb-ı mey-hâne
±ekânı çâhına gönül düşdi
Göz göre vardı girdi zindâne
Eyleyen kişi da’vî-yi ‘aşkuñ
Gele gire erise meydâne
Bula sûfî safâyı halvetde
Mey-i sâfî içerse rindâne
Boyuñı ney-şeker sanub nâyî
Neyini urdı nâr-ı süzâne
2500 Fûrkatüñde enîn ü nâle-y-ile
Bu sözidi didügi Hannâne

**Ne görünür yüzüñ bigi gül-zâr
Ne hezâruñ nazîri bülbül-i zâr**

VI

Gene geldi nesîm-i gül-zâruñ
Haberin virdi bülbül-i zâruñ
Rek-i cânuñ çü nâbzını tutdı
Bildi derdin tabîbi bîmâruñ
Dererisem n’ola gül-i vaslın
Gitdi yoldan çü zahmeti hâruñ
116b 2505 Dürlerini yire döker dâyim
Göresin dîde-i güher-bâruñ
Görmedüm dahı gönümün yüzini
Göreliden yüzini dil-dâruñ
Kamu varum çü satmışam ‘aşka
Umaram sûdını bu bâzâruñ
Suhenuñden bulur dehen lezzet
Kutaguñdur çü tadı güftâruñ
Dür-i dendânuñuñ letâfetidür
Heves-i dilde nazm-ı eş’âruñ
2510 Bu nevâdir-i firâkla şeb u rûz

Didügi kumrı-[y1] dil-efgâruñ

**Ne görünür yüzüñ bigi gül-zâr
Ne hezâruñ nazîri bülbül-i zâr**

VII

- Ten-i hâkîye ol boyı şimşâd
Saluben gölgesini eyledi şâd
Niçe bir adın almaya diline
N'ola kılsa gulâmını şeh yâd
Çemen-i câne serv-i âzâdı
Şalalı sâye olmışam âzâd
117a 2515 Nâzar idüb hizâne-i dilüme
Kâdemin bâsdı eyledi âbâd
Bize rûz-ı ezelde pîr-i mugân
Meyl-i 'aşkuñ[1] eyledi irşâd
Kanı Cemşîd ü kandedür ∞ahhâk
Kanı kasr-ı İrem kanı Şeddâd
Kanı Hûşeng ü kanı Âfrîdûn
Kanı Hûd Benî Semmûdile 'Ad
Kamusı geçdi biz dahı geçerüz
Reh-güzerdür zamâne-i bî-dâd
2520 Bu sözidi dilinde söyledügi
Otururken nigârile Ferhâd

**Ne görünür yüzüñ bigi gül-zâr
Ne hezâruñ nazîri bülbül-i zâr**

Tamâm itdi çü tercî'ini Ferhâd
Derûnına nigâruñ düşdi feryâd

Firâr itdi özinden 'aklile hûş
Nigârîn kendüyi kıldı ferâmûş

- 117b Çü buldı fursatı vaktâ münâsib
Biraz Ferhâdile düşdi musâhib

- 2525 Dili Ferhâda iderdi terahhum
Anuñla bî-hesâb itdi tekellüm

Gehî câm-ı şarâb u geh terennüm
Gehî ta'lîm olurdu geh ta'allüm

Gehî bir va'dile hursend iderdi
Dil-i sad-pâresin pey-vend iderdi

Alurdu düşmişüñ her dem elini
Sınardı kuvvetin tutub elini

Gehî nâz u kirişme dest-bâzî
Gehî bûs u kenâr u dil-nuvâzî

2530 Nigârîn lutfinuñ kapusın açdı
Ol üstâduñ işine saçu saçdı

Kerem bâbını bî-endâze kıldı
Dil-i pejmürdesini tâze kıldı

Bes andan soñra tutdı gitmege yüz
Gene Ferhâduñ itdi bir gamın yüz

Semendine süvâr olub yürüdi
Dil-i Ferhâdı kaygular bürüdi

Nigârînüñ giderken sürçüb atı
Yakın oldu ki vire şâha mâtı

118a 2535 Atı lü'lü yükünden armışıdı
Cevâhir çekmeden yorulmuşıdı

Meges tagın çeken yorulmasın mı
Ayagı habt idüb ayrulmasın mı

İrerdî cânına taguñ niçe dâg
Ol atuñ çekdügin çekseydi ger tag

Bu hâlâtı görüb yügürdi Ferhâd
Eser yilden õñürdi vardı Ferhâd

Atuñ karnına özini yaturdı
Atı-y-ile nigârîni götürdi

2540 O yirden kim atı-y-ile götürdi
Yire komadı kasrına yetürdi

Gene 'aşk ehli gösterdi kerâmet
Yetürdi yirine yârin selâmet

Çü 'aşk olmuşdurur 'ayn-ı velâyet
Niçün göstermeye 'âşık kerâmet

Hakikat 'âşık-ı sâdık velîdür
Makâm-ı *lî-ma'*Allah menzilidür

Çü dil-dârını kasrına iletđi
Du'â idüb nigâra döndi gitđi

2545 Gene yüz derdile işine vardı
Bayagı köhne teşvîşine vardı

118b

Pîre-zen firistâden-i Husrev be-Ferhâd vech-i hîle berây-ı [firîften-i û]

Şehen-şâh-ı cihân turmaz giderdi
Nigârûñ hâlini teftîş iderdi

Şehi sanmañ ki yârini komışdı
O yolda niçe âdemler komışdı

Bilürlerdi nigârûñ n'itdügini
Niçe turduğımı hem yatduğımı

Çü vardı Bî-sütûn tagına ol mâh
Ol işden kıldılar Pervîzi âgâh

2550 Didiler kûh-ken buldı hayâtı
İrişdi teşne cânınuñ Fûrâtı

Bu lezzetden bulubdur cismi kuvvet
Kolubdur gönline bu resme himmet

Ki kûh-ı Bî-sütûnı eyleyüb kâh
Gide Elburzile Kâfa kese râh

İşitdükde bunı şâh oldı tîre
Sanasın kim özini urdı tîre

Şehüñ cânın çü yakdı nâr-ı gayret
Tenin gark eyledi deryâ-yı hayret

2555 Kanışdı bu işi 'âkillerile
Bunuñ tevbîrini kâmillerile

119a

Bu fikr üzre dinildi sözler ekser
Velî âhir bu rây oldı mukarrer

Ki varub diyeler Ferhâda nâ-gâh
Düşüb Gül-gûndan indi yire ol mâh

Bu dünyâ-yı denînüñ terkin itdi
Çü hûridi gene aslına gitdi

Bu sözi işidüb terk ide işin
Ya bu acıyla alub gide başın

2560 Velî bu işe bir karı görelüm
Bu sözleri karıya didürelüm

Meger varidi bir câdû 'acûze

Ki çoğ eskitmişidi keş u mûze

İşi telbîsidi tezvîr ü vesvâs
Ki mekrinden anuñ ürkerdi Hannâs

Bügü itse yire taşlar yagardı
Meh-i çarhı inek bigi sagardı

Kerîhidi be-gâyet zişt-çehre
Boyanurdı görenler anı zehre

2565 Görenüñ korkudan ödi sıdardı
Teninden cânı ürkerdi giderdi

Gözinüñ şîşesi pür-semm-i kâtil
Kolu-y-idi içi zehr-i helâhil

119b Gözi tokundugı kalmazdı diri
Yüzini görenüñ gûridi yiri

Başı tazlak saçı dökülmişidi
Bili sarsak iki bükülmişidi

Koca pisler bigi söylerdi sözi
Kolu dökmiş poha beñzerdi yüzi

2570 Koyurdılar karıyı cevherile
Yükin tutdurdılar sîm ü zerile

Bu tedbîri kamu tafsîli-y-ile
Siñirdiler karıya aslı-y-ile

Didiler karıya şimden-gerü tur
Bu söylenen sözi Ferhâda irgür

Veli Ferhâda yas tonı-y-ile var
Karalar geyinüb örtün kara çâr

Hemân turdı yirinden ol ‘acûze
Bu şer işe kuşandı geydi mûze

2575 Kara tonlarını egnine saldı
Kara tesbîhini eline aldı

Kama’dan yok yire bir kane girdi
Belâ-yı nâ-gehânî bigi irdi

Çü Ferhâduñ katına vardı karı
Bu sözile yüzine urdı karı

120a Didi Ferhâda [kim] ey merd-i habnak
Senüñ bigi cihânda yokdur ahmak

Çekersün yok yire bunca mihenler
Nedür cismüñdeki zahm-ı dikenler

2580 Didi Şîrîniçündür bu belâlar
Anuñ şevkinedür bu ibtilâlar

Bu acılar kamu Şîrîniçündür
Bu kan yaşlar leb-i la'lîniçündür

Cevâbını tamâm idince Ferhâd
Karı yırtub yüzini urdı feryâd

Didi dil-dâruñı düşürdi Gül-gûn
Sefer kıldı bu evden gitdi magbûn

Esüb bâd-ı ecel tozutdı yârüñ
Yire düşdi o serv-i sâye-dâruñ

2585 Ten-i pâkin gül-âbile yudılar
Gülile yâsemin üzre kodılar

Kenârını semenle koşudılar
Kefen yirine güller döşediler

Düzüb tâbûtını serv-i çemenden
Pür itdiler içini nesterenden

Kolu kan yaşile kabri diyârı
Sanasın lâle-zârıdi mezârı

120b Bu mâtemden boyandı çarh-ı nîlî
Revân itdi deñizler çeşmi seyli

2590 Niçe söyledi bu resme dürûgı
Dürûgile çoğ eyledi dirîgi

İşidüb bu sözi Ferhâd-ı gam-nâk
Girîbân-ı vücûdm eyledi çâk

Eliyle kendözin bogdı ugundı
Açub gögsini taşlarla döğündi

Didi sagu sagub aglayuben zâr
Kanı ol lâle-ten gül-pîrehan yâr

Dirîgâ kandedür ol kadd-i mevzûn

Dirîgâ kandedür ol hadd-i Gül-gûn

2595 Kanı ol nergis-i fettân-ı ‘âlem
Kanı ol sünbül-i müşgîn ü pür-ham

Kanı ol turre-i tarrâr u müşgîn
Kanı ol gamze-i gammâz u pür-kîn

Dirîgâ âfitâb irdi kûsûfa
Meh-i bedrüm benüm vardı husûfa

Kanı ‘ayn-ı gazâl u çîn-i ebrû
Ecel şîri şikâr itdi çün âhû

Biraz kendü-y-içün de itdi mâtem
Dirîg u derdile agladı muhkem

121a 2600 Didi hayfâ dirîgâ bu belâlar
‘Abes yire çekildi ibtilâlar

Kanı ol kesdügüm taş u kayalar
Keserdüm taşı gelmezdi kıyalar

Kanı salduklarum her senge tîşe
Kanı gösterdügüm biñ dürlü pîşe

Kanı bu nakş u tasvîr-i temâsîl
Ki her biri yanardı çün kanâdîl

Kanı ol cûy-ı şîr u havz-ı kevser
Kanı ol çeşme-i şîr-i mutahhar

2605 Kanı Şîrîn ki şîre olmadan sîr
Anı çarhuñ kemânı atdı çün tîr

Bu zârile yirinden turugeldi
Külüngin de bile eline aldı

Yüriyü bir kaya başına çıkdı
Nazar saldı aşagasına bakdı

Külüngiyle götürdi kendüy atdı
İnüb taşuñ dibine düşdi yatdı

Kucaklayub yiri Şîrîni sordı
Bu acı-y-ile şîrîn cânı virdi

2610 Fenâyı terk idüb irdi bekâya
Ulaşdı bu cefâlardan safâya

121b Virüb cânâniçün mülk-i cihânı
 Hicâbı cânidi terk itdi cânı
 Velî dirler işitdüm bir hikâyet
 Ki râvîler anı kılmış rivâyet
 Meger atduğı demde dil-şikeste
 Dıraht-i nârimiş ol tîşe-deste
 Çü gömülmiş yire ol çûb-i mertûb
 Dıraht-i nâr olur sonunda ol çûb

2615 Hakuñ emriyle kesb idüb mizâcı
 Olur sapı külüngüñ nâr agacı
 Hakuñ lutfıyla bitermiş enârı
 Şifâ-y-imiş anuñ her derde nârı

Çü ‘aşk içinde olmuşdı melâmet
 Ba’îd olmaya bu deñlü kerâmet

Gazâ-giriften-i Şîrîn berây-ı Ferhâd

Çü Ferhâd acısın gûş itdi Şîrîn
 Revân itdi gözinden eşk-i pervîn

Kara geydi saçı bigi tutub yas
 Göñül âyînesine irdi çok pâs

2620 Nem itmişdi gözi yaşı türâbı
 Dökerdi gözleri lü’lü-yi nâbı

122a Süründi yirlere kıldı tenin hâk
 Yüzün yırtub yakasın eyledi çâk

Ölüsi defn olunmadan irişdi
 Şehîd-i ‘aşkına vardı yetişdi

Gül-âbile ten-i pâkin yudurdu
 Hezâr i’zâzile kabre kodurdu

Sagu sagub didi hayfâ garîbe
 ‘Aceb zulm itdiler bu ‘andelîbe

2625 Ne gül-zâra ne bâga girmişidi
 Ne ter meyve ne güller dermişidi

Hakîki-y-idi ‘aşkı kavli sâdık
Yaraşurdu aña dirlerse ‘âşık

Sözi togruyidi işi yolu pâk
Şarâb-ı ‘âşkile mestidi bî-bâk

Severdi çün gönülünden togru yârin
Getürdü kabrini düzdü mezârın

Düzetdürdi makâmın bî-çerâ çün
Binâ itdürdi bir künbed çü gerdûn

2630 Çü bu resme yapıldı kabr-i Ferhâd
Mezâr-ı ‘âşıkân dindi aña ad

122b Olurdu tobragı derde kefâret
Anı ‘âşıklar eylerdi ziyâret
Cihân halkına bu olmışdı ma’lûm
Mezârına varan kalmazdı mahrûm

Çü dil-dârı yolında virdi cânın
Hudâ şâd eylesün rûh-ı revânın

Matla’-ı dâstân

Hüner-mend-i suhen merd-i kühen-senc
Beyân itdi bize açub der-i genc

2635 Çü mâtem tutdı Ferhâdiçün ol mâh
İçi yandı göyüندی eyledi âh

Gözi yaşı çü başdan aşdı mâhuñ
Yetürdiler anı sem’ine şâhuñ

Didiler acıyub Ferhâda Şîrîn
‘Aceb mâtem tutubdur ol nigârîn

İlün devşürdi kiçisin ulusın
Utanmadı bile gömdi ölüsün

Niçe gün bekledi kabr ü mezârın
İrişdürdi semâya âh ü zârın

2640 Bunı gûş idicek şâh oldu dil-rîş
Derûnına bu sözden toldı teşvîş

Gam-ı Şîrîniçün Husrev çeküb gam
Kıgırdı katına münşisin ol dem

123a Didi tîz ol ele al rakk u hâme

Gazâ-y-içün düzet Şîrine nâme

Didi evvelde yaz nâm-ı Hudâyı
Dahi yâd eyle nâm-ı evliyâyı

Ayıt Şîrine cânâ olma nâ-şâd
Ne gam sen çok yaşa öldiyse Ferhâd

2645 Hemîşe hurrem ol 'âlemde sen gül
Gülistânüñdan eksilmeye bülbül

Lebüñden gelmesün âh-ı dil-efrûz
Şeker kısmın eridür nârise sûz

Unutma şem'-i handân sen gülüşü
Ne gam pervânenüñ ölmekdür işi

Gül-i zerdin yile virdiyse bâguñ
Çemende lâleler yaksun çerâguñ

Bu hasretten döşegüñ eyleme taş
Koma gam yasdığına derdile baş

2650 Sanavber kaddüñi idüb kemânçe
Yüzüñe def bigi urma tabânçe

Yitürdiyse 'akîki n'ola dürcüñ
Süheylile müzeyyen ola burcuñ

Su yirinden gene eksilmeye âb
Sühâ-y-içün ne gam tâbende meh-tâb

123b Ne gam berg-i semen oldıysa nâ-yâb
Kıla serv-i çemen ser-sebz ü şâz-âb

Kamu mahlûk eger dervîş eger şâh
Olur mürde kalur zinde bir Allah

2655 Çün olmazmış ölümden kimse âzâd
'Adû mevtine de olmayalar şâd

Anuñ-çün şâd olan şâd olmasun hiç
Dili kaygudan âzâd olmasun hiç

Senüñ-çündür velî kaygumuz ey döst
Bu sagiçündür ol sayrumuz ey döst

Nedür bir yâriçün yüz biñ belâlar
Kılasun cânuña bunca cefâlar

Esirgersün garîbi mihribânsın
Velîkin cânûña rahm it civânsın

2660 Her işlerde çü soñın sanaruz biz
Senüñ göyündigüñe yanaruz biz

Ölü ardınca çün gûra girilmez
Bu yaşile ölü dahı dirilmez

Gerekdür bu işe sabr u tahammül
Kazâsına rızâ Hakka tevekkül

Niçe saklayasın sîneñde zârın
Niçe bekleyesin seng-i mezârın

124a Muhabbet ‘âlemin kılduñ muhakkak
Tamâm oldı hemîn ‘ışkise ancak

2665 Çü Şîrînsün cihânda görme acı
Rızâ şehdiyle şîrîn it mizâcı

Çü gündüzdür tapuñ ol şem’-i pür-sûz
Çerâg olmaya zinde olıcak rûz

Eger Ferhâda hâk oldıysa menzil
Kılasın sen zemîn üstinde hoş-dil

Tamâm itdi çü münşî nâmesini
Hemân elden bırakdı hâmesini

Şehe ‘arz eyleyüb mektûbı dürdi
Aña Pervîz eliyle mührin urdı

2670 Anı bir peyk eline virdi Pervîz
Didi Şîrîne yetişdür bunu tîz

Revân oldı hemân ol peyk-i hurrem
İrürdi nâmeyi Şîrîne ol dem

Çü Şîrîn nâme-i Pervîzi gördi
Yüzine gözine mührini sürdi

Sanasın ‘âlemüñ aldı harâcın
Neşâtından göge dügdürdi tâcın

Çün açdı mührini mektûb okundu
Velî ol nükteler mâha tokundu

124b 2675 Didi bu nâme kanile yazılmış
Müdâmî dūd-ı zehrile düzülmiş

Bu halvâyı bişürmiş gerçi tatlu
Velî şeker içine katmış agu

‘Özürler dir velîkin ta’ne-engîz
Şeker bigi kelâm ammâ sem-âmîz

Suhenlerdür çü penbe nerm ü dil-keş
Nihân itmiş velî içinde âteş

Bize gönli gerek şâh-ı cihânuñ
Belâsını sayalum bale anuñ

2680 Kıramaz hâtırı varsun yirine
Yiyelüm zehrini şeker yirine

Gece gündüz gamıdur cânuma kût
Ne taş atsa görürven la’l ü yâkût

İş anuñdur çü kul didügi olmaz
≤a’îfüñ de elinden nesne gelmez

İdelüm sabrile Hakka tevekkül
Kılalum cevrine yârüñ tahammül

Ola kim gönline Hak vire insâf
Kıla rahm eyleyüb bu dürdümüz sâf

Vefât-kerden-i Meryem ü ta’ziyet-nâme-i Şîrîn Husrev-râ

125a 2685 Koyur hwân-ı keremden karnuñ ey ac
Nazar kıl ‘âleme ‘ibret gözin aç

Çü Şîrîn cânını acıtdı Pervîz
Aña dahı yetişdi bir elem tîz

Zemîn aldı elinden Meryemini
Kodı tenhâ felek ‘Îsî-demini

Velî işbu cihetden şâdidi şâh
Ki yumulmışdı Meryem kazduğı çâh

Çü olmuşdı şehen-şâh verd-i bî-hâr
Kamu gencînesi kalmışdı bî-mâr

2690 Egerçi zâhirâ giryân olurdı
Bu ma'nîden velî handân olurdı

Halâs itdi özin gam rûzesinden
Başın kurtardı Meryem rûzesinden

Dem-i 'Îsî yetişdi 'ıyda irdi
Çü İdrîs-i nebî firdevse girdi

Velîkin kayseri idüb ri'âyet
Bir ay mikdârı yas itdi tamâmet

Kara geydi kara sarındı sultân
Gazâ tonın geyüb oturdı giryân

2695 İnüb tahtından oturdı ferâgat
Ne av itdi ne 'ayş itdi ne sohbet

125b Bunı Şîrîn işidüb oldı hurrem
Ki götrüldi yolından sedd-i Meryem

Bu ma'nîden velî gam-nâkidi mâh
Ki her şahsa gelür bu hwâh nâ-hwâh

Velî şeh hâtırı-y-çün tutdı yası
Nigârîn de kara geydi giyesi

Gazâ-y-içün eline aldı hâme
Ki Pervîze revân eyleye nâme

2700 Beyân idüb mufassal fasl u bâbın
Yaza hem nâme-i şâhuñ cevâbın

Didi ser-nâmede nâm-ı kadîmi
Kerîm ü Hayy ü Rahmân u Rahîmi

Kim oldur Hâlıkî cümle cihânuñ
Çü odur Râzıkî insile cânuñ

Anuñ emriyle gerdândur bu eflâk
Hem andandur sükûn-ı merkez-i hâk

Kamu mevcûd olur elbette ma'dûm
Kalur bâkî vücûd-ı Hayy u Kayyûm

2705 Kaçan bende şükürden olsa hâlî
Hemân ider kulına gûş-mâlî

Eger sagise eyler anı haste
Kılur bayise yohsul-ı şikeste

126a Geh eyler mâhile hûrşîdi bî-nûr
Süleymânlar olur kahrı-y-ile mûr

Gehî lutfi-y-ile yogı çog eyler
Gehî kahr idüben çogı yog eyler

Tagayyüdüdür çü hâli muhdisâtuñ
Bekâ-y-ile kıdem vasfı o zâtuñ

2710 Döner turmaz bu çarh-ı âbnûsî
Gehî mâtem getürür geh ‘arûsı

‘Arûsına şehüñ irdiyse âfet
Cihân içinde şâh olsun selâmet

Gülistânuñdan eksilmiş çü bir gül
Melûl olma anuñ-çün aglama gül

Şeh olanlar gerekdür şâd u hurrem
Selâtine yaraşmaz zerrece gam

Eger devşürdise rahtını Meryem
Şeh otursun gene tahtında hurrem

2715 Ganîmet bil bugün ‘Îsî-demini
Getürme gönülüne Meryem gamını

Irag idüb gönülden zahm-ı hârı
Gider rûşen zamîrûñden gubârı

Varub gül-şenlere ‘arz-ı cemâl it
Mey-i sâfî içüb def’-i melâl it

126b Müdâm idüb çemende nûş-ı bâde
Cihân kaygusını vir cümle bâde

Mugannîler gene kılsun ser-âgâz
Nevâlar eylesün murg-ı hoş-âvâz

2720 Gene mutriblerüñ itsün nevâlar
Gene ‘ûdile ney virsün sadâlar

Gene kavlı ü ‘ameller ter terâne
Gene rengîn gazeller ‘âşıkâne

İşidilsün güzeller dillerinden
Usûlile görülsün ellerinden

Gene raks eylesün ol lâle-tenler
Çemenlerde salınsun nârvenler

Gene cân micmerinüñ 'ûdı yansun
Buhûruñ dûdı eflâke boyansun

2725 Çü dânasun kemâl-i fitnatuñ var
Kamu illerce 'akl ü devletüñ var

Neden kim hâtıruñ gam-gîn idesün
Kemân ebrûlaruñı çîn idesün

Cihânuñ şâhısun 'âlem musahhar
Murâd idindiğüñ olur müyesser

Felek bendeñ bigi turmaz dürişür
Neye sunariseñ elüñ irişür

127a Süleymân-ı zamânsun ben de çün mûr
Benüm bigi degülsin 'âciz ü hûr

2730 Cihân içre garîbem zâr u bî-kes
Bu gurbetde gamuñdur mûnisüm bes

Ayaguma elümle balta urdum
Kamu görgüleri heb bunda gördüm

Yile virdüm suvardum baht u rahtum
Kamu târâca virdüm tâc u tahtum

Dil ucından esîr oldum belâya
Giriftâram kemend-i ibtilâya

Baňa rahm ide sandum yâre geldüm
İlüm günüm koyub dil-dâre geldüm

2735 Velî ancak nasîbimiş mukadder
Konug umduğı olmazmış müyesser

Ciger tograndı yârüm aglayayın
Gene kutsuz sitârum aglayayın

Senüñ koltuguña geldüm sığındum
Bunı kendözüme eylük sagındum

Bu işümden perişânam perişân
Dil ü cândan peşîmânam peşîmân

Velîkin soñ peşîmânluk cihânda
Ziyânimiş yogimiş assı anda

127b 2740 Garîbine yazub nâme şehen-şâh
Dimiş ta'rîz idüb elfâz-ı kûtâh

Velî her birisi bir tîg-i hûn-rîz
Yakar cân u cigerler âteş-i tîz

O güftârûñ gönülde rîşi vardur
Ki bir nûşında yüz biñ nişi vardur

Çerâga hod yeterdi pûf dimeklük
Ne maksûd idi sarsar istemeklük

Ne lâzım saydıçün tîhûya şemşîr
Ya âhûya ne hâcet pençe-i şîr

2745 Yaraşmazdı dili âzâr ideydüñ
Diyârûñdan bizi bî-zâr ideydüñ

Çü gelmezmiş elüñden merhem itmek
Ne lâzım yârem üstine tuz ekmek

Cihân şâh u gedâyı çok görübdür
Niçe efsânelerde işidübdür

Gurûr itme ki bu dünyâ-yı fânî
Kimesne-y-çün degüldür câvidânî

Eger şem'-i gedâ ger meş'al-i şâh
İkisi de söyinürler seher-gâh

2750 Ne bânuñ gûşesi kalur cihâna
Ne mazlûmuñ figânı yane yane

128a Sakın bu dehr-i ser-keşden birâder
Ki ne ser kor bu 'âlemde ne efser

Ne yohsuluñ kalur peşmin külâhı
Ne hakanuñ başında tâc-ı şâhî

Velî ben şâha incinmiş degülven
Helâl itdüm ne itdiyse şehe ben

Gene bayagı bigi bendesiyem
Kemend-i 'aşkınuñ efkendesiyem

2755 Bu sözlerden garaz hâlüm dimekdür
Şehen-şâha murâdum söylemekdür

Hemîşe devleti pâyende olsun

Ruh-ı bahtı meh-i tâbende olsun

Cemâli ferruh u ferhunde fâlı
Safâ-y-ile geçürsün mâh u sâli

Irag olsun cenâbından mesâyib
Yetişmesün vücûdına nevâyib

Çü Şîrîn nâmesin hatm itdi dürdi
Gene mektûbına mührini urdı

2760 Anı bir kâside teslîm idüb yâr
Didi bu nâmeyi şâha ilet var

Çü Pervîze yetişdi nâme-i mâh
Açub mührini sürdi yüzine şâh

128b Okundı nâme mefhûmı bilindi
O verhemden şehûñ bagrı delindi

Didi hakdur bu söz togru kelecı
Gelür hak söz velî her tâb'a acı

Ne deñlü oldısa göñli şikeste
Yiñilendi gene 'aşk-ı güzeşte

Firistâden-i Husrev Şâbûr-râ be-Şîrîn ü 'itâb-kerden-i Şîrîn

2765 Çü yârûñ 'âdeti vardı yirine
Oturdı her kişi yirlü yirine

Gene tahtına geçdi şâh-ı a'zam
Oturdı saltanat tahtında hurrem

Cemâliyle bezendi tâk u der-gâh
Gene oldı müzeyyen hayme hâr-gâh

Çü dûr oldı yolından sedd-i hâyil
Huzûr idüb neşâta oldı mâyil

Gene her gün kuruldı meclis-i hâs
Mugannîler çalub raks urdı rakkâs

2770 Çü kalmamışdı havfile müdârâ
Şehûñ kıldı nihânın âşikâra

- Irag idüb gönülden ters u bîmin
Gene yâd eyledi yâr-ı kadîmin
- 129a** Didi Şâbûra ey yâr-i vefâ-dâr
Demi geldi yetişdi yâre dek var
- Selâm eyle nigârîne du'âlar
Fakîrinden tahiyyât u senâlar
- Nihân esrârımı yâre 'ayân it
Tefâsîliyle âhvâlüm beyân it
- 2775 Benüm 'arz eyle a'zârüm nigâre
Haber vir bu geçen peymânı yâre
- Dilüm derdini şerh eyle tabîbe
Garîbiyem devâ kılsun garîbe
- Çü emr oldı yirinden turdı Şâbûr
Mühimmâtuñ kamusın gördi Şâbûr
- Revân olub çepâr bigi yügürdi
Nigârîne bu ahbârı degürdi
- Makâmına çü mâhuñ irdi nâkkâş
Huzûrına irişdükde koyub baş
- 2780 Söze girdi nigârînile Şâbûr
Diyişdiler niçe telh u niçe şûr
- Be-âhir sözleri Pervîze irdi
Söze fırsat bulundı söze girdi
- Nigârîne didi şükr it Hudâya
Ki tûş olduñ gene 'ayş u safâya
- 129b** Bugün Pervîz olubdur verd-i bî-hâr
Safâ sür yârile çün gitdi agyâr
- Irag oldı çü yoluñdan rakîbuñ
Şikâr eyle gene tenhâ habîbün
- 2785 Vefâ gül-zârınuñ kalmadı hârı
Safâ gencînesinüñ gitdi mârı
- Çü mâni kalmadı şimdi arada
Gene olmak gerek siz bir arada
- Çog olduñ gûşe-i tenhâda halvet
Gerek şimden-gerü şâhile sohbet

Çü kalmadı ara yirde tekellüf
Gerekmez şimdiden soñra tevakkuf

Kadem rencîde kıl şâha varalum
Şikeste hâtırın şâhuñ soralum

2790 Müdâm aglar firâkuñdan kılur âh
Gözi yolda seni gözler şehen-şâh

Bu sözlerden katı telh oldı Şîrîn
Didi Şâbûra hışmile nigârîn

‘Aceb mekkâr u pür-vesvâsimişsün
Beşer kısmı degül Hannâsimişsün

Baña kıldıñ hezârân mekr ü telbîs
Beni başdan çıkarduñ olduñ İblîs

130a Senüñ idlâlüñile çıkdum ilden
Ayaklara düşürdüñ gitdüm elden

2795 Kanı şehlük kanı iklîm-i Ermen
Senüñ nakşuñ çıkardı kamusından

‘Aceb nâkkâş-ı jeng-âmûzimişsün
Nazîrüñ yok belâ-engîzimişsün

Özümi sanma kasrumdan ıram ben
Ya bir kimse ayagına varam ben

Nice nâ-mihribândur ol cefâ-kâr
Dil-i sengînine âh itmedi kâr

İlüm terk eyleyüb geldüm iline
Ayagumla gelüb düşdüm eline

2800 Katında degmedüm kuru selâma
Kûş olmadum ta’âma ne kelâma

Eger bende safâsı varimişse
Garîbile gönülünden yârimişse

Beni bir kez gelelden yâd iderdi
Garîbümdür diyu dil-şâd iderdi

Seni sevmeyeni görmeklük olmaz
Gücile üstine düşmeclük olmaz

N’ola şâhise olmazven zelîli

Kulagından çıkarsun ol fetîli

- 130b** 2805 Komaz mısun kolayında fakîri
Bucagında otura bir esîri

N'ola şebbâzisem düşmezem aga
Humâyam konmazam degme budaga

Hîç añmadı bize geldüklerini
Ya Bânûnuñ turub yildüklerini

Kanı ol hürmet u iclâl ü ta'zîm
Kanı ol 'izzet ü ikbâl ü tekrîm

Kanı envâ'ile zevk u safâlar
Huzûruñda turan ol meh-likâlar

- 2810 Kanı her gün şikâr u 'ayş u 'işret
Arasda olunan giceyle sohbet

Kanı rengîn meseller kıssa-i şîr
Kanı şîr öldüğü bî-tîr u şemşîr

Şehe bunları añmamak düşer mi
Hakını nânuñ unutmak düşer mi

Benüm hod hecidür şimdi enîsüm
Gece gündüz hayâlidür celîsüm

Şeh adıdur benüm virdi-i zebânüm
Geçer 'âlemleri söyler lisânüm

- 2815 Bu yâd itdüklerüm 'işretlerle
Bu başumdan geçen mihnetlerle

- 131a** Hayâliyle bularuñ eglenürven
Gehî giryân olub geh diñlenürven

Eger şehde olaydı katre-i 'aşk
Ya mihrinden geleydi zerre-i 'aşk

Habîbiyle gelürdi görüşürdi
İki taş arasında buluşurdi

Bu tûl-ı hasrete olmazdı kâyil
Bulunmazdı aña bir nesne hâyil

- 2820 Mecâzîdür şehüñ 'aşkı hebâdur
Hayâl-i fâsid ü bâtl hevâdur

Kuru âvâzedür bang-ı ceresdür
Hakîkatden habersüz bü'l-hevesdür

Benüm togru yolumda şimdi 'âşık
Kelâmumdur müselleme cümle sâdık

Çü terk itdüm bu şevkile cihânı
Budur kasdum virem bu yolda cânı

Görünmedi gözüme mülk-i şâhî
Yire urdum bu derdile külâhı

2825 Bu sevdâdan tağıtdum raht u bahtum
Yile virdüm bu gamdan tâc u tahtum
Çü mâhuñ cânına çakmak çakıldı
Ol odile biraz yandı yakıldı

131b Kamu göynüklerini heb göyüندی
Giderek odı fi'l-cümle söyüندی

Gazâb dîvi gidüb geldi firişte
Didi Şâbûra ol nûr-sirişte

Şehen-şâha yüri bizden du'â it
Hezâr eltâfile biñ biñ senâ it

2830 Garîbiyüz diyârında mukîmüz
Velî 'aşkı-y-ile yâr-ı kadîmüz

Bizi bu derdile kosun yanalum
Bu bûdile vücûdı yok sanalum

Felek hod cevrini çoğ eylemişdür
Kamu varluklarum yog eylemişdür

Ne lâzım yoga cebr itmek şehen-şâh
Revâ mı bizi incitmek şehen-şâh

Bi-hamdillah degüldür şâh muhtâc
Dih-i vîrânenen istemesün bâc

2835 Bu güftârı diyüb gönderdi şâha
Özi göyüندی Şâbûruñ da mâha

İçi yandı biraz agladı nâkkâş
Fürât oldı gözinden dökülen yaş

Hikâyet-kerden-i Şâbûr mu'âtebe-i Şîrîn bâ-Husrev

132a Bu acıyla gidüb yetişdi şâha
Kamu gördüklerin ‘arz itdi mâha

Şehen-şâhuñ dahı özi göyüñdi
Ol odile biraz Husrev de yandı

Didi didükleri heb ‘ayn-ı hakdur
Niğârîñüñ sözi cümle sebakdur

2840 Bize bizden gelübdür bu melâlet
Kuru gayret çeküb itdük cehâlet

Dönüb şeh didi Şâbüra gel ey yâr
Niğârîne yüri var gine tekrâr

Bu kuldan mâha ‘özü eyle firâvân
Ne deñlü oldise bizden perişân

Bize lutf eyleyüb merdümlük itsün
Bizi kosun kerem yolına gitsün

Çi ger başdan ayaga pür-günâhuz
Velî lutfin umaruz ‘özü-hwâhuz

2845 Hatâ bizden ‘atâ dil-berden olsun
Mürüvvetler gene serverden olsun

Ol itmesün biz itdügümüz işi
Bize itsün kişilük gine kişi

Bu vechile nice ‘özü itdi Pervîz
Didi Şâbüra dil-dâra iriş tîz

132b Revân oldı gene Şâbü-ı nâkkâş
Velî gamdan dökerdi gözleri yaş

Niğârînden be-gâyet utanurdu
Velî şehden dahı key üşenürdi

2850 Dil ucından belâya ugramışdı
Ara yirde kazâya ugramışdı

Utanurdu gene Şâbü-ı nâkkâş
Varub Şîrîn kenârına kodi baş

Sücûd itdi gelüb karşıda turdu
Niğârîn de gene nâkkâşı gördi

Su'âl idüb didi Şâbûra Şîrîn
Neye geldüñ gene ey yâr-ı dîrîn

Didi geldüm du'â-y-ile senâya
Yüzüm sürmeklüge hem hâk-i pâya

2855 Hemîşe gelegeldüğüm kapudur
Nigârîne murâdum bir tapudur

Biraz tururak öğretti gözini
Gene söyledi dil-dâra sözünü

'Ayân itdi mufassal saklu râzı
Tazarru'lar kılub itdi niyâzı

Figân itdi döğündi kıldı zârî
Yaşı-y-ile suvardı lâle-zârı

133a Gene rahm itmedi ol şûh-ı tannâz
Didi ser virürüm ben virmezem râz

2860 Bu didüğün işi sen şimdi umma
Gönül mihri benden şimdi umma

Olur bu didüğün sabrile hâsıl
Eger sabr olmaya tahsîl ne hâsıl

Cevâbını alub Şâbûr-ı nâkkâş
Revân oldu bu sırrı itmedi fâş

Yola düşdi figân u zârî-y-ile
Gene gitdi hacâlet bârî-y-ile

Dahı kalmadı tedbîre mecâli
Şehen-şâha varub 'arz itdi hâli

2865 İsidüb şeh dahı kaldı perîşân
Kamu efgânile oldu peşîmân

Vücûdında şehün kalmadı kuvvet
Harâb oldu gönül şehri tamâmet

Didi sabr idelüm bu işe nâ-çâr
Tahammüldür bize şimdi sezâ-vâr

Velîkin hâtırı gâyet yıkıldı
Bu âteşden katı yandı yakıldı

Gönülde bağlayub terkin nigârûñ

Bunı fikr itdi tedbîrin bu kâruñ

- 133b** 2870 Ki Şîrini koyub şâh âşikâre
Gönül bagladı bir gayrî nigâre

Sıfat-ı pâdişâhî-[yi] Husrev

Çü şâh itdi hükûmet mülk-i bahta
Şehûñ misli dahı geçmedi tahta

Ulu hanidi Pervîz-i yegâne
Nazîri gelmemişidi cihâne

Selâfınler virürdi cümle bâcı
Gelürdi yidi iklimüñ harâcı

Kaçan dîvân ideydi ol mü'eddeb
Gelürdi penc saff anda müretteb

- 2875 Saf-ı evvel tüvângerler tururdu
Saf-ı sâñide yohsullar olurdu

Saf-ı sâlis tururdu hasteler zâr
Saf-ı râbi'de tutsag u güneş-kâr

Saf-ı hâmisde heb kanlu tururdu
Siyâset olacak bed-hû tururdu

Bu sûretten velî maksûd-ı sultân
Hudâ şükriyle tolmagıydı dîvân

Tüvângerler fakîri göreydi
Hudâ virdüğine şükr ideydi

- 134a** 2880 Bu yohsullar da bîmârı göreydi
Teni sag oldugına şükr ideydi

Bu sayrular da bend ehlin göreydi
Esîr olmadugına şükr ideydi

Bu bend ehli de kanluyı göreydi
Ricâ idüb halâsın şükr ideydi

Bu kanlular da şükre varelerdi
Niyâz idüb Haka yalvarelerdi

Çü şâkirdi severdi şâh şükri

Gece gündüz Hudâ şükriydi fikri

2885 Anuñ-çün ni'meti bulub ziyâdı
Yidi iklîme hükm itmişdi adı

Çekilürdi iki nevbetde şîlân
O hwânile toyardı şehr ü dîvân

Şehiçün günde bir biryân olurdu
İşidenler anı hayrân kalurdu

Bulurlardı yiñi toğmış kulunu
Anasından ayırurlardı anı

Koyun südi-y-ile beslerleridi
Şehe biryâniçün saklarlaridi

2890 Velî her kulunu almazlaridi
Çakırdan gayrısın bulmazlaridi

134b Gözi çakır kulun isterleridi
Anı biryâniçün beslerleridi

Gümüş tennûr iderlerdi zer-endûd
Yakarları içinde 'anber u 'ûd

Bişerdi ol tenûr içre bu kürre
Ka'âm-ı hâsidi şâhuñ çü nerre

Bu resme bişürüb iltürleridi
Huzûrında şehüñ tograrlaridi

2895 Şeh andan bir niçe lokma yiridi
Soñını kalduruñ gine diridi

Kime gönli turursa şâh-ı hoş-kâm
Anı tennûrile eylerdi in'âm

Buyururdu hemân ol tal'ati nûr
Düzerlerdi gene bir yiñi tennûr

Bu-y-idi 'âdeti şâhuñ meh ü sâl
Bu vaz' ile olurdu mâzî vü hâl

Giderdi harcına bir kürrenüñ genc
Velî yogidi gönlinde şehüñ renc

2900 Harâc-ı Hindidi çün harc-ı micmer
Yakarları çü hîme 'ûd u 'anber

Kalanın da buña göre kıyâs it
Çü gördüñ şimdiki evzâ'ı pâs it

135a Kıssa-i Şeker-i İsfehânî bâ-Husrev

Meger bir gün şeh idüb 'âlî dîvân
Huzûra geldiler mecmû'-ı erkân

Selâtîn-i zamâne kâf tâ kâf
Gelürlerdi şehen-şâha ser-etrâf

Çü dîvân tagılub şâh itdi sohbet
Gene hem-demleriyle kıldı 'işret

2905 Gene devr eyleyüb la'lîn tutaklar
Sunarlardı ele altun ayaklar

Çü sâkîler tolandurdı şarâbı
Şehüñ gitdi utanması hicâbı

Buyurdı meclis ehline şehen-şâh
Kamusı oldılar emrinden âgâh

Didi kankı yirüñ mecnûnı çokdur
Memâlikde ne şehrüñ hûnı çokdur

Kimi Rûm u 'Arab didi kimi Rey
Kimi Çîn ü Hatâ sözdür_vey-â-pey

2910 Kimi Belh u Semerkand u Horâsân
Kimi Keşmîr u Türkistân u Tûrân

Biri turdı yirinden didi ey şâh
Bu devr içre togubdur yirde bir mâh

135b Nazîrini felek görmüş degüldür
Meh-i gerdûn aña irmiş degüldür

Anuñ vafında kâsırdur lisânum
Yanar şerh eylesem hadden zebânum

Sipâhân şehrinüñ içinde ol mâh
Velî nâmı Şekerdür lâyıık-ı şâh

2915 Sipâhân mülkinüñ şeh-zâdesidür
O bâguñ serv-veş âzâdesidür

Velî her-câydur yil bigi ol mâh
Kolanur bâgile gül-zârı her gâh

Çemenlerde varur mânend-i lâle
Urur her şahsile câm-ı piyâle

Kim eylerse anı bir şeb der-âgûş
Ölince ol şebi itmez ferâmûş

Budur 'aybı hemîn ol meh-likânuñ
Ve ger ne lâ-nazîridür cihânuñ

2920 Bunı gûş idicek şâh oldı mâyil
Şeker tadın bilürdi bağladı dil

Veli sabr eyledi itmedi ta'cîl
Bu hâlile tahammül kıldı bir yıl

Emîn u mu'temed gönderdi tekrâr
Anı bilmeklige sa'y itdi bisyâr

136a Çü ma'lûm itdi tahkîkin şehen-şâh
Sipâhâna düzetdi gitmege râh

Medâyinden çıkub oldı revâne
Şeh-i devrân göneldi İsfahâne

2925 Şeker şevki-y-ile her gün kesüb râh
Sipâhân mülkine irdi şehen-şâh

Şeker yimeklüğe tûtîsi şâhuñ
Öküş zahmetlerin çekmişdi râhuñ

Sipâhânda kuruldı çünki har-gâh
Nüzûl itdi otagında şehen-şâh

Hemân a'yân-ı şehri cem' idüb tîz
Şeker hâlini teftîş itdi Pervîz

Didiler añladı tafsîli-y-ile
Şeker hâlini bildi aslı-y-ile

2930 Bes andan soñra bir gice şehen-şâh
Süvâr oldı Şeker kasdına nâ-gâh

Binüb tenhâ öñince gitdi bir peyk
Şeker kasrına irdi şâh çün peyk

Varınca gördiler kapuyı beste
El urdı kapuya peyk-i huçeste

İşidince yetişdi bir şeker-rîz
Şeker sandı anı gördükde Pervîz

- 136b** Görür kapu içinde bir süvâre
Velî sîmâsı beñzer şehriyâre
- 2935 Didi Husrev [size] mihmân olalum
Kabûl itmezseñüz girü dönelüm
- Didi biz kaçmazuz hergiz konukdan
Husûsâ kim sizün bigi konukdan
- Hemân ol dem atından indî Pervîz
Revân oldu sarâyuñ içine tîz
- Şehen-şâhı gelüb karşıladılar
Ayagina ağır bîz döşediler
- İletdiler şehi bir hoş mekâna
Cülûs itdi şehen-şâh husrev-âne
- 2940 Hemân ol dem getürdiler şarâbı
Müheyâ kıldılar nukl u kebâbı
- Çü devr itdi biraz câm-ı safâ-rîz
Su'âl itdi Şekerden şâh Pervîz
- Didi kanı Şeker n'oldı belürmez
Gelüb mihmânile niçün oturmaz
- Diyince şeh kığırdılar hemân-dem
Revân oldu Şeker handân u hurrem
- Çıkageldi elinde câm-ı cüllâb
Kolu şekker dehânı nergisî hwâb
- 137a** 2945 Şeker kâni-y-idi şîrîn zebânı
Nebâtidi velîkin İsfahânî
- Dökülürdi saçından nâfe-i Çîn
Saçılurdu lebinden kand-ı şîrîn
- Cülâbını şehen-şâha yetürdi
Şehüñ öñinde baş kodı oturdu
- Kenîzi çoğidi Rûmî vü Çînî
Semen-berler cihânuñ nâzenîni
- Kururlardı kamusı dest-beste
Oturmuşdı şehile ol huçeste
- 2950 Gül ü bülbül kalub gitmişidi hâr

Şehile gencidi bî-renc ü bî-mâr

Şeker bigi nigârîn hâne hâli
Katuşdurdı şehen-şeh kande balı

Oturmuşdı şehen-şeh mehter-âne
Şeker söylerdi şi'rile terâne

Sunub pür şîşeler şâha semen-ber
Kuru su-y-ile virdi âteş-i ter

Şehûñ cûş eyleyüb şevkile kanı
Sebük nûş eyledi ritl-i girânı

2955 Kolu tolu 'adedsüz kâse-i mey
Şeker 'aşkıyla şâh içdi pey-â-pey

137b Çü şâhuñ gözleri uyhuya vardı
Şeker şem'i alub kapuya vardı

Kenîzi varidi anuñla boydaş
Anı kendü yirine itdi pâ-daş

Aña dakdı zerini zîverini
Konın geydürdi tonatdı serini

Bu nakşile düzüb şekl-i müzevver
Kenîzi şâha gönderdi füsûn-ger

2960 Şeker sanub kenîzi şâh-ı medhûş
Sabâh olunca kılmışdı der-âgûş

Şehûñ gelmezdi bir sâhir ögine
Velî ugradı kendüden yigine

Şeh uyurken kenîz uyandı gitdi
Şeker hwâb itdüğü otaga yetdi

Şeker geydüğü tonlardan soyundu
Kenîze virdüğü tonın geyindi

Zerini takınub zîver urundı
Gene ol vaz'ile şâha göründi

2965 Oturdılar Şeker şâhile halvet
Söze girişdiler bir nice müddet

Söz içinde hitâb idüb şehen-şâh
Didi Husrev şeker kânına ey mâh

138a Size mihmân işitdüm çok gelürmiş
Hezâr ikrâm u ‘izzetler bulurmuş

Benüm mislüm kişi geldügi var mı
Sizüñ mihmânuñuz oldugı var mı

Cevâbında Şeker didi kim ey han
Senüñ mislüñ bize gelmedi mihmân

2970 Nazîrüñ yok cihânda hûb rûşen
Sözüñ tatlu şekerden nagz-gûsen

Velî bir ‘aybuñı buldum nühüfte
Diyeyin gönlüñ olmaya şikeste

Didi incinmezem Vallah beyân it
Baña ol ‘ayb-ı pinhânım ‘ayân it

Didi vardur dehânuñda senüñ bûy
Yaraşmazdı nemek kânında ol bûy

Didi bûyuñ ‘ilâcına ne tedbîr
Didi lâzım-durur bir yıl yemek sîr

2975 Hemân ol dem şehen-şeh turdı gitdi
Kimesne görmeden har-gâha yetdi

Bu hâl üstine geçdi nice eyyâm
Yıl olunca şehen-şâh kıldı ârâm

Çü sâl oldı tamâm ol kasra sultân
Gene evvelki bigi oldı mihmân

138b Şeker dahı gene hizmetler itdi
Bayagıdan eyü hürmetler itdi

Şeker sanmañ ki udını udadı
Gene şâhı kenîziyle boyadı

2980 Sabâhile şehe geldükde ol mâh
Gene evvelki sözi söyledi şâh

Şeker didi geçen yıl bize ey cân
Saña beñzer kişi olmışdı mihmân

Velî ol kişinüñ agzı kokardı
Dehânından yire sular akardı

Senüñ bûyuñ misâl-i müşk ü ‘anber

Dimâg-ı 'âlemi eyler mu'attar

Şeker kâmina döndi didi Husrev
Cihânuñ 'aybını dirsün kühen nev

2985 Kelâmuñda gönül hâtır dimezsün
Niçün sen kendü öz 'aybuñ dimezsün

Didi ben bilmezem 'aybum beyân it
Baña 'ayb-ı nihânum gel 'ayân it

Didi 'aybuñ senüñ ma'rûf u meşhûr
Yakıniken olursun sâye-veş dûr

Felek bigi zemîni devr idersün
Cihân halkıyla oynarsun gülersün

139a Kim ayagın salarsa baş olursun
Ki bir günde biñe oynaş olursun

2990 Ağaclarda kebûter-veş dönersün
Budaklardan budaklara konarsun
Sad u heftâd degüldür saña kâfi
Olursun günde biñ tıguñ gılâfi

Şeker didi dönüb Pervîze ey şâh
Beni böyle hayâl itme ol âgâh

Dür-i nâ-süfteyem 'âlemde bî-bâk
Akar su bigiyem pâkîze vü pâk

Gümânum yok sözümde bî-gümânam
Anamdan togdugum bigi hemânam

2995 Çi ger her kişile yiyüb içerven
Velî soñında nâzüklük geçerven

Ben ol gendüm-nümâ vü cev-fürûşam
Beni her kişi-y-ile sanma hoşam

Misâl-i su öñini akıdurven
Velî soñın keserven bakıdurven

Menüm mührüm kimesne açmamışdur
Meges dahı yöremden geçmemişdür

Şekerden bu sözi gûş idicek şâh
Didi togru dimişdür bu sözi mâh

139b 3000 Eger egri olaydı söylemezdi
Bu da'vâyı katumda eylemezdi

Kurugeldi çü Husrev kasra irdi
Sipâhânuñ gene halkını derdi

Şeker da'vâsın itdi halka tafsîl
Beyân itdi ne varsa kâlile kîl

Şehâdet kıldılar heb 'iffetine
Şeker da'vâsınuñ hem sıhhatine

Karılar gönderüb dahı aratdı
Sipâhân yolını halka taratdı

3005 Karılar dahı heb kızdur didiler
Bu söz üzre yemîn de eylediler

Bes andan soñra şeh dahı inandı
Hamâkatden 'abes yire güvendi
Çü bildi 'iffetin şâh oldı tâlib
Kuru gayret düşürdi şahı râgıb

Ki zîrâ katı kakıtmışdı Şîrîn
Şehüñ cânını acıtmışdı Şîrîn

Bu acıyı savam diyu şehen-şâh
Şeker tengine urdı kendüyi şâh

3010 Velî ol dahı olmadı 'ilâcı
Bayagıdan ziyâde oldı acı

140a Hezâr ikrâmile 'izzetlerle
Niçe ta'zîmile hürmetlerle

Çü her âyîni yirine yetürdi
Şeker-kânın kenârına getürdi

Ulu toy eyleyüb şâh-ı yegâne
Döküldi gine ni'metler cihâne

O 'asr içinde olan 'âdet üzre
O resmile o kîş-i millet üzre

3015 Anı kâbînile ile aldı şehen-şâh
Şeker sabrile oldı hem-ser-i şâh

Açub teng-i Şeker mührini Pervîz
Şeker tadın tuyub oldı şeker-rîz

Delüb elmâsile şeh dürrin anuñ
Sürer ol demde zevkini cihânuñ

Şeker dahı olub kavlinde sâdık
Olur Pervîze dil-dârı-ı muvâfik

Bes andan soñra şâhile şeker-rîz
Medâyinden yañaya itdiler hîz

3020 Gelüb şehr-i Medâyinde niçe gün
Safâ-y-ile geçindiler dün ü gün

Velî âhir Şeker tadın azıtdı
Şehüñ şîrîn dehânımı acıtdı

140b Gene eski hevâsıyla barışdı
Başı çizgindi sofrâsı karışdı

Gam-ı Şîrîn gelüb dilde dolandı
Şehüñ göñli dönüb içi bulandı

Dehânına Şeker telh oldı şâhuñ
Dili köhne gamıyla toldı şâhuñ

3025 Şeker Şîrîn yirin hergiz tuta mı
Ya hod Şîrini oyunda üte mi

Dil-i şâhı gam-ı Şîrîn bürüdi
Suya düşdi Şeker gitdi eridi

Şeker Şîrînile ola mı yeksân
Kanı cân ma'deni kanda neyistân

Çü tutdı yükini Husrev Şekerden
Şeker dilden çıkub düşdi nazardan

Gene köhne gamını eyledi nev
Gene Şîrîn deyu cân virdi Husrev

Bâz-dâşten-i Şâbûr-râ ez-Şîrîn u zârî-kerden

3030 Çü Husrev bildi kim gurbetde dil-ber
Dil-i tengini Şâbûrile egler

Gam-ı gurbet kişiye olsa gâlib
Anuñ eglencesidür bir musâhib

141a Güzer kıldı bu ma'nî kalb-i şehden
Ki Şâbûrı ırag eyleye mehden

Anı bulmayıcak Şîrîn tarıka
Kala vahşetde yârinden yarıga

≤arûrî meyl ide yâr-ı kadîme
Gene pür-şevk ola nâz u nâ'îme

3035 Yasag idüb buyurdı şâh Pervîz
Didi Şâbûra sözler ta'ne-engîz

Ki bu cânibden olmayınca destûr
Nigârînden yaña varmaya Şâbûr

Çü bulmadı nigârîn yâr u hem-dem
Ziyâd oldı gene göñlindeki gam

Bu fûrkatden taraldı agladı zâr
Nisâr itdi gözi lü'lü-yi şeh-vâr

Garîb olan kişi bî-yâr u hem-dem
Yiri firdevs ise olur cehennem

3040 Husûsâ nâzenîn ola çü Şîrîn
Anı gam-gîn idende ola mı dîn

Ender-sıfat-ı şeb-i firâk-ı tenhâyî

Meger bir gice târidi be-gâyet
Cihân etrâfi bağlamışdı zulmet

141b Kara tonını geymişdi zamâne
Kabâ-yı nûrı atmışdı yabane

Zülâl-i dehre gelmişdi kûdûret
Cihân tâb'mı tutmuşdı kasâvet

Siyâhidi çü mûy-ı 'anber-âmîz
Dırâzidi çü zülfeyn-i dil-âvîz

3045 Uzun geldi nigâra ol şeb-i târ
Karalgındı be-gâyet anda dil-dâr

Diridi giceye zârile Şîrîn
Niçün kılduñ beni bu resme gam-gîn

Şeb-i mev'ûda beñzersin tamâmet
Koparursun bigi âhir kıyâmet

Kararuben turursun yok sabâhuñ

Meger kim odı söyünmiş sabâhuñ

‘Îtâb idüb gece kaydını gördi
Anı koyub nigârîn çarha sordı

3050 Didi gerdûna diñlendüñ mi ey çarh
Veyâ mihile mihlendüñ mi ey çarh

Ferâmûş eyleyüb seyrânuñı sen
Bu gice añmaduñ devrânuñı sen

Yorulmuşsun çi ger devr eylemekden
Yorulmaduñ velî cevrv eylemekden

142a Hikâyet-kerden-i Şîrîn bâ-şem’

Çü bulmadı felekden dahı çâre
Yanan şem’e yüridi âşikâre

Didi şem’e eyâ dem-sâz u pür-sûz
Neden düşdi saña bu derdile sûz

3055 Bugün dil-teşnesün turmaz yanarsun
Bu tañdur gine odile kanarsun

Didi Şîrîne bu şem’-i dil-efrûz
Anuñ-çün yanarum ey mâh-ı fîrûz

Firâkı odile yanmış çerâgam
Enîsüm şehd-i Şîrînden ıragam

Didi gerçi senüñ rûşen delilüñ
Velî derdini bilmezsün ‘alilüñ

N’ola düşdüñse şîrînden cudâ sen
Görürsün dahı şîrînler niçe sen

3060 Benüm dil-dâruma beñzer bulunmaz
Anuñ mânendi bir dahı görünmez

Hitâb-kerden-i Şîrîn be-pervâne

Bu hâlile geçerken şem’ile mâh
Düşer bu bende bir pervâne nâ-gâh

142b Nigârüñ şem’ine yakub per ü bâl
Yanar pervâne miskîn fârigu’l-bâl

Bunı görüb nigârîn didi tahsîn
Saña lâyıık virürseñ cân-ı şîrîn

Buluşduñ yârüne olduñ yüze yüz
Yiridür saña virürseñ bire yüz

3065 Visâl içre çü sen cân virdüñ âsân
Kolaysuz baña fûrkatde virem cân

Veli bu acıyı görürven âhir
Gene bu derdile ölürven âhir

Sıfat-ı dûz u münâcât-kerden-i Şîrîn be-Bârî Te'âlâ

Bu derdile çekerken renc ü bîmi
Dimâgına irer subhuñ nesîmi

O bû-y-ile bulur çün rûhı râhat
Gelür cismine de bir istirâhat

Bu hâlile kılur Hakka tazarru'
Gider gönlindeki kibr u tereffu'

3070 Niyâz idüb Hudâya tutdı yüzin
Didi Hakdan yaña döndürdi yüzin

Îlâhî pâdişâhâ bî-niyâzâ
Hudâvendâ Kerîmâ kâr-sâzâ

143a Kamu kürbetlerüñ keşşâfî sensün
Marîz olanlara hem şâfî sensün

Çü sensün cümle nev-mîdüñ ümîdi
Kamu baglu işüñ lutfuñ kilîdi

Garîb ü bî-kesüñ sensün zahîri
Eli irmezlerüñ hem dest-gîri

3075 Benem bir gûşede derde giriftâr
Garîb u zâr u ser-gerdân u bî-yâr

Eliyle kendözin salmış kemende
Ayagiyla gelüb düşmiş bu bende

Esîr-i dil-ber-i nâ-mihribânam
Giriftâr-ı belâ-yı nâ-gehânam
Gözi sihri-y-ile âşufte kârüm

Saçı bigi perîşân rûzgârum

Kolu sevdâ-yı 'ışkile mizâcum
Ne bîmâram ne bulunmaz 'ilâcum

3080 Gam-ı hecriyle gerçi bî-karâram
Visâline velî ümmîd-vâram

Dil ucından sataşdum bu belâya
Dil ugratdı beni bu ibtilâyâ

Bu bî-dâduñ Hudâyâ dâd elinden
Dil-i şûrîdenüñ feryâd elinden

143b Çü serv âzâdiken bustân içinde
Esîrem şimdi sengistân içinde

Rikâbumda yürürken bunca yoldaş
Benem şimdi karataşda kuru baş

3085 Bu 'âriçün dökerven rûz u şeb yaş
Özümi haniken kıldum karavaş

Gece gündüz huzûrum yok bu gamdan
Ecelstüz ölmeli oldum elemden

Hudâyâ ben kula irgür 'inâyet
Benüm bu gamlarum bulsun nihâyet

Benüm bu cânımı cânâne irgür
Dükenmez gussamı pâyâne irgür

Halâs eyle men-i miskîni gamdan
Dil-i bî-çâreyi kurtar sitemden

3090 Boyum servin Hudâyâ ser-firâz it
Beni halk-ı cihândan bî-niyâz it

Îlâhî mu'ciz akvâlüñ hakıy-çün
Sıfât [u] zât u ef'âlüñ hakıy-çün

Hudâyâ Âdeme ihsânuñiçün
Anuñ 'isyânına gufrânuñiçün

Nebîlerden olan envâruñ-içün
Halîle gül-şen olan nâruñ-içün

144a Fidânile zebîhe fazluñ-içün
Kamu ehl-i zünûba 'adluñ-içün

3095 Gam-ı Ya'kûb-içün beytü'l-hazanda
Gözi yaşı-y-içün dâru'l-mihende

Cemâl-i Yûsuf-ı Ken'ânî-y-içün
Anuñ çâhı-y-ile zindânı-y-içün

Kelîmüñ hüccet ü bürhânı-y-içün
Yed-i beyzâ-y-ile su'bânı-y-içün

Kuş oldugı-y-çün Eyyubuñ belâya
Anuñ sabrı-y-içün bu ibtilâya

Dem-i Dâvûdile elhâmı-y-içün
Süleymânuñ hevâ seyrânı-y-içün

3100 Mesîhüñ da'vet-i cân-bahşı-y-içün
Anuñ gerdûn-ı gerdân-rahşı-y-içün

Hudâvendâ 'ibâd-ı hâsuñiçün
Gece gündüz dönen rakkâsuñiçün

Esîr olanlaruñ gözi yaşı-y-çün
Giriftâr-ı gamuñ bagrı başı-y-çün

Güneh-kâruñ seherde âhı-y-içün
Sa'âdetlü kuluñuñ râhı-y-içün

Gülistânda 'anâdil zârı-y-içün
Gül-i hoş-bûyile ol hârı-y-içün

144b 3105 Çemende kumrınıñ nâlânı-y-içün
Seherlerde hezâr efgânı-y-içün

Kabûl it hâcetüm yâ Rab keremden
Beni kurtar bu derdile elemden

Çü vakt-i subhidi bu 'arz-ı hâcet
Bulurdı anda da'vetler icâbet

Du'âsını kabûl idüb Hudâvend
Anı kıldı sehil müddetde hursend

Aña virdi Hudâ lutfi kilidin
Ki buldı nâ-ümîdiken ümîdin

3110 Çü lutfidur Latîfüñ 'âm u şâmil
Seher-gehde du'âdan olma gâfil

Virür matlûbını her kulına Hak
Zihî feyz [ü] zihî feyyâz-ı mutlak

Matla'-ı dâstân

Dilâ seyr it bu 'ibret-hâneyi sen
'Abes fikr itme bu vîrâneyi sen

Bu vîrânda Hakuñ genci nihândur
Dil-i bînâlara lîkin 'ayândur

Göñül gözine bu dünyâ sebeldür
Anı gözden gidermezseñ haleldür

145a 3115 Anuñ gözden gidermege belâsın
Getür gerd-i kanâ'at tûtüyâsın

Irak gitme yakîn bil sendedür genc
Anı sanub irakda çekmegil renc

Özüni tanuyıbilseñ bilürdüñ
Gene ol genci cânuñda bulurduñ

Kusûruñ çok velîkin himmetüñ de
Kati tasvîr idersün tâ'atüñde

Eger bu tâ'atüñ yolın varayduñ
Saña ma'bûduñuñ lutfın göreydüñ

3120 Neden dûr olduguñ sen de bilürdüñ
Bu taksîrâtiçün zârî kılurduñ

Gel imdi sen de 'aşkile namâz it
Varub Şîrîn bigi Hakka niyâz it

Çü Şîrîn istedi irişdi 'ide
İrersün sen de isterseñ ümîde

Çü Şîrîni Hudâvend eyledi sâf
Düşürdi Husrevüñ kalbine insâf

Meger bir gice yaturken şehen-şâh
Seher-geh göñline düşdi bu nâ-gâh

3125 Didi kendözine idüb cehâlet
Çekersün cehlüñ ucından melâlet

145b Bu hâlile çekersün kuru nâmûs

Nigârũndan kalursun zâr u me'yûs

Gider bu fikr-i fâsîdin güzer kıl
Gene cânân diyârına sefer kıl

Hemân ol dem buyurdu şâh Pervîz
Şikâr itsem gerek kaydum görũn tîz

Bir ay mikdârı av itsem gerekdür
Şikâr içinde eglensem gerekdür

3130 Bugün cümle umûra kâdir oluñ
Yarun binsem gerekdür hâzır oluñ

Şehen-şeh gerçi av itmişdi adı
Velî sayd-ı humâ-y-idi murâdı

Sabâh oldu gene sultân-ı hâver
Konatdı yir yüzün zerrîn 'alemler

Süvâr oldu şikâriçün şehen-şâh
Çemenlerde tutuldu gine har-gâh

Nefir agrıdı sûrnâlar çalındı
Dögüldi kûs uruldu tabl-ı Hindî

3135 Çeri deprendi sancaklar çözüldi
Melikler bindi alaylar düzüldi

Yedülürdi yedekler cümle tâzî
Cihân toldı piyâde tag u yazı

146a Çeri halkı geyindi cümle cevşen
Ki sanurdu gören deryâ-yı âhen

Bu leşkerden cihâna yanku düşdi
Selâtîn-i zamâne korku düşdi

Her iklimüñ egerçi korkusu çok
Velî şehde[n] bular havf itdüğü yok

3140 Kolayında yürürse fârigu'l-bâl
Ne mülk eksüğü Pervîzũn ne hod mâl

Anuñ dünyâ degül maksûd-ı cânı
Virübdür 'ışk-ı cânâne cihânı

İderdi zâhir egerçi şikârı
Velî gönlindeki gayridi kârı

Şikâr eylerdi gündüz şâh Pervîz
İderdi giceler ‘ayş-ı safâ-rîz

Kırarlardı peleng ü şîr u âhû
Alurlardı kuleng ü kebk ü tîhû

3145 Şu deñlü itdiler sayd u şikârı
Ki hâlî kıldılar her merg-zârı

Hevâ yüzinde kuşlar uçmaz oldu
Yöresinden kolanlar geçmez oldu

Şikâr eyleyürek şâh-ı yegâne
Nigârîn semtine oldu revâne

146b Çü yaklaştı nigârîne şehen-şâh
Ki fersahca yogidi menzil-i mâh

Nüzûl itdi o mevzi’de şehen-şâh
Kuruldu haymeler tutuldu der-gâh

3150 Oturdu şevkile şâh-ı yegâne
Gene meclis kuruldu husrev-âne

Yürüdüb sâkîler zerrîn ayagı
İçürdiler şarâb-ı şeb-çerâgı

Mugannîler gene depretdiler sâz
İrürdiler felek gûşına âvâz

Figân itdi gene çeng ü çegâne
Gene söylendi eş’âr u terâne

Gene raks urdı ol zöhre-cebînler
Yuvalandı gene dürr-i semînler

3155 Salındı nâzile ol nâzenînler
Behişt içre diyeydüñ hûr-ı ‘înler

Huzûr itdi biraz ol demde Pervîz
Velî eglenmedi turdı gene tîz

Ameden-i Husrev-i ser-mest be-der-i kasr-ı Şîrîn

Sabâhile cihân çün kim tonandı
Kara tonı gecenüñ oda yandı

- 147a** Bu şevkile gelüb 'âlem hurûşa
Çemenlerde 'anâdil geldi cûşa
- Sabâ 'arz itdi bûyını çü yârûñ
Yüzi güldi gene bu rûzgâruñ
- 3160 Kuyınca bûy-ı cânânı dimâğı
≤iyâlar buldı çeşminüñ çerâğı
- Revân açdı gözini şâh Pervîz
Gene kıldı neşât-ı hande-engîz
- Buyurdı şeh düzüldi gine meclis
Derildiler gene dem-sâz u mûnis
- Gene bünyâd-ı 'ayş itdi şehen-şâh
Şehi sayda düşürdi kurbet-i mâh
- Biraz meclisde ârâm itdi Pervîz
Hicâb idüb kararan götdi Pervîz
- 3165 Velî âhir şarâb açdı hicâbın
Götürdi şermi yüzünden nikâbın
- Dahı sabr itmege kalmadı hâli
Muhâl oldu tahammül ihtimâli
- Süvâr oldu revân Şeb-dîze Pervîz
Yüridi yârine togru dil-âvîz
- Karîb oldu çü mâhuñ kasrına şâh
Ol işden kıldılar Şîrîni âgâh
- 147b** Didiler tapuña şeh geldi ser-mest
Sen âhûya sakın şîr urmasun dest
- 3170 Bu güftârı tuyub güldi nigârîn
Kudûmından safâlar sürdi Şîrîn
- Velî bir ma'nîden ögi yayıldı
Şehüñ ser-hoşlugından çok bayıldı
- Biraz gerçi şaşurdı kendözini
Velî soñında devşürdi özini
- Bunı fikr itdi tedbîr ü tedârik
Ki hâzır eyleye şâha teberrük
- Kapusın bağlada kasr u hisârûñ
Kim irmeye eli ol şeh-süvâruñ

3175 Velî kasruñ öñinde düzdiler yir
Gül-âbile o yiri kıldılar sîr

Zemîn üzre tutuldu sâye-bânlar
Kuruldu haymeler şâd oldu cânlar

Döşendi kâlî-yi zer-beft ü dîbâ
Konuldu mesned-i zerrîn ü zîbâ

Getürdiler ‘adedsüz micmer-i zer
Çü hîzem yakdılar ‘ûdile ‘anber

Gene saff bağlayub pâkîze kızlar
Döşediler şehüñ yolına bîzler

148a 3180 Elinde kamunuñ pür-zer çanaklar
Kolu la’l ü güher zerrîn tabaklar

Bu tertîbüñ kayırub cümlesin mâh
Özi bâmında kasruñ gözedür râh

Bu duhterler tururlar iki kolda
Niğârînüñ velî gözleri yolda

Bakarak Husrevüñ tozu görüñdi
Gelürek gün bigi yüzi görüñdi

Niğârînüñ görince usı gitdi
Ayag üzre tururken düşdi yatdı

3185 Gene kendözini derdi niğârîn
Görür şâhı gelür bir husrev-âyîn

Özi başdan ayaga âfet-i cân
N’ola sultânise çeşmeyni fettân

Kemâl-i hüsnine Yûsuf yetişmez
Süleymân mülki haddine irişmez

Şeh-i sâhib-kırân Cemşîd-i devrân
Kim irmez kadrine rif’atde keyvân

Melek-leşker felek-hayme kamer-tâc
Hired mülkin kılur gamzeyle târâc

3190 Bilesince şehüñ zerrîn-kemerler
Tutarlar elde tîgile teberler

148b Öñince yidilür tâzî yedekler

Yiderler ol yedekleri melekler

Yasavullar yürürler sagda solda
Gelür begler olurlar iki kolda

Şehen-şâh-ı zamâne şevketile
Bu vaz'ile bu tavr u hey'etile

Nigârîn kasrına karşı yürüdi
Deñiz leşker ol etrâfi büridi

3195 Şeh-i devrân yürüdi kasra tenhâ
Bilesince bir iki hâs u ra'nâ

Görünce şâhı Şîrîn-i şeker-rîz
Didi bu ş'ri matbû' vü dil-âvîz

Gazel ez-zebân-ı Şîrîn

fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

Gene bu burca mihr ü mâh gelür
Şems-heykel kamer-külâh gelür

Nazar itdi çü bende hânesine
Ele almış yolını şâh gelür

Oliser cevr eli gene kûtâh
Şeh-i 'âdil harem-penâh gelür

3200 Bu gönül savletine nice döye
Çü salâbetlü pâdişâh gelür

149a Cigerümden firâk odı tütünü
Depeme çıkdugınca âh gelür

Gün yüzinsüz baña gece gündüz
Gözlerüme cihân siyâh gelür

Hıdmet itsem tapusına yüz yıl
Kâli'ümde kamu gün âh gelür

Gazel-i mesnevî-yi diger

fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

Olmışam derdüñile zâr elümden ne gelür
Kutuşur sînedeki nâr elümden ne gelür

3205 Cigerüm togra gamuñ tîgile bagrum hûn it
Yüregüm hasretile yâr elümden ne gelür

Dile cân gül-şenini hâr idüben derd ü gam
Baña agyâr olur ol yâr elümden ne gelür

Gene meh-tâbumı kapladı bulut bigi rakîb
Kutdı gül dâmenini hâr elümden ne gelür

Çü nasîbimiş ezelden dilüme bâr-ı gamuñ
Çekeyin mihnetile bâr elümden ne gelür

Fürkatinde gam-ı derdiyle geñiş dünyâyı
İdiser gözlerüme dâr elümden ne gelür

3210 Âteş-i âhumile tutuşuben kevn ü mekân
Kâñ degül yanarise dâr elümden ne gelür

149b Mesnevî

Tefekkür bahrine talub nigârîn
Diridi kendüye kalbinde Şîrîn

Eger bir meste varursam n'idem ben
Eger varmazisem ölüb gidem ben

Varursam 'âleme bed-nâm olur-men
Cihân içre ebed rüsâ kalur-men

Gene varmamaga sabrum dahı yok
Varursam illerüñ teşnî'i de çok

3215 Öküş tedbîrile fikr itdi ekser
Velî bu fikrini kıldı müyesser

Ki kapusı hisâruñ tura beste
Kona taşrada Pervîz-i huçeste

Hisâr içre otura gine dil-dâr
Irakdan göstere Pervîze didâr

Çıkub taşraya görmeye yüzini
İçerden söyleye cümle sözünü

Bu esnâda yetişdi şâh Pervîz
Semen-berler anı karşıladı tîz

3220 Nisâr eylediler la'l ü cevâhir
Dür ü mercân güher kısmını vâfir

- 150a** Döşediler yolu üstine kemhâ
Harîr ü atlas-ı nâ-senc ü dîbâ
- Gelürek şeh yetişdi bir hisâra
Görür baglu kapusu âşikâre
- Bu evzâ'ı görüb hayrân olur şâh
Bulunmaz halline bu 'ukdenüñ râh
- Bu hayretten ne bunda konabilür
Ne şerminden dönüben gidebilür
- 3225** Bir uslusın kıgırdur kızlaruñ şâh
Sorar bu vaz'uñ aslını shehen-şâh
- Didi biz hod ilüz yagı degülüz
Çalavuz mı sizi agı degülüz
- Çü bizden görmedi acı vü nefrîn
Bize niçün kapu açmadı Şîrîn
- Suçumuz bilmezüz yâ Rabb 'aceb ne
Kapu baglanmaya şimdi sebeb ne
- Yüri Şîrine var bizden selâm it
Tahiyyât u senâlarla kelâm it
- 3230** Ayıt kapuñda bir miskîn du'âcı
Senüñ zehr-i gamuñdan agzı acı
- Kabûl eyleriseñ mihmânuñ olsun
Eger merdûd olursa gire dönsün
- 150b** Bahîlüñ kapusu dâyim yapukdur
Kerîm olanlaruñ bâbı açıkdur
- Çü lutfidur Hakuñ her fethe miftâh
Kerem destiyle aç a buni Fettâh
- Eger kapusını açmazsa mâhum
Beyân itsün baña bârî günâhum
- 3235** Şehüñ zârılığın işitdi tekrâr
Nigârîn de içerde agladı zâr
- Humâyûna didi ol demde dil-dâr
Yüri ta'cîlile sen şâha dek var
- Bu tâkuñ karşusındagı mekânı
Düzetdür de kur anda sâye-bânı

Döşetdür anda kâfîler müzehheb
Kamu esbâbı tekâmîl it müretteb

Bes andan soñra tur şeh katına var
Bu ‘âcizden şeh e ‘arz eyle ahbâr

3240 Bunı di kim kenîzün ya’ni Şîrîn
Şeh eyle du’âlar medh ü tahsîn

Adı Şîrîn velî acı dehânı
Fîrâkuñ odile yanmış zebânı

Didi şeh hanumuz sultânımızdur
Nice mihmân bedende cânımızdur

151a Eger mihmânise kibri götürsün
Nice yir görsetürlerse otursun

Biraz teşvîşi gönülden getirüñ
Size didükleri yirde oturuñ

3245 Gelür karşıñuza şimdi du’âcı
Size söyler sözini tatlu acı

Gene biribiriñüzi bulursız
Kalan ahvâlüñüzi siz bilürsüz

Bunı didi Humâyûn gitdi mâha
Ki mâhımı mukâbil ide şâha

Şeh Şîrîn idüb evvel ziyâfet
Müheyâ eyledi envâ’-ı ni’met

Mey-i nâb u şeker nuklile cüllâb
Nefâyisden ‘adedsüz cümle nâ-yâb

3250 Öñürdü şâha gönderdi nigârîn
Ka’âmile niçe ‘özü itdi Şîrîn

Bes andan soñra düzdi kendözini
Şeh e ‘arz itmeye zîbâ yüzini

Çü hürîdür ne hâcet zîver ü zer
Eger ziyet virürse dahı cevher

Şehi teshîr için ol ruhları al
Düzetdürdi gözi câdûsına âl

- 151b** Hezâr efsûn idüb ol çeşmi sehâr
Şehe mekr itmege kasd itdi tekrâr
- 3255 Şehi pervâne-veş yakmagiçün zâr
Yüzi şem'ini rüşen kıldı dil-dâr
- Şehe görünmek içün ol şeker-leb
Kamu zîverlerin kıldı müretteb
- Cevâhir kısmını cümle takındı
Murassa' yüklerin dahı sokındı
- Bir âyînile göstermişdi ziynet
Ki sanurdu görenler hûr-ı cennet
- Çü ziynet kaydını gördi nigârîn
Kurugeldi revân ol serv-i sîmîn
- 3260 Yüridi nâzile kebk-i hırâmân
Sanavber-veş salındı serv-i bustân
- Şehe karşı kaşını kıldı mihrâb
Kulû' itdi ufukdan sanki meh-tâb
- Bilesince alub yüz dâne cevher
Ki her biri degürdi yükile zer
- Nisâr itdi şehi gördükde Şîrîn
Revân oldu gözinden eşk-i la'lîn
- Kimesne kalmayub ol yirde deyyâr
Hemîn kaldı şehen-şâhile dil-dâr
- 152a** 3265 Velî bu kapu yapulmaga suç ne
Çü 'âdilsün bize bu zulm ü güç ne
- Size yağılug üzre gelmedük biz
Ya kapuñuz niçün bağlayasuz siz
- Sizi eylük diyu geldük yañılduk
Velî beñzer size yağı añılduk
- Çü yüz ü göz güler kaşuñuz açuk
Ne lâyıkdur kapuñuz ola yapuk
- Güneş bigi felekde taht-gâhuñ
Yüce kadrüñ bigi ârâm-gâhuñ
- 3270 Hakîrüñ zerre-veş rûy-ı zemînde
Kapuñ hûrı bigi huld-ı berînde

üreyyâ da tapuñ bende serâda
Zemîn üzre fakîrûñ sen semâda

Bize ‘arz eyleme bâlâ-fürûşî
Olur pestûñ dahı cûş u hurûşı

Cevâb-dâden-i Şîrîn Husrev-râ

Cevâbında didi ol lâle-ruhsâr
Saña devlet harîf ola zafer yâr

Sa’âdet hem-demûñ ‘izzet enîsüñ
‘Înâyet hem-rehûñ rif’at celîsüñ

152b 3275 Cemâlûñden ne göz kim ola mehcûr
Ola dâr-ı cihân içinde bî-nûr

Ne gönül kim ola senden nüfûrı
Ebed görmeye ‘ömrinde sürûrı

Senüñledür tûvânâluk bu tende
Basîret dîdede kuvvet bedende

Kişi cânından ister mi cudâluk
Ya çeşminden ıra mı rûşenâluk

Didüñ ta’nile ben tobraga ey şâh
Ki yükselmiş cenâbuñ bigi der-gâh

3280 Düzetmişün yüce menzilde tahtuñ
Cihân içre yücelmiş kadr u bahtuñ

Kenîz oldum saña yüceldi bahtum
Feleklerden yüce kuruldı tahtum

Çü ‘ıškuñla ‘alem-veş şöhretüm var
Kamu serden anuñ-çün rif’atüm var

Gubâr-ı pâyuñam çıkdum yukaru
Çıkar hâk-i kadem başdan yukaru

Du’â-gûyam fakîrem nâ-tûvânam
Velî der-gâhuña bir pâsbânam

3285 Çün oldı pâspân olan yiri bâm
O ma’nîden idindüm meskenüm tam

153a Dahı biz kula mihmânuz didüñüz
Kapu yapuldugın ta’n eyledüñüz

Bu def'a aviçün çıkdunuz evden
Çün avcısuz ne biter söz ü savdan

Bu âhû-y-ile sayd itmek dilersüz
Düşüb suyına soylayub bilürsüz

Bu âhû da çü bilmişdür şümârı
Düzetmişdür bu korkudan hisârı

3290 Eger mihmâniseñ vâcibdür i'zâz
Velî mihmân gerekmez kim ide nâz

Dinilen yirde oturmak gerekdür
Kuruñ dinilse hem turmak gerekdür

Kapu yapuldise aslı dahı var
Ki hüşyâr eylemez mestile bâzâr

Beni sevseñ baña ayuk gelürdüñ
Bu mey hwâbindan uyanuk gelürdüñ

Budur fikrüñ beni dil-rîş idesün
Şeker bigi baña bir iş idesün

3295 Beni nukl-ı mey ü câm eyleyesün
Cihân içinde bed-nâm eyleyesün

Bu Şîrîndür şehâ Şekker degöldür
Ya hod bûyın tuyasın sanma güldür

153b Bu Şîrîn olmaya mestile mûnis
Kamu yirde şekerdür nukl-ı meclis

Alur şehd ü şeker benden çü lezzet
Benümle olunur anlara ragbet

Kılursun da'vî-yi 'ışk-ı mahabbet
Urursun lâf-ı tekmi'l-i meveddet

3300 Velî da'vâ-yı bî-ma'nî idersün
Nişânuñ yok kuru da'vî idersün

Eger da'vâda sıdkuñ varimişse
Baña 'ahdüñ dürüst ikrârimişse

Beni ayukla da bir yâd iderdüñ
Haberler gönderüb dil-şâd iderdüñ

Velî nefsüñ hevâsıdur murâduñ
Bu bey'ünde anuñ-çündür fesâduñ

İdersün günde bir hûbile sohbet
Güzellerle sürersün 'ayş u 'işret

3305 Şekerdür dem-be-dem nukluñ gehî şehd
Kamusıyla yalandur itdügüñ 'ahd

Baňa hod tapuñ olmışdur muhakkak
Murâd-ı cân u maksûd-ı dil ancak

Visâlüñdür d[u] 'âlemde ümîdüm
Cemâlüñdür benüm nev-rûz-ı 'îdüm

154a Anuñ hakkı ki halk itmişdür eflâk
Anuñ fermânile sâkin-dürür hâk

Bu eşyâyı 'ademden kıldı mevcûd
Kamu mevcûd aña sâcid o mescûd

3310 Yaratdı 'ışkile cümle cihânı
Düzetdi kendü emrinden bu cânı

Baňa 'arz itseler hûr-ı cinânı
Ya gılmân-ı behişt-i câvidânı

Gözüm çıksun bakarsam yüzlerine
Ya hod gûşum tutarsam sözlerine

Ya insile melek yâ mihriyle mâh
Gerekmez bunları mihrüñsüz ey şâh

Menem dâyim gam-ı hecrüñle nâ-şâd
Kul idindi firâkuñ itmez âzâd

3315 Visâlüñle cihânı eyledüñ şâd
Beni sehvile de hiç itmedüñ yâd

Ne hûyuñdan beni hoşnûd kıldıñ
Baňa şehdüñ de zehr-âlûd kıldıñ

Şeker nûşı-y-ile agzum acıtduñ
Baňa öykeyle yavuz acıg itdüñ

Bâz lâbe-kerden-i Husrev Şîrîn-râ

154b Dönüb Şîrine didi şâh Pervîz
Ki ey dil-dâr-ı matbû'-ı dil-âvîz

Gülistânun hemîşe pür-gül olsun
 Ğena-hwânun seherde bülbül olsun

3320 Müdâm itsün du'âlar bülbül-i zâr
 Irag olsun gülünden zahmet-i hâr

Ne sözler kim didün mecmû'ısı hak
 Şifâlardur dil-i bîmâre mutlak

Velî şîrîn sözün içindeki şûr
 Devâdur tutalum telhini ma'zûr

Dile kahruñ semûmı kût-ı cândur
 Tene ta'nuñ belâsı perniyândur

Bugün zehr-âb-ı hışmuñdur baña mül
 Rutabdur hâr-ı düşünâmuñ ya hod gül

3325 Bülend itdi senün şânuñ çü Mevlâ
 Güzer-gâhuñ anuñ-çün oldı bâlâ

Ne var bâlâ-y-iseñ peste nazar kıl
 İrer dûdum süreyyâya hazer kıl

Ne deñlü alçag eylerseñ furûnı
 Boyanur çarh-ı nîliye dütünü

Çıkar dûd-ı dilüm bu kasra nâ-gâh
 Siyâh olur sakın dâmânun ey mâh

155a Bize gösterme nâzile tekebbür
 Çü dânasun saña düşmez tehevvr

3330 Yaraşmaz âdemî-zâde tereffu'
 Gerekdür hâk-i miskîne tevâzu'

Terahhum kıl bize âdemlik eyle
 Çü merdüksün gene merdümlük eyle

Sen eylük san yaramaz yola gitme
 Kerem göster biz itdügümüz itme

Yoluñda sehvile eksüklük itdük
 Eyü sanduk yaramaz yola gitdük

Güneh-kâr olmışuz estagfirullah
 Bizüm taksîrümüz 'afv eyle ey mâh

3335 Kusûrile denâ'et bizden olsun
 'Atâ-y-ile mürüvvet sizden olsun

Kadîmîdür çü insânûñ günâhı
Kanı cûd u mürüvvet ‘afv-ı şâhî

Bizüm noxsânımız lutf it bağışla
Kişisün aduña göre iş işle

Yakın oldum irakdan bârî geldüm
Saña yüz süreyü yalvarıgeldüm

Bugün der-gâhuna geldüm çü mazlûm
Terahhum kıl bizi gönderme mahrûm

155b 3340 Dil-i dîvâneyi iñen şaşurma
Gözünden savma ayaga düşürme

Dil-i şûrîde miskînüñdür ey dôt
Esîr-i zülf-i müşgînüñdür ey dôt

Firâkuñ derdile bîmâr olubdur
Gamuñdan ney bigi zârî kılubdur

Göñül ‘ışkuñ odına yanmışuñdur
Firâkuñ nâzile göyünmişüñdür

Niçe kılsun işigüñde tazallum
Dil-i miskîne lâzımdur terahhum

3345 Eger rahm eylemezseñ n’ola hâli
Çeke gam gûşesinde çok zevâli

Yoluñda ger kusûr itdümse ma’zûr
Ki zîrâ şâh idüm ‘âlemde meşhûr

Degüldüm bir edebsüz hâm u evbaş
Kim ideydüm senüñle kendümi fâş

Varaydum kûyuña ‘ışkuñla meşhûr
Mahallüñde çalaydum çeng ü tanbûr

Şehidüm şehler âyînin gözetdüm
Bu ‘ışk ipini anuñ-çün uzatdum

3350 Cihân içinde her yaña bakındum
Senüñle kendü nâmûsum sakındum

156a Bu gayretten velî mehcûr düşdüm
İşigüñden anuñ-çün dîr düşdüm

Cevâb-dâden-i Şîrîn Husrev-râ

Telattuf gösterüb sözinde ol mâh
Cevâbında didi Pervîze ey şâh

Cemâl-i devletüñ olsun mutarrâ
Ruh-ı bahtuñ cevâbına mücellâ

Yüzüñden mihr ü mâh olsun münevver
Felek fermânuña olsun musahhar

3355 ‘Arabdan Çîne dek tevkî’ -i nâmuñ
Kemîneñ Kayser ü Sencer gulâmuñ

Sikender-veş şehâ çâkerlerüñ var
Eşiginde niçe kem-terlerüñ var

Bu miskîne niçe bir ta’n idesün
Revâ midur garîbi incidesün

Şenâ’atdür bu kim haddin geçesün
Zebânuñdan müdâm agu saçasun

Sarâyundan çıkub sayda gidersün
Gelüb Şîrîne minnetler idersün

3360 Gözetmedüñ çü bu yolda tuz etmek
Nedendür yâreme dâyim tuz ekmek

156b Bize verhemlerüñ izhâr idersün
Bu dünyâdan bizi bî-zâr idersün

Zebânuñla urursun câne yâre
Kamu sırruñ kılursun âşikâre

Seherlerde yigitsün âhdan kork
Utan ilden dahı Allahdan kork

Niçe niçe bu miskîne siteimler
Buña yetmez mi çekdügi elemler

3365 Hayâlile ba’îd itme karîbi
Yakub yandurma bu suçsuz garîbi

Bu gamdan turmadum bustân içinde
Yir idindüm bu sengistân içinde

Beni ko derdile zârî kılayın
Bucagumda yanayın yakılayın

Çün olmadı mekânım bâg içinde
Yatayın dâgile bu tag içinde

3370 Gül-i tersün sen ol gül-zâr içinde
Kurayın ben gamuñla hâr içinde
Bu sengistânı idindüm çü mesken
Yiridür kılmasam pervâ-yı gül-şen

Gamuñ tâ kim benümle yâr olubdur
Baña seng-i siyeh gül-zâr olubdur

157a Karâr itdüm bu sengistân içinde
Ki saklar gevherüm bu kân içinde

Kuyukmasun diyu sırrımı nâşî
Hisâr idinmişem bu kare taşı

Ko Şîrîn şehdin acıdur şekeri
Sipâhânunñ nebâtın hûb u teri

3375 Susaduñsa Şekerden şerbet eyle
Çü mey nûş it gönülünden ragbet eyle

Çü Şîrîn tâb'ı issidür zarardur
Şeker germâ mizâca hûb-terdür

Hayâlünle çün itmişem kanâ'at
N'ola kılsam visâlünden ferâgat

Kutayın rûze-i hicrânı ben zâr
Kuş olsun 'ıyduña her nâkes ü hwâr

Karîbini yakar çün nûr-ı hûrşîd
Irag olmak diler senden bu nevmîd

3380 Baña sâyeñ virübdür çün tesellî
Olursa gam degül gayra tecellî

Beni 'ışkuñ sataşdurdı bu bende
Düşürdi gönülümü müşgîn kemende

Esîr oldum bugün dâm-ı belâya
Giriftâram kemend-i ibtilâya

157b Kabûl idüb gönülünden ibtilâyı
Elümle bulmuşam ben bu belâyı

Senünñ derdün benüm cânımda çokdur
Öküşdür gamların oranı yokdur

- 3385 Çü 'ıŝkuñda gamuñdur yâd-gârum
Fırâkuñdur gamuñla gam-güsârum
- Değiŝmiŝdür gönül bale belâñı
Vefâdan yig görür cânım cefâñı
- Kañum yokdur cinân u hûr-ı 'îne
Makâmum virmezem huld-ı berîne
- Bu sengistân olubdur baña bustân
Yeter vasluñ hayâli hûr u gilmân
- Senüñ mihnetlerüñ ni'metdür ey döst
Fırâkuñ duzâhı cennetdür ey döst
- 3390 Baña bu gûşe-i gurbet cinândur
Hayâlünüñle behişt-i câvidândur
- Velî olmazmış ılduzı garîbüñ
Ŗeb olurmıŝ kamu rûzı garîbüñ
- Garîb olana-y-imiş cümle korku
Senüñ-çün şâh-ı 'âlemsün ne kaygu
- İrer mülküñ Medâyinden çü Hinde
Geçer hükümüñ Hitâ vü Çîn ü Sinde
- 158a** Gulâmuñdur senüñ evlâd-ı Âdem
Musahhardur saña hûbân-ı 'âlem
- 3395 Çü hwânuñda öküşdür kefce-lîzüñ
Niçe Ŗîrîn bigi vardur kenîzüñ
- Bañadur gussa ki mislüñ bulunmaz
Cihân içinde mânendüñ görünmez
- Zamânuñda hümâsun ferd ü yektâ
Çü hûrşîd-i felek bî-misl ü hem-tâ
- Melâhat çarhınuñ bedr-i münîri
Sabâhatde cihânuñ lâ-nazîri
- Bu gûŝemde beni ko diñleneyin
Hayâlünüñle geçeyin egleneyin
- 3400 Beni ko yanmaga öğrenmiŝiken
Kutuŝayın yanayın yanmıŝiken

İ'âde-kerden-i Husrev iltimâs-ı sohbet-râ ez-Şîrîn

Nigârîni çü gördi şâh Pervîz
Yakar tokundugin çün âteş-i tîz

Koyub şükr içine ba'z-ı şikâyet
Nigârîne didi ey serv-kâmet

Senüñ bâlâñile düşdüm belâya
Beni tuş eyledi bu ibtilâya

158b Müselsel zülfüñe dîvâne oldum
Çerâg-ı hüsnüñe pervâne oldum

3405 Şikâr itdi beni 'ışkuñ 'ukâbı
Çü sayd oldum çekerven [hem] 'ikâbı

Nigârînâ garîbem mustemendem
Yanaram micmer-i gamda sipendem

Yakar cânım firâkuñ odı çün 'ûd
Figân itsem baña âheng ider 'ûd

Baña rahm it çoğ urma ta'ne taşın
Bu kan olmış dilüñ arturma başın

Salarsun câne verhemler çü şemşîr
Atarsun nüktelü sözlerle çün tîr

3410 Niçe ceng ü cidâl ü kibrile hûn
Niçe bugz u husûmet niçe nefrîn

Gele sulh idelüm virme sudâ'ı
Götürelüm ara yirden nizâ'ı

Niçe yağı olasun illük eyle
Yaramazluk yirine eylük eyle

Benüm hoşdur senüñ 'ışkuñla başum
Senüñle yok-durur hergiz savaşum

Eger yagsa gamuñdan tîr-i bârân
Yüzüm döndürmezem ben senden ey cân

159a 3415 Çü cânımdur hedef tîr-i belâña
Teni kıldum siper tîg-i kazâña

Niçe tursun kapuñda ac u muhtâc
Eger yağı degülsek kapuñı aç

Çü hûrîdür tapuñ kasruñ çü cennet
Yaraşmaz kim ola der-beste cennet

Püriken hüsnüñün bâğı yemişler
Yemiş diyu görenler gam yemişler

3420 Yazıkdur zâyi' olmasun yemişün
Cihân içre bulunsun bir yemişün
Cemâlün bâğı pür-meyve resîde
Suyı terlükden olmışdur çekîde

Kenârında turam teşne ciger-hûn
Revâ mıdur olam mahrûm u magbûn

Kolu-y-iken tutaguñ âb-ı hayvân
Niçün virmeyesün ben mürdeye cân

Çü kânuñdur tolu la'lile gevher
Nedendür kim kala bu bende bî-zer

Bizi lutfuñla yâd itseñ n'olurdu
Dil-i gam-gîni şâd itseñ n'olurdu

3425 Konuldıysa n'ola şânuñda 'iffet
Saña lâyıık mıdur bu resme hisset

159b Sakın fikr itme bu gencüñ sebâtın
Fakîrem vir baña hüsnüñ zekâtın

El irdükce düriş redd-i belâya
Bahîl olma tasadduk kıl gedâya

Dinürse tapuña şîrîn yaraşur
Velî hûyuñ dahı şîrîn yaraşur

Çü Şîrînsün bugün 'âlemde meşhûr
Saña lâyıık mıdur bu haslet-i şûr

3430 Çü tatlusun gider acıluğı ko
Dahı çekme cihân içinde korku

Cevâb-dâden-i Şîrîn Husrev-râ

Gene ol tûtî-yi gûyâ-yı esrâr
Leb-i la'l [ü] nigârîn-i şeker-bâr

Şeker tengin açub yagdurdu güftâr
Gene şîrîn-lebin kıldı dürer-bâr

Didi gerdûn-ı gerdân turduğunca
Bu tâs-ı nîl-gûn devr itdügince

Şehen-şâh-ı cihân hürşid-i ‘âlem
Süleymân-ı zamân Cemşid-i âdem

3435 Zemînile zamânuñ hanı olsun
Bu yidi kişverüñ sultânı olsun

160a Çü devletdür sarâyı pâs-bânı
‘afer olsa yiridür hem-’inânı

Şehâ çokdur gamuñdan dilde gerdüm
Senüñ germüñledür bu âh-ı serdüm

Bize gerçi mahabbet gösterürsün
Velî zâhirde şevket gösterürsün

Kanı ‘ışk u mahabbet kanı şevket
Kanı şevk u meveddet kanı rif’at

3440 Gerekmez ‘âşika nâzile ‘izzet
Ki ‘ışk içinde ‘âr olur hamıyyet

Gerekdür meskenet ‘uşşâka her bâr
Niyâzile tazarru’ gayret-i yâr

Velî fehm eylemez bu ‘ışkı bî-derd
Gerek ‘âşık cihânda merd u hem ferd

Ben ol şebâzidüm pervâz iderdüm
Zemînile zamâne nâz iderdüm

Göñül sıgmaziken kevn ü mekâne
Bu taş içre düzetdi âşiyâne

3445 Dil ucından tagıtdum raht u bahtum
Yile virdüm elümle tâc u tahtum

Kanı mülk-i Medâyin kanı Ermen
Velî takdîr ider Rustemleri zen

160b Ayagumla gelüb bu gûra girdüm
Cihân görgüsini heb bunda gördüm

Gamile derd ü mihnetler enîsüm
Gece gündüz meşakkatdür celîsüm

Senüñ ‘ışkuñ belâsıdur bu gamlar

- Bu tatlu cânuma acı sitemler
 3450 Gece gündüz çü yâduñdur dilümde
 Saña kul oldı cânum da dilüm de
- Velî sen bendeñi yâd eylemezsün
 Anı bir lutfile şâd eylemezsün
- Göñül hâlin bilür itmezse de âh
 Her işde hâzır u nâzırdur Allah
- Kutayın ben kodum Hakdur koya mı
 Alur senden soñ ucu intikâmı
- İder bir gün saña da ir ü ger gic
 Komaz kimse hakın Hak kimseye hîç
- 3455 Revâ mıdur bu şimşâd-ı kabâ-pûş
 Bu sengistân içinde kala bî-hûş
- Benüm hüsnile yanmışdur çerâgum
 Ser-â-ser şivedür nâzile bâgum
- Gülistânım tolu ufag irisi
 Açılmazdı gülün biñde birisi
- 161a** Henûz gül-şenlerümde nâ-şüküfte
 Dahı çok gonceler vardur nühüfte
- Bu gül-zârum dahı pürdür gülile
 Müşerrefdür nevâ-yı bülbülile
- 3460 Dahı sünbüllerümüñ tâbı vardur
 Leb-i la'lînumüñ nûş-âbı vardur
- Henûz ol gamzeler âşûb-ı cândur
 Bu müjgânlar sinân-ı cân-sitândur
- Dahı peykânlarum fettân u hûn-rîz
 Yire kanlar döker çün hançer-i tîz
- Leb-i kevser du'â-gûy-ı lebümdür
 Bih-i cennet gulâm-ı gabgabumdur
- Dehânım gonceyi dil-teng idübdür
 Lebüm la'lüñ yirini seng idübdür
- 3465 Peleng âhûmuñ olmışdur esîri
 Kul itmişdür saçum müşk ü 'âbîri
 'Akîkumdur çün asl-ı zindegânî
 Virür Hızra hayât-ı câvidânî

Zenahdânum henûz gösterdi sîbi
Dahı kalmadı hâlüm dil-firîbi

Henûz eyler ruhum ‘âlem-fürûzî
Çerâg-ı ‘ârızum pervâne sûzî

161b Dahı zülfüm kemendi dâm-ı cândur
Dahı la’l-i lebüm şekker-feşândur

3470 Dahı âb-ı zülâle cân bağışlar
Kutagum çeşme-i hayvân bağışlar

Dahı gîsûlarum teshîr ider dil
Dakar cân boynına müşkîn selâsil

Çü servüñ kâmetümdendür kıyâmı
N’ola şimşâda gösterse hırâmı

Çü Şîrînem zamânuñ kâm-kârı
Benem mülk-i halâvet şehriyârı

İrişmez taduma halvâ-yı terde
Olimaz çâşnîgîrüm Şeker de

3475 Lebüm kandı alub Mısrûñ harâcın
Saçum Çîn ü Hitânuñ aldı bâcın

Beni bâlâ yaratdı çünki Mevlâ
İrişmez kâmetüm servine tûbâ

Ser-efrâzam yaraşur nâz idersem
Yiridür şîveye âgâz idersem

Zamânumda ferîdem nâzenînem
Nazîrüm yok çü reşk-i hûr-ı ‘înem

Şehâ var Şekkere ‘arz eyle şevket
Bu Şîrîndür götürmez kibr ü rif’at

162a **Bâz lâbe-kerden-i Husrev Şîrîn-râ**

3480 Gene kıldı müdârâ şâh Pervîz
Nigârîne didi olma iñen tîz
Beyân itme baña hüsnüñüñ aslın
Anuñ şerh eyleme bâbıyla faslın

Kim evrâk-ı gönül andan toludur
Kamu tafsîli anda yazıludur

Meger âyînede gördüm cemâlûñ

Anuñ 'arzıyla söylersün kemâlün

Ben ol nûrı bilâ-isbât gördüm
Yogidi vâsıta bi'z-zât gördüm

3485 Ezel nâkkâşî nakş itdi gönülde
'İyân oldı anuñ tasvîri dilde

Kulag işitmedin gördi bu dîde
Şinîde ola mı mânend-i dîde

Şikariîdür gözün âhû senün dil
Gamun kılmışdur anı pây-der-gil

Mu'anber sünbülün dîvânesidür
Yañaguñ şem'inün pervânesidür

Görelen leblerün cân oldı teşne
Susamışdur gene cânına teşne

162b 3490 ^auhûr eyleyeli servün nihâli
Çeker andan sanavber infi'âli

Cemâlünden hacildür bâg u gül-şen
Çemen şehrinde dîdârün görelen

Gül-i hamrâ düşübdür infi'âle
Kızarmışdur hayâdan rûy-ı lâle

Çü tagıldı yüzünde zülf-i miskîn
Kesâd oldı Hitâda nâfe-i Çîn

İrelden hüsnünün mâhı kemâle
Varubdur mihri gerdûnuñ zevâle

3495 Çü virmez kimse agzuñdan nişânî
Nice vasf eyleyem ben bî-nişânı

Mütûn-ı hüsnün erkân-ı me'ânî
Bedî' ola anuñ şerh ü beyânı
Bize tafsîl idüb hüsnün ögündün
Anı şerh eyleyüb neye döğündün

Kişi kendüsin ögmekdür şenâ't
Beyân-ı vâki' itmekde ne hâcet

Gider dilden bu fikri ey huceste
Bu vasfile dönersün büt-pereste

3500 Gerek mahbûb olana lutf u leynet
Melîh olur melîh-i nerm-tıynet

- 163a** Virür hüsn ehline gâyetde zîştî
Ne deñlü hûbise hûy-ı dürüşti
- Münâsibdür ki hûb ola mülâyim
Ki anuñla bulunur ân-ı dâyim
- Benî Âdemde erkekden dışiden
Kişilükdür murâd olan kişiden
- Beşer hakkında söz çendân didiler
Velî ünsî-y-içün insân didiler
- 3505 Eger insâniseñ sen de enîs ol
Bizümle bir nefes yâr u celîs ol
- N'ola âhû-y-iseñ eyleme vahşet
Bilişden itme vahşî bigi nefret
- Bizi hod şimdi görmedüñ cihânda
Senüñle yâridük geçmiş zamânda
- Saña biliş bigi yalınmışiduk
Senüñle bir zamân salınmışiduk
- Ola mı lâyık-ı şân-ı kerîmi
Ferâmûş eylemek hakk-ı kadîmi
- 3510 Virür lezzet nemek gerçi ta'âma
Haleldür lîkin ifrâtı nizâma
- Tamâm olur her iş erkânı-y-ile
Nemek de hûb olur oranı-y-ile
- 163b** 'Abîd olur çün ihsânile insân
Gerekdür Âdemî olanda ihsân
Çü gelmezmiş mürüvvet bî-keremden
Ne umarsun kerem sen bî-kademden
- Bunu söyler melek de Âdemî de
Ki merdümlük gerekdür Âdemîde
- 3515 Senüñle gel bu cengi koyuşalum
Gene bayagı bigi öpüşelüm
- Kapuñı aç tapuñla buluşalum
Konuguñuz senüñle görüşelüm
- Nikâbile bürime meh cebîni
Gider gönlüñdeki kibrile kîni

Eger cevrişe de pâyânı buldı
Veger nâzise de oranı oldı

Ne deñlü hûbiseñ kendün taşurma
İñende nâzuñı başdan aşurma

3520 Egerçi nâzenînden hûb olur nâz
Velî ol demdedür hûbı k'ola az

N'ola nâz ehliseñ çoğ itme nâzı
Bu kanunı götürmez 'ışk bâzı

Ki nâzuñ çoğile 'âşık usanur
Harâb olur cihân iller yasanur

164a Ne var ma'sûkise nâzında çâpük
Olur 'âşıklarun da gönli nâzük

İñende 'âşika taş atmag olmaz
Yazukdur şîşeyi uşatmag olmaz

3525 Aña kaldı ki biz de hem-çü Ferhâd
Ölevüz de olavuz gamdan âzâd

Ve ger ne kapu açmazsañ dönevüz
Gene geldüğümüz yola gidevüz

Varavuz bir sînarumuz bulavuz
Anuñla yâr olub hem-dest olavuz

Dil ehline çü dil-dâr eksük olmaz
Saña sen yâriseñ yâr eksük olmaz

Benüm köhne gamuñdur gözledüğüm
Gene eski izüñdür izledüğüm

3530 Senüñ-çündür bu çekdüğüm mezellet
Kapuñda gördüğüm nice hakâret

Veger ne çoğ olur dil-ber cihânda
Ne cevherdür ki bulunmaya kânda

Cevâb-dâden-i Şîrîn Husrev-râ

Gene Şîrîn-i hoş-güftâr u mâhir
Nisâr itdi dehânından cevâhir

- 164b** Gül-âbile ezüb kand u nebâtı
Revân itdi lebi âb-ı hayâtı
- Didi Pervîze ey şâh-ı cihân-dâr
Ferîdûn-memleket Cemşîd-girdâr
- 3535 Ebed tursun başuñda tâc-ı devlet
Mukîm olsun kapuñda baht u şevket
- Belâ bed-hwâhuñuñ olsun karîni
Kazâlar kaplasun dâyim serini
- Müdâmî devletüñ bulsun devâmı
Safâ-y-ile geçür ‘ayş-ı müdâmî
- Olasun dâyimâ feth ü zaferde
Yite düşmenlerüñ tîg u teberde
- Şehen-şehsün kılursun da’vî-yi ‘ışk
Velî bilmiş degülsün ma’nî-yi ‘ışk
- 3540 Senüñ yokdur dilüñde ‘ışk-bâzî
Eger varise hâletdür mecâzî
- Eger ‘ışkuñ hakîkî oladı saht
Görünmezdi gözüñe tâcile taht
- Hakîkat ‘ışkuñ olsaydı muhakkak
Hemîn dil-dâruñı görürdüñ ancak
- Dahı gayruñ yüzine bakmazidüñ
Ki her yire su bigi akmazidüñ
- 165a** Baña ta’n itme Ferhâdile ey şâh
Bilür pinhânları dâñadur Allah
- 3545 Anuñ yogıdi kalbinde sakatluk
Karındaşidi baña âhiretluk
- Deñeyü yüzüme bakmış degüldi
Beni ‘âlemlere çakmış degüldi
- Öküş gördüm anuñ hizmetlerini
Baña envâ’ile hürmetlerini
- Katuñda degmedüm kuru selâma
İrişmedüm ucuñdan bir merâma
- Hemân ancak senüñ mihnetlerüñ var

Kuru bühtânile töhmetlerüñ var

3550 Ölürsem de benüm-çün dimegil vay
Beni şimden-gerü sen öldiye say

Ölüm yohsullaruñ oñmaklugıdur
Bu dirlükden ölüm yüz aklugıdur

Saña çok yaş ölürsem gam yime sen
Cefâsından cihânuñ kurtulam ben

Bu sengistâni idindüm çü ben gûr
Kapu yapuldugın tut sen de ma'zûr

Çü geldüñ gûruma itdüñ ziyâret
Ölüyi dahı incitmek ne hâcet

165b 3555 Ölü cânı-y-içün geldüñ du'â kıl
Ve ger ne turuben gitmek 'atâ kıl

Baña Şîrînlügüm telh itdi bu dil
Gamuñ kıldı beni zehr-i helâhil

Koyar tadum gören kişi cihâna
Sem-i telhum boyanur tatlu cânâ

Beni çün tanıduñ benden hazer kıl
Hevâ-yı şûr-ı Şîrînden güzer kıl

Yakın olma baña kanuña susma
Binüb dahı deveye yâre busma

3560 Dil ucından başuñ gavgâya virme
Özüñ sevdâ-y-ile yagmâya virme

Senüñ gerçi yoluñda yildüm ardum
Soñı yilden yânaya turıvardum

Bu sevdâdan değışdüñ taşa yurdum
Bu taş oldı yoluñda dest-burdum

Gamuñ meydânına merdâne girdüm
Ayagumla gelüb zindâne girdüm

Ne ma'nîden diyem çün ü çerâyı
Çü 'arz eylerisem her mâ-cerâyı

3565 Yeter da'vâ-yı 'ışkuñda güvâhum
Gözüm yaşı-y-ile dūd-ı siyâhum

- 166a** Beni mest eyleyelden câm-ı şevkuñ
Safâsın bulmadum ‘âlemde zevkuñ
- Göñül cûş eylemez âvâz-ı neyden
Ne sohbetden bulur lezzet ne meyden
- Gözümden yirile dünyâ çıkubdur
Senüñ yâduñla hem ‘ukbâ çıkubdur
- Yücelmez ‘aynuma serv-i çemenler
Nazar salmaz salınsa nârvenler
- 3570 Ne şevkum var gülistân güllerinden
Ne haz eyler göñül bülbüllerinden
- Ne sûsenden semenden yâsemenden
Ne reyhân u benefş u nesterenden
- Çemende lâleden ne erguvândan
Safâ sürmez göñül âb-ı revândan
Beni hâlümde ko derdümler tenhâ
Bu şeydâ bî-sere besdür bu sevdâ
- Bes andan soñra Şîrîn-i dil-efgâr
Yemîn itdi Haka tekrâr u tekrâr
- 3575 Didî anuñ hakı-y-çün kim Ehaddür
Hudâvend-i cihân ferd ü Sameddür
- Kim oldur Hâlıkı kevn ü mekânuñ
Kadîm ü Râzıkı insile cânuñ
- 166b** Dönen bu kubbe-i ahdar hakı-y-çün
Yanan kandil-i heft-ahter hakı-y-çün
- Hakuñ zâtıyla esmâsı hakı-y-çün
Sıfâtıyla müsemâmı hakı-y-çün
- Mukaddes Mescid-i Aksâ hakı-y-çün
Makâm-ı Ka’be-i ‘ulyâ hakı-y-çün
- 3580 Aramızda senüñle ‘akd-i şer’î
Ulu kâbînile kânûn-ı mer’î
- Bu didüklerüm olmayınca olmaz
Senüñ göñlüñ murâdın şimdi bulmaz
- Bunı didi turugeldi yüridi
Şehüñ göñlin melâletler büridi

Etegin silkerek yire bakarak
Su bigi geh turub gâhî akarak

Kolayısın gözedüb bakınurak
Gidüb nâzile hâtır sakınurak

3585 Bu nev'ile biraz şâhı avutdı
Velî âhir yirinde kodı gitdi

Bâz-geşten-i Husrev-i mahzûn ez-kasr-ı Şîrîn ve şikâyet-kerden-i û

Çü tolundı gözinden mâh-ı Şîrîn
Revân itdi gözinden şâh Pervîn

167a Biraz turdı yirinde kaldı hayrân
Velî gayret odından bagrı biryân

Tahayyür bahrine gark oldı cânı
Hayâsından unutdı bu cihânı

Ne yirinde kalub oturabildi
Ne hacletden turuben gidebildi

3590 Bu fikrile biraz eglendi Pervîz
Velî yakdı vücûdın âteş-i tîz

Çü kat' oldı ümîdi işi bitdi
Gene geldüğü yola düşdi gitdi

Giderdi hışmile şol resme Pervîz
Ki meş'aller yakardı nâ'l-i Şeb-dîz

Giderken yolda âh eylerdi zârî
Revân olmışdı çeşminüñ bînarı

İrişmişdi süreyyâya figânı
Boyanmışdı göge âhı duhânı

3595 İçi taşı tolub öykeyle tasa
Değişmişdi gamından 'ursı yâsa

Bu hâlile yetişdi leşkerine
Gidüb har-gâha oturdı yirine

Mukarribler sözine tutmayub gûş
Dökerdi göz yaşın bî-'akl u bî-hûş

167b Yüzün burtardı başın eyledi pîç

Kimesnenüñ yüzine bakmadı hiç

Hemân ol dem otağı itdi halvet
Buyurdı kıldılar Şâbûrı da'vet

3600 Ne kim oldı-y-ise pinhân u peydâ
Didi Şâbûra şâh oldukda tenhâ

Şikâyet bahrine şâh oldı keşfî
Beyân eyledi cümle ser-güzeşti

Didi ol Teñriden korkmaz u kansuz
Benî Âdemden utanmaz hayâsuz

Şu deñlü eyledi cevr ü cefâyı
Getürdi cânuma biñ biñ belâyı

Cefâ resmini yitürdi yirine
Biñ itdi itdügüm cevrüñ birine

3605 İşigine sürinüb vardugumca
Yüzüme bakmadı yalvardugumca

Dil-i şûrîdeyi âvâre kıldı
Cefâ tîgiyle yüz biñ pâre kıldı

Belâ şemşîrile bir yâre urdı
Velî cân u cigarler yâre urdı

Be-cidd yolum çevirdi gitdügümce
Kabûl eylemedi 'özü itdügümce

168a Bu cevri yâr olan yârine itmez
Kerîm olan kişi bu yola gitmez

3610 Egerçi 'âdeti hûbuñ cefâdur
Velî oranile olsa revâdur

Bu def'a cevrini pâyânsuz itdi
Cefâsını 'azîm oransuz itdi

İzin göstermedi bizden yavıtdı
Bizi cebrile kendüden sovitdi

Bu cevrile gönül yigrendi cânı
Usandı tenden unıtdı cihânı

N'ola hûrise de gitsün yüzümden
Ve ger nûrise de çıksun gözümden

3615 Beni zâr eyledi bî-zârem andan
Usandurdu dil-i miskîni cândan

Yüzini görmeyem meh-tâb olursa
Anı nûş itmeyem ger âb olursa

Bahâmı saymadı bir çûb samane
İlüm aldı beni itdi yabâne

Göñül dîvârınıñ yıkdı yapusın
Yüzün göstermedi yaptı kapusın

Göñülden gitmeye ko nice sâ'at
Bize bu def'ada olan hacâlet

168b 3620 Olacag iş kişiye olsa yigdür
Zene maglûb olunca ölse yigdür

Kabûl itmez dil-i 'âkil cünûnı
Er olan 'avretüñ olmaz zebûnı

Ol inkârı koyub ikrâre geldük
Hatâmuz bildük istigfâre geldük

Tesellî-dâden-i Şâbûr Husrev-râ

Biraz yandı tutuşdı âteş-i tîz
Tamâm itdi hikâyâtını Pervîz

Şehen-şâha tesellî virdi Şâbûr
Didi tutmak gerek Şîrîni ma'zûr

3625 Olur tatlularuñ germâ mizâcı
Ol issinüñ tahammüldür 'ilâcı

Bu cevri sanma kim ide göñülден
Hevâ-dâruñ-durur cânile dilden

Karalmışdur otag içinde cânı
Çıkarmışdur gözinden bu cihânı

Şehen-şâha murâdı söylemekdür
Lisân-ı hâlile halin dimekdür

Rızâ-yı şâhiçün terk itdi tahtın
Yele virdi tagıtdı baht u rahtın

169a 3630 Karâr itdi la'l-veş kân içinde
Makâm idindi sengistân içinde

Eger Şîrînde olmasa mahabbet
Şehe yüz cânile kılmasa ragbet

Eliyle ilini terk itmezidi
Diyârını koyuben gitmezidi

Garaz bundan shehe nâz eylemekdür
Göñül derdini şîveyle dimekdür

Çekilmez nâziçün dil-berden eller
Ezelden böyle gelmişdür güzeller

3635 Egerçi zâhirâ bir nâzı vardur
Velî sûz-ı dili biñ shehce vardur

Çeker derd ü mahabbet yüklerini
İçinde geçürür göynüklerini

Kamu derdini ismarlar diline
Getürmez göñlinüñ râzın diline

Göñülden katlanur cânı cefâya
Kılur sabr u tahammül her belâya

Gamından kimseye itmez şikâyet
Ne bir şahsa ider hâlin hikâyet

3640 Bakub devrân işine gayret eyler
Çeker yük yük belâlar gayret eyler

169b Şehen-şâhı sevübdür cân u dilden
Şehüñ 'ışkı gulâmıdur göñülden

Seher yili bigi esüb savurmaz
Şehen-şehden yiriyle yüz çevirmez

Gelür devr iderek âhir tolayu
Huzûrına şehüñ 'özrin dileyü

Nigârînüñ sözün söylerdi Şâbûr
Şehen-şâhı kılurdi şâd u mesrûr

3645 Bu resme sözleri söylerdi haylî
Virürdi göñline şâhuñ tesellî

Şehi bu va'dı-y-ile şâd iderdi
Harâbın gönlinüñ âbâd iderdi

Peşîmân-şoden-i Şîrîn ez-bâz-geşten-i Husrev ve reften-i û

Bu cânibde nigârîn-i şeker-rîz
Görür hâtır-perîşân gitdi Pervîz

Bunuñ da hâtırı kalur perîşân
Kapu yapıdugına olur peşîmân

Kılur itdükleri işe nedâmet
Dögünüb kendüyi eyler melâmet

3650 Ögini devşirüb bilür suçını
Yüzini yırtuben yolar saçını

170a Kalur medhûş u vâlih deng u hayrân
Garîb-i zâr u ser-gerdân u nâlân

Tahayyürden bilemez n'idesini
Ne turasın bilür ne gidesini

Çü Şîrînüñ diger-gûn oldı hâli
Dükendi kalmadı sabra mecâli

≤arûrî eyledi tedbîr u niyyet
Şehüñ ardınca gitmeye 'azîmet

3655 Hemân ol dem ayag üstine turdı
Şehüñ âdemleri vaz'ına girdi

Kemân u tîr u şemşîrin takındı
Şehüñ mahremleri şeklin takındı

Libâsını kamu geydi kuşandı
Revân Gül-gûnına bindi boşandı

Giderdi yalañuz yolda şitâbân
Geçerdi tag u sahrâ vü beyâbân

Yoluñ zahmetlerin çekdi dürüşdi
Sabâh olmadın orduya irişdi

3660 Görür uyhuda cümle hwâce vü kul
Çeri halkı uyurlar bay u yohsul
Yüridi lâ-cerem har-gâha togru
Yüzün tutdı gene der-gâha togru

170b

İlerü varurak göñli hoş oldı
Hudâ ‘avnıyla Şâbüra tûş oldı

Nigârîni görüb Şâbü-ı nâkkâş
Didi yüz cânile ahsent ü sâbâş

Ne hûb itdüñ ne hoş geldüñ yetiştüñ
Hayât âbına Hızır olduñ iriştüñ

3665 Gene kadrüñ irürdüñ âsmâne
İriştürdüñ murâd okın nişâne

Nigârîn de kılub Şâbüra ta’zîm
Hezâr eltâfile gösterdi tekrîm

Didi tafsîlile her mâ-cerâyı
Şehüñ cânına itdügi cefâyı

Şehüñ kendüye göñli kaldugını
Kurub ‘özrin dileyü geldüğünü

Didi Şâbüra her hâlini Şîrîn
‘Ayân itdi kamu râzın nigârîn

3670 Didi katuñda var iki murâdum
Velî olmasıdur gâyet murâdum

Biri budur beni sen gizleyesün
Velî unutmayasun gözleyesün

Şehen-şâh ‘ayş ide karşımda tenhâ
İrakdan eyleyem şâhı temâşâ

171a

Görem didârını şâhuñ toyunca
Biraz seyrân idüb gidem suyunca

Biri budur kim olmayınca kâbîn
Kemâlıyla kamu erkân u âyîn

3675 Baña kasd itmeye idüb bahâne
Beni incitmeye şâh-ı yegâne

Bu iki şartum iderseñ tururven
Ve ger ne dönüben gine giderven

Murâdını çü mâhuñ bildi Şâbü
Safâ sürdi sözinden güldi Şâbü

Didi baş üstine fermânuñ ey mâh

Kabûl ider ne emr itseñ şehen-şâh

Hilâf itmez senüñ hergiz sözüñe
Saña karşu gelüb turmaz yüzüñe

3680 Didi Şâbüra çün şartını dil-dâr
Yemîn eyledi ol şart üzre tekrâr

Yeminiyle inandurdu nigârı
Akıtdı kendüye ol cüy-bârı

Bes andan mâhı uydurdu getürdi
Alub Gül-gûmı Şeb-dîze yetürdi

Çü Gül-gûnuñ kamu kaydın bitürdi
Alub Şîrîni har-gâha getürdi

171b Şehüñ varidi bir har-gâh-ı hâsı
Ki bulmışdı kemâl-i ihtisâsı

3685 Nigârîni içinde kıldı pinhân
Sehâb içre sanasın mâh-ı tâbân

Murâdına yetişdi çünki Şâbûr
Şehe togru yürüdi şâd u mesrûr

Çü devlet tîrini şastında buldı
Sürûrile şehüñ yanına geldi

Görür şâhı yatur uyhuda hâmûş
Velî düşünce bu işe olur tûş

Gezerdi har-gehüñ içinde nâkkâş
Diridi tâli'-i pîrûza sâbâş

3690 Sığışmazdı derîsine safâdan
Huzûr itmişdi bu mâ-cerâdan

Bu esnâda uyandı şâh Pervîz
Neşâtile yirinden sıçradı tîz
Görüb Şâbûrî şâh itdi sitâyîş
Gene kıldı harîfin âzmâyîş

Didi ben uyhuda tapuñ uyanuk
Uyurile bir olur mı uyanuk

Uyanuklar bulurlar hazz u behre
Uyurlar behre bulmaga ne zehre

172a 3695 Velî bu gice gördüm bir güzel düş

Sa'âdet görünür ger düş ola tûş

Görürven kendümi bir bâga girdüm
Sanasın kim varub uçmaga girdüm

Safâ-y-ile tolanurken o bâğı
Ele getürdüm ol zerrîn çerâğı

Yire irdi felekden baña meh-tâb
Söze girdüm o meh-tâbile her bâb

Çü bînâsın bunuñ tedbîrin eyle
Bu hwâb-ı hûbumuñ ta'bîrin eyle

3700 Bes andan soñra Şâbûr-ı tarab-nâk
Yüzün Pervîz öñinde eyledi hâk

Didi ta'bîri budur hwâbuñ ey şâh
Kılur nûriyla rûşen göñlüñi mâh

Sa'âdetle bulursun baht-ı pîrûz
Olur bu tîre şeb sen şâha çün rûz

Cihân kayguların idüb ferâmûş
İdersün mâh-ı Şîrîni der-âgûş

Bu hwâbiçün kıl imdi nûş-ı bâde
Gam-ı dünyâyı vir bâdeyle bâde

3705 Buyur bugün gene meclis düzülsün
Yıkılsun dâr-ı ahzânlar bozulsun

172b Gene devr eylesün zerrîn kadehler
Boşalsun gamlar u tolsun ferahlar

Mugannîler gene kılsun ser-âgâz
Yetişdürsün felek gûşına âvâz

Gene bezmünde raks ursun güzeller
Gene kavlıle söylensün 'ameller

Bezm-ârâsten-i Husrev be-yâd-ı Şîrîn

Sabâh oldı ufukdan togdı hûrşîd
Konatdı çetr-i zerrîni çü Cemşîd

3710 Cihânı eyleyüb nûriyla rûşen
Zemîn etrâfını kıldı çü gül-şen

İrişüb pertevi aktâr-ı arza
 ≤iyâ virdi yayıldı tûl u ‘arza

Sabâ gelmişdi zülfinden mu’anber
 Dimâg-ı dehri kılmışdı mu’attar

Sürûrı hwâbınuñ kaldurđı şâhı
 Konatdılar buyurđı bâr-gâhı

Virildi der-gehe ol resme ziynet
 Ki görseydi anı tañlardı cennet

3715 Tamâm oldı çü her âyîn ü erkân
 Derildiler kapuya ehl-i dîvân

173a Ulu begler mukarreb pehlevânlar
 Yetişdiler gelüb şâh-ı cihânlar

Çü her tertîbile dîvân tonandı
 Gene cennet bigi eyvân bezendi

Geçüb tahtında oturđı şehen-şâh
 Şeref buldı yüzinden tâk-ı der-gâh

Konulđı kürsiler şehler oturđı
 Ekâbirler ulu begler saf urđı

3720 Kamu âyînile çün turđı dîvân
 Buyurđı şeh cekildi hwân u şîlân

Şu deñlü hwân-ı ni’metler dökülđi
 Ki tartan kullaruñ kolı sökülđi

Getürđi gine sâkîler şarâbı
 Bilesince meyüñ nukl u kebâbı

Gene devr itdiler hûbân-ı dil-keş
 İçürdiler şarâb-ı nâb u bî-gış

Gene geldi niçe biñ micmer-i zer
 Buhûr eylediler ‘ûdile ‘anber

3725 Tamâm oldı çü meclis yendi şîlân
 Du’â-y-ile kılındı şükr-i Yezdân

Hemân ol dem virildi halka destûr
 Kagıldılar ser-â-ser mest u mestûr

173b

Kamusı gitdiler ashâbı kaldı
Yirinde şâhile ahbâbı kaldı

Kadîmî yâri Şâbûr-ı vefâ-dâr
Bile Şâbûrile bir niçe dil-dâr

Buyurdı şeh kuruldı bezm-i hâlî
Şeh ol gün de düzetdi ‘ayş-ı ‘âlî

3730 Gene ‘ûdın düzüb ‘Avvâd-ı dil-keş
Sanasın kim ururdı ‘ûda âteş

Ser-âgâz itdi derdile her âvâz
Ki çıkdı perdeden ol sûzile sâz

İdince Bârbud sûzile âheng
Mehestî de ururdı çengine çeng

Şehen-şâh Ermene vardukda tekrâr
Mehestîyi şehe virmişdi dil-dâr

Ne yirde kim ikisi olsa dem-sâz
Felek gûşına ilterlerdi âvâz

3735 Kaçan depretseler çengile ‘ûdı
Virürlerdi meşâma bûy-ı ‘ûdî

Yakardı cânları ol iki dil-keş
Neyistâna ururlardı san âteş

Şu har-geh kim nigâr olmuşdı pinhân
Aña Şâbûridi her demde der-bân

174a

Kolanurdı o har-gâhı müdâmî
Nigârîne yetürürdi peyâmı

Didi Şâbûra ol demde nigârîn
Düzet har-gâh öñinde çeng yirin

3740 Mehestîyi getür dem-sâzum olsun
Disün râzum benüm hem-râzum olsun

Yakın olsun işitsün her makâlüm
Beyân itsün benüm evsâf u hâlüm

Gelüb çengîyi Şâbûr aldı gitdi
Nigârîn didügi yire ilettdi

Didi bu perdeden ne çıkısa âvâz

Düzet sen de ol âvâze göre sâz

Düzet her perdede âvâzuñı râst
Muhâlif gelmesün cehd eyle der-hwâst

3745 Bu meclisde figân itdükce ‘Avvâd
Mehestî de kılurdu anda feryâd

Bu evzâ’ı görüb şâh oldu hayrân
Velî gördi bu yüzden şekl-i dermân

Şehen-şeh tañladı devr olduğımı
İki mutriblerüñ ayrılduğımı

Velî Husrev bu hâli fâl idindi
Bu fâlî kendüye hoş-hâl idindi

174b Nigârîn de içerden eyleyüb zâr
Mehestîye didi bu sırrı tekrâr

Gazel ez-zebân-ı Şîrîn

mefâ’ilün fe’ilâtün mefâ’ilün fe’ilün

3750 Yeter çü nâr-ı gaddâruñ bugün çerâg baña
Bu âteş urdu ezelden yürekde dâg baña

Rakîbile çün idersün teferrüc-i gül-şen
‘Aceb ta’nlar iderler hezâr u zâg baña

Gamuñla kûh-ı beyâbânda kalmışam hayrân
Müyesser olmadı bir gûşe-i ferâg baña

Düşürdi gam döşegine beni kılub bîmâr
‘Înâyetiyle nazar kılmadı o sag baña

Kapuñsuz oldu cehennem çü cennet-i me’vâ
‘Aceb mi külhen olursa bu kasr u bâg baña

3755 Beşâret irmedi câna n’idem visâlûnden
Hadîs-i derd ü gamuñdur gelen belâg baña

Gözüm karasile düşdüm çü zülfüñ agına
Kara görüñdi bu baht-ı siyehden ag baña

Mesnevî

Dilinde âhir olmadan bu güftâr
Didi bu mesnevîyi ol dil-efgâr

175a Hitâb idüb didi çeşmine dil-dâr
Eyâ devlet gözi hwâb itme zinhâr

Gözet zülf-i siyâh u hatt u hâli
Temâşâ kıl cemâl-i bâ-kemâli

3760 Teferrüc kıl gülistânı toyunca
Temâşâ eyle bustânı toyunca

Suç itmişdi katuñda çâkerüñ dün
Saña ‘özrin dileyü geldi bugün

N’ola dün serv-veş oldumsa ser-keş
Bugün düşdüm ayaga ben karavaş

Saña bakmadı-y-ise çeşm-i hindû
Anı öz yaşına gark eyledi su

Saña çîn eylemiş şeklini ebrû
Ol egriye anuñ-çün virmedüm rû

3765 Eger zülfüm saña virmedise ham
Anı kıldum bugün ben pîç u derhem

Irag oldısa koluñdan miyânım
Anı kodum hemîn bir kılca cânım

Çü şebâzam bugün tutuldum aga
Ya âhûyam gelüb düşdüm tuzaga

Çü şânuñ ‘âlidür rahm eyle dûna
Şikâr oldum saña kıyma zebûna

175b Ayagumla gelüb düşdüm koluña
Bugün en’âmuñı ‘âm it kuluña

3770 Baña rahm eyleyüb suçum bağışla
Yoluña her ne sığarsa anı işle

Tüvân-gersün nazar kıl bu fakîre
Süleymânsun yetiş mûr-ı hakîre

Şehen-şâhsun şehâ sen ben gedâyam
Firâkuñla ezelden âşinâyam

Giyâh olur mı servile hem-âgûş
Gedâlar şâhile ola mı hem-dûş

Hevâñ odı benüm cânım yakubdur
Kamu peydâ vü pinhânım yakubdur

3775 Benüm cânımsun ey cânâne-i dil
Gamuñdur şâh-ı halvet-hâne-i dil

Yüzüñdür cân gözine çeşme-i nûr
Ruhuñ bâğından olsun çeşm-i bed dûr

Cemâlüñdür baña gül-zâr-ı hurrem
Hayâlüñdür dil-i tenhâya hem-dem

Esîr-i turra-i müşgînüñ oldum
Terahhum kıl baña miskînüñ oldum

Gözüñ câdûları yoldan şaşurdu
Zenahdânuñ beni çâha düşürdi

176a 3780 Niçe yilem yoluñda bî-ser ü pâ
Niçe geşt eyleyem bî-hûş u şeydâ

Velî dil derdile düşdüm belâya
Dil ugratdı beni bu ibtilâya

Belâ-yı 'ışkile bî-çâre kıldı
Beni ilden ile âvâre kıldı

Yile virdi benüm nâmûs u nengüm
Şükûfemde komadı bûy u rengüm

Niçe bu dil cefâsın yâd idem ben
Dil ucından kime feryâd idem ben

3785 Bugün dâd isteyü sultâne geldüm
Harâb oldum gamından hane geldüm

Eyâ sultân-ı 'âdil dâd elinden
Dil-i şûrîdenüñ feryâd elinden

İdince Mehseti bu sözi takrîr
Şehen-şâhuñ kılur bâlâsını zîr

Tazarru'lar kılub 'Avvâde Pervîz
Didi sen de ele al 'uduñı tîz

Sühan cüyında çün âb-ı revân ol
Cevâbında bu nazmuñ dür-feşân ol

3790 Benüm bu vâsf-ı hâlümden beyân it
Derûnum derdini halka ‘ayân it

176b Hemân âgâz idüb ol demde ‘Avvâd
Binâsına bu şi’rün urdı bünyâd

Gazel ez-zebân-ı Husrev

fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün

Cân midur şîrîn lebüñ yâ la’l-i cânân ola mı
Çeşme-i kevser mi yâ hod âb-ı hayvân ola mı

Ruhlaruñ şem’ine nisbet zerredür çün âfitâb
Alnuña beñzer felekde mâh-ı tâbân ola mı

Çarh-ı hüsnüñ âfitâbısın benem kem zerresi
±erreya kılma nazar hürşîde noksân ola mı

3795 Düşmüşem gam pisterine gamzenüñ mecrûhiyam
Leblerüñ emsem ‘aceb derdüme derman ola mı

Fürkatinde dişlerüñ lü’lüsünüñ gevher-feşân
Gözlerüm yaşı bigi deryâ-yı ‘ummân ola mı

Çeşm-i hûn-rîzüñden ister cân u dil gerçi amân
Câdü-yı hûn-hwâreden bu rahme imkân ola mı

Zülf-i müşgînüñ kemendinde esîr-i bend-i gam
Husrev-i Pervîze beñzer dil-perîşân ola mı

Mesnevî

Çün eyler Bârbud şi’rini itmâm
İder bu mesnevî nâzmına ikdâm

177a 3800 Ebed hamrın ezelden nûş kıldum
Hurûş idüb o demden cûş kıldum

O meyden mest olub bir bâga girdüm
Hayâl itdüm ki ben uçmaga girdüm

O bâguñ lâle-zâr olmış bahârı

Kılur murg-ı çemenler anda zârî

Kamu gencîneyi koymış nişâne
Karuşdurmuş gül-i sad-bergi hâre

Kapısı âhenîn baglu hisâruñ
Bilenmiş hançer-i ser-tîzi hâruñ

3805 Bihiştî meyveler cümle erişmiş
Nebâtı çeşme-i câne karışmış

Ben ol gencînenüñ mârını gördüm
Gül-i ter yirine hârını gördüm

Baňa ol meyvelerden geldi hanzal
Cevâbı oldu Şîrînüñ çü hardal

Bize hamrın diyu sundı humârın
Enârı yirine gösterdi nârın

Egerçi dünki gün misl-i sakardı
O dûzah âteşi cânı yakardı

3810 Velî bugün hevâ cân-perver ancak
Nesîmiyle cihân pür-'anber ancak

177b Sabâ-y-ile meger kim nâfe-i Çîn
Gelüb kıldı dimâg-ı dehri müşgîn

Meger bâg-ı cihâne bâd-ı cennet
Alub feyz eyledi bârân-ı rahmet

Bu feyzile bulub 'âlem hayâtı
Yire gösterdi ihyâyı mevâtî

N'ola bu mürde dil de irse câne
Karîn olsa hayât-ı câvidâne

3815 Ba'îd olmaya cûduñdan bu ni'met
Bu tobrağı suvara âb-ı rahmet

Bu sûretten bu ma'nî oldu ma'lûm
Kim ol sengi bu âteş eylemiş mûm

Ya seyl-i yaşum ol kasrı götürdi
O servi koparub aldı getürdi

Nâsibimiş meger kim bu gulâma
Ayagıyla ol âhû düşdi dâma

Bi-hamdillah bugün ferhundedür fâl
Gene bu mukbile yüz tutdı ikbâl

3820 Gene irsem gerek rûz-ı sa'ide
Kutaş olsam gerek nevrûz u 'ide
Şeb-i bahtum irüb kadr ü berâta
Dil-i Hızrum yeter âb-ı hayâta

178a Baña yigdür bu devlet mülk-i cândan
Bu fethi yig görür gönülüm cihândan

Baňa mülk-i cihân cânândan ayru
Görünmezdi gözüme cândan ayru

Baňa dâr-ı cihân daridi ansuz
Bu taht u saltanat bâridi ansuz

3825 Gönül hazzı yogidi saltanatdan
Görünmezdi gözine bir cihetden

Dölenmezdi gönül taht üzre bir dem
Degüldi ser de bu te'cile hurrem

Bu taht u saltanat bu il ü leşker
Bu baht u memleket bu yidi kişver

Görünmezdi gözüme hâk-i rehce
Yogidi kıymeti bir berg-i kehce

Bu cânuñ matlabı yâridi ancak
Gönül maksûdı dil-dâridi ancak

3830 Bulur beñzer murâdına gönül râh
Virür bigi anuñ maksûdın Allah

Tamâm idince güftârını 'Avvâd
Mehestî de ider bu nazma bünyâd

Urub çengine çengin depredür sâz
Bu şi'rile kılur âvâze âgâz

178b **Gazel ez-zebân-ı Şîrîn**

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

Çü çeşm-i dil kamaşmışdur yüzüñ hürşîd-i tâbından
'Aceb midür gözüm yumsa bu çarhuñ mâh-tâbından

Ruhuñ gül-zârını gördüm visâlûñ bâgına girdüm
Bi-hamdillah halâs oldum bugün fûrkat ‘azâbından

3835 Cemâlûñ bâgına girmek yañağûñ güllerin dermek
Diler dil çâşnî görmek tutagûñ la’l-i nâbından

Safâñ olursa hâzırdur nüzûl it hâne-i câne
Şarâb-ı eşk-i sürhumla dil-i bagrum kebâbından

Mey-i engûrden sanma bugün ser-hoşlugın cânuñ
Ezelden mest ü ser-hoşdur senûñ ‘ışkuñ şarâbından

Cemâlûñ mushafın gördüm baña hall oldı müşkiller
Umaram feth-i bâb ola gene hüsnüñ kitâbından

Bu gönülüm tûruna nâ-geh göründi nârı Mûsînüñ
Gene bu devlet-i hufte uyandı turdı hwâbından

Mesnevî

3840 Mehestî çün tamâm itdi makâlin
Didi bu mesnevîyle vâsıf-ı hâlin

Ayıtdı ey gül-i gül-zâr-ı cennet
Hatuñ reyhân-ı bustân-ı mahabbet

179a Dehânuñ gonce-i gül-zâr-ı şâhî
Lebüñ yâkût-ı kân-ı pâdişâhî

Hadüñ sîb-i direht-i kâm-yâbî
Zenahdânuñ irem bâgında âbî

Melâhat mülkinüñ lutfıyla şâhı
Sa’âdet burcınıñ mihriyle mâhı

3845 Baña sensüz gerekmez bu cihânî
Cemâlûñsüz bihişt-i câvidânî

Bu gönülüm kuflına sensün kilîdüm
İki ‘âlemde vasluñdur ümîdüm

Benüm bu cânumuñ cânânı sensin
Dil-i pür-derdümüñ dermânı sensin

Hayâlüñdür enîsüm gice gündüz
Baña mihr-i ruhuñsuz gice gündüz

Hevâñilen çün âteş bî-karârem
Yüzüm suyumı tobraga kararem

3850 Bu gam çengini ‘ışkuñ câne¶uraldan
Dahı şâdî yüzini görmedüm ben

Eger yagmâ-yı ten ger kasd-ı cândur
Tenile câne de hükmüñ revândur

Göñül gam-hânesi pürdür sitemden
‘Aceb mi ‘arz-ı hâl itsem bu gamdan

179b Beni ‘ömrüm içinde itmedüñ yâd
Dil-i gam-gîni bir dem kılmaduñ şâd

Vücûdum şehrini yıkdı gamuñ çün
Dahı endîşe çekmezven gamuñ-çün

3855 Firâkuñdan ciger çün nây olubdur
Anı nergislerüñ tîgi delübdür

Baňa çün tâli’üm kılmadı yârî
‘Aceb midür kılursam âh u zârî

Firâkuñdan senüñ ey mâh-pâre
Döker bu gözlerüm her şeb sitâre

Gözüm hecrüñde çün ebr-i bahârî
Nisâr eyler sirişk-i bî-şumârî

Ruh-ı zerdümle sînemdeki yâre
Kılur râz-ı nihânım âşikâre

3860 Dili mûy-ı firâk itmişidi bend
Hayâliyle velî cânidi hursend

Anuñ-çün kılmışam güftile pey-vend
Ki dîvâne yaraşmaz bî-resen bend

Nâsîbümdür ezelden bî-nevâluk
Kadîmîdür anuñla âşinâluk

Yüzümle gözlerüm nâkd-i revândur
Velî ol sîm ü zer baňa ziyândur

180a Benüm cânânile hâlüm ‘acebdür
Firâkında kamu rûzum çü şebdür

3865 Baňa gösterme ey meh-ru ferâguñ
Irag itme kenârımdan çerâguñ

Gam-ı hecründe çok gördüm melâlün
Velî gönülüm ricâ eyler visâlün

Sürûr-ı vasluña irmek diler dil
Gamun defterlerin dürmek diler dil

Düşürdüñ gözden üftâde fakîri
N'ola vasluñ olursa dest-gîri

Çü gördüm tal'atün fâlinı rûşen
Hasen gördüm bu fâli tutdum ahsen

3870 Olursa gerçek ol fâl-ı mübârek
Zihî vakt-i hoş u hâl-i mübârek

İrişüb târek-i gerdûna kadrüm
Firâz-ı pâye-i 'arş ola sadrum

Hudâyâ ben kuluñ âsûde-hâl it
Huçeste-tâli' ü ferhunde-fâl it

Müyesser kıl baña vasl-ı nigârı
Yüz ü gözden sakın ol gül-'izârı

Beni hicrânile bîmâr kılma
Dil-i şûrîdeyi gam-hwâr kılma

180b 3875 Nasîb itdün çü 'ışkile cevânî
Müyesser kıl safâ-yı câvidânî

Göñül Ya'kûbını kurtar mihenden
Halâs eyle beni beytü'l-hazenden

Züleyhâ-veş beni kadre irişdür
Cemâl-i Yûsuf-ı Mısra yetişdür

Çü sûz-ı Mihseti yakdı cihânı
Düşürdi âteş-i sûzâne cânı

Çü düşdi cânına Pervîzüñ âteş
Anı yandurdi çün 'ûd-ı belâ-keş

3880 Didi ey Bârbud oduma su seb
Sipend itdi beni bu âteş-i teb

Dimezven sâzuñuñ sûziyla yandur
Beni 'ûduñ zülâli-y-ile kandur

Egerçi sâzuñuñ sûzı 'ayândur

Velî yanmışlara âb-ı revândur

Hemân-dem Bârbud aldı ele sâz
Gene sûz-ı cigerden virdi âvâz

Revân idüb bu şi'r-i vâsf-ı hâli
Düzetdi tâb'-ı şâh üzre makâli

Gazel ez-zebân-ı Husrev

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

181a 3885 Gamze-i bî-rahm dün girdiyse 'âşık kanına
Uş garîbine bugün rahm itdi rahmet cânına

Cânile göstermişüz yârüñ kazâsına rızâ
Her ne kim gelse kaderden turmuşuz fermânına

Kılmışuz cismi nişâne kirpigi ohlarına
Virmişüz cânı kemân ebrûsınuñ kurbânına

Kapusında asmışuzdur hem-çü halka cânumuz
Başumuz tob itmişüzdür kaşları çevgânına

Şerbet-i la'lüñ gönül derdine dârû dir tabîb
Derdümüñ derdâ ki bir dem irmedüm dermânına

3890 Niçe bir cevri eylesün dil derd-mendüñ cânına
'Âkıbet kıldı nazar lutfile ser-gerdânına

Mesnevî

Gazel sahbâsınuñ çün irdi dürdi
Bu nazm-ı mesnevî ol dürdi dürdi

Didi bu mesnevîyi çün mey-i nâb
İçürdi Husrev-i Pervîze cüllâb

Didi ey bâg-ı dilde serv-i âzâd
Şebîh olmaz boyuñ servine şimşâd

Virür 'ışkuñ cihâne âşinâluk
Bulur 'âlem yüzüñden rûşenâluk

181b 3895 Lebüñ tiryâkıdur her derde emsem
Savardum ben dahı bu derdi emsem

Felek kasruñ melekler pâs-pânı
Virürsün nûr-ı a'zamdan nişânı

Bulur cennet yüzüñden zîb ü ziynet
Boyuñ servi virür Kûbâya rif'at

Çü dâm oldı ezelde zülf-i cânân
Kutuldı dâne-i hâlile bu cân

İderse gözlerüñ ger tîr-i bârân
Aña bu cân siperdür bende-fermân

3900 Dil ü cânım gamuñla âşinâdur
Baña kahruñ kerem cevruñ 'atâdur

Göñül sanma ki kahruñdan usana
Ya cevruñden tenüm are uşana

Çeker göñlüm gamuñ bârın ölince
Tenüm kaygularuñ toprag olinca

Müdâm it nâzuñı ey serv-i hoş-nâz
Ki 'âdetdür ezelden hûblara nâz

Göñül nâzuñ çeker çün nâzenînsün
N'ola pür-nîşiseñ sâf engübînsin

3905 Garaz gencise mârından kayurma
Gül-i verdise hârından kayurma

182a Çü bezmüñde ezelden bâde-nûşam
Hum-ı mey bigi pür-cûş u hurûşam

Bu şevkile nice hâmûş olam ben
Gerekdür kim bugün pür-cûş olam ben
Cemâlüñ gül-şenin idüb temâşâ
Olam bülbül bigi handân u gûyâ

Şeker-güftâr olub çün tûtî-yi Hind
Yiyem halvâ-yı şîrîñüñ olam rind

3910 Velî çokdur kusûrum hazretüñde
Şefî'ümdür gözüm yaşı katuñda

Yoluñda hanum eksüklük çoğ itdüm
Hatâ idüb yaramaz yola gitdüm

Güneh-kâram bugün a'zâre geldüm
Saña 'özrile istigfâre geldüm

Kerem göster şehâ 'afv it günâhum
Kabûl eyle hatâmuz pâdişâhum

Hatâdur kullaruñ resm-i kadîmi
Gerek mevlîleruñ lutf-ı ‘amîmi

3915 Bugün Îrân-zemîne pâdişâham
Dimezven tapuña ammâ ki şâham

Egerçi Husrevem şâh-ı be-nâmem
Eşigüñde velî kem-ter gulâmem

182b Benüm fahrüm saña kul oldugumdur
Baña dirlük yoluñda öldügümdür

Gel imdi şimdiden girü keremden
Safâlar sür bizümle giç geçenden

Bilürsin kim cihân bir reh-güzerdür
Gider turmaz bu nâs ehl-i seferdür

3920 Hakîkatde cihân dâr-ı kafesdür
Derâzîde bu ‘ömrüñ bir nefesdür

Kamu ‘ömrüñ günüñ eyyâm-ı gamdur
Ganîmet gör bu vakti dem bu demdür

El irdükce huzûr eyle safâ sür
Mey-i şâdî-y-ile dilden gamı sür

Bu lü’lü dehrile itme degişme
Ziyândur nesneye nakdî degişme

Benüm bigi niçe ölsün degül gam
Cihân içre sen ol pâyende hurrem

3925 İrerse ‘ömrümün bâğı hazâne
Ne gam kalsun bahâruñ câvidâne

Olursam ‘ışkum içinde melâmet
Cihân içre kalasın sen selâmet

Çü saldı Bârbud âfâke âteş
İçürdi cânlara sahbâ-yı bî-gış

183a Şarâb-ı’ûdile mest oldı cânlar
Eridi odile tende revânlar

Nigârîne çün âteş eyledi kâr
Eritdi cânını zer bigi ol nâr

3930 Mecâli kalmayub kıldı figânı

Boyadı Husrevi âhı duhânı

Çün işitdi nigâruñ âhını şâh
Bir âh itdi ki yandı taht u der-gâh

Nigârîn niçe kim olurdı nâlân
Şehen-şeh de kılurdı âh u efgân

Nigârîn âh idüb inlerdi çün çeng
İderdi âhına Husrev de âheng

Sadâlardan cihân yankulanurdı
Bu râzı bilmeyen yanku sanurdı

3935 Nigârîni görür Şâbûr-ı nâkkâş
Ki râzını cihâna eyledi fâş

Şehe ‘arz eyledi ol demde Şâbûr
Şehen-şeh de bu halka virdi destûr

Çü şâhuñ kalmadı sabra mecâli
Dükendi tâkati teng oldı hâli

Yüridi lâ-cerem har-gâha togru
Çü hûrşîd-i münevver mâha togru

183b İlerü yürüyüb Şâbûr-ı hem-râh
Nigârîn[i] õñürdü kıldı âgâh

3940 Didi ivme yirüñ bekle karâr it
Şehen-şeh dâmuña düşdi şikâr it

Dahı şimdi yetişdüñ sen murâde
Bülend olur senüñ kadrüñ ziyâde

Getürme gönlüne sehvile korku
Saña şimden-gerü mâhâ ne kaygu

Resîden-i Husrev u Şîrîn be-yek-dîger

Der-i har-gâhı açdı çünki Şâbûr
Şehe kıldı tecellî Kûr-veş nûr

Hezâr i’zâzile ol serv-i sîmîn
Yüridi Husreve togru şeh-âyîn

3945 Gözini süzerek oynadarak kaş
Şehen-şâhuñ ayagında kodı baş

Çü şâhuñ devleti ayaga geldi
İnüb gökden hümâsı aga geldi

Kuzagina düşüb âhû-yı Çînî
Şehüñ şâdile toldurdu içini

Çü devlet tîrini yanında gördi
Sa'âdet başını pâyında gördi

184a Ayagından o servi kaldurub şâh
Beline girdi ol demde şehen-şâh

3950 Der-âgûş eyleyüb muhkem sarıldı
Şikeste hâtırı şâhuñ sarıldı

Şehen-şeh hoş görüb hürmetler itdi
Nigârîn de şehe 'izzetler itdi

Biri birine 'arz itdi mahabbet
İderlerdi hezâr ikrâm u ragbet

Çü girdi pençe-i şîre ol âhû
Ya düşdi çengine bâzuñ çü tîhû

Şehi sanmañ ki Şîrine toyaydı
Anı bulsaydı cânına koyaydı

3955 Nigârînüñ düşüb gönline 'illet
Görür Şîrîni Husrev ekşi sûret

Bu sûretten çeker gâyet melâlet
Ki bu demde neden düşdi bu sûret

Çü bu sûret göründi şâha mestür
'Ayân itdi anuñ sırrını Şâbûr

Didi korkar ki nâ-geh şîr-i ser-mest
Ura dürc-i cevâhir mührine dest

Ola şimden-gerü ma'lûmı şâhuñ
Husûfına sebep budur bu mâhuñ

184b 3960 Murâdını çü mâhuñ bildi Pervîz
Geçürdi mâhını ol vartadan tîz

Nigârile idişdi 'ahd ü pey-vend
O pey-vend üstine çoğ itdi sevgend

Ki olmayınca erkânile âyîn

Ara yirde kılınmayınca kâbîn

Şehen-şâh itmeye ol dürri süfte
Kura mühriyle gonce nâ-şüküfte

Bu ‘ahdi işidüb şâd oldu Şîrîn
Huzûrile oturdu ol nigârîn

3965 Gülüb gül bigi şâd oldu açıldı
Dehânından gene dürler saçıldı

Bayağı bigi tatlu oldu Şîrîn
Zebânından akıtdı şehd ü şîrin

Gene başladı şûh olmaga çeşmi
Gene ol câdû añdı nâz u hışmı

Gene düşdi özi ‘ayyârluga
Getürdi turrasın tarrârluga

Gene ol gamzeler yagmâcıluga
Gene başladılar gavgâcıluga

3970 Gene yâd eyledi kaddi hırâmı
Giderdi serv-i tûbîden kıyâmı

185a Gene ‘arz eyledi kâ’küllerini
Düşürdi ayaga sünbüllerini

Çü Pervîze inandı ol dil-ârâm
Özin teslîm idüb oldu şehe râm

Pür eyledi revân ol la’l câmı
Şehe nûş itdi Şîrîn dôt-ı kâmı

Şehen-şeh de yeyüb nukl-ı şekerden
Pür itdi agzını cüllâb-ı terden

3975 Girüb derdi gülistân güllerini
Kohuladı biraz sünbüllerini

Virürdi hüsninüñ bâğına âbı
Dererdi sîb ü şeftâlû vü âbî

Severdi çün nigârîni göñülden
Şehen-şeh nergisin ırmazdı gülden

Gehî bûs u kenârîdi geh âgûş
Olurlardı iki şeh dûş-ber-dûş

Sıgardı sâ'id-i sîmînini mâh
Kolardı Husrevüñ boynına her gâh

3980 Sunardı toldurub altun ayaklar
Virürdi agzına la'lîn tutaklar

Gehî mâzîden olurdu hikâyet
Geçerdi arada şükr ü şikâyet

185b Cihân ahvâlini añlarlaridi
Bu hâl-i vasla şükr eylerleridi

Gehî müstakbelüñ tedbîri-y-idi
Velî zâhir Hakuñ takdîri-y-idi
Bu hâlile oturdılar yedi gün
Velî 'ayş itdiler her gün dün ü gün

3985 Arasın kesmeyüb hafta tamâmı
Dün ü gün kıldılar 'ayş-ı müdâmî

Velî 'ahd üzre-y-idi bunca sohbet
Tamâmı-y-ile olmamışdı vuslat

Yedinci gün nigârîne didi şâh
Kulû' eyle gene burcuñda ey mâh

Karâr eyle bitince 'urs u âyîn
Aramuzda olunca 'akd ü kâbîn

Nigâr ol dem turub kasrına gitdi
Şehen-şeh de yüzün tahtına tutdı

Kûc-kerd-i Husrev be-Medâyin

3990 Seher-geh kim bu bâd-ı subh-gâhî
Götürdi rûy-ı gerdûnda[n] siyâhı

Şeh-i hâver çü debrendi yirinden
Siyâh-ı Zengi kaldurdu yirinden

186a Bezendi gine bu fîrûze eyvân
Kuruldu şâh-içün çetr-i zer-efşân

Seherden turdu göç itdi şehen-şâh
Medâyinden yaña tutuldu har-gâh

Gidüb ta'cîlile şâh-ı yegâne
Medâyin tahtına irdi şehâne

3995 Geçüb tahtında oturdı mukarrer
Cihâm dâdile toldurdı yekser

Irag oldı çü şehden zahmet-i râh
Şurû' itdi düğün tebdîrine şâh

Meger bir gün gene bu zâl dünyâ
'Arûs olub düzetdi 'urs-ı zîbâ

Sefîd-i âc sabâh itdi yüzün ag
Irag oldı yüzinden kisvet-i zâg

Urundı başına tâc-ı zerini
Kemâliyle dakındı zîverini

4000 'Arûs olmaga düzündi kuşandı
Kızıl yaşmagını gine yaşındı

Geçen günler degüldür gün bugündür
Kişi sag olıcak her gün düğündür

Meger bir dün uyanmışidi Pervîz
Kalan dünlerden õñ turmışidi tîz

186b Seher-gehden buyurdı oldı dîvân
Derildiler gene der-gâha erkân

Çü her âyîni yirine yetürdi
Şehen-şeh tahtına geçdi oturdı

4005 Mukarribler ulu begler gelüb heb
Oturdı yirlü yirinde müretteb

Medâyin mülkinüñ ulularını
Özi togru yüzi sulularını

Kamu 'âlimler ü 'âkillerini
Hakîm ü fâzıl u kâmillerini

Kamusın cem' idüb ol gün şehen-şâh
Bularuñla tanışdı bu işi şâh

Didi şeh-zâdedür 'âlemde Şîrîn
Mehîn Bânû soyıdur ol nigârîn

4010 Eser yilden geçer çâlâklükde
Akar sudan turudur pâklükde

Anasından nice togdise ol nûr

Gene ol hâliledür bîkr ü mestûr

Kimesne izine irmiş degüldür
Anuñ mührine dest urmuş degüldür

Anı almak dilerven var midur yol
Yaraşur mı baña çift olmaga ol

187a Bu dânañlar didiler cümle ey şâh
Münâsibdür yaraşur mihrile mâh

4015 Kamusı didiler sâbâş u tahsîn
Karîn olsa mülâyim şâha Şîrîn

Mübârek bâd-içün mecmû'-ı dîvân
Du'âlar kıldılar şâha firâvân

Çü bu kavmuñ sözün gûş eyledi şâh
Nücûm ehline buyurdu şehen-şâh

Ki sa'y idüb bulalar hayr-sâ'at
Ola ol sâ'at içinde sa'âdet

'Arûsuñ kaydına başlana ol dem
Ola 'urs-ı mübârek sûr-ı hurrem

4020 Çün ol didükleri sâ'at bulandı
Bu kâr-ı hayr içün ikdâm olandı

O sâ'atde hemân başlandı düğün
Kamu gencîneler açıldı ol gün

Döküldi su bigi akdı hezâyin
Boyandı mâla gark oldı Medâyin

Sıfat-ı rûz u 'arûs-kerden-i Husrev ve sıfat-ı hezâyin-i û

Şehüñ varidi saklanmış çihil genc
Şehen-şâha nasîb olmışdı bî-renc

187b Kamu gencînenüñ varidi adı
Olunmışdı tevârih içre yâdı

4025 Birisine dinürdi genc-i bâdî
Kimi gâvî kimisi Keykubâdî

Birinüñ adına dirlerdi kânî
Birisine dinürdi şâygânî

O bâdînüñ sorarsañ aslını bil
Getürmişdi o genci Husreve yil

Meger kim feth-i Rûmiçün şehen-şâh
Hisâr itmişdi İstanbul şâh

İçinde kasrı itmişdi mahsûr
Zebûn olmuşdi Kayser 'âciz u hwâr

4030 Görür Kayser karadan bulımaz yol
Şürû' eyler deñizden kaçmaga ol

Direr Kayser kamu genciyle mâlın
Özinüñ halkınuñ mâl ü menâlin

Gemîler götürür koyar bu mâlı
Girer halkuñ dahı cümle 'ıyâli

Gemînüñ haddi yogıdi 'adedsüz
Cihânuñ mâlını koymışdı hadsüz

Buları gönderür Kayser öñürdü
Gide bunlar dahı ardınca kendü

188a 4035 Gidemez o gemiyi karşılar yil
Buları Husreve togru sürer yil

Getürür bunları Şâma virür bâd
Anuñ-çün dinilür bâdî aña ad

Bu genc-i gâvînüñ aslın sorarsañ
Anuñ da sırrını bilmek dilersen

Meger ol demde bir dihkân giderdi
Varub bir yazıda çiftin sürerdi

Giderken çiftinüñ ardınca bî-râh
Sabânına geçer bir halka nâ-gâh

4040 Görür ol halkayı muhkem ayardur
O halka bulduğı yiri deberdür

Kazar ol yiri ka'rına irince
Yatub diñlenmez ol genci görince

Bulur anda nihâyetsüz hazîne
Kim ol mevzi'de çoğimiş define

İçinde bulunur şatranc-ı cevher
Kimi elmâs kimi yâkût-ı ahmer

Bulurlar hem dahı envâ'ile zer
Yevâkît ü le'âlî la'l ü cevher

4045 Kamusınuñ mübeyyen oldı adı
Kimi Şeddâdî-y-imiş kimi 'Âdî

188b Çü gâv almış hakîkîde ol avı
Bu ma'nîden dimişler aña gâvî

Kalanın dahı bunlara göre bil
Degül hâcet ziyâde şerh ü tatvîl

Bu emvâli şehen-şeh harca sürdi
Kamu gencînenüñ kaydını gördi

Sıfat-ı taht-ı Husrev ger der-tevârîh-i Kaberi mezkûrest

Düzerler şâha bir taht-ı mücevher
Ki mecmû'-ı suver anda musavver

4050 Bu mahlûkuñ ser-â-ser hey'etini
Kamu yazmışlar anda sûretini

Yazılmış anda sûretler mübeyyen
Temâsîl ü nukûşile müzeyyen

Kokuz çarhile kevkebler ne kim var
Burûcile sevâbit necm-i seyyâr

Mevâlid-i selase çâr-'uñsur
O taht olmuş bularuñ nakşile pür

Dahı komışlar anda çok 'alâmet
Kim anlardan bilinür hâl-i sâ'at

4055 Dinilse nakşına Çînî hatâdur
Kim ol âyîne-i gîtî-nümâdur

189a Sikender-veş o tahta geçdi Husrev
Cihân buldı yüzinden ziyet-i nev

Konuldı kürsiler sagile sola
Döşediler döşekler 'arz u tûla

Velî tahta yakîn dört kürsî-i zer
Murassa' cümlesi pür-la'l ü cevher

Dime bu kürsiler mihmân-içündür
Ki her birisi bir sultân-içündür

4060 Birinde şâh-ı Çîn oturdu Fâgfür
Şeh-i Hindî birinde rây-ı pür-nûr

Birinde Kayser-i Rûm-ı tüvânâ
Birisinde Bozorg Ümmîd-i dâna

Yemen şâhı şeh-i Mısr u şeh-i Şâm
Şehüñ kulları-y-idi emrine râm

Oturdılar bular da şâd u mesrûr
Şehen-şehden velî kürsîleri dûr

Sıfat-ı h^wân-ı zerrîn-i Husrev

Bu heft eflâki idinmişdi sufre
Hayâl itme bu sözde hezl u sihre

4065 Ni'am yağmışdı gökden sanki hâke
Erişmişdi semekden tâ simâke

189b Yinür kısmı ne kim var bahr u berde
Luhûm aslı ne-y-ise huşk u terde

Müheyyâ-y-idi ol hwânda kemâhî
Koyurmuşdı vuhûş u murg u mâhî

Anuñ vasfın[1] bilmiş şeyhden bil
Sagırurdu saña ki peşşeyi pîl

Nice şerh eyleye vasfını Rıdvân
Ki çogidi ni'am envâ' u elvân

4070 Şehüñ ni'metleri hod vasf olunmaz
Anuñ şerh ü beyânı vasfa sıgmaz

Velî biñde birini yâd ideyin
Şehüñ rûhın anuñla şâd ideyin

Kuyûr aksâmı olmuşdı müheyyâ
Tezervidi kimi kim **menn ü selvâ**

Kimi keklik gügercîn kimi dürrâc

Kimi tîhû kimi tâvûs-ı ser-tâc

Kimi turna kimi ördek kimi kaz
Uzatmağıl sözüñi eyle îcâz

4075 Kulunile geyik tafşan ‘adedsüz
Bakar câmûsile çoğidi hadsüz

Kuzunuñ yahnîsi-y-ile kebâbı
Bilinmezdi keçi koyun hisâbı

190a Kebâbidi bularuñ ba’zı yahnî
Dırâzında sözüñ olmaya ma’nî

Ka’âm-ı hâsını şâhuñ diyeyin
Nice bişdüğini şerh eyleyeyin

İki gözi çakır kulun bulurlar
Koyun südiyle perverde kılurlar

4080 Anuñ-çün bir gümüş tennûr düzerler
Gül-âb u misk ü ‘anberle bezerler

Yakarlar hîme bigi sandal u ‘ûd
Boyanur cânına çarhuñ çıkan dûd

Cevâhirlere ki virür kuvvet [ü] kût
Ten ü câna misâl-i lal ü yâkût

Buları un idüb dökerleridi
Nemek bigi aña ekerleridi

Degüldi ‘âdeti miskâl-i cevher
Saçarlardı aña batmândan ekser

4085 Tenûrile getürürlerdi anı
Şehüñ öñinde tograrlardı anı
Bir iki lokma şâh andan yiridi
Gene mihrile kalduruñ diridi

Su’âl ehli ki şâh anı görürdi
Anı âlâtile aña virürdi

190b Anuñ misli gene biryân-ı nâdir
Sabâh olınca eylerlerdi hâzır

Bunu sanma ki ‘urs-içün olaydı
Şehüñ şîlânile dâyim bileydi

4090 Ka’âm-ı hâsidi Pervîz şâhuñ

Müdüâm işi-y-idi ol pâdişâhuñ

Bu söz yukarıda dinilmişidi
Şehüñ vasfıyla zıkr olunmuş-idi

Bunuñ yanına envâ'-ı garâyib
Nefâyisden nihâyetsüz 'acâyib

Kimi zerde kimi dâneyle tutmac
Kimi mavtancana bugarâ vü zünnâc

Muhallebî-y-ile Me'mûnî zırvâ
Kavuk şorbâsı kolkazı müheyyâ

4095 Kimi nârdenk ü kim aş-ı basaldı
Kimi halvâ-y-ile sâfi 'aseldi

Bularuñ gibi envâ'-ı ni'amlar
Çekilürdi şehe hân-ı keremler

Çanagile tabak tebsî sahanlar
Bakır kısmı degül heb sîmidi zer

Kimüñ öñine konsa ol yemekden
Halâs eylerdi ol şahsı emekden

191a Koyururdu işini bitürürdi
Ka'âmın yir de kâbın götürürdi

4100 Bu resmîdi o devrüñ şehlerinde
Konulmuşdı bu 'âdet içlerinde

Velî âhir bu esbâb oldu zâyî'
Hudâ takdîrine olmadı mâni'
Şeref virür kişiye lutfile cûd
Velî bulmaz vücûd olmasa mevcûd

Kerîm olur kişi olsa der-âmed
Olur müflislerüñ sîmâları bed

Bahâruñ cûdudur ebrüñ hayâtı
Anuñ feyziyledür arzuñ nebâtı

4105 Bu begler kim alurlar meks ü bâcı
Gelür her mülküñ anlara harâcı

Kimin dahlî bigi hoş-harc iderler
Kimin gencînelerde derc iderler

Gerek kim ideler ol mâlı îsâr

Ve ger ne hod alurlar çâr u nâ-çâr

Gerekdür şehlere cûd u sehâvet
Yaraşmaz mümsike mülk ü ‘imâret

Çün olur ‘âkıbet her kapu yapuk
Gerekdür şehlerüñ kapusu açuk

191b 4110 İlencile kişi cem’ eylese genc
Olur gencîneler âhir aña renc

Âverden-i Husrev Şîrîn-râ be-devlet -hâne-i Medâyin

Nigârîne şehen-şâh idüb i’zâz
Cihâzını düzetdi hûb u mümtâz

Buyurdı deh-hezâr esb-i revende
Murassa’ tâzîler çâpük devende

Şütür de deh-hezâr ammâ civân-sâl
Ayakları murassa’ cümle halhal

Dahı on biñ katır mergûb şeb-reng
Ki dorı yürişleri kılar leng

4115 Hezâr ola kız oğlan nâr-pistân
Ki her biri çerâg-ı büt-perestân

Dahı biñ nâzenîn mihr-i kabâ-pûş
Kamu zerrîn külâh u halka-der-gûş
Kavarlaruñ yüki cümle cevâhir
Dahı miskile ‘anber ‘ûd vâfir

Bile gitmişdi on biñ ulu hatun
Kamu şîrîn-şemâyl kadd-i mevzûn

Çerî de varidi yüz biñ dil-âver
Bile Fâgfûr-ı Çîn Hakan u Kayser

192a 4120 Medâyinden velîkin menzil-i mâh
Mu’ayyen varimiş bir heftelük râh

Bir âyînile ol yollarda tezyîn
Düzetmişler misâl-i ziynet-i Çîn

Medâyinden nigâruñ kasrına dek
Yedi günlük yolıdi gerçi bî-şek

Velî yollar sığışmaz leşkeridi

Kimi hatunlar u kimi eridi

Hamel burcında san mihridi Şîrîn
Kulû' itmişdi nâzile nigârîn

4125 Suvâr olub gelürken hûb-ı nâdir
Saçarlardı her âdımda cevâhir

Şu deñlü saçu saçdılar firâvân
Ki toldı sîm ü zer cevher beyâbân

Dahı şimdi zer ü sîm ü cevâhir
Bulnur dirler ol yirde vâfir

Çü vardı yirine her resm ü âyîn
Medâyin şehrine geldi nigârîn

Görüb şeh de nisâr itdi hezâyin
Kolu genc oldı etrâf-ı Medâyin

4130 Çü girdi Kasr-ı meşkûya nigârîn
Şehüñ kıldı sarâyın hâne-i Çîn

192b Sanasın câmina tûş oldı Cemşid
Ya irişdi hamel burcına hûrşid

Gelüb gösterdiler mübedler âyîn
Nigâra kıldılar ol demde kâbîn

Tezvîc-kerden-i Husrev Şîrîn-râ

Bişürdür aşını şâh-ı cihân-bahş
Sa'âdet ehline eyler anı bahş

Diker tâc-ı keyânı dest-i devrân
Anı vaktinde bulur fark-ı şâhân

4135 Me'âdinden çıkar bir la'l-i fâyık
Olur husrevlerüñ tâcına lâyık

Müheyyâ eyleyüb la'lini Şîrîn
Salâdur didi Pervîze nigârîn

İdüb şevkile Şîrîn câminı nûş
Geçen acıları kıla ferâmûş

Şehen-şâh eyleyüb 'ayş-ı şehâne
Gene bezmin düzetdi husrevâne

Bu cânibde nigâr-ı mâh-tal'at
Oturmuşdı semen-berlerle halvet

4140 İşidüb Husrevüñ bezmini cânân
Haberler gönderür Pervîze pinhân

193a Niçe bir idesün gayrile 'işret
Benümle eylegil bu gice sohbət

Mey-i telhi koyub şîrîn-perest ol
Mey-i Şîrînile bu gice mest ol

Neye ugrarise ser-hoş urur dest
Eyüden yavuzı fark eylemez mest

Gece ser-mest ola bir lezzete tüş
Sabâhile ider anı ferâmüş

4145 ^aarîfidi nigârîn çâbük ü cüst
Sezerdi Husrevüñ her işini süst

İşidüb şeh didi fermân-pezîrüz
Nigârîne gulâmuz halka mîrüz

Nigârînüñ sözün Husrev begendi
Pesend itdi dil ü cânandan bu pendi

Velî devrân-ı 'ayşidi ol evkât
Karîb olmuşıdi yâre mülâkât

Müfîd olmadı ol demde nesâyih
Ki mest itmişıdi Pervîzi nâsîh

4150 Mugannîler sürüdü şevk-i bâde
Şehüñ virdi karârın cümle bâde

Şu deñlü içdi şâh ol şeb şarâbı
Ki virmişıdi şehüñ çeşmine hwâbî

193b Çü nısfâ leyl irişdi turdı Pervîz
Sarâyından yañaya eyledi hîz

Hırâmân seyr idüb irdi sarâya
Gül ü gonce irişdi bir araya

Görür Şîrîn ki mest olmuş şehen-şâh
Geceden gündüzü fark eylemez şâh

4155 ʼarâfet harc idüb ol dem nigârîn
Şehe gösterdi bir vaz'ile âyîn

Nigârûñ varidi bir pîr ebesi
Ki virmişdi anasına dedesi

Yüzi gözi egilmiş hem buruşmuş
Biribirine sarmaşmış kırışmış

Bozulmuş agzı dendânı dökülmüş
Boşanmış bendi a'zâsı sökülmiş

Bicikleri sogulmuş çün kuru hik
Teninde gerdeni san mûy-ı bârîk

4160 Yüzinde bir burun kalmış sövelür
Avurtlarına yel gitmiş kovalur

Yiri agzı ten-i nâ-pâki kende
Vücûd-ı köhnesi olmuş çü jinde
Tutakları açık agzı bulaşuk
Eli tutmaz ayakları tolaşuk

194a Didi Pervîz olubdur mest-i bî-tâb
Ki yeksândur katında tût u 'ünnâb

Görüb fark eylemez Rûmîyi Kürdden
Mizâcî añlamaz sâffiyi dürrden

4165 Düzer koşar karıyı dil-ber-âyîn
Şehen-şâha viribir ol nigârîn

Bu lu'bile deñer ser-hoşlugını
Velî şâhuñ uçurur taşlugını

Şehen-şâhı sınar Şîrîn tarabdan
Ki fark idüb bilür mi rûzı şebden

Çü geldi yanına şâhuñ 'acûze
Ayagina şehüñ teng oldı müze

Gazabdan Husrevüñ beñzi sarardı
Kagıldı bünyesi gözi karardı

4170 Ne deñlü mest ise bilmişdi anı
Kim añlardı dikenden gül-sitâni

Didi Şîrîn degül bu telh-i zehr-âb
Kanı ebr-i siyeh-gûn kande meh-tâb

İrem tâvûsını virdüm mi zâga
Değişdüm mi hümâ kuşın kelâga

Boyanmışken dimâg-ı cân ‘abîre
Neden düşdi yolum katran u kîre

194b ‘Aceb yolum şaşurdu itdi mey rîv
Güzel şîrînümi degşurdu mi dîv

4175 Yapışdı kariya şâh ol belâdan
Ki pertâv eyleye evc-i serâdan

Figân idüb ‘acûze kıldı feryâd
Nigârîne çağırdı gördi bî-dâd

Didi tîz ol iriş kurtar ebeñi
Halâs eyle beni şâd it dedeñi

Bu feryâdı işitdi çün nigârîn
Hemân ol dem yirinden turdı şîrîn

Gülerek Husreve gösterdi dîdâr
Şehen-şeh de karıdan oldı bî-zâr

4180 Çü Husrev gördi dil-dâruñ yüzini
Hırâmân servine dikdi gözini

Didi minnet Hudâya cânê irdüm
Bu cânı virmeden cânâne irdüm

Yüzi mâhı dişi pervîni buldum
Çeküb acıların şîrîni buldum

Gene tûş oldum ol verd-i behişte
Giderdüm dîvi getürdüm ferişte

Leb-i şîrîne degşürdüm nebâtı
Karışdurdum meye âb-ı hayâtı

195a 4185 Didi Husrev düşüb bu lu’ba gam-gîn
Niçün geçdi bize bu bendi şîrîn

Çü Pervîzüñ gamını tuydı dil-dâr
≤arûrî Husreve keşf itdi esrâr

Didi kasdum her işde tañlamakdur
Şehen-şâhuñ mizâcın añlamakdur

Bu reftârı tuyub şâd oldı Husrev

Gene kıldı nigâra mihrini nev

Kucagına gelüb şâhuñ semen-ber
Karışdılar sanasın şîr ü şekker

4190 Gene cādû gözi başladı sihre
Şurû' itdi lebi efsûn u mekre

İrişdürdi şehüñ çeşmini hwâba
İşini Husrevüñ virdi harâba

Sabâh irüb şehen-şâh oldı bî-dâr
Görür girmiş yatur koynında dil-dâr

Kurub cânânesin cânında buldı
Murâd-ı cânını yanında buldı

Gül-i vaslın dirüb unuttı hârın
Mey-i şâdî-y-ile yazdı humârın

4195 Leb-i Hızır irüb âb-ı hayâta
Şehüñ tûtîsi tûş oldı nebâta

195b Dakub sünbüllerine yâsemenler
Gülü yastandı döşendi semenler

Yatub dil-dârile sîne-be-sîne
Safâdan kalmadı göñlinde kîne

Güle karşı kılub bülbül terennüm
Kebûter çağırub iderdi kum kum

Sabâhı Husrevüñ irüb sabûha
Gene cânını tûş itdi fütûha

4200 Saçı-y-ile sınık göñlini sardı
Basub bagrına dil-dârını sardı

Çü girdi bâgına derdi yemişler
Zenahdâni bîhine urdı dişler

Gehî şeftâlûsin gâh almasını
Bilürdi cânına cân almasını

Eliyle sünbülün çözüb tarardı
Turuncile enârını dererdi

Hisârına biraz kim virdi eñlik
Depindi sanki bâz altında keklik

4205 Çü keklik gerçi bâz öñince kaçdı
Velî şeh kal'anuñ kapusın açdı

Ser-i engüşt irişüb la'l-i mey-gûn
Ser-i engüşt-i şâhı kıldı pür-hûn

196a

Çü buldı riştesin sûrâh-ı sûzen
Açıldı şâh-içün bir 'âlî revzen

Çü mîl-i şeh koyuldu sürme-dâne
Yetişdürdi ziyâlar çeşm-i câne

Bulut bigi şehen-şâh dökdi çün dür
Dürile oldu ol sîmîn-sadev pür

4210 Çün oldu gonce-i ra'nâ şüküfte
Şehüñ elmâsı kıldı dürri süfte

Açıldı hokka-i yâkût u mercân
Şehen-şâhuñ katıldı cânına cân

Murâd-ı cânını buldı şeker-rîz
Erişdi göñlinüñ kâmına Pervîz

Bilüb her günlerin bayram u düğün
Biribirinden ayrılmadı üç gün

Bu ni'met şükri-çün idüb 'atâlar
Hudâya kıldılar hamd ü senâlar

4215 Nigârînüñ tulû' itdi çü bedri
Bu vakte irmege çoğidi nezri

Üleşdürdi dür ü yâkût u gevher
Sebîl itdi cihâna sîmile zer

Koyurdu müflis ü muhtâc u acı
Cihânı kendüye kıldı du'âcı

196b

Çün irmişdi murada şâh Pervîz
Nigârile olurdu 'işret-engîz

Çü bulmuşdı ferâg-ı dil talebden
Degüldi hâlî bir lahza tarabdan

4220 Gece gündüz iderdi 'ayş u 'işret
Kılurdu yârile nûşînî halvet

Degüldi Husrevüñ maksûdı adı
Leb-i Şîrîniği ancak murâdı

Meger bir gün kılub ‘ayş u safâ-rîz
Oturmuşdı nigârînile Pervîz

Buyurdı geldiler ashâb-ı meclis
Ol on dem-sâz u mahrem yâr-ı mûnis

Şehen-şeh gösterüb cûdile ihsân
‘Atâlar kıldı bunlara firâvân

4225 Hümâyûmı kılub Şâbûra hem-ser
Nisâr itdi ‘adedsüz sîmile zer

Mehesti dil-beri ‘Avvâde virdi
Çü servi sûsen-i âzâde virdi

Kalan dil-berleri de ol muzaffer
Kılur yârânımuñ hâsına hem-ser

Mehîn Bânûnuñ iklimin tamâmet
Virüb Şâbûra gösterdi ‘adâlet

197a Ol iklimüñ berâtın virdi menşûr
Diyâr-ı Ermene mîr oldı Şâbûr

4230 Çü teslîm oldı Şâbûra emâret
O kişverde düzetdi çok ‘imâret

Görenler didiler ol yirde tekrâr
Binâsından dahı şimdi eser var

Sen eylükden kesilme ey karındaş
Bulursun ‘âkıbet elbette pâ-daş

Çün oldı tâli’-i Pervîz pîrûz
Neşâtile geçinürdi şeb ü rûz

Murâd-ı cân ola şâhî cevânî
Zihî ‘ayş u safâ vü kâm-rânî

4235 Bilürdi ‘âlemüñ ahir fenâsın
Sürerdi ‘ömr-i fânînuñ safâsın

Meyile ‘ayşını terk itmezidi
Eyü günin yavuza satmazidi

Çü bulmuşdı cihânda iştiyâkın
Komazdı devletüñ dilde firâkın

İlâhî 'âlemüñ Rezzâkı sensin
Bu mahlûkuñ kamu Hallâkı sensin

Bu eşyânuñ saña vardur sücûdı
Senüñ feyzüñle bulmuşdur vücûdı

197b 4240 Çü virdüñ Husrev-i Pervîze matlûb
Nasîb itdüñ aña Şîrîn bigi hûb

İrür Rıdvânı da yâ Rab murâda
'Atâ kıl şâhına ömr-i ziyâde

Hudâyâ devletin pâyende eyle
İlâ-yevmi'l-kıyâme zinde eyle

Cihân içre çıkar 'adlile adın
Yetişdür dayima gönli murâdın

Cihânı emrine kılsun musahhar
Yedi iklîme han olsun muzaffer

Matla'-ı dâstân-ı âgâz-ı su'âlât-ı Husrev

4245 Gel ey merd-i musâfir sâlik-i râh
Hatardur gitdüğüñ yollar ol âgâh

Hevâ-y-ile heves hırsile şeytân
Keserler yolu çün gûl-ı beyâbân

Kılub 'azm-i hatâ olduñ çü güm-râh
Nicesi bulasun sen Mekkeye râh

Sakın çokdur yoluñda ehl-i vesvâs
Saña mekr itmesün âlile Hannâs

Yalan yañlış haberler söylemişdür
Niçe nihrîri zındîk eylemişdür

198a 4250 Çü keskindür kılıçdan kıldan ince
Sakın yoluñda çok-durur sorunca

Uzaktur menzilüñ muhkem yarag it
Hidâyet nûrını câna çerâg it
Dilerseñ cânile cismüñ felâhın
Bu yollarda dakın şer'üñ silâhın

Süvâr olub riyâzet düldüline

Bu bî-zâdı irişdür menziline

Bu dâr-ı fânîye evvel kâdem bas
Varub dâr-ı bekâya terkeşüñ as

4255 Cihân terk itmeyince cân bulunmaz
Hevâ-yı cânile canan bulunmaz

Olursañ 'Îsî-veş pâk ü mücerred
Karîküñde olasun merd u müfred

Bu dehr-i süfle-perverden hazer kıl
'Alâyıkdan Mesîhâ-veş güzer kıl

Gel imdi 'âleme sırruñ 'ayân it
Bize ahvâl-i Pervîzi beyân it

Nice¶oldı Husrev emrinüñ me'âli
Neye yetişdi âhir demde hâli

4260 Fenâ dârında Husrev niçe müddet
Safâ-y-ile sürerdi 'ayş u 'işret

198b Gehî oynaridi nerdile şatranc
Gehî bahşiş kılurdi 'âleme genc

Gehî tâvûs-veş cevlân iderdi
Binüb Şeb-dîzine seyrân iderdi

Gehî eylerdi Şîrîni der-âgûş
İderdi la'linüñ sâfi meyin nûş

Figân-ı Bârbud [u] sûz-ı Mehesti
Virürdi Husrevüñ cânına mestî

4265 Nigâr u saltanat 'Avvâd u Şeb-dîz
Çehârın da görür yanında Pervîz

Añar hwâbını ol demde şehen-şâh
Anûşîrvân didügin yâd ider şâh

Çü devletde kemâlin añladı tîz
Düşürdi gönline korhuyı Pervîz
Bilürdi kim irişenler kemâle
Güneş bigi irerlerdi zevâle

Gelür subhuñ soñunda çün mesâsı
Rebî' ü sayfuñ ardınca şitâsı

4270 İrişür çün kamer bedri kemâle
Husûf irer döner yâhod hilâle

Yile varma tayanma hâk ü âbe
Fenâ nârı virür âhir harâbe

199a Şehi bu fikr iderken teng ü bî-dil
Görür nâ-geh sakâlinda bir ak kıl

Didi hayfâ dirîgâ eyledi âh
Gözine karañu oldu bu der-gâh

Getürür agiken kara haberler
Yakar nâr-ı firâkile cigerler

4275 Şehüñ beñzini ol ak kıl sarartdı
Melâletler virüb gönlin karartdı

Hazân olsa döker yapragını bâg
Harîm-i bâg olur hengâme-i zâg

Düşer topraga sîb-i al u gül-gûn
Ser-i keşte misâli garka-i hûn

Enâr olur gönül oduyla bed-hâl
Kılur kanlu kabarcuk câmesin al

İrişdükde hazân-ı berg-rîzân
Olur gamdan çenâruñ desti lertzân

4280 ‘Arûsân-ı reyâhîn menzili hâk
Bu kaygudan sanavber oldu gam-nâk

Çü buldı erguvân rengi tebeddül
Kara geydi tutıldı mâtem-i gül

Sakâlinda çü Husrev gördi agı
Söyündi çeşminüñ ol dem çerâgı

199b Didi hayfâ ki merg oldu ‘atiyye
Bize gönderdi ilinden hediye

Bizüm gitdi bu dirlükden safâmuz
Karîb oldu zevâlile fenâmuz

4285 Fenâ virdük bedel bu bî-sebâta
Hayât-ı cânı degşürdük memâta

Olur her düğünüñ soñında yâsı
Gelür her gündüz ardınca gecesi

Olur her bir gınâ-y-içün bir iflâs
Kutar seyf-i musaykal 'âkıbet pâs

Kılurken şeh bu endîşeyle fikret
Şehi gark eyledi deryâ-yı hayret

Su'âl-kerden-i Husrev Bozorg Ümmîd-râ ez-keyfiyyet-i Bârî

Çü Husrev kamudan kesdi ümîdi
Kıgırdı yanına Bozorg Ümîdi

4290 Didi ey 'âkil ü dâna vü fâzıl
Ki sensün 'ilmile hikmetde kâmil

Beni gâyetde cehl odı yakubdur
Göñül şehrinin ol gayret yıkubdur

Dil ü cânım gözine tûtyâ vir
Ten-i hâküm çümişdür kîmyâ vir

200a Baña bildür nedendür çarh gerdân
Sükûnile mukarrer arz-ı hayrân

Dahı göñlümde var bir niçe şübhem
Çeker ol şübhe ucından dilüm gam

4295 Biri budur ki Hakkı bilemedüm
Hakı bir dem tasavvur kılamadum

Vücûdına çü dinür gerçi Vâcib
Ki mümkindür kamu maglûb o gâlib

Kalur 'aklum benüm bunda perîşân
Baña zâhir görünmez nûr-ı Yezdân

Beyân eyle baña sırr-ı İlâhı
Hakikat râzını keşf it kemâhî

Cevâb-ı Bozorg Ümmîd der-ma'rifet-i Bârî Te'âlâ

Didi pîr ü hakîm ey şâh-ı devrân
Dırâz itsün senüñ 'ömrüñi Yezdân

4300 Bu 'ilme âdemüñ 'aklı irişmez
Beşer nev'iyle bu fikret barışmaz

Niçe 'âkil niçe dâna-yı kâmil

Olubdur Halıkuñ 'ilminde câhil

Niçe bilsün kadîmi fikr-i hâdis
Çü muhdesden degül hâlî hevâdis

200b Hakuñ yokdur cihân mülkinde zıddı
Ne bu mahlûk içinde misl ü niddi

Çü her şeydür mübeyyen zıddı-y-ile
Ya hod olur mu'ayyen niddi-y-ile

4305 Bu 'ibretdür kim ol Hallâk-ı ekber
Buyurmuşdur kelâmında mükerrer

Beni bilsün diyu halkı yaratdum
Bu halka ma'rifet şehrin yir itdüm

Budur dâyim hired-mende sezâ-vâr
Hakı bilmeklige cehd ide bisyâr

Hakı derk eylemekde zihn-i derrâk
Kemâl-ı 'aciz olurmuş 'ayn-ı idrâk

Çü zâtı bilmeden 'âciz kala kul
Bulur ol dem sıfâtın bilmege yol

4310 Sıfâtımuñ bilür selb ü sübûtın
Nice resmiledür añlar nu'ûtın

Olur cân gözile eşyâya nâzır
Kemâlini görür her şeyde hâzır

Hakı tahkîki-y-ile bilmedi kes
Gene kendi bilür mâhiyyetin bes

201a **Su'âl-kerden-i Husrev mahlûk-ı evvel-râ**

Dutub Husrev didi ey pîr-i dâna
Çü kıldur gönlümüñ gözini bîna

Ne hâcetdür kelâm olmak mutavvel
Beyân eyle nedür mahlûk-ı evvel

Cevâb-dâden-i hakîm [der]-sıfat-ı 'akl-ı küll

4315 Cevâbında hakîm aydur ki ey şâh
Bu 'ilmüñ aslına dâna bir Allah

Hakı tahkîkile kim kıla idrâk
Didi çün 'akl-ı evvel *mâ-'arafnâk*

Degül bir kimseye bu nükte ma'lûm
Nedür halk itdügi evvelde Kayyûm

Velî keşf eyleyen hikmetden esrâr
Beyân itdi bu deñlü remz ü güftâr

Ki yogidi bu dâr içinde deyyâr
Bu kesretten belürmemişdi âsâr

4320 Hakuñ vardı vücûd-ı pâki ancak
Vücûdı yogidi gayruñ muhakkak

Ender-sıfat-ı 'akl-ı küll

201b

Bu mahlûkât öñince bilgil ey şâh
Münevver bir güher halk itdi Allah

Vücûd itdi anuñla 'âleme cûd
Hem olmuşdur vücûd-ı asl mevcûd

Ol itmişdür bu mevcûdâtı inşâ
Aña muhtâc olubdur cümle eşyâ

Mesâhifde anuñ ismi kalemdür
Melâyik hayline 'âlî 'alemdür

4325 Kimi ismine aydur ruh-ı a'zam
Kimisi dir melekdür key mu'azzam

Dem-i 'Îsî dimiş ba'z-ı ekâbir
Meşâyihden işitmişler asâgir

Ger eylerseñ hakîmüñ kavlini yâd
Dinür hikmet içinde 'akl-ı küll ad

Şunuñ kim dîni olmuşdur muhalled
Diye ol gevhere nûr-ı Muhammed

İrer Hakdan benîye vahy u ilhâm
Kılur nûrı velîye cûd u in'âm

Sıfat-ı nefis-i küll

4330 Özin bilmeklük-içün bir güher-pâk
Yaratdı nefis-i kül adıyla bî-bâk

202a Kılur göklerde tahrîkile tedbîr
Nüfûs andan düzetdi emr-i takdîr

Bu şahuñ dahı ‘âldür cenâbı
‘Ukûl ider aña dâyim hitâbı

Bunuñ vasfı dahı gâyet uzundur
Kimesne aslını bilmez ki çündür

Bu çarhuñ hokkasıdur beste her dem
Derûnını nice fikr itsün âdem

4335 Beşer ‘aklı yetişmez irmez efkâr
Kim îcâduñ kıla sırrını izhâr

Nicesi kılduğın ma’dûmı mevcûd
Bu mahlûka vücûd itdüğini cûd

Bu söz besdür saña hâl-i felekden
Yakîn oldur kalanı vehmile zan
Su’âl itme tabî’atden de ey şâh
K’anuñ kılmaz beyânın gayr-ı Allah

Irag ol bu hevâ-y-ile hevesden
Ki murg-ı cân uçar bir gün kafesden

Der-sıfat-ı Şîrûye

4340 Şehüñ varidi bir ferzend-i hâmanı
Kadı şîrrîr idi Şîrûye nâmı

202b O bed-bahtın anası Meryemidi
Velî sanmañ anı ‘Îsî-demidi

Aña her dem şeyâtîn hem-demidi
Gıdâsı dâyim ol kelbûñ demidi

Özi har-magzidi sîmâsı har-çeng
Ki kılmışdı cihân halkını dil-teng

Çepel çehre gözi ezrak hem aşkar
Çü dîv-i gec-nazar mekrûh-manzar

4345 İştüdüm kim dimiş ol gûl-ı güm-râh
‘Arûs itdükde Şîrîni şehen-şâh

N'olaydı ol[sa]dı Şîrîn baña cüft
Dahı deh-sâlimiş dindükde bu güft

Anuñ mihriyle kînin mi diyeyin
Veyâ 'ilmiyle dînin mi diyeyin

Sarâyımı şehüñ kılmuşdı pür-dûd
Hısâlından degüldi şâh hoşnûd

Meger bir gice yaturken tarab-nâk
Görinür Husreve hwâb-ı hevî-nâk

4350 Görür düşde vücûdından çıkub mâr
Kolaşur boynına şâhuñ resen-vâr

Urur şâhı hemân-dem sînesinde
Küdûret kor göñül âyînesinde

203a Figânile uyanur korkudan şâh
Yanar sûz-ı dilinden tâk u der-gâh

Getürdüb ol zamân Bozorg Ümîdi
Didi ey kal'a-i hikmet kilîdi

Bu gice korkulu bir hwâb gördüm
Döşegümden bugün havfile turdum

4355 Ne kim gördi-y-ise şâh itdi takrîr
Mu'abbirden bu hwâba sordı ta'bîr

Didi senden gele bir 'âsî oğlan
≤ararlar irgüre saña çü su'bân

Bu hwâb ardınca togdı ol cevân-merg
İrürdi Husreve hem 'âkıbet merg

Şehüñ cânı o segden korkaridi
Vücûdından be-gâyet ürkeridi

Velî korkduğına ugradı âhir
Şehen-şâhuñ düşi tûş oldı zâhir

4360 Müdâm andan şehen-şeh kocunurdu
Yüzün görse be-gâyet incinürdi

Bozorg Ümmîde didi ey hîred-mend
Degüldür göñlüme göre bu ferzend

Bu bed-ahter püserden uyalurven

Fesâd-ı tali'in zîrâ bilürven

203b

Yavuz fi'lini tâc idüb serine
Çü gurg inmiş degüldür mâderine

Bu nâ-hoşdan ne gelsün haslet-i hoş
Ki hâkister virür ferzend-i âteş

4365 Dimez bir söz ki hûb u dil-keş ola
Budur maksûd kim gönli hoş ola

Ne Şîrîne ne baña mihribândur
Ne ol duhterlere şîrîn-zebândur

Görür Şîrîni ol dîv-i bed-ahter
Nitekim gözedür pâlân-geri har

Bunı hwâbumda ben görüb tururven
Bu kelbüñ düşini yorub tururven

Ne her zen âdemî-zâde zen olur
Ne her togan kişiye ogul olur

4370 Ne her gülden biter bir meyve-i ter
Ne her neyden gelür kand-i mükerrer

Niçe bigâneler yâr-ı vefâ-dâr
Niçe kavm ü kabîle olur agyâr

Niçe oğlan togar senden olur yâd
İder dâyim çün âhen senge bî-dâd

Didi hwâce şehen-şâha ki ey şâh
Eyüden yavuza gönliñdür âgâh

204a

Kutayın bu püser derd-i serüñdür
Senüñ bir pâre cüz'-i gevherüñdür

4375 Yaraşmaz itme oğluñla husûmet
Kesüb pey-vendi gösterme huşûnet

Leked görmez anuñ-çün bîh-i 'ar'ar
Ki ferzendir tutar çün tâc-ber-ser

Direht-i tût anuñ-çündür leked-hwâr
Ki ferzendir kılur dâyim nikû-sâr

Çü her battîh olur tohmına mânend
Şeh-i nîke neden zîşt ola ferzend

N'ola tevsenise bu demde ol hâm
İder bu devrânı âhir saña râm

4380 Yigitlükde 'aceb mi eyleye cûş
İder pîr olıcak anı ferâmûş

Bes andan soñra Husrev itdi tedrîr
Ki âteş-hâneye varub tuta yir

Olub tâcile tahtından müsâfir
Ola âteş civârında mücâvir
Yata bir köşede itmeye sohbet
İde halk-ı cihândan cümle 'uzlet

Sarâyında çü şeh devşürdi rahtı
Gelüb gasb eyledi Şîrûye tahtı

204b 4385 Bulub Şîrûye Husrev tahtına râh
Medâyin mülkine oldı şehen-şâh

Geçüb tahta iderdi 'ayşile nûş
Velî Pervîzi itmezdi ferâmûş

Şehen-şâhı katı hıfz itdürürdi
Müdâm evzâ'mı gözletdürürdi

Dil-i Şîrûyede çoğidi telbîs
Komişdı şâhuñ üstine cevâsîs

Bunuñla komayub bend itdi şâhı
Geçürdi pâyına kayd-ı siyâhı

4390 Hayâtından kılub Pervîzi me'yûs
Anı bir genc içinde itdi mahbûs

Egerçi Husreve çoğ itdi acı
Velî Şîrînile kıldı 'ilâcı

Anı dûr itmedi Husrev yanından
Ayırmadı şehüñ cânın teninden

Ruh-ı Şîrînile şâdidi dil-hoş
Şehe gül-zâridi anuñla âteş

Kılurdi göñlini Şîrînile şâd
Diridi bendile çün servem âzâd

4395 Niğârîne ferahlük gösterüb şâh
Diridi dâyimâ gam çekme ey mâh

- 205a** Bu dünyâ-yı denî dâr-ı mihendür
Gehî 'ayş u safâ gâhî hazendür
- Biledür balile dehrûñ belâsı
Mukârindür cefâsına safâsı
- Sen eldesün ne gam gitdiyse devlet
Yetersün sen baña devlet sa'âdet
Çü sen varsun kamu varum benümle
Ne gamdur baña gam-hwârum benümle
- 4400 Kılub Şîrîn dahı her dem niyâzı
İderdi Husreve çok dil-nuvâzî
- Nigârîn ol şehi eglerdi haylî
Virürdi göñline şâhuñ tesellî
- Diridi çoğ olur dünyâda işler
Bu devrân gösterür niçe revişler
- Geh eyler âdemi derdile bîmâr
Geh olur kim kılur rencine tîmâr
- Cihânı sanma kim bir ferde kalur
Senüñ yâsuñ tutanlar da hep ölür
- 4405 Açuk tut çehreñi yevm ile şâde
Umaruz kim ola bendüñ küşâde
- Dil-âzâr olmaga gösterme zûruñ
Kenârından döner çok haste gûruñ
- 205b** Kılur rûşen şeb-i deycûrı misbâh
Açar bir gün mukaffal babı miftâh
- Çü bir âdem bulunmaz haste olmaz
Velî sayru olanlar da hep ölmez
- Çü dâñâsun gider hüznü dilüñden
Götür gam bârını âb u gilüñden
- 4410 Ne gam şâhâ yirüñ tutdıysa bed-hwâh
Niyâzuñ câhımı anuñ ider çâh
- N'ola bahtuñ yirin tutdı-y-ise âb
Anı âhir soguldur sendeki tâb
- Karañudur bu devr içinde çün râ
Siyeh kâfûr olubdur kûr bînâ

Kabûl itmek gerek her nâ-pesendi
Sıgar dahı degür bir rîş-handî

4415 Felek şerm eylemez mûra kılur kîn
Bu zâlimden sakın dâd umma miskîn
Bu dünyâda iki şahs oldı âzâd
Biri mürde birisi merd-i nâ-zâd

Bu dâr-ı fânîde kalmaz bir âdem
Çü sen de bunda kalmazsun yime gam

Eger bu saltanat tursa mukarrer
Degür miydi ‘aceb her şahsa kişver

206a Göñül viren bu dünyâ gül-şenine
Güler gül-şen bigi öz hirmenine

Türâb olduñsa kurtulduñ elemden
Halâs olduñ safâ sür bâr-ı gamdan

4420 Alur cânuñ ya hod mâluñ bu devrân
Bes ol yig kim gide mâlun kala cân

Felek su’bâni çün ∞ahhâk-ı hûn-hwâr
Çıkarur âhir arkañdan senüñ mâr

Çü sırtuñda oguldur bâr-ı mihnet
Irar senden yüküñ bir pâre şehvet

Şular kim kıldılar bunda selâmet
Kabûl itmediler bâr-ı melâmet

Olardur kim bu bârı görmediler
Bu mihnet yüklerin götürmediler

4425 Hired-mend-i cihân itmeye pey-vend
Ne rûy-ı zen göre ne cevr-i ferzend

Bu dünyânuñ işi şûrîdelükdür
Ferâgat bir nefes âsûdelükdür

Ser-efrâz ol çü serv-i râst-ahvâl
Olur âzâdeler ‘âlemde hoş-hâl

206b Şu zâhid kim tutubdur dâmen-i gâr
Anuñ tutmaz yakasın dest-i agyâr

Şu ‘âbid kim kılubdur meskenin kûh
Anuñ kalbinde kalmamışdur endûh

4430 Çü ef'îdür bu dünyâ piç-der-piç
 Kokundurma elüñ sen ef'îye hic
 Elüñden ko bu merdüm-küş cihânı
 Biregüler eliyle tut ilanı
 Çü sen genc-i cihânsun itdiler bend
 Esîr-i bend olur genc ey hired-mend
 N'ola çâh oldise sen husreve câh
 Olur Yûsuflaruñ dâyim yiri çâh
 Seni kıldı kamudan Hak güzîde
 Cihân oldu senüñ-çün âferîde

4435 Saña kıldı 'atâ Hak yüce kadri
 Bu dünyânuñ senüñdür cümle sadrî
 Sakın görme şehâ sen kadrüñi hurd
 Kapuñ câm-ı musaffîdür cihân dürd
 Bu gamlardan kılursañ göñlüñi şâd
 Olasun saltanat tahtından âzâd
 Ger olursañ bu taht u tâca muhtâc
 Zemîn ola şehâ tahtuñ güneş tâc

207a Gece gündüz bu pend âbıyla Şîrîn
 İderdi Husrevüñ sûzını teskîn

Âmeden-i Şîrûye be-bâlîn-i Husrev ve küşten-i û

4440 Meger bir şeb mehüñ gitmişdi nûrı
 Bu dehrüñ yogidi göñli sürûrı
 Şeb-i deycûridi 'âlem karañu
 Cihân âvâzelerden añu yañu
 Zamânuñ tâb'ına gûl eyleyüb rîv
 Azıtmışdı cihânı rîvile dîv
 Şehen-şeh pister-i devletde huftu
 Şikeste hâtırı derdi nühufte
 Ayagında tururdu bend-i zerrîn
 O bend altında sîmîn-sâk-ı Şîrîn

4445 Nigârîn şâh-içün koyub cihânın
Şehüñ 'ışkına bend itmişdi cânın

Göñülden cânile idüb mahabbet
İderdi Husreve rif'atle şefkat

Süzerdi bendini sâkın ovardı
Mahabbetden ayakların öperdi

Hikâyetler kılurdi şefkat-engîz
İderdi kıssalar hûb u dil-âvîz

207b Çü her güftârı mergûbidi rengîn
Dehânından akardı şehd [u] şîrîn

4450 Anı Husrev çü mül nûş eyleridi
Sözi gevherlerin gûş eyleridi

Çü Husrev yatdı âz oldı cevâbı
Nigârîne sirâyet kıldı hwâbı

Uyurlardı huzûrile iki yâr
Velî çeşm-i şehen-şâhidi bî-dâr

O haletde gelüb ol dîv-refâtâr
Aşaga indi revzenden perî-vâr

Elinde hançeri çün mâr-ı ser-tîz
Özi bî-merhamet kattâl u hûn-rîz

4455 Eli kassâb-veş kanlar dökerdi
Dili ejder bigi odlar saçardı

O ugru seyyidi dört yañe bakdı
Şehen-şâhuñ serîri üzre çıkdı

Urınca gögsine şâh işi bitdi
Söyündürdi çerâğı çıkdı gitdi

Ciger-gâhına şâhuñ urdı bir tîg
Çıkardı kanını çün âteş-i mîg

Cüdâ kıldı güneşden mâh-tâbı
Dil-i mâha düşürdi sûz u tâbı

208a 4460 Çü şâm irişdi terk itdi şikârı
Kagıldı avcılar ser-cümle varı

Otagından yaña tutub yüzini

Yetişdürdi otaga kendözini

İşitdük çünkü Şîrinden rivâyet
Diyelüm diñle Husrevden hikâyet

210a Çü zahm irdi Şehen-şâh açdı gözün
Ümîd üzdi özinden kesdi sözün

Şehüñ kanı akardı câme hwâbe
Yürek yankun be-gâyet teşne âbe

4465 Diledi kim kıla Şîrîni bî-dâr
Aña su buldura şâh-ı zahım-hwâr

Esirgerdi velî Şîrîni her gâh
Uyarmadı anı ol dem Şehen-şâh

Didi bî-dâr idersem mâh olur zâr
Bu dünyâdan kılur cânını bî-zâr

Benüm bu hâlümi görüb yakar cân
Kılur cismin firâk odıyla biryân

Bu hâlile Şehen-şâh virdi cânı
Bu acı-y-ile terk itdi cihânı

4470 Uyarmadı nigârın ol vefâ-dâr
Bu řîrñ cânını terk itdi nâ-çâr

Gülistânidi san güller şüküfte
Yaturdı gonceler zârı nühuftu

Gelür tutmuş elinde bâd-ı sarsar
Çiçekler kanını dökmeye hançer

Yagar bâdile bir tolu çü bârân
Kılur gül-řenlerüñ bergini rîzân

210b Komaz gül-zâr içinde berg [u] ne şâh
4475 İder bülbüllerüñ bagrını sûrâh
Yaturken bâg-bân olur çü bî-dâr
Bu bâg içre ne gül görür ne gül-zâr

Saçub gül-şen firâkile gül-âbı
Döker nergisleri kanile âbı

Uyanur bâg-bân bigi çü cânân
Görür gül-zârınuñ bergini rîzân

Figân idüb kılur feryâd u zârı

Döker deryâları çeşmi bîñarı

Görür Pervîzi kim kanile yunmış
Anuñ kanına kendü de boyanmış

4480 Ser-i şâhı görür kim tâcı gitmiş
Çerâguñ revganı târâca gitmiş

Hazîne kalmamış yagmâya varmış
Sipeh gitmiş sipeh-sâlârı ölmüş

Nigârîn agladı hadden geçince
Gözinüñ yaşını dökdi toyınca

Bes andan soñra Şîrîn-i semen-ber
Karuşdurdı gül-âb u müşk ü ‘anber

Gül-âbile şehüñ kanını yurdi
Şehüñ zahmın görüb derdi büyürdi

211a 4485 Gül-âbile yuyub katmışdı kâfûr
Ten-i pâki şehüñ berk urdı çün nûr

Geçen şehlerde ne oldıysa âyîn
Ziyâd itdi şehen-şâha nigârîn

Ne ârâyiş ki Pervîze iderdi
O resme kendözin dahı düzerdi

Katuşdurdı gül-âb u müşk ü kâfûr
Yudı kendüyi de ol çeşme-i nûr

Garaz bundan o halkı aldamaydı
Dil-i Şîrûyeyi hem baglamaydı

4490 Bunı gerçek sanub Şîrûye nâ-dân
Nigârîne haber gönderdi pinhân

Didi bir hefte katlansun baña mâh
Anı mülk-i cihâna ideyin şâh

Yedi mülküñ kılaym şehriyârı
Bayagıdan yig olsun i’tibârı

Melâlet kalmasun hergiz dilinde
Kamu gencîneler olsun elinde

Bu güftârı çü Şîrîn eyledi gûş
Ciger kanı gazabdan eyledi cûş

4495 Velîkin cebrile itdi şekîbi
Gene kıldı nigârîn dil-firîbî

211b Aña nermile gönderdi haberler
Çü Şîrînidi gösterdi şekerler

Didi tutsun ne dirsem sözüm ol şâh
Benüm sûz-ı dilümden olsun âgâh

Zamânlardur ki 'ışkı-y-idi dilde
Velî mihrini saklardum gönülde

Kapusında turayın olayın kul
Katında sözlerüm olursa makbûl

4500 Bu sözler kim didüm ol mâ-cerâda
Diyem çok nükteler vakt-i safâda

Didi evvel yıkılsun kâh u eyvân
Bozulsun ne ki var esbâb-ı dîvân

Harâb olsun şehüñ kasr u sarâyı
Kagılsun kalmasun tahtıyla câyı

Derilsün bir yire mecmû'-ı rahtı
Oda yansun kamu rahtıyla bahtı

Süvâr olmaz çün ol şeb-reng[i] Pervîz
Bu mâtemde kesilsün pây-ı Şeb-dîz

4505 Eger varursa bu sözler yirine
Kılam ben dahi biñ hîdmet birine

Nasîb olub varursam bâr-gâha
Diyem bu işlerüñ sırrını şâha

212a Çü Şîrûye bu ahbârı işitdi
Nigârîn didügi üzre iş itdi

Kamu buyrugını kodı yirine
Rızâ virmedi kim Şîrîn yirine

Anuñ-çün kıldı Şîrûye bu kârı
Umardı kim nigâr olaydı yâri

4510 Çü gördi sözleri tutuldu Şîrîn
Bu kaygular içinde güldi Şîrîn

Şu tonlar kim anı geymişdi Husrev
Koyub gitmişdi ger köhne vü ger nev

Ne varise dahı esbâbı şâhuñ
Uleşdürdi eli irdükce mâhuñ

Yogidi çünki kalbinde ta'alluk
Kamusın kıldı şâh-içün tasadduk

Başın kaldurdi hwâbından çü devrân
Sabâhile bezendi çarh-ı gerdân

4515 Hemân ol demde emr itdi nigârîn
Şeh-içün düzüle bir mehd-i zerrîn

Döşetdi 'anber ü müşk-i tatarı
Düzetdi mehdini 'üd-ı kumârî

Kılâ pür-zer murassa' eylediler
Ruh-ı Pervîze bürka' eylediler

212b

Kadîmî şehler erkânınca şâhı
Bu mehde koydılar ol pâdişâhı

Getürdiler anuñ mehdini şehler
Kenârında yürüdi pâdişehler

4520 Selâtîn-i cihân oldu piyâde
Kamu mâtem tutan da ser-küşade
Uvatdı Bârbud 'üdmı o dem
Kalem mânendi kesdi barmagın hem

Ferîd-i 'asrken ol Bozorg Ümmîd
Bu mâtemde dinildi hord ümmîd

Nigârîn-i şeker-leb zâr u giryân
Hazîn âvâzile eylerdi efgân

Diridi kanı Pervîz-i yegâne
Kanı bezm ü neşât-ı husrev-âne

4525 Kanı şâhân-ı 'âlem pâdişâhı
Kanı ol şehlerüñ puşt u penâhı

Kanı rûy-ı zemînüñ şehriyârı
Kanı Cemşîd ü Kistrâ yâd-gârı

Geh olur husrev-i dünyâ dinürdi
Gehî Pervîz ü geh Kistrâ dinürdi

Eyâ devrân-ı merdum-hwâr u hûn-rîz
Niçün Pervîze kıyduñ kanı Pervîz

213a Niçün rahm itmedüñ âhir baña sen
Gülünç itdüñ beni düşmenlere sen

4530 Dirîgâ ol kad-i bâlâ dirîgâ
Dirîgâ ol ruh-ı zîbâ dirîgâ

Kanı şekker-dehân u pür-tebessüm
Niçün bu pisteler itmez tekellüm

Gulâmân [u] kenîzân ser-küşâde
Bularuñla gider Şîrîn piyâde

Kamusı rûy [u] pîrehen-derîde
Sütûrân-ı şehen-şeh dem-bürîde

Kamu ser-pâ bürehne pây kûpân
Giderlerdi şehûñ ardında raksân

4535 Çeküb nergislerine şâh sürme
Hilâl ebrûsına urmuşdı vesme

‘Arûsâne düzünmiş ol nigârîn
Hınâyile eli ayagı rengîn
Kulagına takınmış niçe halka
Ser-i zülfin düzetmiş halka halka

Harîr-i sûrhı egninde çü hûrşîd
Perend-i zer serinde hem-çü nâhîd

Giderdi mehd-i şâh ardınca ser-mest
Özin bilmezdi yok mıydı ya hod hest

213b 4540 Giderdi sûrile Şîrîn şehâne
Düşürmüşdi cihân halkın gümâne

Kamu dirlerdi kim Yâ Rab bu Şîrîn
Şeh-i devrân-içün olmadı gam-gîn

Aña Şîrûye de olmuşdı hoş-dil
Nigârı kendüye sanmışdı mâyil

Bu hâlile gidüb halk içre Şîrîn
İrişdi günbed-i şâha nigârîn

Çü mehd-i şâhı günbedde kodılar
Oturdılar hakimler okıdılar

4545 Ayagın turdılar kamu ulular
 Şehi agladılar ol bahtlular

Ele cârûb alub ol dem nigârîn
 Yüridi günbedüñ içine Şîrîn

Çü girdi günbede yâr-i vefâ-dâr
 Görüb halkı kapusın yaptı nâ-çâr

Şehüñ yolında virmege serini
 Ele aldı yüridi hançerini

Şehüñ zahmını açub yüzün urdı
 Nigârîn de o yire hançer urdı

4550 Yatub şâhile günbedde uyudu
 Şehüñ zahmın gene kanile yudu

214a Nigârını kenâre çekdi Husrev
 Gene Pervîze irdi yâre-i nev

Şehen-şâhı nigâr idüb der-âgûş
 Yüzün sürdi yüzine dûş-ber-dûş

Bülend âvâzile âh itdi bî-dâd
 Yetişdürdi cihân halkına feryâd

Zihî Şîrîn ki şîrîn virdi cânı
 Kodı ‘âlemde bir nâm u nişânî

4555 Çü bu acıları döymedi Şîrîn
 Nisâr itdi eliyle cân-ı şîrîn

Egerçi ‘âdetâ bir serdlük itdi
 Velî ‘uşşâk içinde merdlük itdi

Rek-i cândan çü kasd itdi o dem zen
 Aña ser-bâz-ı ‘âlemdür dimeñ zen

Fedâ-yı cân idüb meydâne geldi
 Mahabbet yolına merdâne geldi

Çü bu acı-y-ile cân virdi Şîrîn
 Didi halk-ı cihân sâbâş u tahsîn

4560 Kodı bir sikke-i ‘âlî zamânda
 Kim adı dâstân oldu cihânda

Rivâyetdür haber pâyân bulınca

Hikâyetdür kıyâmetler kopınca

214b

Çü Şîrînüñ şifâdur dâstânı
İşidenler tuyarlar bûy-ı cânî

Ta'âlallah nedür bu 'ışk-bâzî
Egerçi adına dinür mecâzî

Zihî 'ışk u zihî yâr-i vefâ-keş
Ki bu yolda hemîn ol işledi iş

4565 Şehen-şâhın görüb cân virdi cânân
Ki kavuşdı tene ten cânına cân

Kişi cânân yolında ölse yigdür
Velî bu vechile cân virse yigdür

Dimeñ Şîrîne zen k'oldur civân-merd
Zen ol nâ-merde dirler k'ola bî-derd
Çün irdiler bu iller sırr-ı kâre
Figân itdiler ol dem âşikâre

Kanışdılar kamu eşrâf u a'yân
Derildiler ser-â-ser ehl-i dîvân

4570 Didiler lâyıkı budur k'idevüz
Şehüñ kabrinde Şîrîni koyavuz

Yata bir yirde ma'sûk-ile 'âşık
İki sâdık iki yâr-i muvâfık

Çü bu kavli biriküb söylediler
Şehî Şîrîn-ile defn eylediler

215a

Gene şâhile Şîrîni yudılar
İki ser-tâcı bir yirde kodılar

İki şâhuñ derildi çünki rahtı
İkisinüñ dahı bir oldı tahtı

4575 Çü bunlaruñ yirini kıldılar hâk
Kagıldılar halâyık zâr u gam-nâk

Bu işden 'ibret aldılar bu eşhâs
Bu hayretten taraldı 'âmile hâs

Bu söz irdi semekden çün simâke
Bunı nakş itdiler her seng ü hâke

Bularuñ hâlini yazdı her âdem
Ki tarîh oldı 'âlemde mu'azzam

Cihân içre olub ulu ‘alâmet
Bu halk anları idindi ziyâret

4580 Mezârın görmeye her kişi müştâk
Kim olmışdur ziyâret-gâh-ı ‘uşşâk

Beyt-i çend der- mev’ize

Göñül virme cihâna key sakın sen
Vefâ bulmuş degüldür kimse bundan

215b Kime her ne bağışlarsa bu devrân
Gene soñra alur olur peşimân
Kime gehvâre düzdiyse bu neccâr
Düzer tâbûtını soñında her bâr

Rivâyetdür ki Eflâtûn şeb u rûz
Olurdi her nefes giryân u pür-sûz

4585 Didi ol ‘ârife bir merd-i bî-derd
Nedür hwâce bu sûz-ı nâle-i serd

Didi bu girye bî-hûde degüldür
Bu evde kimse âsûde degüldür

Velî budur sebep cismümdeki cân
Olaldan bu ten-i hâkîde mihmân

Çog olmışdur arada âşinâyî
Anuñladur bu tende rûşenâyî

Bilürsün çün muhakkakdur cüdâluk
Olur bîgânelük bu âşinâluk

4590 Anuñ-çündür bu girye her şeb u rûz
Geceler subha-dek âh-ı ciğer-sûz

Senüñ de varise cismüñde cânuñ
Bu ayrılmakda yogise gümânuñ

Tefekkür kıl müdâm ol iftirâkı
Getür dâyim dile rûz-ı firâkı

Oturma sen dahı ol günü yâd it
Bu menziller uzakdur kesb-i zâd it

216a Bunı fikr eyleseñ gülmez-idüñ sen
Cihânı bir pûla almaz-idüñ sen

4595 Senüñ bu cân-iledür zinde-gânuñ
Kamu mi'râca oldur nerdübânuñ

Ne cehdüñ varise cân-içün eyle
Kemâl-i sa'yuñ îmân-içün eyle

Ko bu hâki gene hâkile kalsun
Yola girsün müsâfir menzil alsun

Velî merdümleñ oldur güzîni
Ki kurtare ta'allukdan özini
Ne kim mâluñ metâ'uñ cevherüñdür
Evüñ barkuñ dahı sîm ü zerüñdür

4600 Şu kim oğluñ kızıñdur kardeşüñdür
Senüñ kabre varınca yoldaşuñdur

Kalur bunlar gidersün sen gamile
Kalursun sen bu köhne hem-demile

Gene sensün saña hem-dem bilürsüñ
Gamuñdur mûnis ü mahrem bilürsüñ

Saña sen yâriseñ yâr isteme hiç
Özüñden gayrı dil-dâr isteme hiç

Bu gerdünuñ tayanma cünbişine
Nazar kıl dâyimâ lîkin işine

216b 4605 Bu dünyânuñ budur âyîn ü kîşi
Virüb dahı gene almakdur işi

Gehî virür gehî alur bu der-kâr
Velî hergiz bu işden eylemez 'âr

Bunuñ virdüğine aldanma zinhâr
Gene aldugını fikr eyle her-bâr

Bu evde kimsene gülmiş degüldür
Göñül maksûdını bulmuş degüldür

Yaradılmış kamu ehl-i seferdür
Gelen geçer bu dünyâ reh-güzerdür

4610 Kanı Cemşîd ü Âfrîdûn u ∞ahhâk
Bu gerdün bunları itmedi mi hâk
Hakikatde cihân bir ejdehâdur
Yakîn olmak buña 'ayn-ı hatâdur

Yutar togurdugın itmez muhâbâ

Gene toymaz müdâm eyler tekâzâ

Seni dahı yutar zâd-ı sefer kıl
Eger yoluñ bilürseñ key hazer kıl

Cehennemdür sakın bu hırs-ı dünyâ
Yakar merdumları a'lâ vü ednâ

4615 Velî bir kimse tuymaz yakışını
Urur nâzûklük-ile âteşini

217a Eger togru-y-iseñ bu oda yanma
Yile varub dahı suya tayanma

Niçe söz Ahmed-i Rıdvân hâmûş ol
İñen çok söyledüñ bir pâre gûş ol

Bu devrândan niçe şükr ü şikâyet
Zamân-ı mâzîden niçe hikâyet

Sükût idüb biraz gönlüñi şâd it
Hamûş olacaguñ eyyâmı yâd it

4620 Gene ol der-gehe döndür yüzüñi
Lisân-ı hâlile söyle sözüñi

Zebân-ı cânile idüb münâcât
Kerîm Allahuña 'arz eyle hâcât

Kim oldur Hâlık u Rezzâk ma'bûd
Kerîm ü mün'im u feyyâz-ı her-cûd

Budur cûdı bize kim itdi mevcûd
Bizi kıldı cihânda nesl-i mescûd

'Atâ itdi bize tevhîd ü tahkîk
Kamu mürsellere ikrâr u tasdîk

4625 Husûsâ ol nebîler hâtemine
Resûl-ı sâdiku'l-kavl u emîne

Kamu gönderdüğüñ mu'ciz kitâba
Kirâm-ı kavme itdüğüñ hitâba

217b İlâhî 'izzet-i şânuñ hakı-y-çün
Kamu âyât u bürhânuñ hakı-y-çün

Kelîme virdüğüñ âyâtüñ-içün
Aña gönderdüğüñ Tevrâtüñ-içün

Zebûr-içün ki Dâvûd oldı evvâb

Anuñ elhânı kıldı halkı tevvâb

4630 Mesîhe feyz olan İncîlüñ-içün
Aña rûhum diyu tebcîlüñ-içün
Hâbîbe menzilüñ Kur'ân hakı-y-çün
Muhammed mu'cizi Furkân hakı-y-çün

Dilüm tasdîk ü iz'ândan ayırma
Beni soñ demde îmandan ayırma

Me'ârif bahrını bu hâke neşr it
Beni yarın mukarreblerle haşr it

Benüm çokdur günâhum 'afvuñ işle
Muhammed yüzi suyına bağışla

Der-encâm-ı rûzgâr-ı Husrev u hwâb-dîden-i û

4635 Gel ey dil râz-ı pinhânuñ 'ayân it
Bu Husrev hâlinüñ sırrın beyân it

Neden düşdi buña bunca mezellet
Niçün geldi bunuñ başına mihnet

218a Bu vechile didi râvî-yi şeb-hîz
Budur bâ'is zelif olmağa Pervîz

Meger bir şeb ki meh-tâb-ı şeb-efrûz
Cihâna rûşenâ virmişdi çün rûz

Yaturken ol gece hwâb içre nâ-gâh
Görür Husrev gelür tâbende bir mâh

4640 Bir esb-i tâziye olmuş süvâre
Yürür Pervîze togru âşikâre

Buña hışmile dir ey merd-i dil-gîr
Gider küfri müselmân yolına gir

Bu bâtil yolını terk eyle tîz ol
Kabûl it dîn-i islâmı 'azîz ol

Didi Husrev yolundan çıkmazam ben
Eger başum giderse dönmezem ben

İşidince bu sözi nûr-ı Yezdân
Bi-'avn-i Kâdir ü Kakhâr u Deyyân

4645 Yüridi Husrev üstine yegâne
Yetiştürdi aña bir tâziyâne

Bu korku-y-ile uyhudan uyandı
Bu âteşden içi tutuşdı yandı

Üç ay ol korkudan zâr oldı bîmâr
±elîl ü 'âciz ü hayrân u gam-hwâr

(219a) O heybetden gece hwâb eylemezdi
Gamından gündüzin lokmâ yimezdi

Meger bir gün şeh-i Cemşîd-rif'at
Nigârînile oturmuşdı halvet

4650 Didi Şîrîne Husrev tur varalum
Senüñle hâne-i genci görelüm

Bize kâbil olanlardan alalum
Kalanın yohsula bahş eyleyelüm

Getürdiler buyurdı hâzini şâh
Kilîdin istedi gencüñ şehen-şâh

Çü hâzin bildi Pervîzün ümîdin
Kamu gencînenün buldı kilîdin

Getürdi cümlesin şeh tapusına
Nazar kıldı şehen-şeh kamusına

4655 Görür Husrev ki bir miftah-ı pür-zer
Mefâtîhüñ içinde hûb u enver

Bu miftâhı şehen-şeh çünki gördi
Anuñ ta'cîlile aslını sordı

Didi vardur bu genc içinde bir der
Kim anuñ kuflın itmişler-dürür zer

Yir altında velî medfûndur ol genc
Anuñ açılmasıdur zahmet ü renc

218b Nişânın sordı şeh didiler anı
Buyurdı ol zamân kazdılar anı

4660 Görürler anda bir sandûk-ı mermer
Kim itmişler anuñ kuflın dahı zer
Buyurdı açdılar kuflı şehen-şâh
Nazar kıldı o sandûk içine şâh

Görür sandûguñ içi tobtolu hâk
Buyurdı kıldılar ol dem anı pâk

Görür Husrev ki bir tâk oldı peydâ
Kılısm itmişler anda âşikârâ

O seng üzre turur bir tahta-i zer
Kim itmişler anı levh-i musavver

4665 Zeri levhüñ velf sîme sirişte
Görürler anda bir satrı nivişte

Meger varidi ol ‘asr içre bir pîr
Hutûtuñ kamusun eylerdi tahrîr

Getürdiler buyurdı anı Pervîz
Şeh emriyle o hattı okıdı tîz

O levhi Erdşir itdürmiş-imiş
O satrı dahı ol yazdurmış-imiş

Bilürmiş encüm ü gerdûn işinden
Hâbîrimiş bu çarhuñ cünbişinden

219b 4670 Nebîler hatminüñ ikbâl-ı nûrı
Anuñ ma’lûmı olmış-mış zuhûrı

Anuñ ‘ilmi yetişmiş sûretine
Kemâl-i hüsnine hem sîretine

Anuñ tasvîrini itdürmiş-imiş
Kamu ahkâmını yazdurmış-imiş

Dimişler kim kamer devrinde çün mâh
‘uhûr ide ‘Arabdan bir ulu şâh

Vire nûrı nübüvvetden nişânı
Ola yir yüzünüñ sâhib-kırânı

4675 Sühan-gûy u dilîr u hûb-girdâr
Emîn-i Hak resûl-ı râst-güftâr

Anuñ hükmi geçe ‘arz u semâya
Ola hâtem cemî’-i enbiyâya

Kıla ‘âciz cihânı mu’cizâtı
Kuta rûy-ı zemîni beyyinâtı

Ziyân ide kim itmez-ise hoşnûd

Anı tasdîk idenler bulalar sûd

Görince sûreti şâh oldı mahzûn
Yüregi oynadı oldı diger-gûn

4680 Didi bu ol düşümde gördüğündür
Anuñ havfiyla zecre irdüğündür

220a ‘Ayân itmiş bu remzi ‘âlemü’l-gayb
Anuñ tasvîridür bî-şekk ü bî-reyb

Şehüñ pâyına târ geldi geligi
Kemiklerinde su oldı iligi

Resûlî görmiş âdemler getürdi
Bu tasvîr aslını anlara sordı

Didiler bu Muhammed sûretidür
Resûl-ı Hâşimînüñ hey’etidür

4685 Nebîdür Mekke şehrinde Muhammed
Ki dîni mahşer olunca muhalled

Vücûdı *rahmeten li’l-’âlemîn*dür
Resûl-ı sâdiku’l-va’d u emîndür

Bunı Pervîz işidüb oldı dil-teng
O gevherden tokundı başına seng

Çü Şîrîn Husrevi gördi perîşân
Şehen-şâhuñ gamına oldı hayrân

Didi şâha kiñey dâñâ-yı râdî
Kırâz-ı tâc u taht-ı Keykubâdî

4690 Gam-ı cânı ne ma’nîden çekersün
Sebeb n’oldı ki kendüñden geçersün

Nebîler serveri katında hâs ol
Aña îmân getür gamdan halâs ol

220b Çü dimişler gelenler bizden öñdin
Muhammed ‘âleme gelmezden öñdin

Kamu ahvâlini tafsîli-y-ile
Hısâlini dimişler aslı-y-ile

Niçe biñ yıl öñürdiden dimişler
Bizi kurtarmaga sa’y eylemişler

4695 Husûsâ biz de gûş itdük sıfâtın
Niçe def'a işitdük mu'cizâtın

Bize şâh-ı rüsûlden şûr u şer ne
Aña îmân getürmekden zarar ne

Bu sözler belki bî-hûde degüldür
Diken bigi teber ammâ ki güldür

Nebîdür hak degüldür işi bâzî
Aña şehden gerekmez ser-firâzî

Didi Şîrîne Husrev râst dirsün
Sözün şîrîn gene levzîne yirsün

4700 Velî halk eyleyelden kulin Allah
Bizi 'âlemde kılmışdur şehen-şâh

Ebâ 'an-ced bizi bir millet itdi
'Azîz idüb bize çok 'izzet itdi

Bu hâlile kamu geçdi ötemüz
Bu yoldaydı dedemüz hem atamız

221a Ölince ben de bu yolu tanurven
O şehirlerden dönersem utanurven

Nâme-nivîšten-i peygam-ber 'aleyhi's-selâm be-Husrev u pâre-kerden-i û nâme-râ

Didi ol pîr-i hoş-gûy u nikû-rev
Bu gird-âba anuñ-çün düşdi Husrev

4705 Meger ol dem ki bu devridi râmı
Bu dünyâyı anuñ tutmışdı nâmı

Muhammed gösterüb bürhân-ı kâhir
Nübüvvet da'vîsin itmişdi zâhir

Gehî meh-tâbile eylerdi bâzî
Gehî senge beyân eylerdi râzı

Geh olurdı aña söylerdi biryân
Geh eylerdi dirahı zâr u nâlân

Anuñ emrine râmidi bu eyyâm
Cihân içre iderdi da'vet-i 'âm

4710 Çün irdi da'veti hâsile 'âma
Selâtine kamu gösterdi nâme

Necâşîyi çün evvel itdi da'vet
Soñında eyledi Pervîze niyyet

Buyurdı yondılar ol demde hâme
Düzetdiler 'Acem şâhına nâme

221b Didi ser-nâmede nâm-ı ilâhı
Kim anuñdur bu hüküm ü pâdişâhî

Bir evveldür ki matla'dan müberrâ
Bir âhirdür ki makta'dan mu'arrâ

4715 Hudâvend-i ebed Hallâk u ma'bûd
Ki cûdından olubdur cümle mevcûd

Kemâl-i zâtına efkâr irişmez
'Ukûl anuñ sıfâtına yetişmez

Şu zâhid kim güneş bigi 'ayândur
Koyarsa dûzaha hükmi revândur

Şu 'âsî kim anuñ 'isyânı çokdur
Behişte gönderürse zulmü yokdur

Çü a'râze degüldür fi'li mülhak
Ne dilerse ider muhtârdur Hak

4720 Gehî kılur ba'ûzı pîl-şevket
Gehî mûra virür tâc-ı nübüvvet
Eyâ Husrev emîr-i tâc-dârân
Ser-i gerdân-keşân-ı mülk-i Îrân

Eger varise sende dâniş ü rây
Müselmân ol müselmân olma hod-rây

Ko küfri dîn-i islâmı kabûl it
Gider kibri özüñ ma'bûda kul it

222a Ger eylerseñ benümle râst pey-vend
Vücûduñ ercmend ide Hudâvend

4725 Ger itmezseñ bizümle 'ahd ü peymân
Olursun rûz-ı mahşerde peşimân

Bu genc ü leşkere hiç olma magrûr
Gurûrile olursun Ten{griden dûr

Saña bu leşker ü her genc-i mevcûd
Ecel yetişecek hiç eylemez sûd

Zırh-pûş-ı ‘Acem eylerse nâzî
‘Arab dahı ider nîze-yle bâzî

Dinür çün nâmuña ‘âlemde Husrev
Sakın togru yola git olma kec-rev

4730 Degül Husrev tutam Key-Husrev olduñ
Saña halk-ı cihâmı bende kıldıñ

Ne hâsıl ‘âkıbet ölseñ gerekdür
Gene hâk-i siyâh olsañ gerekdür

Gerekdür hâke hilm-ile mezellet
Yaraşmaz toprağı kibrile rıf’at

Kanukluk vir ki birdür Rabb-ı Hâlık
Bu mahlûkuñ viren rızkını Râzık

Hudâdur ki virüb ‘abdine ‘izzet
‘Atâ kıldı baña nûr-ı nübüvvet

222b 4735 Gel ey âteş-perest Yezdân-perest ol
Hakuñ yolına togru git Hakı bil

Çü tâvûs ol temâşâ eyle bâğı
Dile pervâne bigi urma dâğı

Müselmân ol özüñ kurtar hazerden
Halâs it cânuñı nâr-ı sakardan

Tamâm oldı çü nâme dürdi kâtib
Resûl emri-yle mührin urdı kâtib

Resûl-ı Hak bilâ-te’hîr ü ihmâl
Anı bir kâsid-ile itdi irsâl

4740 Çü Pervîze yetişdi nâme-i nev
Ter oldı kakıyub hışm itdi Husrev

Çü gördi nâmede va’d u va’idi
Gazabdan Husrevüñ yâs oldı ‘idi

Tehevürden ururdı nâ’re çün şîr
Teninde her kılı olmuşdı şemşîr

Görür hattıñ sevâdın heybet-engîz

Muhammedden yazılmış şûy-ı Pervîz

Kutardı kendözin ol câhil a'lâ
Muhammed nâmını gördükde bâlâ

4745 Yañıldı nâmeyi yırttı ol ahmak
Eliyle hânesin yıkdı ol ahmak

223a Gurûrından diridi ol tarabsuz
Niçün düşdi 'Arab böyle edebsüz

Benüm nâmum çü sıgmaz her dehâna
Benüm yâdum yaraşmaz her zebâna

Baña Kayser gulâm-ı kem-terîndür
Kemîne çâkerüm hakan-ı Çîndür

Ger eylersem 'Arab mülkine âheng
İdem Bathâ zemîni anlara teng

4750 'Arab kavmine var midur tecemmül
Kim ide Husreve böyle tafaddul

Bu resme niçe söz didi hayâsuz
Velî bir derde ugradı devâsız

Kamu mülk-i Medâyin tâk-ı Kisrî
Du'âsından nebînüñ buldı kesri

Resûlî-y-çün Medâyin mülkini Hak
Ki temzîk eyledi külli mûmazzak

Resûluñ nâmesin yırttı çü bâgî
Yıkıldı tâkî söyüñdi ocagı

4755 Çü mektûb emrin işitdi peyâm-ber
O küstâhuñ soñını kıldı ebter

Meger bir gün resûluñ hazretinde
Yigirmi varimiş müşrik katında

223b Añılmış kıssa-i Pervîz ü mektûb
'Ayân olmış ne kim varise matlûb

Bu müşrikler içüb dürdile sâfin
Dimişler Husrevüñ lâf-ı güzâfin

Dimiş müşriklere ol hayru'l-eşrâf
Bu sözi söylemeñ urmañ dahı lâf

4760 Dün anı oğlı öldürdi bilüñ siz

Dürûgından anuñ gam çekmezüz biz

Çü müşrikler işitdiler bu sözi
Hemân ol demde yazdılar bu sözi

Bunuñ üstine geçdi bir niçe dem
Medâyinden yañadan geldi âdem

Didi mevtini Pervîzüñ muvâfik
Resûluñ didügi vakte mutabık

O müşrikler kamusı oldı müslim
Cehennemden emîn ü cânı sâlim

4765 Gene kıldı nebî bir mu'ciz izhâr
Nübüvvet nûrını gösterdi tekrâr

Dahı bir mu'cizi budur nebînüñ
Resûl [u] seyyidu'l-kavm [u] emînüñ

Yüzin döndürdi Husrevden diyârı
Aña oldı muhâlif il ü şârı

224a Anuñ varidi şehlükden ferâğı
Yir itmişdi özine künc-i bâğı

Vulâtuñ zulmı olmışdı ziyâde
Memâlik cevriye varmışdı bâde

4770 Vezîri varidi bir zulm-pîşe
İşi hayfidi 'âlemde hemîşe

İle zulmile uzatmışıdı dest
Kamu serverleri itmişıdı pest

Yıkılmışdı ser-â-ser mülk-i îrân
Ki şehir ü rûstâ olmışdı vîrân

Sipâhiyle ra'ıyyet cümle nâ-şâd
Yogıdı bunlara in'âmile dâd

Reme ser-geşte kalmışdı şubânsuz
Sarây açuk tururdu pâs-bânsuz

4775 Ulular cümlesi kalmışdı bî-tâb
Bu hayretten kamu bî-hord u bî-hwâb

Didi Şîrûyeye begler nihânî
Ki ey ser-mâye-i emn ü amânî

Atañda kalmadı pervâ-yı şâhî
İrişdi kişvere andan tebâhî

Cihândan göñli olmışdur remîde
Mey ü Şîrîni kılmışdur güzîde

224b Bu vaz' ile olursa şeh mukarrer
Çıkar elden hakikat belki kişver

4780 Bu evzâ' ı tuyub bağladı kîne
'Arab kıldı tama' İrân-zemîne

Usañ olma bunuñ tevbîrin eyle
Be-cid tut 'âlemüñ teshîrin eyle

Velî budur devâ ey şâh iderseñ
Karîk-i eslemi tutub giderseñ

Ara yirden atañı götüresün
Ugurlayın işini bitüresün

Yire kanın dökesün öldüresün
Kuta nâmuñ cihânı toldurasun

4785 Velî bu işi tîz tutmak gerekdür
Kimesne tuymadan itmek gerekdür

Bu igvâ-y-ile habs itdi atasın
Velî fikr itmedi hergiz ötesin

Dönüb soñında katl itdi hatâsuz
Gerekmez işidi fikr-i revâsuz

Velî kendüsi dahı turmadı berk
Yılına varmadan oldı civân merg

Cihân içre sekiz ay beglük itdi
Soñı tâ'ûn çıkarub öldi gitdi

225a 4790 Dahı on yidi kişi itdi bağlı
Kimi kardaş kimi kardaşı oğlu

Kamusın katl idüb kanını dökdi
Eliyle neslinüñ bilini bükdi

Soñını sanmadı ya'nî iş itdi
Öñin dahı soñında yıkdı gitdi

Bu işler cümlesi Hak kudretidür

Velî hatm-i risâlet himmetidür

Anuñ kahıryla gitdi mülk ü şâhî
Başından düşdi Kısırânuñ külâhı

4795 Çün irdi çarh-ı gerdûnuñ tırâkı
Yire düşdi kamu eyvân u tâkı

Varidi köprisi âhenle beste
Gelüb bir seyl anı kıldı şikeste

Hubûb idüb semûm-ı âteş-engîz
Ne Gül-gûn kaldı âhûrda ne Şeb-dîz

Varub Bulgârda sındı çerisi
Bir oldı ölüsi-y-ile dirisi

Hak emriyle öküş kudretler oldı
Bunuñ bigi niçe ‘ibretler oldı

4800 Egerçi gördi bu işleri tahkîk
Velîkin itmedi îmân u tasdîk

225b Bidâyetde yogidi çün hidâyet
Anuñ-çün irmedi Hakdan ‘inâyet

Münîridi egerçi şem’-i bî-dûd
Velî a’mâ gözine itmedi sûd

Zihî peygam-ber-i sâhib-kerâmet
Kim anuñdur nübüvvet hem velâyet

Nebîler şâhı sultân-ı rüsüldür
Ki hem rûhu’l-kudüs hem ‘akl-ı küldür

4805 Dinilmişdür ezelden aña levlâk
Hem olmışdur temâşâ-gâhı eflâk

Çü kılmışdur musahhar heft hayli
Semekden tâ semâ anuñ tufeyli

Zihî ser-hayl-i ser-haylân-ı esrâr
Zihî ser-çeşme-i ahyâr u ebrâr

Meger bir gice yaturken mutahhar
Sarây-ı Ümmühânide o meh-ter

Çün itmişdi Hudâvend aña tebcîl
Hakuñ fermânile gelmişdi Cibrîl

4810 Getürmişdi Burâk-ı berk-seyri
Uçurmuşdı hevâda san ki tayrî

Kavî-puş t u girân-nâ'l ü sebük-hîz
K'aña yitmez ne sarsar ne âteş tîz

226a Humâ-veş oldı Yesribden perîde
Makâmına yetişdi ol güzîde

Makâmıdur anuñ aksâ-yı gââyât
Mekânı âhir-i cümle nihâyât

Anuñ kadrin Hudâ itmişdi a'lâ
Makâmı Sidreden olmuşdı bâlâ

4815 Çün olmuşdı peyam-berler hümâmı
Kamu mürsellerüñ oldı imâmı

Muhammeddür nebîler pîşvâsı
Kamunuñ reh-beri hem muktedâsı

Aña virmişdi ma'bûdı fazîlet
'Aceb mi itdise anda emânet

Revânidi çü vehm-i tîz-hûşân
Rikâbında yürürdi sebz-pûşân

İki dilmişdi kursın mâh-tâbuñ
Çıkarmışdı külâhın âfitâbuñ

4820 Çü bâz olmazıdi hem-hwâbe-i zâg
Çekilmişdi gözine kuhl-ı *mâ-zâg*

Rikâbından anuñ kaldukda Cibrîl
Anuñ yirine gelmişdi Mikâyil

O kaldukda irişmişdi Sirâfil
Aña Refref yetürmüşdi Sirâfil

226b Pes andan menzilin itmişdi Kûbâ
Makâmı Sidreden olmuşdı a'lâ

Serîr-i 'arş aña olmuşıdi fers
Anuñ gelmişdi istikbâline 'arş

4825 Gidermişdi cemâlinden nikâbı
Götürmüşdi ara yirden hicâbı

İrişmişdi mekân-ı bî-mekâna

Kuş olmuşdı nişân-ı bî-nişâna

Hudâyı bî-cihet görmişdi tahkîk
İşitmişdi sözün irmişdi tevfik
Çü kurb-ı Kirdgâr itmişdi hâsıl
Dilindeydi gözi gözinde hem dil

Hitâb idüb dimişdi aña ma'bûd
Dile benden Muhammed neyse maksûd

4830 Çü bulmuşdı peyam-ber vakti hâlî
Hudâsına dimişdi cümle hâlî

Haka 'arz eyleyüb ol demde hâcât
'Usât-ı ümmetin itmişdi der-hwâst

Aña yârî kılub fazl u 'atâsı
Revâ kılmışdı hâcâtın Hudâsı

Çü geymişdi Hudâdan hil'at-i hâs
Virilmişdi gınâ-yı genc-i ihlâs

227a Şeb-i isrâ aña kadr olmuşdi
Hilâliken gidüb bedr olmuşdi

4835 Getürmüşdi berât-ı şâdî halka
Sakardan nâme-i âzâdî halka

Der-hatm-i kitâb gûyed

Gel imdi Ahmed-i Rıdvân hurûş it
Gene deryâ gibi 'âlemde cûş it

Çü meh-tâb-ı felek tâbende ol sen
Velî yükselmeyüb efgende ol sen

Hüner tahtuñ yüceldüb urma taşa
Ki dür üftâdelükden çıkdı başa

Düşerseñ dür bigi gevher viresün
Eger ser-keş olursañ ser viresün

4840 Müdârâ kıl ki çarhuñ hûyı tünddür
Seher-hîz ol ki 'ömrüñ pâyı kündür

Ayaguñda sakın keş olmasun teng
K'ider ol merdümüñ ayakların leng

Hayâl it kim yüzini görmedüñdi
Tasavvur kıl izine irmedüñdi

Eger ‘ayşise yüz tîmârı vardur
Ki bir berg-i gülüñ biñ hârı vardur

227b Çü sevdâ-y-ile sofradur civânluk
Olur ekşi geh acı zindegânluk

4845 Çü hûrşîd-i felek varma zevâle
İtile key sakın girme çuvâle

Bu dâr-ı bî-vefâ bir kûç-gehdür
Hakîkatde hemîn zindân u çehdür

Eger yây ola kendümden geçerven
Yürek sovutmaga berf-âb içerven

Direm sermâ göricek hây germâ
Eger berfî be-bârid vây be-ser-mâ

Dirîgâ gelmedi bizden eyü kâr
Sitem-kâruz cihân içre sitem-kâr

4850 Eger mûra sitem kılsañ bulursun
O zulmı bil ki kendüñe kılursun

Giderken gözlerüm oldı buña tuş
Ki tutdı nâ-gehân bir mûrı bir kuş

O kuşın olmadın ol mûr hordı
Gelüb bir bâz anı ol demde urdı

Hatar çokdur bu yollardur pür-âfet
Bulur her kişi fi’line mükâfât

Eger ‘Attâriseñ ‘âlemde mevcûd
Yakarsun cânuñı âhirde çün ‘ûd

228a 4855 Eger ‘ilmile olursañ Felâtûn
Olursun sen de bu bey’üñde magbûn

Bu yigdür kim nâsîhat gûş idesün
Tenüñ hâk olmadan ölüb gidesün

Bu devr âhir libâsuñ boga baglar
Ki bir gözüñ güler bir gözüñ aglar

Degülsün sen bu evde câvid-âne

Ki bir cây-ı güzerdür çâr hâne

Çü evkâtı kişinüñ ola âhir
Olur mahfileri ol demde zâhir

4860 Giderseñ ac anı sanma toyasun
Azık bundan götürgende yiyesün

Gel ey Rıdvân kıl imdi şükr-i Yezdân
Nasîb itdi murâduñ saña Sübhân

Beyân idüb hadîs-i dû-sitâni
Tamâm itdün bu şîrîn dâstânı

Ne gamdur yogise ‘âlemde mâluñ
Ne deñlü azise mülküñ menâlün

Gider bu ‘âlemün sîm ü zerini
Nisâr eyle kelâmuñ gevherini

4865 Çü cânuñdur senün gencîne-i zer
Dil-i deryâ-feşânuñ kân-ı gevher

228b Nisâr it ‘âleme var olduğınca
Güher-bâr ol cihânda turduğınca

Çü mervârîdile dil bahri pürdür
Senün hep sözlerün nâ-süfte dürdür

Direng-i dehrile bu gûne-i gerd
Kılur ruhsârımı incülerün zerd

Düşürme kendözün fikr-i dırâza
Çıkar cevherleründen tâze tâze

4870 Cihân içinde âvâzuñ çü kûs it
Kamu ebkâr-ı efkârün ‘arûs it

Şunuñ kim ma’nîden vardur nasîbi
Bu sözden fehm ider tarz-ı garîbi

‘Adûsıdur çü seg merd-i garîbüñ
Nazardan salma hâlin bil garîbün

Geyür mihr-i felek çün dır’-ı zerrîn
Aña kâr eylemez ta’n-ı sühan-çîn

Kitâbuñdur çü bir gencîne-i zer
Ne genc-i zer tolu yâkût u gevher

4875 Hasûd için çıkarma çarha dûdı
Olur genc ehlinüñ 'âlem hasûdı

Çü bulunmaz cihânda genc-i bî-renc
Kayurma renc-içün çün eldedür genc

229a Çü genc olmaz alandan hiç hâlî
Alanından anuñ çekme melâli

İrem tâvûsı olursa bedîdâr
Kapusında anuñ halka olur mâr

Çü verd olmaz gülistânda dikensüz
Olur mı âdemî-zâde mihensüz

4880 Çü düzdüñ kıssa-i Şîrîn ü Husrev
Kühen destân-ı çarhı eyledüñ nev

İdüb sihrile tecdîd-i ibâret
Gene buldurduñ ol söze tarâvet

Bu bâg-ı köhneye virdüñ gene âb
Gene kılduñ direhtin sebz ü şâzâb

Bu bâguñ gül-şeni ter güller olmuş
İçi reyhânile sünbüller olmuş

Dırahtı meyve-i hûbile tolmuş
Enâr u sîb ü şeftâlûsi gelmiş

4885 Huzûrında şehüñ olursa makbûl
Olam şâhuñ katında hâsekî kul

Bülend ola ser-i bahtum semâdan
Çüreyyâya ire kadrüm serâdan

229b Ola kalbüm mücellâ gide pâsum
Zer-i hâlis kıla işbu nuhâsum
Çü şâhuñ feyzidür fazlu kemâlüñ
Du'â-yı şâhile hatm it kelâmuñ

Şeh-i 'âlf-'âlem **Şeh Bâyezîd Han**
Meh-i çarh-ı semâhat han biñ han

4890 Süleymân-memleket hûrşîd-tal'at
Ferîdûn-menzilet Cemşîd-rıf'at

Dür-i yektâ-yı deryâ-yı me'anî
Şehen-şâh-ı diyâr-ı kâm-rânî

Şeh-i devrân cihân turdukca tursun
Sa'âdet topını çevgânı ursun

Hemîşe çehre-i ahhâbı gül-gûn
'Adûsı dâyimâ makhûr u mahzûn

Cihân-ı bahr u ber bu heft-kişver
Kamu fermânuña olsun musahhar

4895 Tamâm oldı çü sözüm fasl-ı gülde
Bu mısra' düşdi tarîhi gönülde

Îlâhî âhirüm hayr u sa'îd it
Dilümden sehv ü noxsâmı ba'îd it

Bu nazm-ı dil-küşâ çün rişte-i dür
'Adedde altı biñ üç yüz sekizdür

230a Der-medh-i Sultân Bâyezîd Han ebbede'llâhu devletehu ilâ-inkırâzi'd-devrân

Devlet ü ikbâl ü 'adlûnle mübârek mâh [u] sâl
Ey Süleymân-ı zamân tal'atüñ ferhunde-fâl

Husrevâ mi'mâr-ı 'adlûñ mülki ma'mûr eyledi
Kab'ı şîrîndür zamânuñ halkdur âsûde-hal

4900 Lutfile hulkuñ nesîmi 'âleme virdi hayât
Cûd u 'adlûñ bu cihâna oldı cârî çün zülâl

Şemme-i lutfuñ yetişdür bendeye kim bu nâhîf
Gûşe-i gurbetde kalmışdur za'îf ü bî-mecâl

'Ömri vardı başa eyyâmı yetişdi gâyete
Gussa-i devrân elinden gönli lîkin pür-melâl
Rûmilinde olunursa bendeye sancak 'ata
İrişe gönli murâda bula şâdî-yi visâl

Bendeye ol memleketde lutf olunmışdur mekân
Ârzûsı Rûmilidür andadur fikr ü hayâl

4905 İrmişem eyyâm-ı 'adlûnde niçe devletlere
Bulmuşam feyz-i kefünden devlet-i mâl ü menâl

Gerçi yogidi liyâkat bendede eltâfuña
Dâyimâ cûduñ virübdür bendeye maksûd u bâl

Umaram bu def'ada gönlüm bulub maksûdını
Bendenüñ şeh devletinde bula maksûdı kemâl

**230b Bir kader-kudret kazâ-fermân sipeh-sâlârsun
Saña bu eflâk olubdur tob u çevgânüñ hilâl**

Ol mahalde kim ola kadrũñ Şehâ bâlâ-niŐin
Kulle-i eflâkuñ ola meskeni saff-ı ni'âl

4910 Őir-i ner tıguñ iŐitse çâk iderdi zehresin
Havf-ı tıruñden dokerdi nesr-i tâyir per ü bâl

Râm olubdur emrüñe bu dehr-i tevsen bî-cedel
Hükmüne mülk-i cihân oldı musahhar-ı kıtâl

Kuymasun gül-zâr-ı ikbâlũñ Şehâ bûy-ı hazân
Devletũñ bâgın mutarrâ eylesün bâd-ı Őimâl

Didi bahtũñ hûb u tâze Şevket ü 'ömrũñ mezîd
Kal'atũñ çün bedr-i kâmil devletũñ zîbâ-cemâl

Vir murâd-ı cânımı Rıdvâne Yâ Rabbü'l-enâm
Hâsıl it maksûdın anuñ yâ Mu'înü [u] ±ü'l-celâl